

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 28 Nisan – 11 Mayıs 2009	Yayımlandığı Tarih 12 Mayıs 2009	Sayı 411
--	--	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [Sürekli Görevle Yurt Dışında Bulunan Memurların Aylıklarına İlişkin 2/4/2004 Tarihli ve 2004/7356 Sayılı Kararnamenin Eki Kararda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Ekli Kararın Yürürlüğe Konulmasına Dair 2009/14930 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı](#)
(R.G. 28 Nisan 2009 – 27213)
- [Yerleşim Alanlarının “Uygulama Alanı” Olarak Tespiti Hakkında 2009/14922 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı](#)
(R.G. 2 Mayıs 2009 – 27216)
- [Adalet Bakanlığında Atama Kararı](#)
(R.G. 2 Mayıs 2009 – 27216)
- [Başbakanlıktan Bakanların Atanmasına Dair İşlem](#)
(R.G. 2 Mayıs 2009 – 27216)
- [Soyadı Nizamnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tüzük](#)
(R.G. 29 Nisan 2009 – 27214)
- [Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik](#)
(R.G. 5 Mayıs 2009 – 27219)
- [Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Bölge Kurulları Çalışmaları ile Koruma Yüksek Kuruluna Yapılacak İtirazlara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik](#)
(R.G. 6 Mayıs 2009 – 27220)
- [Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden 2 Adet Karar](#)
(R.G. 7 Mayıs 2009 – 27221)
- [Yargıtay 3. Hukuk Dairesinden 2 Adet Karar](#)
(R.G. 7 Mayıs 2009 – 27221)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Nahit Moğolkoç, Nemeiye Mamük, Türkan Öztürk ve Zekiye Öztürk/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Molin İnşaat/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Mücahit ve Rıdvan Karataş/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Muhammet Şahin/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Mutu/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Necdet Bulut/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Oya Ataman/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Pelin Erda VD/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Ulusoy ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)

- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Gülşenoğlu/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Yurdatapan/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Akyüz/Türkiye Davası\)](#)
- [Maliye Bakanlığında Özel İletişim Vergisi Genel Tebliği Seri No: 5](#)
(R.G. 2 Mayıs 2009 – 27216)
- [Maliye Bakanlığında Sağlık Kurum ve Kuruluşlarında Hasta ve Çalışan Güvenliğinin Sağlanması ve Korunmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ](#)
(R.G. 29 Nisan 2009 – 27214)
- [Maliye Bakanlığında Türkiye-Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı \(IPA\) Çerçeve Anlaşması Genel Tebliği \(Sıra No: 1\)](#)
(R.G. 8 Mayıs 2009 – 27222)
- [Adalet Bakanlığında Münhal Noterlikler İlanı](#)
(R.G. 5 Mayıs 2009 – 27219)
- [Adalet Bakanlığında İlan](#)
(R.G. 8 Mayıs 2009 – 27222)
- [Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden 2 Adet İhalelere Katılmaktan Yasaklama Kararı](#)
(R.G. 30 Nisan 2009 – 27215)
- [2009 Nisan Ayında İstifa Eden veya Meslekten Ayrılan, İsteği Üzerine ve Yaş Haddinden Emekliye Ayrılan Hâkim ve Savcılara Ait Liste](#)

 [İçindekilere dön](#)

Bakanlar Kurulu Kararları

Karar Sayısı : 2009/14930

Sürekli görevle yurt dışında bulunan memurların aylıklarına ilişkin 2/4/2004 tarihli ve 2004/7356 sayılı Kararnamenin eki Kararda değişiklik yapılması hakkındaki ekli Kararın yürürlüğe konulması; Devlet Personel Başkanlığı ile Dışişleri ve Maliye Bakanlıklarının görüşleri üzerine, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 156 ncı ve 157 nci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nca 10/4/2009 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Abdullah GÜL
CUMHURBAŞKANI

10/4/2009 TARİHLİ VE 2009/14930 SAYILI KARARNAMENİN EKİ KARAR

MADDE 1 – 2/4/2004 tarihli ve 2004/7356 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan, sürekli görevle yurt dışında bulunan memurların aylıkları hakkındaki Kararın eki "Yurtdışı Aylıklarına Esas Olacak Ülke Grupları" cetvelinin 5. grubunda yer alan "İtalya" ibaresinden sonra gelmek üzere "Malta Cumhuriyeti" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 2 – Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Karar hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bakanlar Kurulu Kararının Yayınlandığı Resmî Gazete'nin	
Tarihi	Sayısı
5/6/2004	25483
Bakanlar Kurulu Kararında Değişiklik Yapan Düzenlemelerin Yayınlandığı Resmî Gazete'nin	
Tarihi	Sayısı
1- 7/7/2005	25868
2- 28/2/2009	27155

[R.G. 28 Nisan 2009 – 27213]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Karar Sayısı : 2009/14922

Ekli listede belirtilen yerleşim alanlarının “Uygulama Alanı” olarak tespiti; Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 19/3/2009 tarihli ve 1386 sayılı yazısı üzerine, 22/11/1984 tarihli ve 3083 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu’na 6/4/2009 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Abdullah C
CUMHURBA

6/4/2009 TARİHLİ VE 2009/14922 SAYILI KARARNAMENİN EKİ LİSTE

UYGULAMA ALANI OLARAK TESPİT EDİLECEK YERLER			
SIRA NO	İLİ	İLÇESİ	KÖYÜ/MAHALLESİ/BELDESİ
1	Amasya	Merzifon	Karamustafapaşa (Bahçekent)
2	Amasya	Merzifon	Aksungur
3	Amasya	Merzifon	Hırka

[R.G. 2 Mayıs 2009 – 27216]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Atama Kararı

Adalet Bakanlığında:

Karar Sayısı : 2009/10890

1 – Adalet Başmüfettişliğine, Adalet Müfettişi (32334) Muvaffak MEŞE'nin, Adalet Başmüfettişliğine, Adalet Müfettişi (33257) Ali YILDIZ'ın, Adalet Başmüfettişliğine, Adalet Müfettişi (35027) Abdullah BULGEN'in, Adalet Başmüfettişliğine, Adalet Müfettişi (37113) Tacettin ŞEKER'in, Adalet Başmüfettişliğine, Adalet Müfettişi (37486) Şeref KAYA'nın, Adalet Başmüfettişliğine, Adalet Müfettişi (37875) Mehmet ÇELİK'in, Adalet Başmüfettişliğine, Adalet Müfettişi (37914) Abdullah ŞAHİN'in, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 5435 sayılı Kanunla değişik 37 nci maddesi gereğince atanmaları uygun görülmüştür.
2 – Bu Kararı Adalet Bakanı yürütür.

1/5/2009

Abdullah GÜL
CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

Mehmet Ali ŞAHİN
Adalet Bakanı

[R.G. 2 Mayıs 2009 – 27216]

 [İçindekilere dön](#)

Bakanların Atanmasına Dair İşlem

T.C.
BAŞBAKANLIK
B.02.0.PPG.0.12-300-02/4709

1 Mayıs 2009

CUMHURBAŞKANLIĞI YÜCE KATINA

İLGİ: a) 29/8/2007 tarihli ve B.02.0.PPG.0.12-300-01/10628 sayılı yazımız.
b) 29/8/2007 tarihli ve B.01.0.KKB.01-08-3-2007-542 sayılı yazınız.

İlgi yazılarla onaylanmış bulunan Bakanlar Kurulunda görev alan; Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Nazım Ekren ile Devlet Bakanları Murat Başesgioğlu, Kürşad Tüzmen, Mustafa Said Yazıcıoğlu, Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, Millî Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Hilmi Güler istifa etmişler ve istifaları kabul edilmiştir.

Bu sebeple;

Mevcut Devlet Bakanlığı sayısının onbire çıkarılmasını, ekli listede adları yazılı şahısların karşılarında belirtilen bakanlıklara atanmalarını,

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 109 ve 113'üncü maddeleri ile 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 13/12/1983 Gün ve 174 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 202 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 4. maddesi uyarınca yüksek tasviplerine saygıyla arz ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

1- Dışişleri Bakanı	Ali Babacan	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı
2- Manisa Milletvekili	Bülent Arınç	Devlet Bakanı ve Başbakan

3-	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı	Hayati Yazıcı	Yardımcısı Devlet Bakanı
4-	Bayındırlık ve İskan Bakanı	Faruk Nafiz Özak	Devlet Bakanı
5-	Sanayi ve Ticaret Bakanı	Mehmet Zafer Çağlayan	Devlet Bakanı
6-	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Faruk Çelik	Devlet Bakanı
7-	Bingöl Milletvekili	Cevdet Yılmaz	Devlet Bakanı
8-	Denizli Milletvekili	Selma Aliye Kavaf	Devlet Bakanı
9-	Hatay Milletvekili	Sadullah Ergin	Adalet Bakanı
10-	Prof. Dr. Ahmet Davudoğlu		Dışişleri Bakanı
11-	Devlet Bakanı	Mehmet Şimşek	Maliye Bakanı
12-	Devlet Bakanı	Nimet Çubukçu	Millî Eğitim Bakanı
13-	Samsun Milletvekili	Mustafa Demir	Bayındırlık ve İskan Bakanı
14-	İstanbul Milletvekili	Ömer Dinçer	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
15-	Kocaeli Milletvekili	Nihat Ergün	Sanayi ve Ticaret Bakanı
16-	Kayseri Milletvekili	Taner Yıldız	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI
B.1.0.KKB.01-08/C-2-2009-273

1 Mayıs 2009

BAŞBAKANLIĞA

İLGİ: a) 29/8/2007 tarihli ve B.02.0.PPG.0.12-300-01/10628 sayılı yazınız.

b) 29/8/2007 tarihli ve B.01.0.KKB.01-08-3-2007-542 sayılı yazımız.

c) 1/5/2009 tarihli ve B.02.0.PPG.0-300-02/4709 sayılı yazınız.

İlgi yazılarla onaylanmış bulunan Bakanlar Kurulunda görev alan;

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Nazım Ekren ile Devlet Bakanları Murat Başesgioğlu, Kürşad Tüzmen, Mustafa Said Yazıcıoğlu, Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, Millî Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Hilmi Güler istifa etmişler ve istifaları kabul edilmiştir.

Bu sebeple;

Mevcut Devlet Bakanlığı sayısının onbire çıkarılması ve ekli listede adları yazılı şahısların karşılarında belirtilen bakanlıklara Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 109 ve 113'üncü maddeleri gereğince atanmaları uygun bulunmuştur.

Bilgilerini rica ederim.

Abdullah GÜL
CUMHURBAŞKANI

1-	Dışişleri Bakanı	Ali Babacan	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı
2-	Manisa Milletvekili	Bülent Arınç	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı
3-	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı	Hayati Yazıcı	Devlet Bakanı
4-	Bayındırlık ve İskan Bakanı	Faruk Nafiz Özak	Devlet Bakanı
5-	Sanayi ve Ticaret Bakanı	Mehmet Zafer Çağlayan	Devlet Bakanı

6-	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Faruk Çelik	Devlet Bakanı
7-	Bingöl Milletvekili	Cevdet Yılmaz	Devlet Bakanı
8-	Denizli Milletvekili	Selma Aliye Kavaf	Devlet Bakanı
9-	Hatay Milletvekili	Sadullah Ergin	Adalet Bakanı
10-	Prof. Dr. Ahmet Davudoğlu		Dışışleri Bakanı
11-	Devlet Bakanı	Mehmet Şimşek	Maliye Bakanı
12-	Devlet Bakanı	Nimet Çubukçu	Millî Eğitim Bakanı
13-	Samsun Milletvekili	Mustafa Demir	Bayındırlık ve İskan Bakanı
14-	İstanbul Milletvekili	Ömer Dinçer	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
15-	Kocaeli Milletvekili	Nihat Ergün	Sanayi ve Ticaret Bakanı
16-	Kayseri Milletvekili	Taner Yıldız	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

[R.G. 2 Mayıs 2009 – 27216]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Tüzük

Karar Sayısı : 2009/14848

Ekli “Soyadı Nizamnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tüzük”ün yürürlüğe konulması; İçişleri Bakanlığının 7/7/2008 tarihli ve 1452 sayılı yazısı üzerine, 2525 sayılı Soyadı Kanununun 13 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu’nca 25/3/2009 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Abdullah GÜL
CUMHURBAŞKANI

SOYADI NİZAMNAMESİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TÜZÜK

MADDE 1 – 24/12/1934 tarihli ve 2/1759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Soyadı Nizamnamesinin 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 1 – Her Türk vatandaşı, öz adından başka soyadı da taşımak zorundadır. Soyadı olmayanlara kendilerince belirlenen bir soyadı mülki idare amirleri tarafından aile kütüklerine ve doğum tutanaklarına yazdırılır."

MADDE 2 – Aynı Nizamnamenin 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 2 – Söyleyişte, yazıŖta, öz ad önde, soyadı sonda olmak üzere bütün harfleri söylenerek veya yazılarak kullanılabileceği gibi söyleyişte ve yazıŖta öz adsız yalnız soyadı kullanılabilir ve imzada öz adın ilk harfi, öz ad iki tane ise her ikisinin ilk harfleri veya birinin ilk harfi ile öteki ad ve soyadının tümü yazılabilir. İki soyadı olan kadın her iki soyadını birlikte kullanır."

MADDE 3 – Aynı Nizamnamenin 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 12 – 7, 8, 9, 10 ve 11 inci maddelere aykırı olarak verilmiş adlar aile kütüklerine ve doğum tutanaklarına yazılamaz. Söz konusu maddelere aykırı olarak verilmiş olan adların değiştirilmesi için ilgili resmi dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet

savcıları tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde dava açılır."

MADDE 4 – Aynı Nizamnamenin 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 15 – Evlilik devam ederken veya evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün içinde doğan çocuklar babalarının soyadını taşırlar. Evlilik dışında doğan çocuklar, annelerinin soyadını alırlar. Ancak, ana önceki evliliğinden dolayı çift soyadı taşıyorsa, çocuk onun bekarlık soyadını taşır. Evlilik dışında doğmuş çocuklar, ana ve babanın birbirleri ile evlenmesi veya babalarının tanınması ya da hakimin babalığa karar vermesi ile babanın soyadını alır."

MADDE 5 – Aynı Nizamnamenin 16 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 16 – Evlatlık küçük ise evlat edinenin soyadını alır. Ergin olan evlatlık, evlat edinilme sırasında dilerse evlat edinenin soyadını alabilir. Evlatlık ilişkisinin kaldırılması durumunda evlatlık, evlat edinilmeden önceki soyadını alır."

MADDE 6 – Aynı Nizamnamenin 17 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 17 – Kadın evlenmekle kocasının soyadını alır. Ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir. Daha önce iki soyadı kullanan kadın, bu haktan sadece bir soyadı için yararlanabilir."

MADDE 7 – Aynı Nizamnamenin 19 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 19 – Boşanma halinde kadın, evlenmeden önceki soyadını yeniden alır. Ancak hakim boşandığı kocasının soyadını taşımasına izin vermiş ise boşandığı kocasının soyadını taşımaya devam eder."

MADDE 8 – Aynı Nizamnamenin 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 26 – Bulunmuş zihinsel özürllüer ile yaşının küçüklüğü nedeniyle kendini ifade edemeyen bulunmuş çocuklar hakkında düzenlenen tutanaklarda belirtilmemiş ise soyadı, nüfus müdürlüğüne verilir."

MADDE 9 – Aynı Nizamnamenin 3, 4, 13, 14, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51 ve 52 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 10 – Danıştay'ca incelenmiş olan bu Tüzük yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11 – Bu Tüzük hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.

[R.G. 29 Nisan 2009 – 27214]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yönetmelikler

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan:

ONAYLANMIŞ KURULUŞLARA DAİR YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1 – 26/2/2004 tarihli ve 25385 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmeliğin 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 1** – Bu Yönetmeliğin amacı, 24/3/2007 tarihli ve 26472 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları Yönetmeliği (1999/5/AT) kapsamında uygunluk değerlendirme faaliyeti gösterecek onaylanmış kuruluşlara ilişkin usul ve esasları belirlemektir.”

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 2 – Bu Yönetmelik, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları Yönetmeliği kapsamında yer alan cihazların uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla görevlendirilecek onaylanmış kuruluşların belirlenmesinde esas alınacak kriterler ile başvuru, değerlendirme ve görevlendirme usul ve esaslarını kapsar.”

MADDE 3 – Aynı Yönetmeliğin 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 3 – Bu Yönetmelik, 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile 29/6/2001 tarihli ve 4703 sayılı Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanuna dayanılarak hazırlanmıştır.”

MADDE 4 – Aynı Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Kurul”, “Kurum” ve “Yönetmelik” tanımları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurul: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulunu,”

“Kurum: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunu,”

“Yönetmelik: 24/3/2007 tarihli ve 26472 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları Yönetmeliğini (1999/5/AT),”

MADDE 5 – Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 5 – Kurum, Yönetmelik kapsamında yer alan cihazların uygunluk değerlendirme faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere başvuru sahipleri arasından 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 4703 sayılı Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun, Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları Yönetmeliği ile bu Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, uygun gördüğü kuruluşları onaylanmış kuruluş olarak görevlendirir.”

MADDE 6 – Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı alt bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1) Yönetmeliğin iç üretim kontrolü ve belirli cihaz testleri ve/veya teknik dosya prosedürleri için TS EN ISO/IEC 17020 veya TS EN 45011 standartlarını,

2) Yönetmeliğin tam kalite güvencesi prosedürü için TS EN ISO/IEC 17021 standardını,

3) TS EN ISO/IEC 17021 standardına göre akredite edilerek veya değerlendirilerek tam kalite güvencesi prosedürünü yerine getiriyorsa ve görevlendirilme kapsamlarını iç üretim kontrolü ve belirli cihaz testleri ve/veya teknik dosya prosedürlerini de yerine getirecek şekilde genişletmek istemesi halinde, TS EN ISO/IEC 17020 standardından ilgili diğer kriterleri,

4) TS EN ISO/IEC 17020 veya TS EN 45011 standartlarına göre akredite edilerek veya değerlendirilerek iç üretim kontrolü ve belirli cihaz testleri ve/veya teknik dosya prosedürlerini yerine getiriyorsa ve görevlendirilme kapsamlarını tam kalite güvencesi prosedürünü de yerine getirecek şekilde genişletmek istemesi halinde, TS EN ISO/IEC 17021 standardında belirtilen diğer kriterleri,”

MADDE 7 – Aynı Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurul, Yönetmelik kapsamındaki uygunluk değerlendirme faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere onaylanmış kuruluş statüsü verilmesini uygun gördüğü Türkiye’de yerleşik olan kuruluşla arasında bulunan görevlendirmeye ilişkin hususlar ile aşağıda belirtilen konuları içeren görevlendirme sözleşmesini yapar.”

MADDE 8 – Aynı Yönetmeliğin 16 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 16 – 4703 sayılı Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun ile 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu hükümlerine aykırı hareket edenler ve/veya faaliyette bulunanlar hakkında söz konusu Kanunlarda öngörülen ilgili hükümler uygulanır.”

MADDE 9 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10 – Bu Yönetmelik hükümlerini Kurul Başkanı yürütür.

Kültür ve Turizm Bakanlığından:

**KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA YÜKSEK KURULU VE
KORUMA BÖLGE KURULLARI ÇALIŞMALARI İLE KORUMA
YÜKSEK KURULUNA YAPILACAK İTİRAZLARA DAİR
YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR YÖNETMELİK**

MADDE 1 – 12/1/2005 tarihli ve 25698 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Bölge Kurulları Çalışmaları ile Koruma Yüksek Kuruluna Yapılacak İtirazlara Dair Yönetmeliğin 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 3** – Bu Yönetmelik 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 51, 53, 55, 57, 58, 61 ve 63 üncü maddeleri ile 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun 2 ve 3 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.”

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 4** – Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Kültür ve Turizm Bakanlığını,

Kanun: 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununu,

Genel Müdürlük: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünü,

Koruma Yüksek Kurulu: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunu,

Koruma Bölge Kurulu: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları ile Yenileme Alanı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarını,

Koruma Bölge Kurulları Koordinasyon Müdürlüğü: Üçten fazla koruma bölge kurulu bulunan illerde, kurullar arasında teknik ve idari işlerde koordinasyonu sağlamak üzere kurulan koruma bölge kurulları koordinasyon müdürlüğünü,

Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlükleri ile Yenileme Alanı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüklerini,

ifade eder.”

MADDE 3 – Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 5** – Korunması gerekli taşınmaz kültür varlıkları ile ilgili olarak, Kanunda belirtilen görevlerin bilimsel esaslara göre yürütülmesini sağlamak üzere Ankara’da Bakanlığa bağlı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu, sorumluluk bölgeleri ve merkezleri Bakanlıkça belirlenecek Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları ve Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen Yenileme Alanları için Bakanlıkça kurulması gerekli görülen yerlerde Yenileme Alanı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları kurulur.”

MADDE 4 – Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Koruma bölge kurullarının Yükseköğretim Kurulu ve Bakanlıkça seçilen üyelerinin görev süresi üç yıldır.”

MADDE 5 – Aynı Yönetmeliğin 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (i) ve (n) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“i) Koruma amaçlı imar planı onaylanmış sit alanlarında tescilli taşınmaz kültür varlığı parselinde, planın bulunmadığı sit alanlarında ise tüm parsellerde inşaî ve fiziki müdahalelere; tescilli 1. grup yapıların 3194 sayılı İmar Kanununun 21 inci maddesi uyarınca ruhsat gerektirmeyen tamirat ve tadilatlarına ilişkin karar almak,”

“n) Kanunun 15 inci maddesi uyarınca, tescilli taşınmaz kültür varlıklarının kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, il özel idareleri ve mahalli idare birliklerince kamulaştırılması işlemlerinde taşınmazın fonksiyonuna ilişkin karar almak”

MADDE 6 – Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Koruma bölge kurulları ayda en az dört kez toplanır. Gündemde bekleyen konu bulunmaması şartıyla koruma bölge kurulları ayda en az iki toplantı yapabilir. Birikmeye neden olmayacak şekilde görüşülecek dosya sayısı ve olağanüstü durumlar göz önüne alınarak toplantı sayısı artırılabilir. Toplantı günleri ve gündemleri koruma bölge kurulu müdürlüğüne belirlenir, koruma bölge kurulu üyelerine toplantı çağrısı yapılır.

Koruma bölge kurulları, toplantıya katılması gereken üyelerin salt çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile karar alınır. Ancak karar yeter sayısı Bakanlık ve Yükseköğretim Kurulunca seçilen üye sayısının salt çoğunluğundan az olamaz. Kararlar, Kanun ve ilke kararlarındaki dayanakları ile bilimsel gerekçeleri belirtilerek yazılır.”

MADDE 7 – Aynı Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Koruma Yüksek Kurulu üyeleri ile koruma bölge kurullarının Bakanlıkça ve Yükseköğretim Kurulunca seçilen üyelerine, ayda altı toplantıyı geçmemek üzere her toplantı için Devlet memur aylık katsayısının (5000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda, koruma bölge kurullarının kurum temsilcisi üyelerine ise ayda altı toplantıyı geçmemek üzere her toplantı için Devlet memur aylık katsayısının (2000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir.”

MADDE 8 – Aynı Yönetmeliğin 17 nci maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“Üçten fazla koruma bölge kurulu bulunan illerde, kurullar arasında teknik ve idari işlerde koordinasyonu sağlamak üzere koruma bölge kurulları koordinasyon müdürlüğü kurulur. Koruma bölge kurulu müdürlükleri, koruma bölge kurulları koordinasyon müdürlüğüne bağlı olarak çalışır.”

MADDE 9 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10 – Bu Yönetmelik hükümlerini Kültür ve Turizm Bakanı yürütür.

[R.G. 6 Mayıs 2009 – 27220]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay Kararları

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2008/18048

Karar No : 2009/5250

İncelenen Kararın

Mahkemesi : Kartal 2. Asliye Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 28/11/2007

Numarası : Esas no: 2006/615 Karar no: 2007/470

Davacı : Sevgi Yalçın

Davalı : Hasımsız
Dava Türü : Gaiplik
Temyiz Eden : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

Davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Davacı Sevgi Yalçın tarafından açılan davada, 29/2/2004 tarihinde evden çıkıp bir daha dönmeyen eşi Bekir Yalçın'dan tüm aramalara rağmen haber alınamadığı belirtilerek gaipliğine karar verilmesinin istenildiği, yapılan yargılama sonucunda davanın kabulüne karar verildiği anlaşılmaktadır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 32. maddesinde yer alan:

"Ölüm tehlikesi içinde kaybolan veya kendisinden uzun zamandan beri haber alınamayan bir kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa, hakları bu ölüme bağlı olanların başvurusu üzerine mahkeme bu kişinin gaipliğine karar verebilir."

Hükmü uyarınca gaiplik kararının verilebilmesi için, aynı Kanunun 33. maddesinde belirtildiği şekilde ölüm tehlikesinin üzerinden en az bir yıl veya son haber tarihinin üzerinden en az beş yıl geçmiş olması ve mahkemece, gaipliğine karar verilecek kişi hakkında bilgisi bulunan kimselerin, belirli bir sürede bilgi vermeleri için usulüne göre yapılan ilanla çağırılması gerekmektedir.

Gaipliğine karar verilmesi istenilen Bekir Yalçın'dan 29/2/2004 tarihinden itibaren haber alınamadığı belirtildiğine göre, son haber tarihinin üzerinden henüz beş yıllık süre geçmemiştir.

Mahkemece Türk Medeni Kanununun 33. maddesinde öngörülen yasal süre dikkate alınmaksızın adı geçenin gaipliğine ilişkin hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere **BOZULMASINA**, oybirliğiyle karar verildi.
23/3/2009

— • —

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2008/18047

Karar No : 2009/5488

İncelenen Kararın

Mahkemesi : İhsaniye Asliye Hukuk (Aile) Mahkemesi

Tarihi : 25/7/2008

Numarası : Esas no: 2008/42 Karar no: 2008/96

Davacı : Dilek Kabadayı

Davalı : Ömer Kabadayı

Dava Türü : Boşanma

Temyiz Eden : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Davacı Dilek Kabadayı vekili tarafından Ömer Kabadayı'ya karşı açılan davada boşanmaya ilişkin Besançon Asliye Hukuk Mahkemesi İkinci Dairenin 2007/02212 sayılı kararının tenfizine karar verilmesinin istenildiği, mahkemece davanın kabulüne karar verildiği ve hükmün temyiz edilmeksizin kesinleştiği anlaşılmaktadır.

5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 50. maddesinde yer alan hükme göre yabancı mahkemelerden hukuk davalarına ilişkin olarak verilmiş ve o devlet kanunlarına göre kesinleşmiş bulunan ilamların Türkiye'de icra olunabilmesi yetkili Türk mahkemesi tarafından tenfiz kararı verilmesine bağlıdır.

Anılan hükümde tenfizi istenilen yabancı mahkeme kararının kesinleşmiş olması gerektiği açıkça ifade edildiği gibi Kanunun 53 üncü maddesinde de tenfiz dilekçesine ilamın kesinleştiğini gösteren ve o ülke makamlarınca usulen onanmış yazı veya belge ile onanmış tercümesinin de eklenmesinin zorunlu olduğu hüküm altına alınmış bulunmaktadır.

Yapılan incelemede, yabancı mahkeme kararının kesinleştiğini gösteren bir yazı veya belgenin dosyada bulunmadığı anlaşılmıştır.

Mahkemece, yukarıda değinilen hükümler ile Kanunun 59'uncu maddesinde yer alan yabancı ilamın kesin hüküm veya kesin delil etkisinin, yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren hüküm ifade edeceğine ilişkin hüküm gözönünde bulundurulmaksızın eksik inceleme ile davanın kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere **BOZULMASINA**, oybirliğiyle karar verildi. 25/3/2009

[R.G. 7 Mayıs 2009 – 27221]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay 3. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2008/16826

Karar No : 2008/17966

İncelenen Kararın

Mahkemesi : Ankara 5. Sulh Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 8/2/2007

Numarası : 2006/2297-2007/189

Davacı : Orhan Yücesu Vek. Av. Nazım Ata

Davalı : Milli Eğitim Bakanlığı Vek. Av. Melahat Aydın

Dava dilekçesinde 750 YTL manevi tazminatın faiz ve masraflarla birlikte davalı taraftan tahsili istenilmiştir. Mahkemece davanın zamanaşımından reddi cihetine gidilmiş, hüküm kesin olmakla kanun yararına bozulması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından talep edilmiştir.

YARGITAY KARARI

Temyiz isteminin HUMK'nun 427. maddesine uygun olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Dava, ölümlü trafik kazası nedeniyle manevi tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece iki yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu belirtilerek davanın reddine karar verilmiştir.

Trafik kazasının 3/6/2002 günü olduğu, davanın ise 17/11/2006 günü açıldığı anlaşılmaktadır. Ölümle sonuçlanan trafik kazası TCK'nun 455. maddesine göre suç oluşturmaktadır.

Olay tarihinde yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK'nun 102/4 ve 104/2 maddeleri itibarıyla bu suçun ceza zamanaşımı süresi beş yıldır.

BK.nun 60/2. maddesinde, haksız eylemin aynı zamanda suç oluşturması durumunda tazminat davasına ceza zamanaşımının uygulanacağı düzenlenmiştir. İşleten durumunda bulunan davalı hakkında sürücü yönünden uygulanan ceza zamanaşımının uygulanması gerektiği yargısal içtihatlarda belirtilmektedir.

Somut olayda manevi tazminat davasının ceza zamanaşımı süresi dolmadan önce açıldığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle davalının zamanaşımı savunması reddedilerek işin

esasının incelenmesi gerekirken, mahkemece zamanaşımı yönünden davanın reddedilmesi bozma nedenidir.

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 427. maddesi gereğince KANUN YARARINA BOZULMASINA, evrakın gereği için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine 27/10/2008 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

— • —
Yargıtay 3. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2008/19284

Karar No : 2009/1376

İncelenen Kararın

Mahkemesi : Antalya 2. Sulh Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 29/12/2006

Numarası : 2005/522-2006/2303

Davacı : Mithat Sönmez Vek. Av. M. Taşbaş

Davalı : Adalet Bakanlığı ve Ark. Vek. Av. Gökhan Turan

Dava dilekçesinde 990.147.530 TL. alacağın faiz ve masraflarla birlikte davalı taraftan tahsili istenilmiştir. Mahkemece davanın 947,27 YTL. için kısmen kabulüne kesin olarak karar verilmiş, hüküm kanun yararına bozulması için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından temyiz edilmiştir.

YARGITAY KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Davacı, 7/4/2005 tarihinde Adalet Bakanlığı aleyhine açılan davada, Antalya 3. İcra Müdürlüğünün 1997/4094 sayılı dosyasında aleyhine yapılan icra takibinde reeskont faiz oranının % 80 yerine % 89 olarak hesap edilmesi nedeniyle icra müdürlüğünün işlemini şikayet ettiğini, Antalya 2. İcra Hukuk Mahkemesinin 2004/419 E. sayılı dosyasında şikayetinin kabul edildiğini ve bir miktar ödemenin iadesine karar verildiğini, ancak icra müdürlüğü dosyası bulunmadığından iadenin uzadığını, bu nedenle parayı kullanmadığı süre içindeki getirisinin tazminine karar verilmesini talep ve dava etmiş, dava icra müdürlüğü görevlilerine ihbar edilmiş, mahkemece dava ihbar edilen görevliler de davalı gösterilerek davanın kısmen kabulü ile 947,27 YTL'nin davalılardan müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine kesin olmak üzere karar verilmiştir.

2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun 5. maddesi hükmüne göre: "İcra ve iflas dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları, idare aleyhine açılabilir. Devletin, zararın meydana gelmesinde kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır."

O halde, İcra ve iflas dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davalarının idare aleyhine açılabileceği gözetilerek, Adalet Bakanlığı aleyhine açılan davada hükmün bu davalı hakkında kurulması gerektiğinin gözetilmemesi doğru görülmemiştir.

Ayrıca, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 49. maddesi gereğince; "iki taraftan biri davayı kaybettiği takdirde, üçüncü şahsa rücu hakkı olduğu mülahazasında bulunursa, makamına kaim olarak davayı takip veya davada 3. şahıs sıfatı ile kendisine iltihak etmesi lüzumunu o şahsa ihbar edebilir." Kendisine dava ihbar edilen üçüncü kişi, davaya müdahale etmez veya (fer'i müdahil sıfatıyla katılırsa) onun hakkında hiçbir işlem yapılamayacağı gibi, hüküm de kurulamaz.

Mahkemece, davanın İcra ve iflas dairesi görevlilerine ihbar edilmesinin bu kişilere taraf sıfatını kazandırmayacağı düşünülmeyen, davalı ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmaları usul ve yasaya uygun bulunmamıştır.

Bu itibarla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6 maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeplerle kabulü ile hükmün dahili davalılar yönünden BOZULMASINA ve gereği yapılmak üzere

kararın bir örneği ile dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine, 5/2/2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

[R.G. 7 Mayıs 2009 – 27221]

 [İçindekilere dön](#)

İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

NAHİT MOĞOLKOÇ, NECMİYE MAMÜK, TÜRKAN ÖZTÜRK VE ZEKİYE ÖZTÜRK /Türkiye Davası*

Başvuru N: 31195/03, 31199/03, 31201/03 ve 872/04
15 Mayıs 2007

KABULEDİLEBİLİRLİK KARARININ ÖZET ÇEVİRİSİ

OLAYLAR

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davaların nedeni, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (Mahkeme) yapılan dört başvurudur.

31195 no'lu başvuru Nahit Moğolkoç tarafından yapılmıştır. Adıgeçen AİHM'ye 1 Ağustos 2003 tarihinde başvurmuştur. 15 Aralık 2006 tarihinde Mahkeme Kalemî başvuranın ölümünden haberdar edilmiştir. Varisleri Müzeyyen Moğolkoç, Özlem Orhon, Saadet Yudu, Nimet Arıoğlu ve Hakan Süleyman Moğolkoç başvuruyu devam ettirme kararında olduklarını ve Ankara Barosu avukatlarından O. Polat tarafından temsil edildiklerini bildirmişlerdir.

31199/03 ve 31201/03 no'lu başvurular 1 Ağustos 2003 tarihinde Necmiye Mamük ve Türkan Öztürk tarafından yapılmıştır. Başvuranlar AİHM önünde Ankara Barosu avukatlarından O. Polat tarafından temsil edilmektedirler.

872/04 no'lu başvuru 21 Kasım 2003 tarihinde Zekiye Öztürk tarafından yapılmıştır. Adıgeçen Antakya Barosu avukatlarından Hatice Can tarafından temsil edilmektedir.

A. Dava koşulları

1. 31195/03, 31199/03 ve 31201/03 no'lu başvurular

Başvuranlar bir ev sahibi olabilmek amacıyla Keçiören Belediyesi ('idare') tarafından başlatılan bir projeye 1992 yılında üye olmuşlardır.

Bu maksatla başvuranlar idarece belirlenen 8.500.000 TL'yi taksitler halinde ödemişlerdir.

Bir süre sonra idare, yürürlüğe konulan projeyi iptal ederek arsa satış sözleşmelerinin tamamını tek taraflı olarak feshetmiştir.

Başvuranlar 7 Aralık 2000 ve 7 Ocak 2002 tarihlerinde Ankara Asliye Ceza Mahkemesi önünde idare aleyhinde tazminat davası açmışlardır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

31 Mayıs ve 13 Aralık 2001 tarihlerinde verdiği kararlarla mahkeme başvuruları kısmen haklı bularak idareyi başvuranlara, başvuruların yapıldığı tarihten itibaren geçerli olmak üzere yasal gecikme faiziyle birlikte bir tazminat ödemeye mahkum etmiştir.

Kesinleşmiş mahkeme kararlarına rağmen alacaklarının idare tarafından ödenmemesi sebebiyle başvurular cebri icra davası açmışlardır.

İdare 12 Mart 2004 tarihinden itibaren sözkonusu ödemeleri yapmaya başlamıştır. Ödemelere ilişkin ayrıntılar ekte verilmiştir.

2. 872/04 no 'lu başvuru

Türkiye Cumhuriyeti Karayolları Genel Müdürlüğü 30 Mart 1995 tarihinde aldığı bir otoyol inşası kararı çerçevesinde başvurana ait araziye kamulaştırma yoluna gitmiştir.

6 Haziran 1995 tarihinde idareye bağlı bir bilirkişi komisyonu arazinin değerini 784.213.000 TL olarak belirleyerek mülkiyet devrinin gerçekleşmesinin ardından sözkonusu kamulaştırma bedelini başvurana ödemiştir.

Başvuran, ödenen bedel üzerinde idareyle anlaşmazlığa düşmesi sonucunda kamulaştırma bedelinin artırım talebiyle Hatay Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Mahkeme başvuranı kısmen haklı bularak idareyi, 2 Nisan 1998 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yasal gecikme faiziyle birlikte başvurana 2.900.850.000 TL (yaklaşık 4.966 Euro) ek kamulaştırma tazminatı ödemeye mahkum etmiştir.

Yargıtay 26 Haziran 2001 tarihli kararıyla ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur.

Yargıtay 21 Mart 2002 tarihinde yapılan temyiz talebi hakkında bir karara vararak idareyi, 2 Nisan 1998 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yasal gecikme faiziyle birlikte 2.851.840.000 TL kamulaştırma tazminatı ödemeye mahkum etmiştir.

Yargıtay kullanılan hesap yönteminin yanlış olduğu gerekçesiyle 18 Haziran 2002 tarihinde itiraz edilen kararı bozmuştur.

Kararın temyizi üzerine Mahkeme konuyu bir kez daha görüşerek idareyi, 2 Nisan 1998 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yasal gecikme faiziyle birlikte 2.550.967.000 TL kamulaştırma tazminatı ödemeye mahkum etmiştir.

Yargıtay 15 Nisan 2003 tarihinde bu kararı bozmuştur.

İdare 5 Mart 2004 tarihinde başvurana 12.920.536.000 TL ödeme yapmıştır.

B. Ekonomik veriler

Enflasyonun Türkiye'deki etkileri Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayınlanan toptan eşya fiyat endeksi listesinde belirtilmiştir.

ŞİKAYETLER

1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesine atıfta bulunan başvurular idare tarafından alacaklarının ödenmemesi ve Devlet borçlarına uygulanan gecikme faizi oranlarının yetersiz kalması nedeniyle mülkiyete saygı haklarının ihlal edildiğinden yakınmaktadırlar. 31195/03, 31199/03 ve 31201/03 no'lu başvurularda başvurular AİHS'nin 17 ve 18. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

HUKUK AÇISINDAN

A. Davaların birleştirilmesi

Olaylar ve esasa ilişkin olarak gündeme getirdikleri sorun bakımından benzerliklerine istinaden bu davaların birleştirilmesi gerektiği kanaatine varan AİHM davaları topluca incelemeye karar vermiştir.

B. 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği iddiası hakkında

Başvurular idare tarafından alacaklarının ödenmemesi ve Devlet borçlarına uygulanan gecikme faizi oranlarının yetersiz olması nedeniyle mülkiyete saygı haklarının ihlal edildiğinden yakınmaktadırlar.

Tüm dosya unsurlarını inceleyen AİHM idarenin başvuruların alacaklarıyla ilgili yargı kararlarını uyguladığını gözlemlemektedir. Gecikme faizi oranlarının yetersiz olduğu iddialarına gelince, başvurulara gerçekten ödenen meblağ ile gecikme döneminde meydana gelen parasal erozyon göz önüne alınarak bir ödeme yapılması durumunda ortaya çıkacak meblağ arasındaki farkın dikkate alınması gerekir (*Akkuş – Türkiye*). Bu hususta AİHM kendi hesap yönteminde Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayınlanan toptan eşya fiyat endeksi listesinde belirtilen enflasyonun etkilerini dikkate aldığı için altını çizmektedir. Bu hesap tarzını göz önüne alan AİHM başvuruların reel anlamda bir kaybının olmadığını tespit etmektedir. Başvurulara ödenen tazminat tutarı, AİHM tarafından benimsenen hesap yöntemiyle hesaplanan tutara eşit, hatta bu tutardan biraz daha fazladır. Bu nedenle başvurular 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi açısından herhangi bir zarara maruz kalmamışlardır. BU itibarla başvuruların bu şikayetleri açıkça dayanaktan yoksun olup AİHS'nin 35 §§ 3 ve 4 maddesi bakımından reddedilmelidir.

C. AİHS'nin 17 ve 18. maddesinin ihlal edildiği iddiası hakkında

Başvurular ayrıca, 31195/03, 31199/03 ve 312101/03 no'lu başvurularda AİHS'nin 17 ve 18. maddelerinin ihlal edildiğini iddia etmektedirler. Bu şikayetler 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi yönünden incelenen aynı olaylara ilişkin olduğundan AİHM sözkonusu şikayetlerin ayrıca incelenmesine gerek olmadığı kanaatindedir.

Yukarıda ifade edilen hususların ışığında, AİHS'nin 29 § 3 maddesinin uygulanmasına son vermek yerinde olacaktır.

Bu gerekçelere dayalı olarak AİHM, oybirliğiyle,
Başvuruların *birleştirilmesine*,
Başvuruların *kabuledilemez olduğuna*,

Karar vermiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

MOLİN İNŞAAT/Türkiye Davası*

Başvuru No:38424/97

Strazburg

11 Ocak 2005

OLAYLAR

Başvuran Molin İnşaat kollektif şirket olup merkezi İstanbul'dadır. Şirket inşaat alanında faaliyetlerini yürütmektedir.

Başvuran şirket ile Toplu Konut İdaresi arasındaki ihtilaflar Halkalı'daki (İstanbul) sosyal lojmanların inşaatı için yaptıkları eser sözleşmesinin infazı çerçevesinde meydana gelmiştir. Bu ihtilaflar özellikle Türkiye'deki mevcut enflasyona göre çalışma ücretlerinin ve çalışma süresinin artması hususundadır. Başvuran şirket, 1990 yılı Mart ayında faaliyetlerini durdurmuştur.

Başvuran şirket ve İdare 1 Ekim 1991 tarihli tahkimnameyle davanın tasfiye edilmesi amacıyla tahkim yoluna başvurmuşlardır. Hakem Mahkemesi 19 Şubat 1993 tarihinde kararını vermiştir. Yargıtay 17 Mart 1994 tarihinde, 1 Ekim 1994 tarihli tahkimnamenin yoklukla malül olduğu gerekçesiyle verilen kararı bozmuştur.

Başvuran şirket, 6 Mayıs 1994 tarihinde Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'nde yeniden usul işlemlerini başlatmıştır. Asliye Hukuk Mahkemesi, çalışmaların tasfiye edilmesi sırasında tarafların hak ve yükümlülüklerini açıklamak amacıyla bilirkişi tayin edilmesi kararı almıştır.

Asliye Hukuk Mahkemesi 22 Mart 1995 tarihli kararla başvuran şirketin talep ettiği tazminatı İdare'nin kısmen ödemesi kararı vermiştir.

Yargıtay her iki Tarafın yaptığı temyiz başvurusunun ardından, 27 Kasım 1995 tarihli kararlar, 22 Mart 1995 tarihli kararı, davaya ilişkin en az beş temel sorunun verilen sözkonusu kararın dayandığı bilirkişi raporuyla aydınlatılmadığı gerekçesiyle bozmuştur. Bu sorular Yargıtay kararında ayrıntılı olarak ortaya konulmuş ve dosyanın geri gönderildiği ilk derece mahkemesinin dikkatine sunulmuştur.

Başvuran şirket 22 Nisan 1996 tarihinde, 27 Kasım 1995 tarihli kararın düzeltilmesi talebinde bulunmuştur. Yargıtay bu talebi, 20 Mayıs 1996 tarihinde reddetmiştir.

Dosya hakkında kendisine tekrar başvuru olan Asliye Hukuk Mahkemesi, Yargıtay'ın kararı bozma gerekçelerini gözönünde bulundurarak yeniden bilirkişi tayin edilmesi kararı almıştır.

18 Şubat 1997 ve 8 Nisan 1997 tarihli duruşmalar bilirkişi raporunun sunulmamasından dolayı ertelenmiştir.

Bilirkişi raporunu 1 Haziran 1997 tarihinde, raporunu sunmuştur. Asliye Hukuk Mahkemesi 4 Haziran 1997 tarihinde, tarafları yorumlarını sunmaya davet etmiştir.

Başvuran şirket 23 Haziran 1997 tarihinde, yaptığı başvurusunda bilirkişinin değiştirilmesini istemiştir.

15 Temmuz 1997 tarihli duruşma, 7 Ekim 1997 tarihinde savunmacı tarafın yorumlarını beklemek üzere 14 Ekim 1997 tarihine ertelenmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

14 Ekim 1997 tarihli duruşmada başvuran, şirket ek bilirkişi istemiştir ve savunmacı taraf buna itiraz etmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi bu talebi olumlu bulmuş, yeni bir bilirkişi tayin etmiş ve bir sonraki duruşma tarihini 14 Aralık 1997 olarak belirlemiştir.

14 Aralık ve 18 Şubat 1998 tarihli duruşmalar, bilirkişiler raporlarını sunmadıklarından dolayı ertelenmiştir.

Bilirkişiler 31 Mart 1998 tarihinde raporlarını vermişlerdir.

Başvuran şirket 28 Nisan 1998 tarihinde, yapılan duruşma sırasında bir önceki raporla çelişkili olduğu gerekçesiyle ek bilirkişi raporuna itiraz etmiştir. Mahkeme ikinci bir ek bilirkişi tayin edilmesi kararı almıştır.

Başvuran şirket 4 Haziran 1998 tarihinde, mahkemeden yeni bilirkişiler tayin edilmesini istemiştir. Mahkeme, davanın incelenmesini 8 Temmuz 1998 tarihli duruşmaya ertelemiştir. Duruşma hakimnin değişmesinden dolayı önce 20 Ekim 1998 tarihine, daha sonra da 9 Aralık 1998 tarihine ertelenmiştir.

Bu son tarihte Asliye Hukuk Mahkemesi yeniden bilirkişi tayin etmiştir. 2 Mart 1999 tarihli duruşma bilirkişi raporları mahkemeye sunulmadığından dolayı ertelenmiştir.

Bu arada 22 Mart 1999 ve Nisan 1999 tarihlerinde iki ayrı bilirkişi raporu dosyaya konulmuştur.

Taraflar 28 Nisan 1999 tarihli duruşmada, sözkonusu raporları incelemek ve yasal süre olan otuz gün içinde cevap vermek amacıyla duruşmanın 1 Haziran 1999 tarihine ertelenmesini talep etmişlerdir.

1 Haziran 1999 tarihinde tarafların talebi üzerine Asliye Hukuk Mahkemesi ek bilirkişi tayin edilmesi kararı almıştır.

13 Temmuz 1999 tarihinde Asliye Hukuk Mahkemesi, bilirkişilerin başvuran şirketin muhasebesini kontrol etmesini istemiştir.

30 Eylül, 10 Kasım ve 9 Aralık 1999 tarihli duruşmalar iki bilirkişinin ek raporlarını sunmadıkları gerekçesiyle ertelemiştir.

Ek bilirkişi raporları 12 Aralık 1999 tarihinde dosyaya konulmuştur. Başvuran şirket bunlara itiraz etmiştir.

Asliye Hukuk Mahkemesi 10 Şubat 2000 tarihinde tarafların on gün içinde ilave belgeleri (diğerleri arasında başvuran şirketin personel ve bakım harcamalarına ilişkin belgeler) sunması kararı almıştır.

Asliye Hukuk Mahkemesi, 22 Mart 2000 tarihinde bilirkişilerden birini değiştirmiş ve ek bir bilirkişi istemiştir.

25 Nisan 2000 tarihinde bilirkişiler görevlerinden ayrılmış ve iki yeni bilirkişi tayin edilmiştir. 13 Haziran 2000 tarihinde yeni bir bilirkişi tayin edilmiştir.

19 Eylül 2000 tarihinde Asliye Hukuk Mahkemesi bilirkişilerin değiştirilmesine karar vermiş ve davanın incelenmesini 26 Kasım 2000 tarihine ertelenmiştir.

Bilirkişiler 19 Ocak 2001 tarihinde raporlarını vermişlerdir. Bu raporda bazı hataların bulunduğunu iddia eden Tarafların talebi üzerine Asliye Hukuk Mahkemesi ek bilirkişi tayin edilmesi kararı almıştır.

Asliye Hukuk Mahkemesi, bilirkişilerin raporlarını sunmakta geç kalmasının ardından 27 Eylül 2001 tarihinde sona eren zorunlu süre saptamıştır. Bu tarihte yapılan duruşmada bilirkişiler ek raporlarını sunmuştur ancak imzaları eksiktir.

5 Ekim 2001 tarihli duruşmada uygun şekilde tamamlanan ek bilirkişi raporu dava taraflarına tebliğ edilmiştir.

22 Kasım 2001 tarihli kararla Asliye Hukuk Mahkemesi, İdare'nin, başvuran tarafından istenilen tazminatı kısmen ödemesi kararı almıştır.

Her iki taraf da temyiz başvurusunda bulunmuştur. Yargıtay 15 Nisan 2002 tarihli kararlar ilk derece mahkemesinin aldığı kararı onamıştır.

Kararın düzeltilmesi amacıyla her iki tarafın yaptığı başvurular, 16 Eylül 2002 tarihinde Yargıtay tarafından reddedilmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS’NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran şirket, yargılama süresinde, AİHS’nin 6§1 maddesinin öngördüğü gibi “makul süre” prensibine riayet edilmediğini iddia etmiştir.

Hükümet bu sava itiraz etmiştir.

Gözönünde bulundurulması gereken dönem 6 Mayıs 1994 tarihinde, yani başvuran şirketin Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi’nde usul işlemlerini başlattığı tarihten itibaren başlamaktadır. 17 Mart 1994 tarihinden önceki dönemde, 22 Ekim 1996 tarihinde kabul edilemez olduğu bildirilen 23173/94 no’lu başvuru yapılmıştır ve bu dönem işbu başvurunun incelenmesinde gözönünde bulundurulamaz. Ayrıca 17 Mart 1994 tarihli Yargıtay kararından sonra başvuru mahkemeler, aynı Yargıtay kararıyla yetkisi kabul edilmeyen hakem mahkemesinde yürütülen yargılamaya dayanarak karar veremez. Gözönünde bulundurulması gerek dönem, 16 Eylül 2002 tarihinde son bulmuştur. Dolayısıyla bu dönem sekiz yıl dört ay ve dört mahkeme önünde sürmüştür.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

AİHM, bu şikayetin AİHS’nin 35§3 maddesi uyarınca dayanaktan yoksun olduğunu saptamıştır. Ayrıca şikayetin hiçbir kabul edilemezlik gerekçesine aykırı düşmediğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla bu şikayetin kabul edilebilir olduğunu beyan etmek uygun olur.

B. Esasa ilişkin

Hükümet, hukuk davasının konusu ve sözkonusu ihtilafın spesifik verilerinden kaynaklanan davanın karmaşıklığı gözönünde bulundurulduğunda, değerlendirilecek olan yargılamanın genel süresi AİHS’nin 6§1 maddesinin gerekli kıldığı makul süre sınırlarını aşmadığını savunmuştur.

Başvuran bu sava itiraz etmiştir.

AİHM, yargılama süresinin makul niteliğinin, dava koşullarına göre ve içtihadının yer verdiği özellikle davanın karmaşıklığı, başvuranın ve yetkili makamların tutumuyla beraber ilgililerin davanın sonucuna ilişkin beklentileri gibi kriterler gözönünde bulundurularak değerlendirildiğini hatırlatmıştır.

AİHM, davanın farklı bir zorluğunun bulunmadığı ve başvuran şirkete hiçbir gecikmenin atfedilemeyeceği kanaatinde. Ancak, mahkemenin tayin ettiği bilirkişilere verilen sürelerle riayet edilememesinden kaynaklanan bir çok dönem olmuştur. AİHM, dava koşulları ışığında toplam sekiz yıl altı aylık sürenin, kendi içinde, AİHS’nin 6§1 maddesinin güvence altına aldığı “makul süre”nin gerekliliklerine cevap verdiğinin düşünülmemeyeceğine kanaat getirmiştir.

Bu unsurlar, AİHM’nin, başvuran şirketin davasının makul süre içinde görülmediği sonucuna varması için yeterli olmaktadır. Dolayısıyla AİHS’nin 6§1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS’YE EK 1 NO’LU PROTOKOL’ÜN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Ayrıca başvuran şirket, ihtilaf konusu yargılamanın uzunluğunun 1 No’lu Protokol’ün güvence altına aldığı gibi mülkiyete saygı hakkının ihlal edildiğinden şikayetçi olmuştur.

Hükümet bu sava itiraz etmiştir.

AİHM, bu şikayetin yukarıda incelenen şikayete bağlı olduğunu ve dolayısıyla kabul edilebilir ilan edilmesinin gerektiğini belirtmiştir.

AİHM, 6§1 maddesine ilişkin sonucu gözönünde bulundurarak bu konuda bu hükmün ihlalinin bulunduğu incelemeye gerek olmadığı kanaatine varmıştır (Bkz. 19 Şubat 1991 tarihli Zanghi-İtalya kararı, seri A no:194-C, s.47, §23).

III. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

AİHS’nin 41. maddesi gereğince,

A. Tazminat

Başvuran uğradığı maddi ve manevi zarar başlığı altında 28.697.188 euro (EUR) talep etmiştir.

AİHM, manevi zarar başlığı altında başvuran şirkete 4.800 EUR verilmesinin uygun olacağı kanaatindedir (Comingersoll S.A.-Portekiz, no: 35382/97, 2000-IV).

B. Masraf ve Harcamalar

Ayrıca başvuran şirket, ulusal merciler ve AİHM’de yapılan masraf ve harcamalar için tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuran bunun için kesin bir rakam vermemiştir.

AİHM’nin içtihadına göre yapılan masraf ve harcamaların oranının gerçekliği, gerekliliği ve makul niteliği oluşmadığı takdirde bu masraf ve harcamalar başvurana geri ödenmez. Bu konuda elinde bulunan unsurlar ve yukarıda belirtilen kriterler gözönünde bulundurulduğunda AİHM hakkaniyete uygun hareket ederek 1.000 EUR tutarının makul olduğuna kanaat getirmiş ve başvurana ödenmesine karar vermiştir.

C. Temerrüt faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası’nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı basit faize dayalı olarak %3'lük bir faiz oranı uygulanacağını belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabul edilebilir olduğuna;*
2. AİHS’nin 6§1 maddesinin *ihlal edildiğine;*
3. 1 No’lu Protokol’ün 1. maddesine göre yapılan diğer şikayetlerin incelenmesine *gerek olmadığına;*
4. a) Bu kararın, AİHS’nin 44§2 maddesine göre kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktara yansıtılabilecek KDV ve pul, harç ve masraflarla birlikte, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL’sına çevrilmek üzere manevi tazminat ve mahkeme masrafları için Savunmacı Hükümet’in 5.800 EUR’yu (beş bin sekiz yüz euro) başvurana *ödemesine;*
b) Belirtilen süre bitiminden ödemenin yapıldığı tarihe kadar geçen süre için, yukarıda belirtilen tutara, Avrupa Merkez Bankasının kredi faiz oranına yüzde üç puan eklenmek suretiyle gecikme faizi *uygulanmasına;*
5. Hakkaniyete uygun tazminata ilişkin diğer taleplerin reddine *oy birliğiyle karar vermiştir.*

İşbu karar Fransızca olarak verilmiş ve 11 Ocak 2005 tarihinde, İçtüzüğü’nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

MÜCAHİT VE RIDVAN KARATAŞ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 39825/98
Strazburg
14 Haziran 2007

OLAYLAR

I. DAVA KOŞULLARI

Başvuranlar Mücahit Karataş ve kardeşi Rıdvan Karataş sırasıyla 1978 ve 1974 doğumlulardır. Olayların meydana geldiği dönemde Antalya’da ikamet etmekteydiler.

Yasadışı PKK örgütü mensubu olmakla suçlanan Mücahit, kardeşi Rıdvan’ın kahvehanesinde bulunduğu sırada, sahte evraklar bulundurmaktan dolayı yakalanmıştır. Başvuranlar 27 Nisan 1997 yılında saat 10.00’a doğru yakalandıklarını belirtmişlerdir. Oysa bu olay başvuranların avukatlarına göre 29 veya 30 Nisan günü, resmi belgelere göre ise 30 Nisan saat 14.00 sıralarında gerçekleşmiştir.

Yakalanma Tutanağından, başvuranların jandarma görevlileri tarafından etkisiz hale getirilmeden önce kaçmaya teşebbüs ettikleri sırada kahvehanede bulunan masa ve sandalyelere şiddetli bir şekilde çarparak yere düştükleri sonucu çıkarılmaktadır.

30 Nisan 1997 tarihinde Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı başvuranların gözaltında tutulma sürelerini 4 Mayıs 1997 gününe kadar uzatmıştır.

Aynı gün Antalya Adli Tıp Kurumunda başvuranların muayenesi yapılmıştır.

Rıdvan Karataş’ın raporuna göre sağ eli sırtında ekimoz ve şişlik, göğsü sağ yanı üst kısmında ekimoz, sağ kolu dış yüz alt kısmında sıyrık, her iki taraf tibial bölgelerde ekimoz ve sıyrıklar, başında ve sırt kısımlarında hassasiyet tespit edildiği ve Adli tıp doktoruna göre iki gün süreyle mutad iştigaline mani teşkil eder nitelikte olduğunu bildirmektedir.

Mücahit Karataş’ın muayenesinde aynı adli tıp doktoru, başvuranın göğüs ön yüzü orta kısım altta yaygın ekimoz ve sıyrıklar, sağ kürek kemiği üzerinde ekimoz, sağ kolu dışında ve omuzlarında sıyrıklar, tibial bölgelerde sıyrıklar ve solda hafif şişlik, sol eli 1. parmak sırtında sıyrıklar tespit etmiştir. Doktor, başvuranın iddialarına rağmen penisinden elektrik verilmesine ilişkin bulguya rastlamamıştır fakat yine de hastanın ürolojik muayenesinin yapılmasını ön görmüştür.

Ertesi gün Antalya Devlet Hastanesinde Mücahit Karataş’a yapılan ürolojik muayenede şahsın normal olduğunu anlaşılmış ve belirtilen lezyonların iki gün süreyle mutad iştigaline mani teşkil eder nitelikte olduğu bildirilmiştir.

2 Mayıs 1997 tarihinde, jandarmalar tarafından başvuranların kolluk ifadeleri alınmıştır. Rıdvan, kardeşinin 1993 yılında evden ayrılıp, PKK’ya “gerilla” olarak katıldığını ailesinden öğrendiğini ifade etmiştir. Kardeşinin bu beyanı Mücahit tarafından inkar

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

edilmemiştir. Rıdvan ayrıca kardeşinin 1994 yılının Şubat ayında, kendi rızasıyla PKK'dan ayrıldığını da sözlerine eklemiştir. Rıdvan son olarak kardeşinin geçmişinde yaşadıklarından dolayı tutuklanmaktan çekindiği için sahte kimlik kartı kullanmayı tercih ettiğini söylemiştir.

4 Mayıs 1997 tarihinde, saat 11.15'te, yani gözaltında buldukları sırada, Sema Yazar Sağlık Ocağında başvuranlar doktor G. Otuzaltı tarafından muayene edilmişlerdir. Muayene sonucu hazırlanan raporlarda "hiçbir darp ve cebir izi Ø" ibaresi yer almakta, bu sembol ile darp ve cebir izine rastlanılmadığı ifade edilmektedir.

Muayenelerinin ardından başvuranlar, Antalya Cumhuriyet Başsavcılığına sevk edildiler; başvuranlar, "baskı altında" imzaladıkları gerekçesiyle jandarma tarafından alınan ifadelerini kabul etmemişler fakat Mücahit sahte belgelere ilişkin bir açıklamada bulunamamıştır.

Ardından iki kardeş Antalya Asliye Ceza Mahkemesi önüne çıkarılmıştır. İki kardeş yalnızca haklarındaki suçlamaları reddetmişlerdir. Hakim, Rıdvan'ın serbest bırakılmasına, işlediği suçun Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin görev alanına girdiğinden Mücahit'in tutuklu yargılanmasına karar vermiştir.

6 Mayıs 1997 tarihinde, soruşturma dosyası,3 Haziran günü, Mücahit'i PKK mensubu olmakla ve Rıdvan'ı da kardeşine yardım etmekle suçlayan Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığına gönderilmiştir.

Gerçekleştirilen dört duruşmada, başvuranlar Hakimler karşısında ifadelerinin "baskı altında" alındığını yinelemekle yetinmişleridir.

23 Ekim 1997 tarihli karar ile Devlet Güvenlik Mahkemesi, delil yetersizliğinden Rıdvan'ın beraatına ve 3853 sayılı Pişmanlık Yasasına bağlı olarak Mücahit'in PKK'yı kendi isteğiyle terk etmesini dikkate alarak tahliyesine karar vermiştir.

Temyiz başvurusuna gidilmediğinden karar nihai hale gelmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. DAVA KONUSU

Başvuranlar, gözaltında kötü muameleyle maruz kaldıklarını, yetkili hakimler karşısında yapmış oldukları şikayetlere karşın bu yönde hiçbir etkili soruşturma açılmadığını ileri sürmektedir. Başvuranlar AİHS'nin 13. maddesi ile birleşip AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedirler.

Hükümet bu iddialara karşı çıkmaktadır.

II. TARAFLARIN ARGÜMANLARI

A. Başvuranlar

Başvuranlar, sorgulamalarının işkence altında yapıldığını ifade etmektedirler. Rıdvan üzerindeki elbiselerinin çıkarıldığını, dayak yediğini ve bir saat boyunca ayak parmaklarına ve el parmaklarına bağlanan kablolarla kendilerine elektrik verildiğini iddia etmektedirler. Mücahit ise maruz kaldıkları diğer işkencelere ilişkin olarak şunları ileri sürmektedir: jandarmalar tarafından testislerinin sıkılmış, genital organlarına elektrik verilmiş, başvuranların başına poşet geçirilip boğazları sıkılmış ve başvuranlara soğuk su dökülerek nefes almakta güçlük çektikleri dar bir dolaba koyulmuştur.

Başvuranların avukatı müvekkillerinin Filistin usulü olarak adlandırılan şekilde kollarından bağlandıklarını ve müvekkillerine falaka uygulandığı da eklemiştir.

Bu bağlamda başvuranlar, Türkiye'de söz konusu dönemde güç kullanarak gözaltına alma ve işkenceyle ifade alma gibi yöntemlerin, memurlar hakkında yürütülen soruşturmaya ilişkin yasanın çoğunlukla memurlar hakkında cezai işlem uygulamamasından dolayı Devlet görevlilerine karşı yürütülen tüm adli girişimleri boşa çıkaran idari bir uygulamadan kaynaklandığı ileri sürmektedirler.

Mevcut davada, başvuranların kendilerini sorgulayanlar tarafından gördükleri kötü muameleye dair ayrıntılı sözlerini kayda geçirmeye ilişkin yargıçların reddi de bu husustaki idari uygulamanın içinde yer almaktaydı.

Ayrıca, bir yandan bu izlerin bazılarının gözaltı süresi boyunca kaybolacak nitelikte olmaları diğer yandan zaten yüzeysel hazırlanan bu raporların kamu hizmetinde olan dolayısıyla Devlet görevlileri karşısında işlerini iyi gerçekleştirmek için çekimser bir tutum içinde olan doktorların ürünü olmalarından dolayı, başvuranlar, AİHM'ye vücutlarında hiçbir darp izine rastlanılmadığı sonucunu içeren raporları dikkate almama çağrısında bulunmuşlardır.

B. Hükümet

Hükümet, başvuranların gözaltına alınmadan önce ve sonra alınan sağlık raporlarını göndermekte, başvuranların vücutlarında tespit edilen morluk ve hafif sıyrıkların başvuranların kendilerinin neden olduğunu ifade etmektedir. Jandarmadan kaçmaya çalışırken, başvuranlar kahvehanenin masa ve sandalyelerine sert bir şekilde çarpmışlar ardından etkisiz hale getirilmeden önce yere düşmüşlerdir.

Hükümet, Mücahit Karakaş'ın genital bölgelere elektrik verildiği iddialarına ilişkin olarak ise Karakaş'ın bir ürolog tarafından muayene edildiğine ve yapılan ürolojik muayenede bu iddiayı destekleyen hiçbir belirtiye rastlanmadığına dikkat çekmektedir. Zaten Hükümet, başvuranların şu anda ifade etmiş oldukları şikayetleri hiçbir zaman kendilerini dinleyen hakimlerin hiçbiri önünde dile getirmediğini de belirtmektedir.

III. AİHM'İN TAKDİRİ

AİHM, öncelikle başvuranların yakalanma tarihlerine ilişkin uyuşmazlığı not etmektedir. Zira başvuranlara göre bu tarih 27 Nisan 1997, avukatlarına göre 29 veya 30 Nisan ve resmi belgelere göre ise bu tarih 30 Nisan 1997'dir. Sahip olunan veriler incelendiğinde, AİHM bu son tarihi kabul etmektedir çünkü başvuranlar bu sorunu hiçbir zaman ulusal yetkililer önünde ortaya koymamışlardır. Başvuranlar ne konuya ilişkin 30 Nisan 1997 tarihi ile düzenlenen tutanakların içeriğine ne tutanakta, başvuranların kaçma teşebbüslerine ilişkin yer alan ifadeye ve ne de düşmelerinin ardından yakalanabildikleri kahvehanede masaların ve sandalyelerin arasında kaçma-kovalamaya dönüşmüş gibi görünen ifadeye itiraz etmişlerdir.

Yakalanmalarının ardından düzenlenen adli tıp raporlarına göre, başvuranların vücutlarında belirlenen izler çok sayıda ve farklı bölgelerde bulunan morluklar, sıyrıklar ve şişlikler olarak özetlenebilir. Mücahit Karakaş'ın adli doktora ilettiği penisine elektrik verilmesine ilişkin şikayeti doğru olsa da başvurunu ertesi gün muayene eden Antalya Devlet Hastanesinde görevli ürolog gibi adli doktor da bu iddiayı doğrulamamıştır.

4 Mayıs 1997 tarihinde alınan yani gözaltının sonucunda alınan sağlık raporlarından darp ve yara izine rastlanmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Mevcut davada başvuranlar, tutuklu buldukları sıradaki koşullardan değil gözaltında görmüş oldukları işkenceden şikayetçi olmaktadır. Bunundan dolayı AİHM, bu kısma bağlı olan daha önce gerçekleşmiş olayları incelemeye kendini yükümlü görmemektedir. Bununla birlikte, yukarıda bahsedilen raporlarda başvuranların iç hukuk alanında hiçbir zaman gündeme getirmediikleri yaraların tutuklu buldukları esnada ya da en azından gözaltı sırasında gördükleri söz konusu kötü muameleler ile birleştirildiğinde başka nedenlerden meydana geldiğini de ifade etmek zordur.

Kesin kanıya ulaştırılan delillerin olmamasından dolayı, başvuranlar bu konuya ilişkin argümanı, özellikle Türkiye'de işkencenin idari bir uygulama olduğu ve adli tıp kurumunun, Devlet görevlileri tarafından uygulanan şiddetlerin belirlenmesinde çekingen olduklarına ilişkin genel kanıdan çıkarmaktadırlar.

Zaten 3.madde uyarınca bir delil ancak bir dizi emare veya çürütülemez karineler sonucunda ortaya çıkabilmelidir, benzer iddialar, mevcut davaya uygun hiçbir somut olaya dayanmadıklarından dolayı bu hususun içinde yer almaz. (Bkz;örneğin, *Gürü Toprak-Türkiye*, 39452/98; *Mehmet Faruk Kaplan-Türkiye*, 24932/94)

AİHM, gözetiminde kötü muameleye maruz kaldığını iddia eden bir şahsın delil elde etmedeki güçlüklerini ve bu güçlüklerin özellikle yetkili kişilerin, suç teşkil eden eylemler karşısında etkili bir biçimde harekete geçmelerindeki eksiklikten kaynaklanabileceğini inkar etmemektedir. (sözü edilen, *Gürü Toprak*) Bununla birlikte, bu hususta bile başvuranların şikayetleri dayanaktan yoksundur zira dosyada başvuranların gözetiminden sonraki dönemlerinde hassas bir durumda bulduklarını gösteren herhangi bir unsur yer almamaktadır. (18 Aralık 1996 tarihli *Aksoy-Türkiye kararı*)

Ayrıca, 4 Mayıs 1997 tarihinde serbest bırakılan Rıdvan Karataş, kendisine uygulanan darpların ve elektrik şokunun dört gün sonra ortaya çıkabilen izlere yol açtığını belirtirken, AİHM, Karataş'ın kendi seçtiği bir doktor tarafından muayene olmasının nasıl engellenmiş olabileceğini anlamamaktadır. Bu düşünce, Avukat Elçi'nin başvurusunun aslında dile getirdiği falaka ve Filistin askısı gibi uygulamalar içinde *a fortiori* geçerlidir. (Bkz; sözü edilen *Mehmet Faruk Kaplan ve Hasan Kılıç-Türkiye*, başvuru no: 35044/97)

Daha da önemlisi AİHM, başvuranların Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı önünde niçin sadece ifadelerinin “ baskı altında” alındığını söylemekle yetindiklerini ve ardından Antalya Asliye Ceza Mahkemesi önünde neden sesiz kaldıklarını da anlamamaktadır. Diyelim ki sorgu tutanakları başvuranların söylediklerinin içeriklerini tam olarak yansıtmamış olsaydı ki dosya da bununla ilgili hiçbir şey belirtilmemekte, başvuranlar kendilerini o zaman ne sözlü olarak ne de yazılı olarak özgürce ifade etmemiş olurlardı.(Bkz, koşulları karşılaştırmak için, sözü edilen *Mehmet Faruk Kaplan ve Gürü Toprak*)

Bu koşullarda başvuranlar, şikayetlerini Türk yetkililerin bilgisine yeterince sunmamaktadır. Bu durumda başvuranlar, kendilerinin ve avukatlarının bu şikayetlere ilişkin daha sağlam deliller sunmadan, AİHM'nin 13. maddesi uyarınca derinlemesine bir soruşturma yürütülmesini yasal olarak bekleyemezler. (sözü edilen; *Gürü Toprak ve Ş.T-Türkiye kararı*, no: 28310/95)

Kısaca AİHM, başvuranların jandarma görevlileri tarafından kötü muamele yaptıkları konusunda makul şüphe uyandırabilecek veya ulusal adli makamların başvuranların iddialarına tepki gösterme şeklinin tartışma konusu yapılmasını sağlayabilecek unsurların bulunmadığı sonucuna varmaktadır. (Bkz; sözü edilen, *Gürü Toprak ve Mehmet Faruk Kaplan*)

Dolayısıyla bu davada, AİHM'nin 3.maddesi tek başına veya 13. madde ile birleşerek ihlal edilmemiştir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE

AİHM'nin 3. ve 13. maddelerinin *ihlal edilmediğine* karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 14 Haziran 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

MUHAMMET ŞAHİN/Türkiye*

Başvuru No. 7928/02
Strazburg
25 Eylül 2007

USUL

Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Muhammet Şahin (başvuran) isimli bir Türk vatandaşı tarafından, 19 Ekim 2001 tarihinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Türkiye Cumhuriyeti aleyhine yapılan başvurudan (no. 7928/02) kaynaklanmıştır.

Başvuran, İstanbul Barosu'na bağlı avukat A. Tatlıpınar tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN UNSURLARI

Başvuran 1975 doğumludur ve Türkiye'de ikamet etmektedir.

Başvuran, yasadışı bir örgüt olan DHKP-C'ye (*Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi*) üye olduğu şüphesi üzerine polis tarafından aranmaktaydı.

Başvurana göre, kendisi, 2 Ağustos 1996 tarihinde, sivil polis memurları tarafından gözaltına alınmıştır. Yakalama sırasında polis memurları onu tekmelemiş ve yumruklamışlardır. Daha sonra başvurunu kelepçelemişler, bir taksiye bindirmişler ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nin Aksaray'daki merkezine götürmüşlerdir.

Başvuran tarafından imzalanan 2 Ağustos 1996 tarihli yakalama raporunda, polisin, başvuranın İstanbul'un Kadıköy ilçesine ait bir adreste başka bir DHKP-C üyesi ile buluşacağı yönünde bilgi aldığı, Terörle Mücadele Şubesi'ne bağlı dört polis memurunun, söz konusu adreste onu beklediği, başvurunu gördüklerinde kendilerini polis memurları olarak tanıttıkları, başvuranın kaçmaya çalıştığı ve polis memurlarının onu yakalamak için kuvvete başvurmak zorunda kaldıkları ifade edilmiştir.

Başvuran, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi merkezinde, kötü muameleye tabi tutulduğunu, çıplak bırakıldığını, gözlerinin bağlandığını ve Filistin askısı ile falakaya tabi tutulduğunu iddia etmiştir. Cinsel organlarına ve ayak parmaklarına elektrik kabloları bağlanmış ve elektrik şoku uygulanmıştır. Testisleri ezilmiş ve anüs bölgesine silah sokulmuştur. Ayrıca başvuranın üzerine hortumla soğuk su sıkılmıştır.

12 Ağustos 1996 tarihinde, başvuran bir doktor tarafından muayene edilmiş ve doktor başvuranın vücudunda şu izleri kaydetmiştir: Sol bilek tarafında tamamen iyileşmiş 5 cm'lik bir abrazyon, sağ bilekte 1 x 4 - 5 cm'lik üç sıyrık, sol omuzda tamamen iyileşmiş 5 cm uzunluğunda bir sıyrık, sağ diz altında 1 cm çapında iki abrazyon. Doktor, ayrıca, yaralar nedeniyle başvuranın iki gün çalışmasının uygun olmadığı yönünde görüş belirtmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

15 Ağustos 1996 tarihinde, başvuran, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı huzuruna çıkarılmıştır. Tutukluluk döneminde kötü muameleye tabi tutulduğunu ve ifadelerinin baskı altında alındığını iddia etmiştir. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, başvurunu, sağlık muayenesi için Adli Tıp Kurumu'na göndermiştir. Başvuran, bir adli tıp uzmanı tarafından muayene edilmiş ve uzman, başvurunu 12 Ağustos tarihinde muayene eden doktor gibi başvuranın vücudunda aynı izleri kaydetmiştir.

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, daha sonra, başvuranın tutuklu yargılanmasını emretmiştir.

Belirli olmayan bir tarihte, Fatih Cumhuriyet Savcısı, başvuranın kötü muamele iddialarına yönelik bir soruşturma başlatmıştır.

7 ve 25 Kasım 1996, 9 Aralık 1996 ve 13 Ağustos 1998 tarihlerinde, Fatih Cumhuriyet Savcısı, ilgili zamanda İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi merkezinde görevli olan ve başvuranın polis ifadesinin alınmasında yer alan dört polis memurunun ifadelerini almıştır.

31 Aralık 1998 tarihinde, Fatih Cumhuriyet Savcısı, İstanbul Cumhuriyet Savcısı'na bir rapor göndermiş ve soruşturmaya ilişkin olayları ve şikayetleri özetlemiştir. Fatih Cumhuriyet Savcısı, İstanbul Cumhuriyet Savcısı'ndan, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne, Ceza Kanunu'nun 243/1 maddesi uyarınca dört polis memurunu işkence uygulamakla suçlayan bir iddianame sunmasını talep etmiştir.

14 Ocak 1999 tarihinde, İstanbul Cumhuriyet Savcısı bu talebi yerine getirmiştir.

25 Ocak 1999 ve 16 Şubat 2000 tarihleri arasında, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi yedi duruşma düzenlemiş ve üç polis memurunun ifadelerini dinlemiştir. Diğer polis memuru ve başvuran, Aydın ve Sakarya Ağır Ceza Mahkemelerinde ifade vermişlerdir. Bu ifadeler daha sonra İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiştir. Başvuran, mahkemede, polis nezaretinde kötü muameleye tabi tutulduğunu ileri sürmüştür. Polis memurları haklarındaki iddiaları yalanlamışlardır.

16 Şubat 2000 tarihinde, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, sanık polis memurlarını beraat ettirmiştir. İlk derece mahkemesi, kararında, başvuranın sanık polis memurlarını teşhis edemediğini ve bu nedenle, onları mahkum etmek için yeterli delil olmadığını kaydetmiştir. Mahkeme, ayrıca, başvuranın vücudundaki yaraların yakalama esnasında gerçekleşmiş olabileceğini değerlendirmiştir.

6 Ağustos 2001 tarihinde, 16 Şubat 2000 tarihli karar, Kırklareli E Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan başvurana tebliğ edilmiştir.

7 Ağustos 2001 tarihinde, başvuran, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını temyiz etmiştir.

8 Ekim 2001 tarihinde, ilk derece mahkemesi, başvuranın cezai kovuşturmaya bir taraf olarak müdahil olmadığı için temyiz edemeyeceği gerekçesiyle temyizini reddetmiştir.

İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararı, Cumhuriyet Savcısı ve sanıklar tarafından temyiz edilmediği için kesinleşmiştir.

HUKUK

I. AİHS'İN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, yakalanışı esnasında ve polis nezaretinde kötü muameleye tabi tutulduğu konusunda şikayetçi olmuştur. Şikayetlerini AİHS'nin 3. maddesine dayandırmıştır. Söz konusu madde şöyledir:

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

Hükümet bu iddialara karşı çıkmıştır.

A. Hükümet'in ön itirazı

Hükümet, AİHM'den, başvuruyu, AİHS'nin 35/1 maddesi uyarınca iç hukuk yollarını tüketme şartına uymadığı gerekçesiyle reddetmesini talep etmiştir. Başvuranın idare mahkemesinde dava açarak, gördüğünü iddia ettiği zarar karşılığı tazminat talebinde bulunabileceğini ileri sürmüştür.

AİHM, benzer davalarda Hükümet'in ön itirazını incelemiş ve reddetmiş olduğunu yinelemiştir (bkz., özellikle, *Karayiğit – Türkiye*, no. 63181/00, 5 Ekim 2004). Bu davada, yukarıda belirtilen başvurudaki kararından sapmasını gerektirecek özel bir durum görmemiştir.

Dolayısıyla, Hükümet'in ön itirazını reddetmiştir.

B. Başvuranın kötü muamele gördüğü iddiası

1. Tutukluluk süresinde

Başvuran, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Binasında polis nezaretinde olduğu sürede çeşitli şekillerde kötü muameleyle tabi tutulduğunu ileri sürmüştür. Bu hususta, çıplak bırakıldığını, yumruklandığını, falaka, elektrik şoku ve Filistin askısına tabi tutulduğunu ve üzerine tazyikli su sıkıldığını iddia etmiştir. Ayrıca, anüs bölgesine silah sokulduğunu ve testislerinin ezildiğini ifade etmiştir.

Hükümet bu iddiaları yalanlamıştır.

AİHM, 3. maddenin, demokratik toplumların en temel değerlerinden birini içerdiğini yinelemiştir. Terör ve organize suçla mücadele gibi en zor koşullarda bile, AİHS, işkenceyi, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemleri kesin olarak yasaklar. AİHS'nin ve 1 ve 4 numaralı Protokollerin esas maddelerinin çoğunluğunun aksine, 3. madde, istisnaya ilişkin bir hüküm içermemektedir ve ulusun varlığını tehdit eden bir genel tehlike halinde dahi 15/2 maddesi uyarınca 3. maddenin ihlaline müsaade edilmez (bkz., *Selmouni – Fransa* [BD], no. 25803/94; *Assenov ve Diğerleri – Bulgaristan*, 28 Ekim 1998 tarihli karar).

AİHM, delilleri değerlendirirken, genel olarak “makul şüphenin ötesinde” kanıt standardını uygulamıştır (*Avşar – Türkiye*, no. 25657/94; *Talat Tepe – Türkiye*, no. 31247/96, 21 Aralık 2004) Ancak böyle bir kanıt yeterince güçlü, açık ve anlamlı çıkarımların veya çürütülemeyen benzer karinelerin varlığı ile ortaya konabilir (*Labita – İtalya* [BD], no. 26772/95).

AİHM, görevinin yardımcı niteliğine duyarlıdır ve bunun belirli bir davanın şartlarınca kaçınılmaz kılınmadığı durumda bir ilk derece mahkemesinin görevini üstlenirken dikkatli olmalıdır (bkz., örneğin, *McKerr – İngiltere*, no. 28883/95, 4 Nisan 2000). Bununla birlikte, bu davada olduğu gibi AİHS'nin 3. maddesi uyarınca iddialarda bulunulmuş olması halinde, AİHM özellikle çok dikkatli bir inceleme yürütmelidir (bkz., üzerinde gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, *Ribitsch – Avusturya*, 4 Aralık 1995 tarihli karar; yukarıda anılan *Avşar*).

AİHM, başvuranın iddia ettiği şekilde uygulanan bir kötü muamelenin, özellikle falaka ve elektrik şokunun, başvuranın vücudunda izler bırakmış olabileceğini kaydetmiştir. Bu izlerin, başvuranı tutukluluğunun sonunda muayene etmiş olan doktor tarafından

gözlemlenmiş olacağını belirtmiştir (bkz., *Yüksektepe – Türkiye*, no. 62227/00, 24 Ekim 2006). AİHM, 12 Ağustos 1996 tarihli sağlık raporunun, abrazyon ve sıyrıkların varlığını gösterdiğini gözlemlemiştir. Ancak bu tespitler, başvuran tarafından tutukluluğu süresinde gerçekleştiği iddia edilen şiddetli kötü muameleyi doğrulamak için yeterli değildir. Ayrıca, dava dosyasında, 12 Ağustos 1996 tarihli sağlık raporundaki tespitler hakkında şüphe uyandıracak veya başvuranın iddialarını destekleyecek bir belge veya delil mevcut değildir. Dava dosyasında, bilhassa, başvuranın tutukluluğunun sonunda başka bir doktor tarafından muayene edilme talebinde bulunduğu veya bu talebinin reddedildiğine dair bir gösterge mevcut değildir.

Yukarıda belirtilenler karşısında, AİHM, elindeki delillerin, her türlü makul şüphenin ötesinde, başvuranın tutukluluk sırasında iddia edildiği gibi kötü muameleye tabi tutulduğu kararını vermesi için yeterli olmadığı sonucuna varmıştır.

AİHM, başvurunun bu kısmının, AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragraflarına uygun olarak, açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve reddedilmesi gerektiği kararını vermiştir.

2. Yakalanışı esnasında

AİHM, başvurunun bu kısmının AİHS uyarınca, sonucunun esasların incelenmesine bağlı olan ciddi hukuki ve olgusal konular ortaya koyduğunu değerlendirmiştir. AİHS'nin 35/3 maddesi çerçevesinde şikayetin dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca, başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder.

AİHM, kötü muamele iddialarının uygun delillerle desteklenmesi gerektiğini yinelemiştir. Bu delilleri değerlendirmek için “makul şüphenin ötesinde” kanıt standardını uygulamış; ancak, böyle bir kanıtın yeterince güçlü, açık ve anlamlı çıkarımların veya çürütülemeyen benzer karinelerin varlığı ile ortaya konabileceğini eklemiştir (yukarıda anılan *Labita*). AİHM, birçok durumda, bir kişinin tutukluluk veya polis kontrolü esnasında yaralanması halinde, bu durumun kişinin kötü muamele gördüğüne dair güçlü bir karineye yol açacağı kararını vermiştir (*Matko – Slovenya*, no. 43393/98, 2 Kasım 2006; *Bakbak – Türkiye*, no. 39812/98, 1 Temmuz 2004). Yaraların nasıl gerçekleştiğine ilişkin makul bir açıklama getirmek Devlet'in yükümlülüğüdür ve Devlet'in bu yükümlülüğü yerine getirmemesi durumunda AİHS'nin 3. maddesi uyarınca kesin bir sorun ortaya çıkar (yukarıda anılan *Selmouni*; yukarıda anılan *Ribitsch*).

AİHM, söz konusu davada, başvuranın tutukluluğunun başlangıcında muayene edilmediğini kaydetmiştir. Ancak, tutukluluğunun onuncu gününde düzenlenen 12 Ağustos 1996 tarihli sağlık raporu, sol bilek tarafında tamamen iyileşmiş 5 cm'lik bir abrazyon, sağ bilekte 1 x 4 - 5 cm'lik üç sıyrık, sol omuzda tamamen iyileşmiş 5 cm uzunluğunda bir sıyrık, sağ diz altında 1 cm çapında iki abrazyon olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, başvuranın iki gün çalışmasının uygun olmadığı belirtilmiştir. Başvuran imzalı 2 Ağustos 1996 tarihli yakalama raporu, yakalama esnasında başvuranın kaçmaya çalıştığını ve polis memurlarının onu yakalamak için kuvvete başvurduklarını ifade etmiştir. Ayrıca, 16 Şubat 2000 tarihli İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi kararında, başvuranın vücudundaki yaraların yakalama esnasında gerçekleşmiş olabileceği ifade edilmiştir. Hükümet, ne 12 Ağustos 1996 tarihli rapordaki tıbbi bulgulara itiraz etmiş ne yaraların nedenlerine ilişkin farklı bir ifade sunmuştur.

AİHM, ayrıca, başvuranın, başvuru formunda, yakalanma koşullarına ilişkin ayrıntılı bir açıklama yaptığını kaydetmiştir. AİHM'ye göre, başvuranın vücudundaki yaralar, yakalanması sırasında dört polis memuru tarafından dövüldüğü yönündeki iddiası ile tutarlı görünmektedir. Bu aşamada, AİHM, benzer durumlarda, yaraların yakalama sırasında gerçekleşip gerçekleşmediğini ve görevlilerin gereğinden fazla kuvvet kullanıp kullanmadıklarını tespit etmenin çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Ancak, bu davada, başvuranın yakalanmasının hemen ertesinde sağlık muayenesinden geçmediğini kaydetmiştir. Bu muayene görevlilerin atması gereken uygun bir adım olurdu, zira görüşlerinde ve yerel kovuşturmada, yakalama sırasında polis memurlarının kuvvete başvurduklarını kabul

etmişlerdir. Bir rapor, söz konusu dönemde mevcut olan yaraların nedeni ve derecesini açığa çıkarabilirdi. Ayrıca, polis memurlarının, başvuranın söz konusu adreste olacağı yönünde istihbarat aldıkları, olay raporundan anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, polis memurları, başvuranın yakalanmasını garanti etmek için bölgeyi güvenlik içine alma imkanına sahiplerdi ve onların bir ön hazırlık olmadan harekete geçtikleri söylenemez (bkz. *Rehbock – Slovenya*, no. 29462/95).

AİHM, davanın unsurlarını bütün olarak göz önünde tutarak ve özellikle başvuranın yakalanışının ilk gününde sağlık muayenesi yapılmadığını dikkate alarak, başvuranın vücudunda yer alan ve sağlık raporu ile desteklenen yaraların, Devlet'in sorumlu olduğu bir muamele sonucu gerçekleştiği kararına varmıştır.

Bu hususta, AİHS'nin 3. maddesinin esas yönünden ihlal edildiği kararını vermiştir.

C. Etkili bir soruşturma yürütülmediği iddiası

Başvuran, 3. madde uyarınca ayrıca, yetkililerin, kötü muamele şikayetlerine yönelik yeterli bir soruşturma yürütmediklerini ileri sürmüştür.

Hükümet iddiaları yalanlamıştır. Yerel yetkililerin başvuranın şikayetlerine yönelik ciddi bir soruşturma yürüttüklerini ifade etmiştir.

Bir kişinin, 3. maddeye aykırı olarak, polis tarafından ciddi şekilde kötü muamele gördüğü yönünde geçerli bir iddia sunması halinde, söz konusu hüküm, Devlet'in AİHS'nin 1. maddesi uyarınca "kendi yetki alanları içinde bulunan herkese bu Sözleşme'de . . . açıklanan hak ve özgürlükleri tanıma" genel yükümlülüğü ile birlikte ele alındığında, zımnen etkili bir resmi soruşturma gerektirir. Bu soruşturma, sorumluların teşhisine ve cezalandırılmasına yol açabilmelidir (bkz. yukarıda anılan *Assenov ve Diğerleri*; yukarıda anılan *Labita*). AİHM içtihadı tarafından tanımlanan etkililiğe ilişkin asgari standartlar, aynı zamanda, soruşturmanın bağımsız, tarafsız ve kamu incelemesine açık olması ve yetkili makamların örnek titizlik ve çabuklukla hareket etmeleri şartlarını kapsamaktadır (bkz., örneğin, *Çelik ve İmret – Türkiye*, no. 44093/98, 26 Ekim 2004).

Bu davada, AİHM, başvuranın, kötü muamele iddiasını ulusal makamlara sunduğunu kaydetmiştir. Sonrasında, İstanbul Cumhuriyet Savcısı, Emniyet Müdürlüğü'nde başvuranın ifadesinin alınmasında yer alan dört polis memuru hakkında cezai kovuşturma başlatmıştır. Ancak, AİHM, bu soruşturmanın titizlikle yürütüldüğü, diğer bir deyişle "etkili" olduğu konusunda ikna olmamıştır.

AİHM, yerel kovuşturma süresinde, başvuranın ifadesinin Sakarya Ağır Ceza Mahkemesi tarafından alındığını ve dolayısıyla, kendisine, teşhis etmesi amacıyla, sanık polis memurlarıyla yüzleşme imkanı tanınmadığını gözlemlemiştir. Ayrıca, söz konusu cezai kovuşturmanın, sadece, Emniyet Müdürlüğü Binasında başvuranın ifadesinin alınmasında yer alan polis memurları hakkında başlatıldığını kaydetmiştir. AİHM'ye göre, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin başvuranın vücudundaki yaraların yakalama sırasında gerçekleşmiş olabileceği kararına rağmen, yerel kovuşturmanın hiçbir aşamasında, başvuranın iddiasına göre kuvvete başvurarak yakalayan dört polis memurunun ifadelerinin alınmamış olması dikkat çekicidir. Ayrıca, başvuranın vücudunda gözlemlenen yaraların kaynağına ilişkin bilgi sağlamak amacıyla 12 Ağustos 1996 tarihli sağlık raporunu düzenleyen doktorun ifadesi de alınmamıştır.

Yukarıda belirtilenler ışığında, AİHM, başvuranın kötü muamele gördüğü yönündeki iddiasına yönelik olarak, yerel makamlar tarafından, AİHS'nin 3. maddesinin gerektirdiği gibi etkili bir soruşturma yürütülmediği kararına varmıştır.

Dolayısıyla, bu hususta, 3. madde usul yönünden ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 5. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, Hükümet'in görüşlerine yanıtında, ek şikayetler sunmuştur. Tutukluluk süresinin 5/3 maddesine aykırı olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca, 5/4 maddesi uyarınca, tutukluluğunun yasaya uygunluğu hakkında bir mahkemeye başvuramaması konusunda şikayetçi olmuştur.

AİHM, AİHS'nin 35/1 maddesine uygun olarak, bir konuya ancak "nihai kararın alındığı tarihten itibaren altı aylık bir süre içinde" bakabileceğini hatırlatmıştır. Altı ay süresinin işlemesine, genel bir kural olarak, başvuranın başvuruda bulunma niyetini ve yapılan şikayetlerin içeriklerini gösteren ilk mektubu tarafından ara verilir. İlk başvuruda yer almayan şikayetler hususunda, altı ay süresinin işlemesine, şikayetin Sözleşme kurumuna ilk sunulma tarihine kadar ara verilmez (bkz., *Allan – İngiltere*, no. 48539/99, 28 Ağustos 2001).

Bu davada, başvuranın 5. madde uyarınca olan şikayetlerine ilişkin altı ay süresi 15 Ağustos 1996 tarihinde, tutukluluk süresi sona erdiğinde işlemeye başlamıştır. AİHM, bu şikayetlerin 25 Ağustos 2006 tarihi öncesinde bildirilmediğini kaydetmiştir.

Dolayısıyla, AİHM, AİHS'nin 35. maddesinin 1. ve 4. paragrafları uyarınca, başvurunun bu kısmının gerekli süre içinde yapılmadığı nedeniyle reddedilmesi gerektiği kararına varmıştır.

III. AİHS'İN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesi şöyledir:

"Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder."

A. Tazminat

Başvuran 20.000 Amerikan Doları (yaklaşık 14.800 Euro) manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Hükümet bu talebe itiraz etmiştir.

AİHM, hakkaniyet temelinde karar vererek başvurana 5.000 Euro manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

B. Mahkeme masrafları

Başvuran, ayrıca, AİHM'de yapılan mahkeme masraflarına karşılık 6.000 Amerikan Doları (yaklaşık 4.400 Euro) talep etmiştir.

Hükümet bu taleplere itiraz etmiştir.

AİHM, başvuranın, İstanbul Barosu'nun ücret listesine dayanan bir avukatlık ücret sözleşmesi sunduğunu kaydetmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına göre, başvuran, ancak mahkeme masraflarının zorunlu olarak ve gerçekten yapıldığı ve miktarının makul olduğu kanıtlandığı durumda mahkeme masraflarının ödenmesi hakkına sahiptir. Bu davada, sahip olduğu bilgileri ve yukarıdaki kriterleri göz önünde tutan AİHM, tüm başlıkları kapsamak üzere 1.500 Euro tazminat ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar verir.

BU SEBEPLERLE, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. Yakalanması sırasında başvuranın kötü muamele gördüğü iddiasına ve başvuranın kötü muamele iddiasına yönelik olarak yetkililerin etkili bir soruşturma yürütmediğine ilişkin şikayetlerin kabuledilebilir; başvurunun kalanının kabuledilmez olduğuna;

2. Başvuranın yakalanması sırasında tabi tutulduğu kötü muamele nedeniyle AİHS'nin 3. maddesinin esas yönünden ihlal edildiğine;

3. Başvuranın polis tarafından kötü muamele gördüğü iddiasına yönelik olarak yetkililerin etkili bir soruşturma yürütmemeleri nedeniyle AİHS'nin 3. maddesinin usul yönünden ihlal edildiğine;

4. a) Sorumlu Devlet'in, başvurana, AİHS'nin 44 § 2. maddesine göre kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL'ye çevrilmek üzere ve her türlü vergi ve masraftan muaf tutularak aşağıda belirtilen miktarları ödemesine;

(i) 5.000 Euro (beş bin Euro) manevi tazminat;

(ii) 1.500 Euro (bin beş yüz Euro) yargılama masraf ve gideri;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten ödemenin yapılmasına kadar geçen süre için Hükümet'in, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulamasına;

5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları uyarınca 25 Eylül 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

F. ELENS-PASSOS
Katip Yardımcısı

F. TULKENS
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

MUTU/Türkiye Davası*

Başvuru No: 25984/03

Strazburg

15 Ocak 2008

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (25984/03) no'lu davanın nedeni (T.C. vatandaşı) Cemal Mutu'nun (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 3 Mayıs 2003

tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) Temel İnsan Haklarını güvence altına alan 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, Samsun Barosu avukatlarından A.Türkmen tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran, 1933 yılı doğumludur ve Ordu'da ikamet etmektedir.

31 Mart 1995 tarihinde, Ünye Belediyesi (İdare), başvurana ait 6.611,83 m² büyüklüğündeki taşınmazı kamulaştırmıştır.

Kıymet takdir komisyonu söz konusu taşınmazın değerini 330.591.500 TL yani 6.018 Euro olarak belirlemiştir.

17 Nisan 1995 tarihinde, başvuran, kamulaştırma işleminin iptali talebiyle Trabzon İdare Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

27 Aralık 1995 tarihinde, İdare Mahkemesi, başvuranın talebini reddetmiştir.

14 Mayıs 1997 tarihinde, Danıştay, ilk derece mahkemesinin kararını onamış ve 16 Haziran 1998 tarihinde karar düzeltme talebini reddetmiştir.

11 Ağustos 1998 tarihinde başvuran, kamulaştırma bedelinin artırılması talebiyle Ünye Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

8 Mayıs 2000 tarihinde, üç bilirkişinin görevlendirilmesinin ardından Asliye Hukuk Mahkemesi, başvurana kısmen haklı bulmuş ve İdare'yi 15 Ağustos 1997 tarihinden itibaren işlemeye başlayan yasal gecikme faizi de eklenmek üzere 2.664.849.225 TL (yaklaşık 4.822 Euro) ek tazminat ödemeye mahkum etmiştir.

10 Ekim 2000 tarihinde, Yargıtay, ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.
28 Aralık 2001 tarihinde, davayı yeniden gören Asliye Hukuk Mahkemesi, 15 Ağustos 1997 tarihinden itibaren gecikme faizi ile birlikte hesaplanmak üzere başvurana 4.905.506.500 TL (yaklaşık 3.900 Euro) ek kamulaştırma bedeli ödenmesine karar vermiştir.

30 Nisan 2002 tarihinde, Yargıtay, ilk derece mahkemesinin kararının onamış ve 31 Ekim 2002 tarihinde başvuranın karar düzeltme talebini reddetmiştir. Söz konusu karar başvurana 28 Kasım 2002 tarihinde tebliğ edilmiştir.

26 Mart 2002 tarihinde başvuran, İcra Müdürlüğü'ne başvuruda bulunmuştur.

3 Mayıs 2002 tarihinde, İdare, 4.391.000.000 TL (yaklaşık 3.650Euro) değerindeki miktarın ilk ödemesini tediye etmiştir.

Belirtilmeyen bir tarihte İdare, 2.247.531.740 TL ve 20 Aralık 2002 tarihinde de 4.000.000.000 TL (yaklaşık 2.400 Euro) tutarında ödemeler yapmıştır.

30 Haziran 2003 tarihli bir mektup ile İdare, başvuranın 10.232.724.171 TL (yaklaşık 6.390 Euro) alacağı kaldığını ve mektubun tebliğ edildiği günden itibaren yedi gün içinde Belediye'ye gelerek alacağını tahsil etmesi gerektiğini başvurana bildirmiştir. İdare, ayrıca, verilen süre içinde başvuranın Belediye'ye gelmemesi durumunda, dava konusu alacağın başvuranın adına ilgili bankaya bloke edileceğini ve bu tarihten itibaren işleyecek yasal faizden sorumlu olmayacağını da eklemiştir. Dosyada bulunan olayın unsurlarına göre ise de, söz konusu miktar, herhangi bir banka hesabına yatırılmamıştır.

Başvuran, verilen süre içinde Belediye'ye gitmemiştir. 30 Haziran 2006 tarihli bir mektup ile mahkeme kalemi başvurandan Belediye'ye gitmeme gerekçelerini açıklamasını talep etmiştir. 11 Temmuz 2006 tarihli bir mektup ile başvuran teklif edilen miktarın değersiz olmasını, yaşının ilerlemiş olmasını ve AİHM'ye başvuruda bulunmuş olmasını gerekçe göstermiştir.

7 Şubat 2007 tarihinde, başvuran, kamulaştırma bedelinin kalan kısmı hakkında bilgi almak için Belediye'ye başvuruda bulunmuştur.

8 Şubat 2007 tarihli bir mektup ile İdare, başvuranın Belediye'ye başvuruda bulunmamış olması nedeniyle alacağının ödenememiş ve İcra Müdürlüğü'nde dosyanın işlemde kaldırılmış olması nedeniyle de İcra Müdürlüğü'ne para yatırılmamış olduğunu bildirmiştir. İdare ayrıca, başvuranın hala alacaklı olduğunu, alacağının bankaya bloke edileceğini ve başvuranın bilgilendirileceğini belirtmiştir.

HUKUK

I. 1 NO'LU EK PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASINA İLİŞKİN

A. Kabuledilebilirliğe İlişkin

1. Ek Kamulaştırma Bedelinin Yetersizliğine İlişkin

Başvuran, Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından belirlenen kamulaştırma bedelinin, taşınmazın gerçek değerine tekabül etmemesi nedeniyle mülkiyete saygı hakkının ihlal edilmesinden şikayetçi olmakta ve bu bağlamda 1 No'lu Ek Protokolün 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet, konuya ilişkin görüş bildirmemiştir.

AİHM, başvuranın, ulusal mahkemelerin ek kamulaştırma bedeli konusunda verdiği karara esas bakımından itiraz ettiğini belirtmektedir. Bununla birlikte AİHM, ulusal bir mahkemenin karar almasını sağlayan olayın unsurlarını değerlendirme yetkisinin bulunmadığını zira kendisinin üçüncü veya dördüncü derece yargı makamı olmadığını hatırlatmaktadır (Bkz. *Kemmache-Fransa (no:3)*, 24 Kasım 1994 tarihli karar).

Mevcut davada AİHM, kamulaştırılan taşınmazın gerçek değerinin tespit edilmesi için ulusal mahkemelerin birçok bilirkişi görevlendirdiğini gözlemlemektedir. Söz konusu kamulaştırma bedelini görevlendirilen bu bilirkişiler belirlemiştir. AİHM, hangi temele dayanarak ulusal mahkemelerin kamulaştırma bedelini belirlediği hususunda görüş bildirmesinin gerekli olmadığı kanaatindedir. Aslında, AİHM, kamulaştırılan taşınmazın değeri ve verilecek miktarın tespit edilmesini sağlayan kriterlerin belirlenmesinde ulusal mahkemelerin yerini alamaz (Bkz. *Yıltaş Yıldız Turistik Tesisleri A.Ş.-Türkiye*, başvuru no: 30502/96, 24 Nisan 2003).

Son olarak AİHM, kendisinin yalnızca AİHS'de belirlenen yükümlülüklerle sözleşmeci taraflar tarafından riayet edilmesini sağlamakla yükümlü olduğunu hatırlatmaktadır.

Böylece söz konusu şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

2. Kamulaştırma bedelinin kalan kısmının ödenmemesi ve gecikme faiz oranının yetersizliğine ilişkin

Başvuran, 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesine dayanarak, İdare tarafından söz konusu kamulaştırma bedelinin tamamının ödenmediğini ileri sürmektedir. Başvuran ayrıca, olayların meydana geldiği dönemde Türkiye'deki yüksek enflasyon oranı karşısında gecikme faizinin yetersiz kalması nedeniyle kamulaştırma miktarının değer kaybetmesinden de şikayetçi olmaktadır.

İçtihadından doğan kriterler ışığında ve olayın unsurlarını göz önüne alarak AİHM, şikayetin esas bakımından inceleme konusu yapılması gerektiğine kanaat getirmektedir. AİHM, üstelik hiçbir kabuledilmezlik unsuru bulunmadığını da kabul etmektedir.

B. Esas Bakımdan

30 Haziran 2003 tarihli mektuba atıfta bulunarak ve başvuranın İdare'den hala alacaklı olduğunun da öğrenilmesi neticesinde, Hükümet, İdare'nin söz konusu miktarı başvuranın ihmalkarlığı nedeniyle ödeyemediğini savunmaktadır. Ayrıca Hükümet, başvuranın eğer zamanında Belediye'ye gitmiş olsaydı ödemesindeki gecikme nedeniyle parasının değer kaybetmemiş olacağını da sözlerine eklemektedir.

Başvuran, bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

Hükümet'in savunmasına ilişkin olarak AİHM, İdare'nin alacağını tahsil etmesi için başvurana çağrıda bulunduğu ve başvuranın da teklif edilen miktarı az bulması nedeniyle Belediye'ye gitme gereği duymamasına tarafların itiraz etmediğini not etmektedir. AİHM, eğer başvuran verilen süre içinde Belediye'ye gitmiş olsaydı, kalan miktarın ödenmesinde İdare'nin tutumunun ne olacağı konusunda değerlendirme yapmaya gerek duymamaktadır. Ancak, AİHM, Belediye'ye gitmeyerek başvuranın bir ihmalkarlığı olduğunu da tespit etmektedir. AİHM, ayrıca İdare'nin, İcra Müdürlüğü'ne söz konusu parayı yatırmak istediğini fakat bu girişiminin, icra dosyanın işleminden kaldırılması nedeniyle sonuçsuz kaldığını da not etmektedir.

Bu görüşler ışığında, İdare'nin dava konusu miktarı tahsil etmek üzere başvurana çağrı yapması ile ödeme sürecinin sonucu hakkında başvuranı bilgilendirmesi arasında geçen sürenin sorumluluğunun Devlet'e yüklenemeyeceğini kabul etmek gerekir.

Bununla birlikte, içtihadından doğan kriterler ışığında AİHM, başvurana İdare tarafından 30 Haziran 2003 tarihli mektupta teklif edilen miktarın başvuranın alacağını tamamını karşılamadığını not etmektedir. AİHM, ayrıca, başvuranın İdare'nin halen söz konusu borcu ödemediğini ve AİHM'nin konuya ilişkin kararının kesinleştiği gün itibariyle halen hiçbir ödemenin yapılmadığını da gözlemlemektedir.

Bu bağlamda AİHM, mevcut davadakine benzer sorunların konu olduğu çok sayıda dava incelediğini ve 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaştığını hatırlatmaktadır (Bkz. diğerleri arasından, *Bourdov-Rusya*, başvuru no: 59498/00, *Romachov-Ukranya*, başvuru no: 67534/01, 27 Temmuz 2004 ve *Tunç-Türkiye*, başvuru no: 54040/00, 24 Mayıs 2005).

Mevcut davada AİHM, taşınmazı kamulaştırılan başvuranın, bedel artırım davası açmış olduğunu ve Ünye Asliye Hukuk Mahkemesi'nin de başvurana hak verdiğini gözlemlemektedir. Bununla birlikte söz konusu kararın nihai hale gelmesine rağmen ve devletin sorumluluğu olmadığı tespit edilen süre dışarıda tutulsa bile, İdare hala tazminatın tamamını ödememiştir.

Bu durum, 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin 1. satırı uyarınca başvuranın mallarına saygı hakkına bir müdahale olarak değerlendirilmektedir.

AİHM'nin görüşüne göre, söz konusu müdahalenin geçerli hiçbir hukuki mesnedi bulunmamaktadır; bu müdahale keyfidir ve meşruiyet ilkesini ihlal etmektedir. Bu durumda AİHM'nin, kamu yararının gerektirdikleri ile bireyin temel haklarının korunmasının getirdiği zorunluluk arasında adil bir dengenin korunup korunmadığına dair araştırma yapma gereğini duymamaktadır (*Iatridis-Yunanistan*, başvuru no: 31107/96 ve *Karahalios-Yunanistan*, başvuru no: 62503/00, 11 Aralık 2003).

Başvuranın gecikme faiz oranlarının yetersiz olduğu şikayetine gelince, AİHM, bunun bir önceki şikayetin içinde değerlendirilmesi gerektiği kanaatindedir.

Sonuç olarak, 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN

A. Tazminat

Başvuran, maruz kaldığı maddi ve manevi zarara karşılık olarak 200.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet, bu iddialara karşı çıkmaktadır.

AİHM, başvuranın maruz kaldığı maddi zararın, Yargıtay kararının kesinleştiği tarihten itibaren alması gereken kamulaştırma bedeline tekabül ettiği kanaatindedir. *Akkuş* kararında benimsenen hesaplama yöntemi ile ilgili ekonomik verilere dayanarak ve geçen süre göz önüne alınarak AİHM, 13.800 Euro'nun başvurana maddi tazminat olarak ödenmesine karar vermiştir.

AİHM, bu miktarın, başvuranın iç hukukta ve mevcut davada belirttiği taleplerin tamamının nihai çözümünü teşkil ettiğini düşünmektedir (*Dildar-Türkiye*, başvuru no: 77361/01, 12 Aralık 2006).

Manevi tazminata ilişkin olarak ise, AİHM, mevcut dava koşullarında, ihlal tespitinin kendisinin yeterli adil tatmin oluşturduğu kanaatindedir.

B. Yargılama Masraf ve Giderleri

Başvuran, AİHM ve ulusal mahkemeler önünde yapmış olduğu yargılama masraf ve giderleri için 30.000 Yeni Türk Lirası (yaklaşık 16.500 Euro) talep etmektedir.

Hükümet, bu miktarın aşırı olduğunu düşünmekte ve başvuranın yapmış olduğu harcamaları belgelendirmediğini belirtmektedir.

AİHM içtihadına göre, bir başvurana masraf ve harcamaların geri ödemesini ancak gerçekliği, gerekliliği ve makul oranda oldukları ortaya konulduğu sürece elde edebilir. Mevcut davada AİHM, avukatlarının gerçekleştirdiği işe ilişkin ödeme makbuzlarını sunmaması ve sözü geçen harcamaların hiçbirini belgelendirmemesi nedeniyle başvuranın iddialarını

desteklemediğini saptamaktadır. Bu durumda AİHM, yargılama masraf ve giderleri olarak başvurana ödeme yapılmasına gerek olmadığı kanaatindedir.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OY BİRLİĞİYLE

1. Şikayetin, kamulaştırma bedelinin tamamının ödenmemesine ve gecikme faizinin yetersizliğine ilişkin kısmının *kabuledilebilir* ve geriye kalan kısmının *kabuledilemez* olduğuna;
2. 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği tespitinin kendisinin manevi tazminat için yeterli adil tatmin *oluşturduğuna*;
4. a) AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergi ve kesintiden muaf tutularak Savunmacı Devlet tarafından başvurana 13.800 Euro (on üç bin sekiz yüz Euro) maddi tazminat *ödenmesine*;
b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tatmine ilişkin diğer tüm taleplerin *reddine*

KARAR VERMİŞTİR

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM iç tüzüğü'nün 77/2. ve 77/3. maddelerine uygun olarak 15 Ocak 2008 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

NECDET BULUT/Türkiye Davası*

Başvuru No:77092/01

Strazburg

20 Kasım 2007

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1984 doğumludur ve Freiburg'da (İsviçre) ikamet etmektedir.

Başvuran, 15 Haziran 2000 tarihinde sabahın erken saatlerinde, yakalanma sırasında silah ateşiyle yaralanmıştır. Sol bacağının alt kısmına bir mermi isabet etmiştir. Başvuran bu sırada on altı yaşındadır.

Aynı gün sabah 4.30'da olaya karışan polis memurları tarafından bir olay raporu hazırlanmış ve hastaneye götürülen başvuran haricinde bütün şüpheliler tarafından bu rapor imzalanmıştır. Rapora göre, polis memurları, gece 2.30 civarında Kartal ilçesi Tufan Caddesi'nde maskeli bir grubun duvarlara yazı yazdığı ve arabaları kurcaladığı yönünde bilgi almışlardır. Polis memurları olay yerine geldiğinde, duvarlara yazı yazıldığını görmüşler ve o sırada caddenin karşısındaki karanlık bir sokaktan birisi kendilerine doğru ateş etmeye başlamıştır. Polis memurları ile bu arada olay yerine gelen takviye polis ekipleri yaklaşık bir saat boyunca şüphelileri kovalamıştır. Sonunda şüpheliler Spor Caddesi 6 numaraya ait boş bir arsada köşeye sıkıştırılmışlardır. Şüpheliler "teslim ol" emrine rağmen, ateş etmeye devam etmiş ve bir çadıra girmişlerdir. Çatışma sonucunda başvuran yaralanmış ve tedavi edilmek üzere hemen Kartal Hastanesi'ne götürülmüştür. Diğer şüpheliler yakalamaya karşı koymuştur. Olay raporunda, polis memurlarının çadırda maske, yasadışı belgeler, bıçak ve spreysel bulaşıcı buldukları belirtilmektedir. Raporda ayrıca, başvuranın eşyaları arasında kurusıkı bir tabanca bulunduğu da kaydedilmiştir.

Başvuran, 15-17 Temmuz 2000 tarihleri arasında, Kartal Devlet Hastanesi'nde tıbbi tedavi görmüştür. 17 Temmuz 2000 tarihli tıbbi rapora göre, başvuranın fibulasında bir kırığa rastlanmıştır. Merminin bacağından girip ön taraftan çıktığı saptanmıştır.

17 Temmuz 2000 tarihinde, başvuran bir doktor tarafından muayene edilmiş ve mermi yarası dışında bu kişinin kötü muamele gördüğüne dair hiçbir fiziksel bulguya rastlanmadığı kaydedilmiştir.

Bu arada, 16 Temmuz 2000 tarihinde, İstanbul Kriminal Polis Laboratuvarı, kurusıkı tabanca ile sekiz merminin balistik incelemesini yapmıştır. Uzmanlar, diğer bulguların yanı sıra, 99 mm.lik kurusıkı tabancanın ses ve gaz mermisi patlattığını ve incelenen mermilerin kurusıkı tabancaya uyduğunu saptamışlardır. Uzmanlar, ayrıca, kurusıkı tabancanın yapılacak

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

birkaç değişiklikle gerçek mermi ateşleyebileceğini de ileri sürmüştür. Sözkonusu kurusıkı tabancanın büyüklüğü ve mekanik yapısı bakımından gerçek silahtan bir farkı olmadığını ve silahlara aşına olan kişiler için bile ilk bakışta bu silahı gerçek bir silahtan ayırt etmenin mümkün olmadığını belirtmişlerdir.

17 Temmuz 2000 tarihinde, İstanbul Kriminal Polis Laboratuvarı'nda görevli adli tıp uzmanları, başvuran ile diğer şüphelilerin ellerinden ve avuç içlerinden alınan örnekleri incelemişlerdir. Bu örneklerde barut izine rastlanmamıştır. Ancak, uzmanlar, kullanılan silah ve barutun tipine, silahın tutuluş şekline ve şüphelilerin ellerinin önceden yıkanmış olup olmadığına göre, el ve avuç içindeki barut izlerinin bazı durumlarda belirlenemeyeceğini kaydetmişlerdir.

Aynı gün, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, diğer şüphelileri tanıdığını ve duvar yazılarını yazdığını inkar eden başvuranın ifadesini dinlemiştir. Başvuran, yanında silah atıldığını duyduktan sonra korkudan kaçmaya başladığını ve yakalandıktan sonra polis memurları tarafından dövüldüğünü iddia etmiştir. Başvuran, vurulduğu zaman, polisin havaya mı yoksa yere doğru mu ateş açtığını bilmediğini ifade etmiştir.

Bu arada, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvuranla aynı zamanda yakalanan şüphelilerin ifadelerini de dinlemiştir. 15 ve 18 Temmuz 2000 tarihinde dinlenen sanıkların hepsi (A.U, M.B ve D.Ş.A) duvarlara slogan yazdıklarını itiraf etmişlerdir. Ancak, başvuran dahil olmak üzere hiçbirinin polise ateş etmediğini iddia etmişlerdir. Ayrıca, başvuranın

çadırdan çıktıktan ve yere yatmaları söylendikten sonra yaralandığını belirtmişlerdir. Sanıklardan bazıları, yakınlardaki bir düğünden silah atışları duyduklarını ifade etmişlerdir.

Belirsiz bir tarihte, Kartal Cumhuriyet Savcısı olayla ilgili soruşturma başlatmıştır. Cumhuriyet Savcısı, 23 Mart 2001 tarihinde, şüphelilerin yakalandıkları sırada kötü muamele gördükleri yönündeki iddialarını destekleyen herhangi bir kanıt bulunmadığı gerekçesiyle, olayda yer alan sekiz polis memurunu kovuşturamama kararı almıştır. Cumhuriyet Savcısı, ayrıca, polisin teslim ol emrine şüphelilerin çadırdan ateş açarak karşılık vermesinden sonra, polisle şüpheliler arasında yaşanan çatışma sonucunda başvuranın yaralandığını dikkate almıştır. Başvuranın bu karara karşılık yapmış olduğu itiraz, 17 Mayıs 2001 tarihinde Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedilmiştir.

HUKUK

I. AİHS’NİN 3, 5 ve 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, yakalanması sırasında polis tarafından uygulanan gücün orantısız olduğu ve bu nedenle ciddi şekilde yaralandığı konusunda şikayetçi olmuştur. Başvuran, ayrıca, olayın gerçekleştiği sırada mevcut şartlarla ilgili yeterli veya etkili bir soruşturma yapılmadığı konusunda şikayetçi olmuş ve şikayetini AİHS’nin 3. maddesine dayandırmıştır.

Başvuran, ayrıca, yakalanması sırasında yaralandığını ve dolayısıyla AİHS’nin 5/1 (c) maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

AİHM, bu şikayetlerin yalnızca 3. madde bağlamında incelenmesi gerektiği görüşündedir.

Başvuran, ayrıca, etkili iç hukuk yolu hakkından mahrum bırakıldığı konusunda şikayetçi olmuş ve bu şikayetini AİHS’nin 13. maddesine dayandırmıştır.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

AİHS’nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca, başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esas

1. Tarafların ifadeleri

Hükümet, polisin ön hazırlık yapmaksızın karşı koymak zorunda kaldığı umulmadık gelişmelere yol açan sıradan bir operasyon sırasında başvuranın yakalandığını ileri sürmüştür. Hükümet, olay yerindeki polis memurlarının şüphelilerden sayıca fazla olduğunu ifade etmiştir. Ancak, başvuranın ilk bakışta gerçek bir silahtan ayırt edilemeyecek nitelikte bir kurusıkı tabancası olduğunu belirtmiştir. Polis memurlarının ancak kesinlikle gerekli olduğunda silahlarını kullandıklarını ve ateş açan kişiyi hedef aldıklarını ifade etmiştir. Hükümet, bu bağlamda, polis memurlarının başvuranın hayati organlarını hedef almadığını belirtmiştir. Hükümet, sözkonusu davanın koşulları dahilinde, güç kullanımının izlenen amaçla orantılı olduğunu ileri sürmüştür.

Başvuran, iddialarında ısrar etmiştir. Özellikle, ne kendisinin ne de diğer şüphelilerin yakalamaya karşı koymadıklarını ve kesinlikle ateş açmadıklarını ifade etmiştir. Polisle

kendileri arasında çatışma yaşandığını inkar etmiş ve çadırdan çıkarıldıktan sonra kendisine ateş edildiğini ileri sürmüştür. Başvuran, polis memurlarının orantısız güç kullanımında bulunduğunu ve keyfi ateş açılması sonucu yaralandığını iddia etmiştir.

2. AİHM'nin değerlendirmesi

AİHM, 3. maddenin bazı iyi belirtilmiş koşullarda (örn, yakalama sırasında) güç kullanımını yasaklamadığını hatırlatmaktadır. Ancak, yalnızca zaruri olması durumunda ve aşırı olmaması şartıyla böylesi bir güç kullanılabilir (bkz, *Ivan Vasilev / Bulgaristan*, no. 48130/99; *Rehbock / Slovenya*, no. 29462/95; *Krastanov / Bulgaristan*, no. 50222/99 ve *Günaydın / Türkiye*, no. 27526/95).

Söz konusu davada, başvuran sol dizine isabet eden bir mermi ile yaralanmıştır. AİHM, bu yaralanmanın 3. madde kapsamına girecek ciddiyette olduğu görüşündedir. Başvuranın bacağındaki yaranın polis memurlarının görevlerini yerine getirirken (başvuranın yakalanması sırasında) güç kullanmasından kaynaklandığı açıktır. Ancak, başvuranın aslında nasıl yaralandığı konusunda taraflarca farklı açıklamalar yapılmıştır.

İlk olarak, AİHM, polisin başlangıçta hazırlık yapmaksızın bir olaya müdahale etmek üzere çağırıldığı gerçeğini göz ardı edemez (bkz, *a contrario, Rehbock / Slovenya*, no. 29462/95). AİHM, ayrıca, olayın akşamın geç saatlerinde silah atışlarının duyulduğu bir yerleşim alanında gerçekleştiğini kaydetmektedir. Ayrıca, resmi belgelerde, başvuranın silah taşıdığı izlenimine yol açabilecek bir kurusıkı tabanca taşıdığı kaydedilmiştir. Ancak, AİHM, sayıca şüphelilerden fazla olan polis memurlarının, başvuran ile diğer şüphelileri başvuranın vurulup yakalandığı çadırda köşeye sıkıştırılmadan önce yaklaşık bir saat boyunca kovaladığını da göz ardı edemez. Dolayısıyla, bu süre içerisinde, güvenlik güçlerinin durumu doğru bir şekilde değerlendirme ve çabalarını bu yönde düzenleme olanakları vardı. AİHM, arka plandaki bu olayları ve özellikle güç kullanımının şeklini (ateşli silah) göz önüne aldığı anda, Hükümet'in başvuranın yaralanmasıyla sonuçlanan güç kullanımının aşırı olmadığını doğrulamak üzere ikna edici deliller sunması gerektiğini düşünmektedir (bkz, *mutatis mutandis, Matko / Slovenya*, no. 43393/98).

Ancak, Hükümet, söz konusu davada, yalnızca polis memurlarının başvuran kendilerine ateş ettikten sonra ateş açtığını ifade etmiş ve başvuranın yakalanmasıyla ilgili koşullara ışık tutabilecek herhangi bir açıklamada bulunmamış veya kanıt sunmamıştır. Bu bakımdan, AİHM, polis operasyonunun yürütülme şekliyle ilgili dava dosyasında herhangi bir bilgi bulunmadığını gözlemlemektedir. Örneğin, başvuranın çapraz ateş sırasında mı yoksa bu yönde talimat alan bir polis memuru tarafından hedef alınarak mı vurulduğu konusu dava dosyasında netleştirilmemiştir. Tarafların kaç defa ateş ettikleriyle ilgili olarak herhangi bir bilgi bulunmamakta ve resmi belgeler başvuranın üzerinde bulunan kurusıkı tabancadan ateş edilip edilmediği veya bölgede boş kovan bulunup bulunmadığı konusunda bilgi vermemektedir. Son olarak, AİHM, ayrıca, mermi yolunun başvuran vurulduğunda polislerle karşı karşıya olmadığını ve sonuç olarak Hükümet'in iddia ettiği gibi, en azından o sırada polis memurlarına ateş edemeyeceğini gösterdiğini dikkate değer bulmaktadır. Bu koşullar altında, AİHM, Hükümet'in başvuranı yakalamak için kullanılan gücün derecesini ispat edebilecek ikna edici veya inandırıcı kanıtlar sunmadığını düşünmektedir.

Son olarak, başvuranın yaralanmasının (hayati önem taşımayan bir organın tek mermi sonucu yara alması) sağlığı için kalıcı sorunlara yol açmadığı görülse de, AİHM, özellikle olayların yaşandığı sırada başvuranın genç yaşta olması dikkate alındığında bu yaralanmanın ciddi acı ve sıkıntılara yol açmış olabileceği görüşündedir.

AİHM, yukarıda anlatılanlar ışığında, başvuranın yakalanması sırasında aşırı güç kullanımının söz konusu olduğu ve bu nedenle, AİHS'nin 3. maddesi uyarınca, o tarihte başvuranın yaralanmasından Hükümet'in sorumlu olduğu sonucuna varmıştır. AİHM, AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

AİHM, dava olaylarını, tarafların ifadelerini ve 3. maddenin ihlaline neden olarak yukarıda gösterdiği gerekçeleri göz önünde bulundurduğunda, başvuranın 3. ve 13. maddeler uyarınca yapmış olduğu diğer şikayetlerle ilgili olarak ayrı bir hüküm vermeye gerek olmadığı kanısına varmıştır.

III. AİHS'İNİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre "Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, AİHS, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın adil tatminine hükmeder."

A. Tazminat

Başvuran, maddi tazminat olarak 5,000 Euro, manevi tazminat olarak ise 60,000 Euro talep etmiştir.

Hükümet, bu miktarlara itiraz etmiştir.

AİHM, başvuranın uğramış olduğu maddi zarar iddiasıyla ilgili olarak, bu iddiasını gerektirdiği şekilde desteklemediği kanısındadır. Dolayısıyla, AİHM bu talebi reddeder.

Ancak, AİHM, başvuranın yalnızca bir ihlalin saptanmasıyla telafi edilemeyecek acı ve sıkıntılara maruz kalmış olabileceğini kabul etmektedir. Adil temellere dayanarak değerlendirmede bulunan AİHM, başvurana 5,000 Euro ödenmesine karar verir.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Avrupa Konseyi'nden adli yardım olarak 701 Euro alan başvuran, ayrıca, AİHM huzurunda yapılan yargılama masraf ve giderleri için 4,287 Euro talep etmiştir. Başvuran, talebini desteklemek üzere avukatı tarafından hazırlanan bir maliyet dökümü sunmuştur.

Hükümet, bu miktara itiraz etmiştir.

Başvuran, AİHM İçtüzüğü'nün 60. maddesi gereğince yapmış olduğu talebi desteklemek üzere herhangi bir makbuz veya fatura sunmadığı ve Avrupa Konseyi'nden adli yardım olarak belli miktarda para almış olduğu için, AİHM bu başlık altında herhangi bir ödeme yapılmasını öngörmemektedir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM,

1. Oybirliği ile, başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;

2. Bire altı oyla, başvuranın yakalanması sırasında yaralanması nedeniyle AİHS'nin 3. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. Oybirliği ile, başvuranın AİHS'nin 3. ve 13. maddeleri uyarınca yapmış olduğu diğer şikayetlerin ayrıca incelenmesine *gerek olmadığına*;
4. Bire altı oyla,
 - (a)AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergi ve kesintiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana manevi tazminat olarak 5,000 Euro (beş bin Euro) *ödenmesine*;
 - (b)Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddedilmesine karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77/2. ve 3. maddeleri gereğince 20 Kasım 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

OYA ATAMAN/Türkiye Davası*

Başvuru No:74552/01
Strazburg
5 Aralık 2006

OLAYLAR

1970 doğumlu başvuran Oya Ataman, İstanbul'da ikamet etmektedir.

Başvuran, avukat ve İnsan Hakları Derneği'nin bir üyesi olarak, 22 Nisan 2000 tarihinde, İstanbul Sultanahmet Parkı'nda, F tipi cezaevlerini protesto etmek amacıyla basın açıklaması ile sona eren bir yürüyüş düzenlemiştir.

Öğle saatlerine doğru, İstanbul İnsan Hakları Derneği Başkanı avukat Eren Keskin ile birlikte başvuran yönetiminde 40-50 kişilik bir grup, ellerinde pankartlarla toplanmışlardır. Polis, izinsiz gösteri yaptıkları ve kamu düzenini bozdukları gerekçesiyle, hoparlörle kalabalığa dağılması yönünde uyarıda bulunmuştur.

Grup, yapılan uyarıları dinlemeyerek, güvenlik güçlerine rağmen yürüyüşlerine devam etmiştir. Güvenlik güçleri, göstericileri “biber gazı” olarak adlandırılan göz yaşartıcı sprey kullanarak dağıtmış, aralarında başvuranın da yer aldığı otuz dokuz kişiyi gözaltına alarak, karakola götürmüştür.

Kimliği doğrulandıktan sonra, mesleği gözönünde bulundurulan başvuran, 12:45’de serbest bırakılmıştır.

Başvuran, 26 Nisan 2000 tarihinde, Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığı’na giderek, İstanbul Emniyet Müdürlüğü ve ilgili polisler hakkında, “biber gazı” kullanarak kendilerine kötü muamelede buldukları, yasadışı olarak gözaltına aldıkları ve gösteri sonunda yapılacak basın açıklamasına engel oldukları gerekçeleriyle, şikayet başvurusunda bulunmuştur.

Cumhuriyet Savcısı, 29 Haziran 2000 tarihinde, suç oluşturan unsurların yokluğu nedeniyle takipsizlik kararı vermiştir.

Başvuran, bu karara karşı, 25 Temmuz 2000 tarihinde, Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi’ne giderek itirazda bulunmuştur.

Ağır Ceza Mahkemesi, 25 Eylül 2000 tarihinde, takipsizlik kararını onamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. KABULEDİLEBİLİRLİK HAKKINDA

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

AIHM, tarafların argümanları ışığında başvurunun esasın incelenmesi gereken ciddi maddi ve hukuki sorunları ortaya çıkardığına kanaat getirmektedir. Buradan, AIHS’nin 35§3 maddesi uyarınca başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğunun söylenemeyeceği ortaya çıkmaktadır. Başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesini ortaya çıkarmayan AIHM, başvurunun geri kalan kısmının kabuledilemez olduğuna karar vermiştir.

II. AIHS’NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, gösteri yapan grubu dağıtmak için gözyaşı ve solunum güçlüğü gibi fiziksel sıkıntılara neden olan “biber gazı” olarak da adlandırılan göz yaşırtıcı spreyinin kullanılmasından şikayetçi olmaktadır. Başvuran AIHS’nin 3. maddesini ileri sürmektedir.

Hükümet, göstericilerin dağıtılması için kullanılan gazın sağlık gerekliliklerine ve uluslararası sözleşmelere uygun olduğunu belirtmektedir. Hükümet, “biber gazı” olarak bilinen Oleo-resin Capsicum (OC)’nin sözkonusu olduğunu açıklamakta ve bu ürün hakkında bilirkişi raporu sunmaktadır. Ayrıca Hükümet, başvuranın gazın neden olduğu olası rahatsızlıklarını ortaya koymak için hiçbir sağlık raporu sunmadığına dikkat çekmektedir.

Başvuran Hükümet’in savına itiraz etmektedir.

AIHM, yerleşik içtihadına göre AIHS’nin 3. maddesi alanına girmek için kötü muamelenin asgari ciddiyet seviyesine ulaşmış olması gerektiğini hatırlatmaktadır. Bir muamele 3. madde uyarınca, uzun süre kasıtlı olarak uygulandığı ve fiziksel ya da ruhsal derin acılara ve bedensel lezyonlara neden olduğu takdirde “insanlık dışı” olur. Ayrıca, bir muamelenin 3. madde uyarınca “onur kırıcı” olup olmadığını araştırırken, AIHM, amacın ilgili kişiyi küçük düşürmek ve aşağılamak olup olmadığını ve etkileri ile birlikte değerlendirilen tedbirin, 3. madde ile bağdaşmayan bir şekilde ilgilinin kişiliğine zarar verip vermediğini inceleyecektir (Bkz. diğerleri arasında, *Kudla-Polonya*, no: 30210/96).

AIHM, yerleşik içtihadı ışığında olayları inceleyecektir (Bkz. diğer birçok karar arasında, *Assenov ve diğerleri-Bulgaristan*, 28 Ekim 1998, *Selouni-Fransa*, no: 25803/94, *Raninen-Finlandiya*, 16 Aralık 1997 tarihli karar, *V.c.-Birleşik Krallık*, no: 24888/94, *Chahal-Birleşik Krallık*, 15 Kasım 1996 tarihli karar, *Klaas-Almanya*, 22 Eylül 1993 tarihli karar ve *Labita-İtalya*, no: 26772/95).

Öncelikle AIHM, “biber gazı spreyinin” kullanılması sorununa eğilmektedir. AIHM Avrupa Konseyi ülkelerinin, taşkınlık durumunda göstericileri kontrol etmek, hatta dağıtmak için kullanılan bu gazın, Kimyasal Silah Sözleşmesi’nin (CAC) ekinde belirtilen toksik gazlar arasında yer almadığını gözlemlemektedir. Ancak AIHM, biber gazının kullanıldığında, solunum, mide bulantısı kusma, solunum yollarının tahriş olması, gözlerde tahriş, kaşınma, göğüs ağrıları, dermatit yada alerji sorunları gibi sıkıntılara neden olabileceğini not etmektedir.

Ancak AIHM, başvuranın gaza maruz kaldıktan sonra olabilecek tehlikeli etkileri ortaya koymak amacıyla hiçbir sağlık raporu sunmadığını tespit etmektedir. Yakalandıktan çok az bir süre sonra serbest bırakılan ilgili, bir doktor tarafından muayene edilmesine çalışmamıştır (*Kılıçgedik-Türkiye*, no: 55982/00). Kısaca AIHS’nin 3. maddesine aykırı muamele iddialarını destekleyici hiçbir delil unsuru ya da delil başlangıcı oluşturabilecek bir belge bulunmamaktadır.

Dolayısıyla AIHM, AIHS’nin 3. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna varmaktadır.

III. AIHS’NİN 11. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, gösterinin ve gösteriden sonra yapılması öngörülen basın açıklamasının polisler tarafından engellendiğinden dolayı, ifade ve dernek kurma özgürlüğü haklarının ihlal edilmesinden şikayetçi olmaktadır.

AIHM, başvurunun kısmi kabuledilebilirlik kararında, bu şikayetleri AIHS’nin 11. maddesi açısından incelemeyi öngördüğünü hatırlatmaktadır.

Hükümet, sözkonusu toplantının, yetkili makamlara bildiri tebliğ edilmeden yasadışı olarak düzenlendiğini ileri sürmektedir. Hükümet, 11. maddenin ikinci paragrafının kamu düzenini bozmayan toplantılar yapma hakkına sınırlama getirdiğini hatırlatmaktadır.

AIHM, başvuranın toplantı yapma hakkına müdahalenin varlığı hakkında bir itirazın bulunmadığını belirtmektedir. Bu müdahalenin, gösteri yapma ve toplantılara ilişkin 2911 sayılı Kanun’un 22. maddesi gibi yasal dayanağı bulunmakta ve böylece AIHS’nin 11§2 maddesi uyarınca “kanun tarafından öngörülmekte”dir. Geriye müdahalenin meşru amaç güdüp gütmeyeceği ve demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığı sorunu kalmaktadır.

1. Meşru amaç

Hükümet, müdahalenin, diğerlerinin arasında, düzenin korunması ve başkalarının hakları gibi meşru amaçlar güttüğünü savunmaktadır.

AIHM, dava konusu tedbirin 11. maddenin ikinci paragrafı uyarınca, düzenin korunması ve başkalarının haklarının korunması, özellikle hiçbir güçlükle karşılaşmadan halk içinde dolaşma hakkı gibi meşru amaçların en az ikisini hedeflediğinin düşünülebileceğine kanaat getirmektedir.

2. Demokratik toplumda gerekli olma

Hükümet'e göre başvuran kamuya açık bir alanda önceden bildirmeden ve ilgili iç mevzuata aykırı olarak yapılan bir gösteriye katılmıştır. Hükümet ayrıca diğer göstericilerle birlikte başvuranın dağılma emrine uymadığını not etmektedir. Bu koşullarda ve konu hakkında Devletlere tanınan takdir payını gözönünde bulundurarak, Hükümet, kalabalık bir saatte parkın içinde bulunan halk arasında tedirginlik yaratma riskinin ve göstericilerin karşı koymasının dava konusu toplanan grubun dağıtılmasını haklı kıldığına kanaat getirmektedir. Hükümet'e göre, polislerin müdahalesi AİHS'nin 11. maddesinin ikinci paragrafı uyarınca gerekli bir tedbirdir.

Başvurana göre polis, toplantının kamu düzenini bozduğu bahanesiyle bildirin halka okunmasını beklemeden müdahale etmiştir.

AİHM öncelikle, 11. maddeye ilişkin içtihadından çıkan temel ilkelere atıfta bulunmaktadır (Bkz. *Djavit An-Türkiye*, no: 20652/92, *Piermont-Fransa*, 27 Nisan 1995 tarihli karar ve *Plattform "Arzte für das Leben"-Avusturya*, 21 Haziran 1988 tarihli karar). Böylece bu içtihadattan, gösterilerin en iyi şekilde yapılması ve bütün vatandaşların güvenliğini sağlamak amacıyla makamların yasal gösteriler için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğünün bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

AİHM, devletlerin, sadece toplantı yapma hakkını korumakla kalmayıp, bu hakkı dolaylı yoldan usulsüz bir şekilde sınırlandırmaktan da kaçınımalarının gerektiğini not etmektedir. Son olarak AİHM, 11. madde koruma altındaki hakların kullanılmasında kamu güçlerinin keyfi müdahalelerine karşı kişiyi koruma amacını içeriyorsa, buna ek olarak bu hakların etkili bir şekilde kullanılmasını sağlama pozitif yükümlülüğünü de kapsadığına kanaat getirmektedir (*Djavit An*).

AİHM, öncelikle, bu ilkelerin kamu alanlarında düzenlenen gösteri ve yürüyüşler için de uygulanabileceğine kanaat getirmektedir. Ancak, AİHM, kamu düzeni ve ulusal güvenlik nedenlerinden dolayı, *a priori*, Yüksek Sözleşmecî Taraf'ın toplantı yapılmasını izne bağlaması ve derneklerin faaliyetlerini düzenlemesinin, 11. madde anlayışına ters olmadığını not etmektedir (Bkz. *Djavit An*).

AİHM, ulusal mevzuat hükümlerini gözönünde bulundurarak, halka açık gösterilerin düzenlenmesi için hiçbir izne gerek olmadığını gözlemlemektedir. Olayların meydana geldiği dönemde, yetkili makamlara yapılacak bildirin olaydan yetmiş iki saat önce yapılması gerekiyordu. İlke olarak benzeri düzenlemeler, AİHS tarafından korunduğu şekliyle toplantı yapma özgürlüğüne gizli bir engel oluşturmamalıdır. Kamu alanlarındaki her türlü gösteri günlük yaşamın devamı için bir takım düzensizliklere neden olabilmekte ve kinle karşı karşıya kalılabilmektedir. Hal böyleyken, dernek ve diğer gösteri organizatörlerinin, yürürlükteki düzenlemelere riayet ederek, demokrasinin aktörleri olarak oyunun kurallarına katılması önemlidir.

AİHM, bildiri yapılmadığı takdirde, gösterinin kanundışı olacağına kanaat getirmektedir. Başvuran da buna itiraz etmemektedir. Ancak AİHM, kanundışı bir durumun toplantı özgürlüğünün ihlal edilmesini haklı göstermeyeceğini hatırlatmaktadır (*Cisse-Fransa*, no: 51346/99). Ancak bu durumda, bildirin gösterinin halkın kalabalık olduğu bir saatte karışıklıkların aza indirgenmesi amacıyla, yetkililere gerekli tedbirleri almayı sağlayabilirdi. AİHM için, siyasi, kültürel yada başka amaçlı her türlü olay, toplantı ya da toplanmanın en iyi şekilde geçmesini sağlamak amacıyla önleyici tedbir olarak, örneğin gösteri alanlarında kamu görevlilerinin bulunması gibi güvenlik tedbirlerinin alınması önem arz etmektedir.

Dosyadan gösterici grubun yürüyüşün yasadışı olduğu ve halkın kalabalık olduğu bir saatte kamu düzeninde neden olabilecekleri karışıklıklar konusunda birçok kez bilgi verildiği ve dağılmaları konusunda uyarıldıkları ortaya çıkmaktadır. Başvuran diğer göstericilerle birlikte, güvenlik kuvvetlerinin uyarılarına uymamış ve geçişi zorlaştırmaya çalışmıştır.

Ancak dosyadaki hiçbir unsur sözkonusu grubun, trafikte karışıklık yaratması dışında kamu düzeni için tehlike arz ettiğini belirtmeyi sağlamamaktadır. Burada sözkonusu olan daha çok, elliye yakın kişinin kamuoyunun dikkatini güncel bir soruna çekmektir. AİHM, öğleye doğru toplanmaya başladığını ve ilerleyen yarım saat içinde de grubun yakalanması ile sona erdiğini gözlemlemektedir. AİHM, özellikle yetkililerin, İnsan Hakları Derneği adına düzenlenen gösteriye son vermekte gösterdikleri sabırsızlığa anlam verememektedir.

AİHM için, göstericilerin şiddet içeren faaliyetlerde bulunmadığında kamu güçlerinin, AİHS'nin 11. maddesi tarafından güvence altına alındığı şekliyle toplantı özgürlüğünün geçerli olabilmesi için, barış yanlısı toplanmalara hoşgörüle yaklaşması önem arz etmektedir.

Sonuç olarak AİHM, bu davada polisin zor kullanarak müdahale etmesinin orantılı olmadığına ve AİHS'nin 11. maddesinin ikinci paragrafı uyarınca kamu düzeninin korunması için gerekli bir tedbir oluşturmadığına kanaat getirmektedir.

Dolayısıyla bu hüküm ihlal edilmiştir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran, gösterinin yapıldığı gün altı saat boyunca çalışmasının engellenmiş olmasından dolayı uğradığı maddi zarar adı altında 1.190,83 Euro ve maruz kaldığı manevi zarar adı altında 20.000 Euro istemektedir.

Hükümet bu miktarlara itiraz etmektedir.

AİHM, tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi tazminat arasında nedensellik bağı görmemekte ve bu talebi reddetmektedir. Ayrıca, manevi zarar konusunda, AİHS'nin 11. maddesinin ihlal tespitinde bulunulması ile başvuranın yeterince tazmin edildiğine kanaat getirmektedir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran, AİHM önünde yapılan masraf ve harcamalar için 8.051,77 Euro istemektedir.

Hükümet bu tutarın abartılı olduğuna kanaat getirmektedir.

AİHM içtihadına göre bir başvuran, gerçekliği, gerekliliği ve makul oranda oldukları ortaya konulduğu sürece masraf ve harcamaların ödenmesini sağlayabilmektedir (Bkz. *Nikolova-Bulgaristan*, no: 31195/96). Bu bağlamda AİHM, ilgilinin yapılan masraf ve harcamalara ilişkin hiçbir delil sunmadığını not etmektedir. Yine de mevcut davanın hazırlanması amacıyla bazı harcamalar yapılmıştır. AİHM başvurana bu bakımdan 1.000 Euro verilmesinin makul olduğuna kanaat getirmektedir.

C. Gecikme faizi

AIHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AIHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun geri kalan kısmının *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AIHS'nin 3. maddesinin *ihlal edilmediğine*;
3. AIHS'nin 11. maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. İhlal sonucunun başvuranın uğradığı manevi zarar için tek başına *adil tazmin oluşturduğuna*;
5. a) AIHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından başvurana masraf ve harcamalar için 1.000 (bin) Euro'nun miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak *ödenmesine*,
- b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AIHM İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 5 Aralık 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir

— • —

 [İçindekilere dön](#)

PELİN ERDA VD/Türkiye Davası*

Başvuru No:499/02

11 Ekim 2007

KABULEDİLEBİLİRLİK KARARININ ÖZET ÇEVİRİSİ

OLAYLAR

İsimleri ekte belirtilen başvuranlar, Türk vatandaşlarıdır. Başvuranlar, AİHM önünde İzmir Barosu avukatlarından M.N. Terzi tarafından temsil edilmektedirler.

Tarafların anlattığı şekliyle dava olayları şu şekilde özetlenebilir:

Başvuranlar, Jale Kurt, Levent Kılıç, Sema Taşar, Aşkın Yeğin, Ayşe Mine Balkanlı, Özgür Zeybek, Münire Apaydın, Ali Göktaş, Faruk Deniz, Abdullah Yücel Karakaş, Emrah Sait Erda, Hüseyin Korkut ve Mahir Göktaş, 26 Aralık ve 29 Aralık 1995 tarihlerinde yakalanmış ve Manisa Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele şubesinde 5 Ocak 1996 tarihlerine kadar gözaltında tutulmuşlardır. Başvuranlar, yasadışı bir örgüte yardım etmekle itham edilmişlerdir.

Manisa Ağır Ceza Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, 3 Haziran 1996 tarihinde, gözaltı sırasında başvuranlara kötü muamelede bulunan on polis memuru hakkında ceza davası açmıştır. Cumhuriyet Savcısı, eski Türk Ceza Kanunu'nun 243. ve 245. maddeleri uyarınca polis memurlarının mahkumiyetlerini istemiştir.

Başvuranlar Ramazan Zeybek ve Osman Ergin Balkanlı, Ağır Ceza Mahkemesi'nde yürütülen yargılamaya sırasıyla 25 Aralık 1996 ve 30 Nisan 1997 tarihlerinde, diğer başvuranlar ise 21 Ağustos 1996 tarihinde müdahil olmuşlardır.

Ağır Ceza Mahkemesi, 24 Haziran 1996 ve 11 Mart 1998 tarihleri arasında, söz konusu on polisin, on sekiz davacının, on iki mağdurun ve çoğu istinabe yoluyla olmak üzere otuz tanığın ifadelerini aldığı on beş duruşma gerçekleştirmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, birçok ihzar müzekkeresi vermiş ve nüfus cüzdanı, adli sicilin, sağlık raporlarının ve gözaltı tutanaklarının suretlerinden oluşan belgeler, video kayıtları ve kopyaları ile bazı mağdurların sağlık durumları hakkında bilgiler istemiştir. 16 Temmuz 1997 tarihinde, mahkeme, şikayetçi mağdurların bazılarının duruşmada hazır bulunmaması ve ikisinin de yurtdışında olması nedeniyle, fotoğraf üzerinden kimlik tespiti işleminin yapılmasına karar vermiştir. Söz konusu bu işlem 23 Aralık 1997 tarihli duruşmada gerçekleştirilmiştir. Kimlik tespitinin bazıları ise istinabe yoluyla gerçekleştirilmiştir.

11 Mart 1998'te Ağır Ceza Mahkemesi, delil yetersizliğinden polis memurlarının beraatine karar vermiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Yargıtay, 12 Ekim 1998 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını bozmuştur. Yargıtay, sağlık raporlarını, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın ve kötü muamele ve işkenceye ilişkin Türk Ceza Kanunu'nun hükümleri ile AİHS'nin 3. maddesini temel almaktadır.

Ağır Ceza Mahkemesi, 27 Ocak 1999 tarihinde, ilk kararını yinelemiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, gerçekleştirdiği iki duruşmada dördü istinabe yoluyla olmak üzere sözkonusu on polis memurunu yeniden dinlemiştir.

15 Haziran 1999 tarihinde, Yargıtay Ceza Daireleri, 27 Ocak 1999 tarihli kararı bozmuş ve davayı ilk derece mahkemesine göndermiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi, 28 Aralık 1999 ve 15 Kasım 2000 tarihlerinde, bazıları istinabe yoluyla olmak üzere sözkonusu polis memurlarını yeniden dinlediği yedi duruşma gerçekleştirmiştir. 19 Temmuz ve 25 Eylül 2000 tarihli duruşmalar, polis memurlarından birinin ifadesi beklendiğinden ertelenmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, bu polis hakkında tevkif

müzekkeresi çıkarmış ve istinabenin gerçekleşmesindeki gecikmeden sorumlu kişiler hakkında kovuşturma başlatılması talebinde bulunmuştur.

15 Kasım 2000 tarihli duruşmanın sonunda, Ağır Ceza Mahkemesi, polis memurlarını işkence suçundan dolayı suçlu bulmuş ve beş yıldan on yıl on aya kadar hapis cezası ile cezalandırmıştır. Bu duruşma sırasında, Ağır Ceza Mahkemesi, polis memurlarının avukatlarının savunmalarını sunmak için süre verilmesi isteklerini reddetmiştir.

2 Mayıs 2001 tarihinde, Yargıtay, sanıkların savunma haklarına riayet edilmediği gerekçesiyle 15 Kasım 2000 tarihli kararı bozmuştur.

18 Temmuz 2001 ve 16 Ekim 2002 tarihlerinde gerçekleştirilen on beş duruşma sırasında Ağır Ceza Mahkemesi, bazıları istinabe yoluyla olmak üzere bazı sanıkları dinlemiştir. Bu duruşmalar esnasında, Ağır Ceza Mahkemesi, savunma avukatlarına birçok kez ek süre tanımıştır. Avukatlardan bazılarının davadan çekilmelerinin ardından, Ağır Ceza Mahkemesi, ilgili sanıkları bilgilendirmiş ve yeni avukatlara ek süre tanımıştır.

Ağır Ceza Mahkemesi, 16 Ekim 2002 tarihinde, polis memurları hakkında ilk olarak tefhim edilen cezaları yinelemiştir.

Yargıtay, 4 Nisan 2003 tarihinde bu kararı onamıştır.

ŞİKAYET

Başvuranlar, Manisa Ağır Ceza Mahkemesi önünde görülen yargılamanın süresinden şikayetçilerdir.

HUKUK AÇISINDAN

Başvuranlar, yargılama süresinin, AİHS'nin 6/1. maddesinin öngördüğü şekliyle "makul süre" ilkesine riayet etmediğini iddia etmektedirler.

Hükümete göre, yargılama süresi, davanın karmaşıklığı ile ve davanın her mahkemede dört defa görülmesi ile açıklanmaktadır. Hükümet, adli makamların sorumlu tutulabileceği hiçbir eylemsizlik döneminin mevcut olmadığını da eklemektedir.

Başvuranlar, özellikle davanın ciddiyeti göz önüne alındığında, yargılamanın gerekli ihtimam gösterilerek görülmediğini ileri sürmektedirler. Bu bağlamda başvuranlar, polis memurları hakkında reşit olmayanlara yaptıkları işkence sebebiyle kovuşturma başlatıldığına ve yargılama süresi boyunca polis memurlarının görevlerini icra etmeye devam ettiklerine dikkat çekmektedirler. Başvuranlara göre, toplumun adalete güvenini korumak için ivedilik gereği çok önemlidir.

AİHM, dikkate alınacak dönemin başvuranların müdahil tarafı oluşturdukları tarihler olan yani Ramazan Zeybek için 25 Aralık 1996, Osman Ergin Balkanlı için 30 Nisan 1997 ve diğer başvuranlar için 21 Ağustos 1996 tarihleri olduğunu gözlemlemektedir. Söz konusu dönem, kararın iç hukukta nihai hale geldiği tarih olan 4 Nisan 2003 tarihinde sona ermektedir. Dikkate alınacak dönem böylece, sekiz mahkeme olmak üzere, Ramazan Zeybek için yaklaşık altı yıl üç ay, Osman Ergin Balkanlı için beş yıl on bir ay ve diğer başvuranlar için altı yıl yedi ay sürmüştür.

AİHM, dava süresinin makul olup olmadığının, davanın koşullarına göre ve başta davanın karmaşıklığı olmak üzere AİHM içtihadı tarafından benimsenen kriterler ile başvuran ve yetkili mercilerin tutumları dikkate alınarak değerlendirildiğini hatırlatır (Bkz. diğerleri arasında, *Pélissier ve Sassi-Fransa*, başvuru no: 25444/94). Ayrıca, AİHS'nin 6/1. maddesi, adli usul işlemlerinin ivediliğini gerektirmekte ve de genel olarak adaletin en iyi şekilde yönetilmesi ilkesine yer vermektedir (Boddaert-Belçika, 12 Ekim 1992, A Serisi no: 235-D).

AİHM, öncelikle, ulusal mahkemelerin, on üç kişiye kötü muamelede bulunan on polis memuru hakkında bir dava yürütmek zorunda kaldıklarından davanın belli bir karmaşıklığı olduğunu not etmektedir. Olayların düzenlenmesi, kanıtların toplanması ve polislerin her birinin sorumluluğunun belirlenmesi uzun bir çalışma gerektirmiştir. Birçok istinabe ve çok sayıda adli muamele de gerekli olmuştur.

Başvuranların tutumlarının yargılamanın uzamasına katkısı olup olmadığı bilinmemektedir.

Adli mercilerin tutumlarına gelince ise, duruşmalarını düzenli olarak gerçekleştirmiş ve yargılamayı değişmeyen bir ritimde yürütmüş olan adli merciler önemli bir gecikme ile itham edilemezler. Dava hakkında kararlarını vermek için her biri dört defa çağrılan Ağır Ceza Mahkemesi ve Yargıtay nezdindeki yargılama süresi bir eleştiriye yol açmamaktadır.

Ağır Ceza Mahkemesi, iddianamenin tevdi edilmesinin ardından ilk seferinde bir yıl dokuz ay yedi günlük bir sürede dava hakkındaki kararını vermiştir. Bu süreç boyunca, sanıkların, mağdurların, şikayetçilerin, tanıkların beyanlarını dinlemiş ve birçok adli işlem gerçekleştirmiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi, sırasıyla, , ikinci seferde üç ay on altı gün, üçüncü seferde bir yıl beş ay iki gün ve dördüncü seferde bir yıl beş ay on beş günlük bir sürede dava hakkında kararını vermiştir. Ağır Ceza Mahkemesi'nde üçüncü sefer görülen davada, yargılama süresinin, bir polis memurunun mahkemeye çıkmayı reddetmesi ile kısmen açıklandığı doğru olsa da, AİHM, Ağır Ceza Mahkemesi'nin özel bir ihtimam gösterdiğini gözlemlemektedir. Bu bağlamda, Ağır Ceza Mahkemesi'nin duruşmaya katılmayan polis memuru hakkında tevkif müzekkeresi çıkardığını ve ihmallerden sorumlu kişiler hakkında cezai kovuşturma başlatılması kararı aldığını not etmek uygun olacaktır. Dördüncü kez davayı görmesi için görevlendirilen Ağır Ceza Mahkemesi önündeki yargılama süresi ise her şeyden önce savunma avukatlarının davadan çekilmesi, yeni avukatların atanması ve savunmalarını hazırlamaları için ek süre verilmesi ile açıklanmaktadır.

Yargıtay ise kovuşturmalar hakkında sırasıyla yedi ay iki gün, dört ay on dokuz gün, beş ay on altı gün ve beş ay on sekiz gün süreyle kararını vermiştir.

Bu anlatılanların ışığında, AİHM, mevcut davanın özel koşullarından dolayı yargılama süresinin AİHS'nin 6/1. maddesinin öngördüğü şekliyle "makul süre" gereğine riayet ettiği kanaatindedir. Bu durumda şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve AİHS'nin 35/3. ve 35/4. maddesinin uygulanmasının reddedilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Ayrıca, AİHS'nin 29/3. maddesinin uygulanmasına son verilmesi uygun olacaktır.

Bu gerekçelerle, AİHM oybirliğiyle,

Başvurunun kalan kısmının *kabuledilemez olduğuna* karar vermiştir.

EK

Başvuranların Listesi

1. Pelin Erda, 1959 yılı doğumlu
2. Emrah Sait Erda, 1973 yılı doğumlu
3. Nevin Apaydın, 1957 yılı doğumlu
4. Münire Apaydın, 1979 yılı doğumlu

5. Müslüm Apaydın, 1954 yılı doğumlu
6. Aydın Yeğın, 1969 yılı doğumlu
7. Aşkın Yeğın, 1972 yılı doğumlu
8. Selda Göktaş, 1973 yılı doğumlu
9. Ali Göktaş, 1966 yılı doğumlu
10. Mahir Göktaş, 1981 yılı doğumlu ¹
11. Muharrem Göktaş, 1949 yılı doğumlu
12. Muhammer Göktaş 1963 yılı doğumlu
13. Derviş Karakaş, 1958 yılı doğumlu
14. Abdullah Yüce Karakaş, 1976 yılı doğumlu
15. Satı Taşar, 1928 yılı doğumlu
16. Şadiye Taşar, 1974 yılı doğumlu
17. Sema Taşar, 1978 yılı doğumlu
18. Mustafa Seydi Korkut, 1965 yılı doğumlu
19. Hüseyin Korkut, 1971 yılı doğumlu
20. Mustafa Kurt, 1951 yılı doğumlu
21. Jale Kurt, 1977 yılı doğumlu
22. Ayşe Deniz, 1939 yılı doğumlu
23. Faruk Deniz, 1972 yılı doğumlu
24. Osman Ergin Balkanlı, 1940 yılı doğumlu
25. Sevil Balkanlı, 1944 yılı doğumlu
26. Ayşe Mine Balkanlı, 1979 yılı doğumlu
27. Ramazan Zeybek, 1953 yılı doğumlu
28. Özgür Zeybek, 1979 yılı doğumlu
29. Leman Kılıç, 1949 yılı doğumlu
30. Levent Kılıç, 1974 yılı doğumlu

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ULUSOY VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No:34797/03

Strazburg

3 Mayıs 2007

OLAYLAR

I. DAVANIN UNSURLARI

Başvuranlar sırasıyla 1968, 1969, 1971, 1975, 1977, 1969, 1982, 1971, 1972, 1985, 1974 ve 1975 doğumlu olup İstanbul’da ikamet etmektedirler.

Başvuranlar ‘Teatra Jiyana nü’ (Yeni Yaşam Tiyatrosu) tiyatro topluluğunda oyunculuk yapmaktadırlar. Olayların meydana geldiği dönemde, adigeçen tiyatro topluluğu Kürtçe bir

¹ Mahir Göktaş 19 Ağustos 2006 tarihinde yaşamını yitirmiştir. Başvuranın avukatı 18 Aralık 2006 tarihli bir mektup ile Mahir Göktaş’ın ailesinin, Muharrem (kendisi başvuranlardandır) ve Fatma Göktaş, mirasçı sıfatlarına istinaden AİHM önündeki başvuru yu sürdürme kararı almışlardır.

piyes olan ‘Komara Dinan Sermola’ (Deliler Cumhuriyeti) adlı bir oyunu sahnelemektedir. Başvuranlara göre hiçbir siyasi mesaj içermeyen oyun, deliler arasında geçen olayları konu etmektedir. Ayrıca adı geçen oyun Ankara Tiyatro Festivali’nde de sahnelenmiştir.

Ankara Yenimahalle Belediyesi 29 Kasım 1999 tarihinde, Kemal Ulusoy’un talebi üzerine oyunun 4-5 Aralık 1999 tarihleri arasında belediyenin tiyatro sahnesinde oynanmasına müsaade etmiştir.

Kemal Ulusoy 30 Kasım 1999 tarihinde, yürürlükteki mevzuat uyarınca Yenimahalle Belediyesi tarafından oyunun sahnelenmesine izin verildiği hususunda Ankara Valiliğini bilgilendirmiştir.

Ankara Valiliği 3 Aralık 1999 tarihli bir mektupla izin talebinin reddedildiği hususunda Kemal Ulusoy’a tebligatta bulunmuştur. Valilik talebin reddine gerekçe olarak, 2911 sayılı kanunun 17. maddesi, 3713 sayılı kanunun 8. maddesi, 5442 sayılı kanunun 11. maddesi ve 2559 sayılı kanunun ek birinci maddesini göstermiştir.

Başvuranlar 14 Aralık 1999 tarihinde, Ankara Valiliğince verilen kararın iptali için Ankara İdare Mahkemesi’ne başvurmuştur. AİHS’nin 9, 10, 11, 14 ve 17. maddelerine atıfta bulunan başvuranlar sözkonusu kararın keyfi ve yasal temelden yoksun olduğunu iddia etmişlerdir.

Valilik 6 Ocak 2000 tarihli layihasında, oyuncuların adli sicil kayıtlarını ve PKK yanlısı faaliyetleri nedeniyle takibata uğramış olmalarını gözönünde bulundurarak sözkonusu piyesin oynanmasının kamu düzeni açısından sakıncalı olduğunu savunmuştur. Bu nedenle Valilik, oyunun sahneye konulmasından maksadın bir sanat eseri icra etmek olmayıp yasadışı PKK örgütüne sempatican kazandırmak olduğunu belirtmiştir.

İdare mahkemesi kamu düzeni gereklerine istinaden başvuranların taleplerini 20 Eylül 2000 tarihinde reddetmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. Başvuranlar bunun üzerine ilk derece mahkemesinin kararını temyize götürmüşlerdir.

Danıştay 20 Eylül 2000 tarihli kararın infazının ertelenmesi talebini reddetmiştir.

Danıştay önünde yapılan yargılamada raportör hakim, Türk Hukuku’nda bir sanat eserinin temsilini önceden yasaklanabilmesini mümkün kılan ya da tiyatro oyunlarında Türkçe’den başka bir dil kullanılmasını yasaklayan bir kural olmadığı gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin kararının bozulmasını talep etmiştir.

Buna karşın Danıştay, 20 Eylül 2000 tarihli kararın, yasalara ve yargılama usullerine uygun bir biçimde alındığı gerekçesiyle sözkonusu kararı oy çokluğuyla onamıştır. Yargıçlardan ikisi, sözkonusu oyunun daha evvel 24 Kasım 1999 tarihinde oynandığını gerekçe göstererek oy çokluğuyla alınan onama kararına muhalefet etmişlerdir.

Danıştay’ın bu kararı 8 Temmuz 2003 tarihinde başvuranlara tebliğ edilmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. KABULEDİLEBİLİRLİĞE DAİR

Başvuranlar AİHS’nin 9, 10, 11, 14 ve 17. maddelerinin ihlal edildiğini öne sürmektedirler.

Hükümet altı ay kuralına riayet edilmediği itirazında bulunmaktadır. Hükümet'e göre başvurunun, Danıştay'ın itirazı hükme bağladığı 14 Aralık 2000 tarihinden itibaren altı ay içinde yapılması gerekmektedir.

Bu sava itiraz eden başvurular, Hükümet tarafından dile getirilen tarihte Danıştay'ın yalnızca 20 Eylül 2000 tarihli kararın infazının ertelenmesi yönündeki taleplerine ilişkin bir ret kararı verdiğini ifade etmektedirler.

AİHM, Danıştay'ın 27 Ocak 2003 tarihinde başvuruların temyiz talebini esastan inceleyerek ilk derece mahkemesinin kararını onadığı hususunda başvurularla hemfikirdir. Söz konusu kararın başvurulara 8 Temmuz 2003 tarihinde tebliğ edildiği ve başvuruların 17 Eylül 2003 tarihinde başvuruda buldukları göz önüne alındığında başvurunun süresi içinde yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Bu itibarla söz konusu itirazı reddetmek yerinde olacaktır.

Tarafların argümanlarını göz önünde bulunduran AİHM, söz konusu şikayetin hukuka ve olaylara ilişkin olarak başvurunun tetkikinin bu aşamasında çözümü mümkün olmayan ciddi sorular gündeme getirmesi cihetiyle esastan incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır. Bu itibarla başvuru AİHS'nin 35 § 3 maddesi bakımından dayanaktan yoksun ilan edilemez. Başkaca herhangi bir kabuledilemezlik gerekçesi tespit edilememiştir.

II. AİHS'NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, belediye sahnesinde bir tiyatro eseri oynamalarına engel olunmasının AİHS'nin 10. maddesiyle güvence altına alınan haklarına yönelik bir engel teşkil ettiğini savunmaktadırlar.

A. Müdahalenin varlığı hakkında

AİHM, AİHS'nin 10. maddesinin 'herkese' ifade özgürlüğü hakkı tanıdığına dikkat çekmektedir. Bu maddede ayrıca söz konusu hakkın kullanılması noktasında güdülen hedefin niteliğine ya da gerçek veya hükmi şahsiyetlerin oynadıkları role göre bir ayırım yapılmamaktadır (bkz., *mutatis mutandis*, *Casado Coca – İspanya*, 24 Şubat 1994 tarihli karar, § 35). İfade özgürlüğü yalnızca verilen haberlerin muhtevasına ilişkin olmayıp aynı zamanda yayım araçlarına da ilişkindir. Zira yayım araçlarına getirilebilecek her tür kısıtlama haber alma ve verme hakkını da ilgilendirir (bkz., *mutatis mutandis*, *Autronic AG – İsviçre*, 22 Mayıs 1990 tarihli karar, § 47).

AİHM, bir tiyatro topluluğunun bir piyesi oynamasına ilişkin getirilen sınırlamanın, bu topluluğun üyelerinin –hal i hazırda başvurular- ifade özgürlüğü haklarına yönelik bir müdahale teşkil ettiği kanaatindedir (başvuranların mağdur sıfatına ve müdahaleye ilişkin olarak bkz., *mutatis mutandis*, *Otto-Preminger-Enstitü – Avusturya*, 20 Eylül 1994 tarihli karar, § 40 ve § 43, ve *Bowman – Birleşik Krallık*, 19 Şubat 1998 tarihli karar, § 33). Bu hususta taraflar arasında bir ihtilaf bulunmamaktadır.

B. Müdahalenin gerekçesi

Bu türden bir müdahale 'yasayla öngörülmediği', 10 § 2 maddesinde belirtilen meşru hedefleri ya da hedeflerden birini gütmeyi veya 'demokratik bir toplumda zorunlu' nitelikte olmadığı takdirde AİHS'nin 10. maddesine aykırıdır.

1. 'Yasayla öngörülen'

AİHM ‘yasayla öngörülen’ ifadesinin AİHS’nin 10 § 2 maddesi anlamında, öncelikle suçlanan tedbirin iç hukukta bir dayanağı olmasını gerektirdiğini, ayrıca sözkonusu yasanın niteliğine de ilişkin olduğunu, ilgilinin kendisi açısından ortaya çıkabilecek sonuçları ve hukukun üstünlüğü ilkesiyle uyumunu önceden değerlendirebilmesi için yasanın ilgili kişi açısından erişilebilir olması gerektiğini hatırlatmaktadır (*Çetin ve diğerleri – Türkiye*, no: 40153/98 ve 40160, § 43).

Mevcut davada ilk koşulun gerçekleştiği hususunda bir ihtilaf yoktur. Netice itibarıyla suçlanan kararın kanuni dayanağı, 2911 sayılı kanunun 17. maddesi, 3713 sayılı kanunun 8. maddesi, 5442 sayılı kanunun 11. maddesi ve 2559 sayılı kanunun ek birinci maddesidir.

Bu itibarla sözkonusu normların aynı zamanda erişilebilirlik ve öngörülebilirlik şartını yerine getirip getirmediğini tespit etmek gerekecektir. Kanunların erişilebilirliği hususunda bir sorun bulunmamaktadır.

Ancak bu normların öngörülebilirliğine ilişkin olarak taraflar ihtilaf içindedirler. Başvuranlar atıfta bulunulan hükümlerin son derece belirsiz hukuk normları olduğu ve bu nedenle sözkonusu normların sonuçları itibarıyla öngörülebilirlik gereklerine cevap vermediği kanaatindedirler. Bu normların öngörülebilir olduğunu belirten Hükümet ise sözkonusu oyunun Kürtçe olduğu için yasaklanmadığı izahatını vermektedir. Hükümet, Türk Hukuku’nda bu türden bir yasak olmadığını ifade etmektedir.

Bununla birlikte, müdahalenin gerekliliğine ilişkin vardığı sonucu (Bkz.//AİHM’nin kararı başlıklı bölümün son iki paragrafı) göz önünde bulunduran AİHM, bu soru hakkında bir hükme varmayı gereksiz bulmuştur.

2. Meşru hedef

Hükümet tartışmalı yasaklamanın, kamu düzeninin ve ulusal güvenliğin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi gibi başvuruların itiraz ettiği meşru hedefler güttüğünü savunmaktadır.

AİHM burada, bir tiyatro oyunun Ankara Belediyesi tiyatro sahnesinde sahnelenmesinden önce meydana gelmiş bir yasaklamanın sözkonusu olduğunu gözlemlemektedir. Terörle mücadelenin hassas niteliğini ve şiddeti artırmaya yönelik eylemler karşısında yetkili makamların dikkat göstermesi zorunluluğunu göz önünde bulunduran AİHM tartışmalı tedbirin, kamu düzeninin korunması ve suçun önlenmesi olmak üzere AİHS’nin 10 § 2 maddesiyle uyumlu iki hedef i gözettiği ilkesinden hareket edecektir.

3. ‘Demokratik bir toplumda zorunlu olan’

Bundan sonra tartışmalı tedbirin sözkonusu hedeflere ulaşmak için ‘demokratik bir toplumda zorunlu’ olup olmadığını tespit etmek gerekecektir.

a) Tarafların savları

AİHM’nin bu yöndeki içtihadına atıfta bulunan Hükümet, Ankara Valiliği’nin kararının, güdülen meşru hedeflerle orantılı olması sebebiyle ‘zorlayıcı toplumsal bir ihtiyaca’ cevap verdiğini savunmaktadır. Hükümet ayrıca burada mutlak bir yasaklamanın sözkonusu

olmadığını ve başvuruların gerekli işlemleri yaptıktan sonra adigeçen piyesi oynayabileceklerini kaydetmektedir.

Hükümet'in savlarına karşı çıkan başvurular Ankara Valiliği'nin kararının ifade özgürlüğüne yönelik ihlalin ağırlığını meşru kılar nitelikte olmadığını ileri sürmektedirler.

b) AİHM'nin takdiri

i. Genel ilkeler

AİHM öncelikle bu alandaki içtihadından çıkan temel ilkeleri esas almaktadır (bkz., diğerleri arasında, *Castells – İspanya*, 23 Nisan 1992 tarihli karar, § 46, ve *Müller ve diğerleri – İsviçre*, 24 Mayıs 1988 tarihli karar, § 33).

Ayrıca dava bir tiyatro oyununun temsiline karşı alınmış tedbirlere ilişkin olduğundan sanatsal özgürlük bakımından da ele alınmalıdır. Bu hususta AİHM, 10. maddenin kültürel, siyasi ve sosyal olmak üzere her türlü haber ve bilgi alışverişinin açıkça yapılabilmesine imkan tanıyan sanatsal ifade özgürlüğünü de kapsadığını –özellikle haber ve fikir alıp verme özgürlüğü bakımından- hatırlatmaktadır (bkz., *mutatis mutandis*, *Müller ve diğerleri*, adigeçen, § 27). Bir sanat eserini yaratan, yorumlayan, yayımlayan ya da sergileyenler demokratik bir toplumda vazgeçilmez olan fikir ve görüş alışverişine katkıda bulunurlar. Devlet'in bu kimselerin ifade özgürlüğüne haksız yere müdahale etmeme yükümlülüğü de buradan kaynaklanmaktadır (*ibidem*, § 33).

Elbette, santçı ve sanatçının eserini tanıtan kimseler AİHM'nin 10 § 2 maddesinde düzenlenen sınırlama olasılığından masun değildirler. Bu özgürlüğü kullanan her kimse aynı zamanda sözkonusu paragrafta kullanılan ifadeyle 'görev ve sorumluluklar' da yüklenir. Bu görev ve sorumlulukların kapsamı ilgilinin durumuna ve kullanılan yöntemle bağlıdır (bkz., *mutatis mutandis*, *Handyside – Birleşik Krallık*, 7 Aralık 1976, § 49). AİHM, suçlanan yasağın demokratik bir toplumda zorunlu olup olmadığını incelerken bu hususu da gözönünde bulunduracaktır.

AİHM son olarak AİHM'nin 10. maddesinin her türlü sınırlamayı yasaklamadığını hatırlatmaktadır. Bununla birlikte bu türden sınırlamalar son derece titiz incele gerektiren büyük tehlikeler arz etmektedirler (*Observer ve Guardian – Birleşik Krallık*, 26 Kasım 1991 tarihli karar, § 60).

ii. AİHM'nin kararı

Mevcut davada AİHM, Ankara Valiliği'nin başvurular tarafından 'Komara Dinan Sermola' adlı piyesi Ankara Belediye sahnesinde oynayabilmek için talep edilen izni reddettiğini tespit etmektedir. Valilik sözkonusu talebin reddine ilişkin hiçbir açıklamada bulunmaksızın yasa hükümlerine atıfta bulunmakla yetinmiştir. Valilik, idare mahkemesi önünde, oyuncuların adli sicillerine ve PKK yanlısı faaliyetleri nedeniyle haklarında takibat yapılmış olmasına istinaden sözkonusu piyesin sahnelenmesinin kamu düzenini bozmaya elverişli olduğunu ileri sürmüştür.

İdare mahkemesi ise, adigeçen oyunun halkı nefrete ve etnik ayrımcılığa sevkeder nitelikte olması sebebiyle bu reddin yasal olduğuna kanaat getirmiştir.

AİHM, ifade özgürlüğünün kullanılması noktasında getirilen sınırlamanın 'zorunluluğunun' ikna edici bir biçimde ortaya konulup konulmadığını tespit etmek için yetkili makamlar tarafından ileri sürülen ve ulusal yargıçlar tarafından kabul edilen gerekçeyi inceleyecektir.

Bu hususta ‘Teatra Jiyana nŭ’ tiyatro topluluęu űyelerinin adli sicillerinin kamu dűzeni açısından bir tehdit teŐkil ettięi iddiasına iliŐkin olarak Hűkűmet, adigeçen topluluęun ‘Komara Dinan Sermola’ adlı oyunu daha űnce 24 Kasım 1999 tarihinde Ankara Tiyatro Festivali’nde oynadıęı hususuna itiraz etmemektedir. Ayrıca Hűkűmet bu oyunun oynanmasının kamu dűzenine zarar verdięini de iddia etmemiŐtir.

Ŗte taraftan, ūayet adigeçen oyun kamu dűzenini bozucu nitelikte idiye Hűkűmet’in bu hususta –en azından- bir delil baŐlangıı sunması gerekirdi. Ancak açıkça gűrűldűęu űzere durum bűyle deęildir.

Kűrte’nin kullanılmasına iliŐkin olarak ise AİHM, Hűkűmet’in oyunun Kűrte olduęu gerekçesiyle yasaklanmadıęı ve Tűrk Hukuku’nda bűylesi bir yasak olmadıęı yűnűndeki beyanını kaydetmektedir. Hűkűmet ayrıca, adigeçen tiyatro topluluęunun sűz konusu piyesi Kűrte oynama imkanını her zaman bulabileceęini ileri sűrmektedir.

BaŐvuranlara gűre, bir yandan sűz konusu oyunda Kűrte kullanılmasının yasak olmadıęı ileri sűrűlűrken dięer yandan bu dilin kullanımı sonucunda kamu dűzeninin gűrebileceęi muhtemel zarar arasında baęlantı kurulması çeliŐki arz etmektedir.

AİHM’ye gűre, ret kararının oyuncuların adli sicillerinin kamu dűzeni açısından tehdit teŐkil ettięi gerekçesiyle verildięi kabul edilse dahi idare mahkemesi tarafından benimsenen kararın gerekçesi, oyunda Kűrte’nin kullanılmasının kamu dűzeninin gűrebileceęi muhtemel zararı artırıcı bir nitelik taŐıdıęı izlenimi vermektedir. AİHM bu hususta DanıŐtay raportűr hakiminin, Tűrk Hukuku’nda bir sanat eserinin temsilinin űnceden yasaklanmasını műmkűn kılan ve tiyatro oyunlarında Tűrke’den baŐka bir dil kullanılmasını yasaklayan bir kanun maddesinin olmadıęı gerekçesiyle bu kararın bozulmasını talep ettięine dikkat çekmektedir. Ancak bu argűman ulusal mahkemelerce benimsenmemiŐtir.

Sonuç olarak AİHM, mevcut davada gűrűleceęi űzere Tűrk Hukuku’nun űnceden konulan sınırlamalar alanında yetkili makamların takdir yetkisinin kapsamını ve uygulama biçimini yeterince açık bir ūekilde tanımlamadıęı ve bu tűrden sınırlamaların muhtemel suistimali karŐısında uygun koruma sunmadıęı kanaatine varmaktadır. Ayrıca baŐvuranlar tarafından sahneye konulan oyunun ūiddet ve demokrasinin reddedilmesi gibi dűŐűncelere sűzcűlűk ettięi ya da yasaklanmasını haklı kılacak nitelikte potansiyel olumsuz bir etkiye sahip olduęu tespit edilememiŐtir (bkz., *mutatis mutandis*, *Stankov ve İlinden BirleŐik Makedon Ŗrgűtű – Bulgaristan*, no: 29221/95, ū 100).

Bu değerlendirmelerin ıŐıęında AİHM Ankara Valilięi’nin 2911 sayılı kanununun 17. maddesi, 3713 sayılı kanununun 8. maddesi, 5442 sayılı kanununun 11. maddesi ve 2559 sayılı kanununun ek 1. maddesi temelinde verdiği ret kararı neticesinde meydana gelen műdahalenin ‘demokratik bir toplumda zorunlu’ olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna varmaktadır.

Bu itibarla AİHS’nin 10. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS’NİN 9, 11, 14 VE 17. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİğİ İDDİASI HAKKINDA

BaŐvuranlar AİHS’nin 9, 11, 14 ve 17. maddelerinin ihlal edilidięinden ūikayet etmektedirler.

Hűkűmet bu sava itiraz etmektedir.

AİHM bu şikayetlerin yukarıda incelenen şikayetlerle ilgili olduğunu, dolayısıyla aynı şekilde kabuledilebilir ilan edilmeleri gerektiğini tespit etmektedir.

Ancak AİHS'nin 10. maddesi yönünden yapılan tespiti göz önünde bulunduran AİHM mevcut davada bu hükümlerin ihlal edilip edilmediğini ayrıca incelemeye yer olmadığı kanaatindedir.

IV. AİHS'İN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuranların her biri maddi tazminat olarak 2.500 Euro talep etmektedir. Manevi tazminat olarak ise başvuruların her biri 3.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara itiraz etmektedir.

Tespit edilen ihlal ile talep edilen maddi tazminat arasında bir illiyet bağı kuramayan AİHM bu talebi reddetmektedir. Buna karşın AİHM hakkaniyete uygun olarak başvuruların her birine manevi tazminat başlığı altında 1.000 Euro ödenmesinin yerinde olacağına kanaat getirmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuranlar masraf ve harcamalar için 5.655 Euro talep etmektedirler. Başvuranlar bu miktarın 155 Euro tutarındaki kısmını ulusal mahkemeler ve AİHM önünde yaptıkları masraf ve harcamalar için, geriye kalan 5.500 Euro'yu ise ulusal mahkemeler ve AİHM önünde yapılan yargılamada görev yapan avukatlarının ücreti için talep etmektedirler.

Bu miktarı aşırı bulan Hükümet, başvuruların bu konuda herhangi bir belge sunmadıklarına dikkat çekmektedir.

AİHM'nin içtihadına göre bir başvuran, yaptığı masraf ve harcamaların iadesini, ancak sözkonusu masraf ve harcamaların gerçekliğini, gerekliliğini ve makul oranda olduğunu ispatladığı sürece elde edebilir. Mevcut davada ilgililer ulusal mahkemeler ve AİHM önünde yaptıkları masraf ve harcamalarla ilgili olarak herhangi bir belge sunmamışlardır. Bununla birlikte AİHM bir avukat tarafından temsil edilen başvuruların mutlaka belli harcamalar yapmış olmaları gerektiği kanaatindedir. Dava koşullarını göz önünde bulunduran AİHM başvurulara ortaklaşa 2.000 Euro ödenmesinin yerinde olacağına hükmetmektedir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 10. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. Diğer şikayetlerin ayrıca incelenmesine *yer olmadığına*;

4. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından
- manevi tazminat olarak başvuranların her birine 1.000 Euro (bin) *ödenmesine*;
 - masraf ve harcamalar için ise başvuranlara ortaklaşa 2.000 Euro (iki bin) *ödenmesine*;
 - bu miktarın yansıtılabilecek her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;
- b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;

5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 3 Mayıs 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

GÜLŞENOĞLU/Türkiye Davası*

Başvuru No. 16275/02
Strazburg
29 Kasım 2007

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 16275/02 no'lu davanın nedeni T.C. vatandaşı olan Can Gülşenoğlu'nun ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 12 Temmuz 2001 tarihinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, AİHM önünde İstanbul Barosu avukatlarından F. Karakaş Doğan ve Eren Keskin tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1963 doğumludur ve Montreuil'de (Fransa) yaşamaktadır. Olayların meydana geldiği tarihte başvuranın kardeşi Vedathan Gülşenoğlu 19 yaşında bir üniversite öğrencisiydi.

Vedathan Gülşenoğlu 22 Mart 1994 tarihinde İstanbul'da bir eyleme katılmış, burada bir bankaya Molotof kokteyli attığı iddia edilmiştir. O bölgede görevli üç trafik polisi tarafından, İ.M. isimli başka bir şahısla birlikte yakalanmıştır.

Her iki şüpheli Kasımpaşa polis karakoluna götürülüp ayrı odalara konulmuş, birkaç dakika sonra Vedathan Gülşenoğlu onu yakalayan A.B. adlı polis memuru tarafından başının arka kısmından vurulmuştur. Yaralı hastaneye kaldırılmış, ancak kurtarılamamıştır.

Başka bir polis A.B.'nin ifadesini almış, A.B. ifadesinde silah taşıyan bir eylemciyi kovalarken kaçırdıklarını, o sırada sözkonusu iki şahsı yakalayıp karakola götürdüklerini, karakolda onları ararken Vedathan Gülşenoğlu'nun kendisine silah çektiğini ve çıkan kavga sırasında silahının ateş aldığı söylemiştir.

23 Mart 1994 tarihinde Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden dört adli tabibin katılımıyla cesede otopsi yapılmış, raporda ölüm nedeninin ateşli silah olduğu ve uzun mesafeden ateş edildiği belirtilmiştir. Oksipital lobun sağ yanında mermi giriş deliği gözlenmiştir.

Aynı tarihte, başvuranın kardeşi ve İ.M.'yi yakalayan diğer trafik polislerinin de ifadesi alınmış, ifadelerinde Gülşenoğlu'nun A.B. ile mücadele ettiği sırada vurulduğunu belirtmişlerdir. 25 Mart 1994 tarihinde Beyoğlu Cumhuriyet Savcısı ve sekiz polis memuru tarafından imzalanan bir olay yeri tutanağı hazırlanmış, kroki çizilmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

3 Haziran 1994 tarihinde Beyoğlu Savcısı A.B.'yi TCK'nın 448. maddesine göre cinayetle suçlayan iddianamesini Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunmuştur. Savcı Gülşenoğlu'nun polis karakolunda silahını çıkardığını, A.B.'nin de onu uzak mesafeden vurduğu kanaatine varmıştır.

Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki ilk duruşma 8 Eylül 1994 tarihinde yapılmıştır. Bu ve müteakip duruşmalarda mahkeme tanıkları dinlemiş, 12 Ocak 2001 tarihinde A.B. tutuklanmış, 13 Nisan 2001 tarihinde ise tutuksuz yargılanmasına karar verilmiştir.

Dava boyunca başvuran, kardeşinin silahı olmadığını iddia etmiştir. Bu bağlamda, kardeşi ve İ.M.'nin yakalandıkları sırada ceketlerini yüzlerini gizlemek için başlarına kadar çektiklerini, silah taşımaları halinde polislerin bunu görmesi gerektiğini öne sürmüştür. Kardeşinin uzak mesafeden vurulduğunu, bunun da cinayetin kasti olduğunu gösterdiğini iddia etmiştir.

Mahkeme 28 Haziran 2001 tarihinde A.B.'yi suçlandığı üzere mahkûm etmiş ve 20 yıl hapis cezasına çarptırmıştır. Kararda A.B.'nin iddia edildiği gibi münakaşa sonucu vurulmuş olması için kurbanın yakın mesafeden vurulması gerektiği belirtilmiştir.

13 Kasım 2001 tarihinde başvuran kararı temyiz etmiş, 2 Ekim 2002 tarihinde Yargıtay usule ilişkin gerekçelerle birinci derece mahkemesi kararını bozmuştur.

9 Ekim 2003 tarihinde Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi usule ilişkin noksanları gidererek A.B.'yi yine 20 yıl hapse mahkûm etmiş, ancak Yargıtay bu kararı da bozmuştur. Kararda birinci derece mahkemesinin Gülşenoğlu'nun bir silahı olup olmadığını ve bunu kullanmaya teşebbüs edip etmediğini yeterince incelemeyeceği belirtilmiştir.

Dava dosyasından ve taraflardan bugüne kadar edinilen bilgilere göre A.B.'nin yargılanması halen Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam etmektedir.

HUKUK

I. KABULEDİLEBİLİRLİĞE İLİŞKİN

Hükümet başvuranın iç hukuk yollarını tüketmediğini savunmuştur. Bu bağlamda başvuranın kardeşini vurarak öldürdüğü iddia edilen polis memurunun yargılanmasının halen ulusal mahkemelerde devam ettiğini belirtmişlerdir.

1994 yılında başlayıp halen devam eden cezai yargılamanın AİHS'ye göre etkili olarak kabul edilip edilmeyeceği başvuranın şikâyet konusuyla yakından ilişkilidir. Bu nedenle Mahkeme Hükümetin ön itirazını esasla birleştirmiştir.

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca, başvurunun başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

II. AİHS'NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, kardeşi Vedathan Gülşenoğlu'nun öldürülmesinin AİHS'nin 2. maddesine ihlal teşkil ettiğini iddia etmiştir.

Hükümet başvuranın görüşlerine itiraz etmiştir. Başvuranın kardeşini vurarak ölümüne neden olan polis memuru hakkındaki kovuşturmanın halen ulusal yargıda devam etmekte olduğunu savunmuşlardır. Mahkemenin ikincil rolünü hatırlatarak somut davada 2. maddenin ihlal edilmediğini savunmuşlardır.

A. Genel ilkeler

Yaşam hakkını güvence altına alan ve bu haktan yoksun bırakmanın meşru olabileceği durumları belirten 2. madde AİHS'nin istisnaya izin verilmeyen en temel hükümlerinden biridir (bkz. *Velikova – Bulgaristan*, no. 41488/98). Söz konusu madde aynı zamanda 3. madde ile birlikte Avrupa Konseyi'ni oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden birini güvence altına almaktadır. Bu nedenle yaşam hakkından mahrumiyetin meşru kılınabileceği şartlar titizlikle yorumlanmalıdır (bkz. *Salman – Türkiye* [BD], no. 21986/93). Bireylerin korunması için bir araç olan AİHS'nin amaç ve hedefi de 2. maddenin verdiği güvencelerin pratik ve etkili olacak şekilde yorumlanıp uygulanmasını gerektirmektedir (bkz *McCann vd – İngiltere*, A Serisi no. 324).

2. madde metni, bir bütün olarak okunduğunda 2. paragrafın öncelikli olarak bir bireyin kasten öldürülmesine izin verilen durumları tanımlamadığını, ancak istenmeyen bir sonuç olan öldürmeyi ortaya çıkarabilecek, güç kullanmaya izin verilen durumları açıkladığını gösterir. Ne var ki güç kullanma (a), (b) ve (c) fıkralarında belirtilen amaçlara ulaşmak için “mutlak zorunluluğu” aşmamalıdır. Bu bağlamda madde 2/2'de “mutlak zorunluluk” ifadesinin kullanımı, bu maddeye ilişkin olarak, AİHS'nin 8-11. maddelerinin 2. paragrafında konulan, Devlet müdahalesinin “demokratik bir toplumda zorunlu bir tedbir” olup olmadığını belirlerken yapılan denetimden daha titiz ve zorlayıcı bir zorunluluk denetimi yapılması gerektiğini gösterir. Özellikle kullanılan güç, maddenin alt paragraflarında belirtilen amaçlara ulaşmakla titizlikle orantılı olmalıdır (bkz. *McCann vd*, yukarıda anılan).

Kullanılan gücün 2. madde ile uyumlu olup olmadığının belirlenmesinde kolluk kuvveti operasyonunun ölümcül güç kullanımı ve istenmeyen ölüm ihtimalini mümkün olan en alt seviyede tutacak şekilde planlanıp denetlenmiş olup olmadığının bilinmesi önemlidir. (*aynı karar*; *Ergi – Türkiye*, *Karar Raporları* 1998-IV). Son olarak polis ve jandarma gibi kolluk kuvvetleri gerek planlı bir operasyon gerek beklenmedik şekilde tehlikeli olduğu

değerlendirilen bir şahsın takibinde görevlerini ifa ederken boşluk içinde bırakılmamalıdır: bu bağlamda geliştirilmiş uluslararası standartlar ışığında hukuki ve idari bir çerçevede kolluk kuvvetlerinin güç kullanabileceği kısıtlı koşullar tanımlanmalıdır (bkz. *üzerinde gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, Makaratzis – Yunanistan* [BD], no. 50385/99).

Mahkeme ayrıca içtihadına göre AİHS'nin 2. maddesindeki yaşam hakkının koruma altına alınması zorunluluğunun 1. maddedeki Devletin "... kendi yetki alanı içinde bulunan herkese Sözleşme'de tanımı yapılan hak ve özgürlükleri tanıması" genel yükümlülüğü ile birlikte değerlendirildiğinde şahısların güç kullanımı sonucu öldürüldüğü durumlarda bir şekilde etkili resmi soruşturmanın yapılmasını zımnen gerektirdiğini hatırlatır (bkz. *Tanrikulu – Türkiye* [BD], no. 23763/94). Böyle bir soruşturmanın temel amacı yaşam hakkını koruyan ulusal kanunların etkili bir şekilde uygulanmasını güvence altına almak ve devlet görevlileri ve organlarının, karıştıkları bu tip olaylarda, sorumlulukları dahilinde meydana gelen ölümlerle ilgili hesap vermelerini sağlamaktır (bkz. *Ramsahai vd. – Hollanda* [BD], no. 52391/99). Bir soruşturmanın etkililiğini sağlayan en alt seviyedeki inceleme her davanın koşullarına göre değişir; ilgili tüm olaylar temelinde ve soruşturmanın pratik gerçekleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir (bkz. *Velikova*, yukarıda anılan; *Ülkü Ekinci – Türkiye*, no. 27602/95).

Bu bağlamda zımni olarak ivedilik ve makul süre zorunluluğu bulunmaktadır (*Yaşa – Türkiye, Karar Raporları 1998-VI; Çakıcı – Türkiye* [BD], no 23657/94; *Mahmut Kaya – Türkiye*, no. 22535/93). Belirli bir durumda soruşturmanın ilerlemesini önleyen engeller ve güçlükler olabileceği kabul edilmelidir. Ancak ölümcül güç kullanımı veya kaybolma olaylarını soruştururken yetkililerin ivedilikle harekete geçmesi, kamuoyunun hukukun üstünlüğüne olan güveninin korunması ve kanunsuz fiillerin örtbas edildiği veya bunlara müsamaha edildiği izlenimi yaratılmaması için zaruridir. (bkz. genel olarak, *Avşar – Türkiye*, no. 25657/94).

Soruşturma aynı zamanda kullanılan gücün o koşullarda meşru olup olmadığına karar verilmesi ve sorumluların tespit edilip cezalandırılmasını sağlamak bakımından etkili olmalıdır. Yetkililer diğerleri yanında görgü tanığı ifadeleri ve adli tıp delilleri dahil olmak üzere olayla ilgili delilleri toplamak amacıyla mümkün olan uygun tedbirleri almış olmalıdırlar. Soruşturma sonuçları, ilgili tüm unsurların tam, nesnel ve tarafsız incelemesine dayanmalı ve AİHS'nin 2/2. maddesinin gerektirdiği "mutlak gereklilikten fazla olmama" standardına benzer bir standart uygulamalıdır. Soruşturmadaki, dava koşulları ve sorumlu şahsı tespit imkanını zayıflatan herhangi bir eksikliğin gösterilmesi gereken etkililik ölçüsüyle çatışması muhtemeldir (*Ramsaha vd.*, yukarıda anılan).

B. İlkelerin somut davaya uygulanması

Somut davada Vedathan Gülşenoğlu'nun kendisini bir gösteri sırasında yakalayan trafik polisi A.B. tarafından vurularak öldürüldüğü konusunda taraflar arasında ihtilaf yoktur. Bu bağlamda Mahkeme A.B.'nin birinci derece mahkemesi tarafından suçlandığı üzere mahkûm edilip iki kez 20 yıl hapis cezasına çarptırılmış olduğunu gözlemler. Bu kararlar daha sonra soruşturmadaki usule ilişkin eksiklik ve kusurlar nedeniyle Yargıtay tarafından bozulmuştur.

Mahkeme, kovuşturmanın halen Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam ettiğini kabul etmektedir. Ancak yargılama süresi dikkate alındığında sözkonusu soruşturmanın AİHS'nin amaçları bağlamında ivedi ve etkili olarak değerlendirilemeyeceği kanaatindedir. Bu noktada Mahkeme yargılama sırasında önemli gecikmeler olduğunu gözlemler; özellikle birinci derece mahkemesinin tanıklardan polis memuru M.B.'ye ulaşmasının 4 yıl 4 ay aldığı göz ardı edilemez.

Mahkeme ayrıca başvuranın kardeşini takip edip yakalayan trafik polisinin tutumunda önemli kusurlar olduğunu kaydeder. Yukarıda belirtildiği üzere polis memurları hazırlıklı bir operasyon veya tehlikeli olduğu değerlendirilen bir şahsın plansız takibinde görevlerini ifa ederken ölümcül güç kullanımı ve istenmeyen ölüm ihtimalini mümkün olan en alt seviyede tutacak şekilde uygun tedbirleri almalıdırlar. Ancak somut davada sözkonusu polis memurunun Vedathan Gülşenoğlu'nu yakalarken onu aramamış ve kelepçelememiş olması dikkat çekicidir. Yine polis karakolundaki sorgu odasında Vedathan Gülşenoğlu ile birlikte bir polis memurunun kalması usule aykırı görünmektedir. Mahkeme, Hükümetten bu konuda bir açıklama gelmemiş olmasını dikkate alır.

Mahkemeye göre somut davadaki ölümcül güç kullanımı direkt olarak böyle bir eylemin ikinci paragrafta belirtilen amaçlardan birini taşıması ve bu amaç için mutlak gerekli olmasını gerektiren 2. maddenin alanına girmektedir. Yargıtay'ın 21 Ekim 2004 tarihli kararında belirtildiği gibi bu davada birtakım önemli hususlar, özellikle de Vedathan Gülşenoğlu'nun iddia edildiği gibi silahı olup olmadığı aydınlatılmayı beklemektedir. Bu bağlamda herhangi bir bulgunun bulunmayışı nedeniyle Hükümet olaylara ilişkin ikna edici bir açıklama getirememiştir.

Yukarıdakiler ışığında Mahkeme, somut davanın özel koşullarında yetkililerin AİHS'nin 2. maddesindeki yükümlülüklerini yerine getiremediğini tespit etmektedir. Ayrıca Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmemiş olmasına ilişkin ön itirazının da reddine karar verir.

Bu nedenlerle somut davada 2. madde ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 6 VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, ulusal makamların kardeşinin ölümü hakkında etkili bir soruşturma yürütmediğini iddia etmiştir. Şikâyeti bağlamında AİHS'nin 6 ve 13. maddelerine atıfta bulunmuştur.

Hükümet iddiaya itiraz etmiştir.

Mahkeme bu şikâyetin yukarıda incelenen şikâyetle bağlantılı olduğunu ve benzer şekilde kabuledilebilir olarak ilan edilmesi gerektiğini kaydeder.

Ancak 2. maddeye ilişkin olarak yapılan tespit dikkate alınarak Mahkeme somut davada aynı zamanda 6 ve 13. maddelerin ihlal edilip edilmediğini ayrı olarak incelemeye gerek görmemektedir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran 80,000 Euro manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Hükümet talebe itiraz etmiştir.

Hakkaniyete uygun olarak Mahkeme başvurana 15,000 Euro manevi tazminat ödenmesini uygun bulmaktadır.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran ailesinin Mardin’de yaşadığını ve duruşmalara katılmak için son 13 yıldır İstanbul’a gidip geldiklerini ifade etmiştir. Belge ibraz etmeksizin bu başlık altında 5,000 Euro talep etmiştir. Ayrıca ulusal mahkemeler önündeki masraflar için 3,000 Euro, avukatlık ücretleri için ise 3,000 Euro talep etmiştir. Son olarak başvuran AİHM önündeki masraflar için 3,800 Euro ödenmesini talep etmiştir. Bu bağlamda İstanbul Barosu’nun ücret çizelgesini temel almış ve 5,000 Türk Lirası (yaklaşık 2,800 Euro) miktarında bir fatura sunmuştur.

Hükümet, talepleri aşırı bularak itiraz etmiştir.

AİHM’nin içtihadına göre bir başvuran, ancak masrafların gerçekten ve gerektiği için yapıldığı ve miktarın makul olduğu kanıtlanmış ise bunları geri almaya hak kazanmaktadır. Söz konusu davada elindeki bilgileri ve yukarıdaki ölçütleri göz önünde bulundurarak Mahkeme ulusal yargılamadaki masraf ve giderlere ilişkin talebi reddeder ve AİHM önündeki masraflar için başvurana 3,000 Euro ödenmesini uygun bulur.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası’nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı orana üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM,

1. Oybirliğiyle, başvurunun kabuledilebilir olduğuna;
2. Oybirliğiyle, Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki ön itirazının esasla birleştirilmesi ve reddine;
3. Oybirliğiyle, AİHS’nin 2. maddesinin ihlal edildiğine;
4. Oybirliğiyle, AİHS’nin 6 ve 13. maddelerine dayalı şikâyetin ayrı olarak incelenmesine gerek bulunmadığına;
5. 1’e karşı 6 oyla,
 - (a) Sorumlu Devlet’in başvurana, AİHS’nin 44/2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası’na çevrilerek ve her türlü vergiden muaf tutularak:
 - (i) 15,000 Euro (on beş bin Euro) manevi tazminat;
 - (ii) 3,000 Euro (üç bin Euro) yargılama masraf ve giderleri ödemesine;
 - (b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten ödemenin yapılmasına kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası’nın marjinal kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;
6. Oybirliğiyle, adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. paragrafları uyarınca 29 Kasım 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Santiago QUESADA
Kâtip

Boštjan M. ZUPANČIČ
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

YURDATAPAN/Türkiye Davası*

Başvuru No. 70335/01
Strazburg
8 Ocak 2008

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 70335/01 no'lu davanın nedeni T.C. vatandaşı olan Mehmet Şanar Yurdatapan'ın ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 1 Aralık 2000 tarihinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur.

Başvuran, AİHM önünde İstanbul Barosu avukatlarından Nesrin Ulutürk-Keleş ve Londra'daki Kürt İnsan Hakları Projesi'nden Kerim Yıldız, Anke Stock ve Lucy Claridge tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1941 doğumludur ve İstanbul'da yaşamaktadır.

Alman "Der Spiegel" dergisinde yayınlanan makalesi nedeniyle yargılanan ünlü yazar Yaşar Kemal'in davasını takiben 1995 yılında "İfade Özgürlüğü İnisiyatifi" (İÖİ) adlı bir genel sivil itaatsizlik hareketi başlatılmıştır. Hareketin amacı ifade özgürlüğüne ilişkin kanun maddelerinin değiştirilmesiydi.

23 Temmuz 1999 tarihinde başvuran, üzerinde bir vicdani retçi olan Osman Murat Ülke'nin sözleri bulunan "Düşünce Özgürlüğü - No. 9" adlı broşürün bir kopyası olan "Düşünce Özgürlüğü - No. 38" adlı broşürü İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi binası önünde dağıtmıştır. Aynı tarihte İstanbul DGM Savcısına suç duyurusunda bulunarak Askeri Mahkeme tarafından yasaklanan bu broşürü yeniden yayınladığı için yargılanma talebinde bulunmuştur.

5 Ekim 1999 tarihinde askeri savcı Askeri Mahkemede başvuran hakkında işlem başlatmış, başvurunu Askeri Ceza Kanununun 58. maddesi ile bağlantılı olarak TCK'nın 155. maddesine aykırı olarak halkı askerlikten soğutmakla suçlamıştır.

23 Kasım 1999 tarihli duruşmada başvuran esasa ilişkin olarak askeri mahkemenin sorduğu tüm soruları yanıtlamayı reddetmiş, sivil bir şahsın askeri mahkemede yargılanmasının AİHS'nin 6. maddesine aykırı olduğunu ifade etmiştir. Mahkemenin adil yargılama yapabilecek bağımsız bir mahkeme olmadığını ve yargılamanın Anayasaya aykırı olduğunu savunmuştur. Yargılandığı TCK'nın 155. maddesinin AİHS'nin 10. maddesine

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. aykırı olduğunu, sivil bir ceza mahkemesinde yargılanması gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda, daha önce yasaklanmış bir makaleyi yeniden yayınladığı için yasak yayınları nakletmenin başlı başına suç olarak düzenlendiği TCK'nın 162. maddesini ihlal ettiğini ve bu suçun cezasının asılsız yayın yapan yazarla aynı cezaya tâbi olduğunu iddia etmiştir.

Başvuran ayrıca TCK'nın 155. maddesinin Anayasanın 90 ve 152. maddelerine aykırı olduğunu iddia etmiş, görüşü dayanaksız bulan askeri mahkeme başvuranın talebini reddetmiştir.

1 Şubat 2000 tarihinde mahkeme, 1997 yılında İzmir Savaş Karşıtları Derneği'nde bir basın açıklaması yapan Osman Murat Ülke'nin TCK'nın 155. maddesine muhalefetten hüküm giydiğini belirterek başvuranın bu ifadeleri yeniden yayınlamak yasayı çiğnemeyi amaçladığına hükmetmiştir.

Askeri mahkeme, Anayasanın 13. maddesine uygun olarak özgürlüklerin yasayla kısıtlanabileceğine hükmetmiştir. Ayrıca AİHS'nin 10/2. maddesine göre ifade özgürlüğünün demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu emniyetinin korunması için yasayla öngörülen bazı biçim koşullarına, sınırlamalara ve yaptırımlara tâbi olabileceğini ifade etmişlerdir.

Askeri mahkeme başvuranı Askeri Ceza Kanununun 58. maddesi ile bağlantılı olarak TCK'nın 155. maddesine göre halkı askerlikten soğutmaya çalışmaktan suçlu bulmuş, iki ay hapis ve para cezasına çarptırmıştır.

16 Mayıs 2000 tarihinde Askeri Yargıtay birinci derece mahkemesinin kararını iç hukuka uygun bularak başvuranın temyiz talebini reddetmiştir.

Üsküdar Cumhuriyet Savcılığının talebi ile Askeri Yargıtay'ın kesin kararı başvurana 21 Temmuz 2000 tarihinde tebliğ edilmiştir.

HUKUK

V. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, yargılamasını yapan Askeri Mahkemenin, tümü kendilerini atayan Milli Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığının emir ve talimatlarına tâbi iki askeri yargıç ve bir subaydan oluşması nedeniyle bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olmayışından şikâyetçi olmuştur. Bu bağlamda sivil bir vatandaş olarak askeri bir mahkemede yargılanmaması gerektiğini ifade etmiştir. Şikâyetini AİHS'nin 6/1. maddesine dayandırmıştır.

A. Kabuledilebilirlik

AIHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AIHM, başvurunun başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esas

Hükümet, Türkiye'de sivillerin sadece istisnai durumlarda askeri mahkemelerde yargılandıklarını ifade etmiştir. Bu noktada başvuranın sadece askerlik hizmeti ile ilgili bir suçlamayla karşı karşıya olması nedeniyle askeri bir mahkemede yargıldığını savunmuşlardır. Ayrıca iç hukukun askeri mahkemelerin bağımsız ve tarafsızlığının korunması için gerekli güvenceyi sağladığını ifade etmişlerdir. Son olarak 4963 sayılı yasanın kabulü ile Türk hukukunun Sözleşme ile uyumlu olacak şekilde yeniden düzenlendiğine işaret etmişlerdir.

Başvuran iddialarında ısrar etmiştir.

Mahkeme, geçmişte aynı mağduriyetleri incelediğini ve *Ergin (no. 6)* (no. 47533/99) kararında AIHS'nin 6/1. maddesinin ihlalini tespit ettiğini belirtir. Söz konusu kararda Mahkeme, askerlik hizmeti aleyhinde propaganda yapmakla ilgili suçlarla itham edilen sivil bir kişi olarak yalnızca askeri personelden oluşan bir mahkemede yargılanan başvuranın davada taraf olarak nitelendirilebilecek olan ordunun bir parçası olan yargıçların huzuruna çıkmaktan endişe duymuş olmasını anlaşılır bulmuştur. Bu nedenle başvuran, Askeri Mahkemenin gereksiz yere taraflı düşüncelerden etkilenebileceği konusunda haklı bir endişe duyabilir. Bu nedenle başvuranın, söz konusu mahkemenin bağımsızlık ve tarafsızlığına ilişkin şüpheleri haklı olarak nitelendirilebilir (*aynı karar*).

Mahkeme somut davayı incelemiş ve yukarıda anılan davadaki tespitlerinden uzaklaşmak için özel neden görmemiştir.

Bu nedenle AIHS'nin 6/1. maddesi ihlal edilmiştir.

VI. AIHS'NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran bir vicdani retçinin ifadelerinin yer aldığı broşürü basıp dağıtmaktan mahkûm edilip ceza almasının AIHS'nin 10. maddesi ile korunan ifade özgürlüğü hakkını ihlal etmesinden şikâyetçi olmuştur.

a. Kabuledilebilirlik

AIHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AIHM, başvurunun başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

b. Esas

Mahkeme TCK'nın 155. maddesine dayalı olarak aldığı mahkûmiyet ve ceza nedeniyle başvuranın ifade özgürlüğüne müdahale edildiğinin açık ve taraflar arasında ihtilafsız

olduğunu kaydeder. Ayrıca müdahalenin yasayla öngörölmüş olduğu ve toplumda kargaşayı önlemek gibi meşru bir amaca hizmet ettiği görüşündedir (bkz. *Ergin (no. 6)*, yukarıda anılan). Bu nedenle Mahkeme dava ile ilgili incelemesini müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olup olmadığı sorusu ile sınırlayacaktır.

Hükümet, Türkiye’de zorunlu askerlik hizmetinin ulusal ve kamu güvenliğinin korunması için gerekli olduğunu savunmuştur. Bu yükümlölük aleyhine yapılacak her eylem yasalara karşı gelmeye teşvik anlamına gelecektir. Bu bağlamda başvuranın vicdani retçi Osman Murat Ülke ile ilgili broşürü kamuya açık alanda dağıtarak başkalarını askerlik hizmetinden soğutmaya teşvik suçunu işlediğini belirtmişlerdir.

Başvuran Hükümetin görüşlerini reddetmiştir. Özellikle, broşürle bilgi yaymanın bilgi ve fikirlerin yayılması için barışçı ve demokratik bir yol olduğunu savunmuştur.

Mahkeme 10. maddeye ilişkin kararlarında ortaya koyduğu temel prensipleri hatırlatır (bkz. özellikle *Şener – Türkiye*, no. 26680/95; *Öztürk – Türkiye* [BD], no. 22479/93; *Fressoz ve Roire – Fransa* [BD], no. 29183/95). Mahkeme somut davayı bu ilkeler ışığında inceleyecektir.

Mahkeme dava konusu müdahaleyi broşürün içeriği ve hangi şartlarda dağıtıldığı dahil olmak üzere davanın tamamı ışığında incelemelidir. Özellikle sözkonusu müdahalenin “ulaşılmaya çalışılan meşru hedeflerle orantılı” ve müdahaleyi haklı çıkarmak amacıyla yetkililer tarafından ileri sürölen gerekçelerin “ilgili ve yeterli” olup olmadığına karar vermelidir (bkz. *Koç ve Tambaş – Türkiye*, no. 50934/99). Ayrıca verilen cezaların niteliği ve ağırlığı da müdahalenin orantılı olup olmadığına değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken faktörlerdir (bkz. *Skalka – Polonya*, no. 43425/98).

Mahkeme somut davada başvuranın özellikle vicdani retçi Osman Murat Ülke’nin basın açıklamasının ve onun zorunlu askerlik hizmetini yapmayı reddetmesinin sebeplerinin yer aldığı bir broşür dağıtmaktan mahküm edilmiş olduğunu gözlemler. Askeri Mahkeme, başvuranın bu broşürü dağıtarak başkalarını askerlik hizmetinden kaçmaya teşvik ettiğini değerlendirmiştir.

Mahkeme, sözkonusu broşürün içeriğini *Düzgören – Türkiye* (no. 56827/00) davasında verdiği kararda incelediğini anımsar. Bu nedenle “sözkonusu broşürde kullanılan ifadelerin askerlik hizmetine hasmane çağrışımlara yol açmış olmasına karşın bunların şiddeti, silahlı direniş ya da ayaklanmayı teşvik etmediği ve nefret söylemi olmadığına” karar verdiği davadaki mülahazalarını hatırlatır (bkz. *Ergin (no. 6)*, yukarıda anılan; karşılaştır *Sürek – Türkiye (no. 1)* [BD], no. 26682/95 ve *Gerger – Türkiye* [BD], no. 24919/94). Ek olarak fikirlerin ifade edildiği koşullar, potansiyel etkileri bakımından, barışçı bir aktivist olan başvuranın bir askeri kampta, kısa bir süre sonra Kuzey İrlanda’ya sevkedilecek olan askerleri firara teşvik eden bir broşür dağıttığı *Arrowsmith* davasındakinden ayrılabilir (bkz. *Arrowsmith – İngiltere*, no. 7050/75). Somut davada rahatsızlığa neden olan broşür İstanbul’da halka açık bir alanda dağıtılmıştır. Şekil ve içeriği itibariyle acil bir firara yol açmayı amaçlamamıştır. Mahkeme bunların alınan tedbirin gerekliliğinin değerlendirilmesinde en önemli etkenler olduğu görüşündedir.

Mahkeme son olarak başvuranın aldığı 2 ay hapsi ağır bir ceza olarak değerlendirmektedir.

Bu zemine göre Mahkeme Askeri Mahkeme tarafından sunulan gerekçelerin, alakalı olmalarına karşın, başvuranın ifade özgürlüğü hakkına müdahaleyi haklı çıkarmak için yeterli görölemeyeceği kanısındadır.

Yukarıdaki mülahazalar ışığında Mahkeme, başvuranın mahkumiyet ve cezasının güdülen amaçlarla orantısız olduğu ve bu nedenle “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığına hükmetmiştir. Bu nedenle AİHS’nin 10. maddesi ihlal edilmiştir.

VII. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AIHS'nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

D. Tazminat

Başvuran 79,864 Euro maddi tazminat talep etmiştir. Bu miktarın mahkumiyeti sonucunda oluşan gelir kaybı ve ulusal yargılama sırasında ödenen masraf ve giderlere karşılık olduğunu ifade etmiştir. Manevi tazminat olarak ayrıca 40,000 Euro talep etmiştir.

Hükümet miktarlara itiraz etmiştir.

Mahkeme tespit edilen ihlal ile talep edilen maddi tazminat arasında illiyet bağı kuramamaktadır; bu nedenle talebi reddeder. Öte yandan başvurana 2,000 Euro manevi tazminat ödenmesini uygun bulmaktadır (bkz. *Düzgören*, yukarıda anılan).

AIHM, sözkonusu davada olduğu gibi, bir kişinin AIHS'nin bağımsızlık ve tarafsızlık şartlarını yerine getirmeyen bir mahkeme tarafından mahkûm edilmesi durumunda, talep edilmesi halinde yargılamanın yeniden yapılması veya davanın yeniden açılmasının, prensipte ihlalin düzeltilmesi için uygun bir yol olduğu görüşündedir (bkz. *Öcalan – Türkiye*, no. 46221/99 [BD]).

E. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran ayrıca kendisini AIHM önünde temsil için Türk ve İngiliz avukatlar tarafından yapılan masraf ve giderler için sırasıyla 12,147.87 Euro ve 1,364.16 İngiliz Sterlini talep etmiştir.

Hükümet taleplere itiraz etmiştir.

AIHM'nin içtihadına göre bir başvuran, ancak masrafların gerçekten ve gerektiği için yapıldığı ve miktarın makul olduğu kanıtlanmış ise bunları geri almaya hak kazanmaktadır (bkz. örneğin *Sawicka – Polonya*, no. 37645/97). Sözkonusu davada elindeki bilgileri ve içtihadında yer alan ölçütleri göz önünde bulundurarak AIHM talep edilen yargılama masraf ve giderlerine ilişkin olarak 1,500 Euro ödenmesini uygun bulmaktadır.

F. Gecikme faizi

AIHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı orana üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AIHM OYBİRLİĞİYLE,

7. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;
8. AIHS'nin 6. maddesinin ihlal edildiğine;
9. AIHS'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;
10. (a) Sorumlu Devlet'in başvurana, AIHS'nin 44/2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden İngiliz Sterlini'ne çevrilerek başvuranın İngiltere'deki banka hesabına yatırılmak üzere:

(i) 2,000 Euro (iki bin Euro) manevi tazminat;

(ii) 1,500 Euro (bin beş yüz Euro) yargılama masraf ve giderleri;

(iii) bu miktarlara uygulanabilecek her tür vergiyi ödemesine;

(b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten ödememin yapılmasına kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;

11. Oybirliğiyle, adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AIHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. paragrafları uyarınca 8 Ocak 2008 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Fatoş ARACI
Kâtip Yardımcısı

Nicolas BRATZA
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

AKYÜZ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 35837/02
Strazburg
29 Kasım 2007

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan 35837/02 no'lu davanın nedeni, T.C. vatandaşı Naciye Akyüz'ün (başvuran), Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne, 22 Mayıs 2002 tarihinde Temel İnsan Hakları ve Özgürlüklerini güvence altına alan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("AIHS") 34. Maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AIHM) önünde Ankara Barosu avukatlarından Nuray Demir tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1926 doğumludur ve Ankara'da ikamet etmektedir.

Başvuran, 23 Ocak 1975 tarihinde, Ankara'nın Çankaya ilçesinde yer alan bir arsanın (98 no.lu pafta) bir bölümünü satın almıştır. 21 Ocak 1981 tarihinde, imar şuyulandırması sırasında, başvurana ait arsanın bir kısmı (173.92 m²), 1962 yılından beri Savunma Bakanlığı tarafından kullanılmakta olan bir başka arsaya eklenmiştir. Bu arsaya 5965/1 numarası verilmiş ve arsa başvuran adına kaydedilmiştir.

Bu arazinin Savunma Bakanlığı tarafından kullanılması nedeniyle, başvuran arazinin kamulaştırılması için Bakanlığa birçok dilekçe yazmıştır. Bakanlık, 6 Eylül 1989 tarihinde, ileriki yıllarda arazisinin kamulaştırılacağı yönünde başvurana bilgilendirmiştir.

Savunma Bakanlığı, 10 Kasım 1999 tarihinde, 2942 sayılı Kanun'un 38. maddesine dayanarak, 5965/1 no.lu arsadan başvuranın kaydının silinmesi ve bu arsanın Hazine'ye aktarılması için Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur. Buna cevaben, başvuran

de facto kamulaştırmanın tazmini için aynı mahkemeye başvurmuştur. Belirsiz bir tarihte dava dosyaları birleştirilmiştir.

Savunma Bakanlığı, mahkeme önünde sözkonusu araziyi 1962 yılından beri kullandığını ve bu nedenle 2942 sayılı kanunun 38. maddesi gereğince arazinin Bakanlık adına kaydedilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Buna cevaben, başvuran, arsasının *de facto* kamulaştırılma tarihinin 21 Ocak 1981 olduğunu, dolayısıyla 2942 sayılı kanunun 38. maddesinin bu davada uygulanamayacağını ileri sürmüştür.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

19 Aralık 2000 tarihinde, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi, başvuranın tapu kaydını iptal etmiş ve arsanın Hazine adına kaydedilmesine hükmetmiştir. Mahkeme, zamanaşımına uğradığı gerekçesiyle, başvuranın tazminat talebini reddetmiştir. Mahkeme, Savunma Bakanlığı'nın 1962'den beri sözkonusu arsanın *de facto* sahibi olduğunu ve 2942 sayılı kanunun 38. maddesi uyarınca başvuranın bu tarihten itibaren yirmi yıl içinde dava açması gerektiğini belirtmiştir.

4 Haziran 2001 tarihinde, Yargıtay ilk derece mahkemesinin kararını onaylamıştır. Başvuranın kararın bozulmasına yönelik talebi, 12 Ekim 2001 tarihinde Yargıtay tarafından reddedilmiştir. 22 Kasım 2001 tarihinde, karar başvurana bildirilmiştir.

HUKUK

I. AİHM'İN 1 NO.LU PROTOKOLÜ'NÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, kendisine tazminat ödenmeden arsasından mahrum bırakılmasının 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesine aykırı olduğu konusunda şikayetçi olmuştur.

Hükümet, bu iddiaya itiraz etmiştir.

C. Kabuledilebilirliğe ilişkin

Hükümet, ilk itirazlarını sunmuştur. İlk olarak, imar projesinin 1981 yılına ait olması nedeniyle (Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na kişisel başvuru hakkını tanıdığı 8 Ocak 1987 tarihinden önceki bir tarih olması nedeniyle), AİHM'nin bu davayı incelemek için *ratione temporis* yetkisi olmadığını ileri sürmüştür. Hükümet, ikinci olarak, başvuranın iç hukuk yollarını tüketmediğini iddia etmiştir. Hükümet'e göre, imar şuyulandırmasının uygulamaya konmasının hemen ardından, 1981 yılında, başvuranın tazminat davası açmış olması gerekiyordu. Hükümet, son olarak, başvurunun altı aylık zaman dilimi içinde yapılmadığını ileri sürmüştür. Yargıtay, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kararını 4 Haziran 2001 tarihinde onaylamış olmasına rağmen, başvuru 22 Mayıs 2002 tarihinde yapılmıştır.

AİHM, Savunma Bakanlığı'nın, 10 Kasım 1999 tarihinde, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'ne dava açarak 5965/1 no.lu arsadan başvuranın kaydının silinmesini ve bu arsanın Hazine adına kaydedilmesini talep ettiğini kaydetmektedir. Bu dava, 12 Ekim 2001 tarihinde, Yargıtay'ın başvuranın kararın bozulması yönündeki talebini reddetmesiyle sona ermiştir. Bu karar, 22 Kasım 2001 tarihinde başvurana bildirilmiş ve başvuran tam altı ay sonra AİHM'ye başvurmuştur. Ayrıca, yerel düzeyde yürütülen takibatın sonuna kadar sözkonusu arazi başvuran adına kayıtlı olduğu için, AİHM, Hükümet'in başvuranın 1981

yılında tazminat davası açmış olması gerektiği yönündeki iddiasının desteklenemeyeceği sonucuna varmıştır.

AİHM, yukarıda anlatılanları gözönünde bulundurarak, Hükümet'in ilk itirazlarını reddetmiştir.

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca, başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

D. Esas

Mal ve mülkün dokunulmazlığı hakkına yapılan müdahale, kamu çıkarının gerekleri ile kişinin temel haklarının korunması şartı arasında adil bir denge kuralmalıdır. Bu dengenin sağlanması kaygısı, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin tamamında yansıtılmıştır. Söz konusu şahsın "bireysel ve aşırı bir yük" altına sokulduğu durumlarda, bu denge sağlanmamış olacaktır (bkz, *Sporrong ve Lönnroth / İsveç*, A Serisi no. 52). Bir başka deyişle, kullanılan yöntemlerle gerçekleştirilmesi istenen amaç arasında mantıklı bir oran ilişkisi bulunmalıdır (bkz, *James ve Diğerleri / İngiltere*, A Serisi no. 98).

Bu davada, başvuranın sözkonusu arsaya ilişkin tapu kaydı Hazine'ye aktarılmış ve 2942 sayılı Kanun'un 38. maddesi gereğince başvuranın tazminat talebi yerel mahkemelerce reddedilmiştir. Bu nedenle, yerel mahkemelerin vermiş olduğu karar, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ikinci cümlesi kapsamında, başvuranın mülkünden mahrum bırakılması sonucunu doğurmuştur (bkz, *İnci (Nasıroğlu) / Türkiye*, no. 69911/01).

AİHM, 2942 sayılı Kanun'un 38. maddesine göre, bir kimsenin mülkünden mahrum bırakıldığı durumlarda, bu mülkün kullanılmaya başlandığı tarihten itibaren yirmi yıl içinde tazminat başvurusunda bulunulması gerektiğini kaydetmektedir. Yerel mahkemeler, bu hükmü geriye dönük olarak uygulayarak, başvuruları tapu kaydının iptali nedeniyle tazminat elde etme imkanından mahrum bırakmışlardır. AİHM, bu noktada, AİHM'ye başvuruda bulunulduktan sonra, 2942 sayılı Kanun'un 38. maddesinin anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından feshedildiğini belirtmektedir. Anayasa Mahkemesi, 10 Nisan 2003 tarihli kararında, ihtilafli mülkün *de facto* işgaline karşı başvuruda bulunulması hakkının zamanaşımına uğradığını ileri sürerek ve bu işgalden yirmi yıl sonra mülkün makamlara aktarılmasını öngörerek bireyin mülkiyet hakkını kısıtlamanın Anayasa'ya aykırı olduğuna hükmetmiştir. Ayrıca, AİHM'nin içtihadına göndermede bulunarak, kişileri keyfi olarak mülkiyet ve tazminat haklarından mahrum bırakmanın hukukun üstünlüğü ilkesine aykırı olduğu sonucuna varmıştır.

AİHM, Anayasa Mahkemesi'nin kararını dikkate alarak bu muhakemenin doğruluğunu kabul etmektedir. Bununla beraber, AİHM, Anayasa Mahkemesi'nin kararının geriye dönük uygulanabilinen bir karar olmadığını, bu nedenle de başvurana AİHS'nin muhtemel bir ihlalinin sonuçlarını telafi edebilecek bir usul sağlamadığını kaydetmektedir. Sonuç olarak, AİHM, konunun AİHS'nin 37 / 1 (b) maddesi kapsamında çözümlenmediği kanaatindedir (bkz, *Börekçioğulları (Çökmez) ve Diğerleri / Türkiye*).

AİHM, 2942 sayılı Kanun'un 38. maddesinin başvuranın davasına uygulanmasının, başvuruları tapu kaydının iptal edilmesiyle ilgili tazminat elde etme imkanından mahrum bırakılmasıyla sonuçlandığı kanaatindedir. Toplumsal çıkar talepleri ile kişinin temel haklarının korunması şartı arasında adil denge sağlayabilecek bir tazminat usulü bulunmadığı sürece, böylesi bir müdahale, olayın geçtiği zamanın kanunlarına uygun olsa da, yalnızca keyfi olarak tanımlanabilir (bkz, *Akıllı / Türkiye*, no. 71868/01).

AİHM, 1 No'lu Protokol'un 1. maddesinin ihlal edildiğine hükmeder.

II. AİHS'İNİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, yerel mahkemelerin sunmuş olduğu kanıtları göz önünde bulundurmadığını ve tanıkların ifadelerini dinlemediğini belirterek, AİHS'nin 6/1 maddesinde öngörülen adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, dava dosyasında bu hükmün ihlaline neden olabilecek herhangi bir şey rastlamamıştır. AİHM, AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun bu kısmının dayanaktan yoksun olduğunu kaydederek reddedilmesine karar verir.

III. AİHS'İNİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre "Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, AİHS, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın adil tatminine hükmeder."

D. Tazminat

Başvuran, maddi tazminat olarak 750,000 Yeni Türk Lirası (YTL) –yaklaşık 421,000 Euro-, manevi tazminat olarak ise 100,000 YTL –yaklaşık 56,000 Euro- talep etmiştir.

Hükümet, bu taleplere itiraz etmiştir.

AİHM, sözkonusu arazinin değeriyle ilgili olarak tarafların altı adet örnek bilirkişi raporu sunduğunu kaydetmektedir. Sözkonusu arsanın yanındaki 5965/1 numaralı arsayla ilgili olan bu raporlar, bu davayla ilgisi olmayan yerel düzeydeki hukuki işlemler sırasında Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'ne sunulmuştur. 22 Kasım 2004 tarihli ilk raporda, 5965/1 numaralı arsanın 1 m²'sinin değerinin 600,000,000 Türk Lirası (TL) –yaklaşık 181,951 Euro- olduğu kaydedilmiştir. 25 Kasım 2004 tarihli ikinci raporda, bu arsanın 1 m²'sinin değerinin 1,090,000,000 TL –yaklaşık 111,794 Euro- olduğu belirtilmiştir. 3 Haziran 2005 tarihinde hazırlanan üçüncü raporda ise, 1 m²'nin değerinin Ocak 2005'te 1,505 YTL –yaklaşık 144,573 Euro- olduğu belirtilmiştir. 20 Haziran 2005 tarihli dördüncü rapora göre, 1 m²'nin değeri Ocak 2000'de 550,000,000 TL'ye –yaklaşık 172,296 Euro- eşittir. 10 Ağustos 2005 tarihli beşinci raporda ise, 28 Ocak 2004 tarihinde 1 m²'nin değerinin 1,500,000,000 TL'ye –yaklaşık 156,714 Euro- eşit olduğu belirtilmiştir. 15 Kasım 2005 tarihli son raporda ise, bu arsanın 1 m²'sinin değerinin 28 Ocak 2004 tarihinde 900,000,000 TL –yaklaşık 94,028 Euro- olduğu belirtilmiştir.

Başvuran, ayrıca, bir emlak acentesinden (Ankara Bizim Emlak Müşavirliği) arsasının 1 m²'sinin değerinin en az 2,650,000,000 TL, en fazla 3,100,000,000 TL olduğunun tahmin edildiği bir mektup sunmuştur.

AİHM, tespit edilen ihlalin dayanağının mülkten mahrum bırakmanın yasaya aykırılığı yerine, tazminat ödenmemesi olması durumunda, tazminatın arsanın gerçek değerini yansıtmak zorunda olmadığını tekrarlamaktadır (*I.R.S ve Diğerleri / Türkiye* (adil tatmin), no. 26338/95). Bu çerçevede, AİHM, başvuranın tazminat elde etmeye yönelik meşru beklentisini karşılayacak bir miktarın kendisine ödenmesinin uygun olacağı görüşündedir. Hakkaniyete

uygun olarak, AİHM, taraflarca sunulan belgeleri gözönünde bulundurarak, maddi tazminat olarak başvurana 145,000 Euro ödenmesine karar verir.

Başvuranın manevi tazminat talebiyle ilgili olarak, AİHM, sözkonusu dava koşulları içinde, bir ihlalin saptanmasının yeterli adil tatmin oluşturduğu kanaatindedir.

E. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran, ayrıca, yerel mahkemeler önünde yapmış olduğu yargılama masraf ve giderleri için 1,000 YTL (yaklaşık 560 Euro) talep etmiştir. Başvuran, avukatıyla şarta bağlı avukatlık ücret sözleşmesi olduğunu ifade etmiştir.

Hükümet, bu talebe itiraz etmiştir.

AİHM'nin içtihadına göre, bir başvuran gerçekliğini ve gerekliliğini kanıtladığı makul miktarlardaki yargı giderlerini elde edebilir. Sözkonusu davada, başvuran, iddia edilen yargı giderlerinin gerçekliğini kanıtlamamıştır. Dolayısıyla, AİHM bu başlık altında herhangi bir ödeme yapılmasını öngörmemektedir.

F. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

3. Başvuranın mal ve mülk dokunulmazlığı hakkına ilişkin şikayetin *kabuledilebilir*, başvurunun kalan kısmının *kabuledilemez olduğuna*;
4. AİHS'nin 1 No.lu Protokolü'nün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
5. Bir ihlalin saptanmasının başvuranın gördüğü manevi zarar için başlı başına yeterli adil tazmin *oluşturduğuna*;
6. (a)AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergi ve kesintiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana maddi tazminat olarak 145,000 Euro (yüz kırk beş bin Euro) *ödenmesine*;

(b)Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddedilmesine karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77/2. ve 3. maddeleri gereğince 29 Kasım 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Tebliğler

Maliye Bakanlığında:

ÖZEL İLETİŞİM VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ SERİ NO: 5

18/2/2009 tarihli ve 5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun¹ 14 üncü maddesi ile 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun² 39 uncu maddesinde yapılan düzenlemeyle, internet servis sağlayıcılığı hizmetine ilişkin özel iletişim vergisi (ÖİV) uygulamasında değişiklik yapılmıştır.

Söz konusu düzenleme uyarınca, kablolu, kablosuz ve mobil internet servis sağlayıcılığı hizmetlerinde ÖİV uygulamasına ilişkin açıklamalar bu Tebliğin konusunu oluşturmaktadır.

1. YASAL DÜZENLEME

5838 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi ile 6802 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkra aşağıdaki bent eklenmiş ve maddenin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c) Kablolu, kablosuz ve mobil internet servis sağlayıcılığı hizmeti % 5,

d) (a), (b) ve (c) bentleri kapsamına girmeyen diğer telekomünikasyon hizmetleri % 15,”

“Birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde yer alan hizmetlerin birlikte veya birbiriyle bağlantılı olarak verilmesi halinde, her hizmet tabii olduğu oran üzerinden vergilendirilir. Bakanlar Kurulu, % 25 ve % 15 oranlarını ayrı ayrı veya birlikte % 5'e, % 5 oranını ise sıfıra kadar indirmeye ve bu oranları kanuni oranlarına kadar artırmaya yetkilidir.”

6802 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinde yapılan bu değişiklikler 1/3/2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Sözü geçen maddenin birinci, dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarında aşağıdaki hükümler yer almaktadır.

“a) Her nevi mobil telekomünikasyon işletmeciliği kapsamındaki (ön ödemeli kart satışları dahil) tesis, devir, nakil ve haberleşme hizmetleri % 25,”

“Verginin mükellefi; birinci fıkrada sayılan telekomünikasyon hizmetlerini sunan işletmecilerdir. Verginin matrahı, katma değer vergisi matrahını oluşturan unsurlardan teşekkül eder...”

“Bu maddede hüküm bulunmayan hallerde, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu hükümleri uygulanır...”

“Bu vergiye ilişkin usul ve esaslar ile verilmesi gereken beyannamelerin şekil, muhteva ve eklerini belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

2. İNTERNET SERVİS SAĞLAYICILIĞI HİZMETLERİNDE ÖİV UYGULAMASI

6802 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinde 5838 sayılı Kanunun 14 üncü maddesiyle yapılan ve 1/3/2009 tarihinde yürürlüğe giren değişikliğe göre, ÖİV mükelleflerinin kablolu, kablosuz ve mobil internet servis sağlayıcılığı hizmetlerine ilişkin ÖİV oranı % 5 olarak yeniden belirlenmiştir.

İnternet servis sağlayıcılığı hizmeti, kullanıcılara internet şebekesi üzerinden sunulan internet erişim hizmeti olarak tanımlanmaktadır. İnternet servis sağlayıcılığı hizmeti vermek üzere yetkilendirilen işletmecilere verilen internet erişim hizmeti de bu kapsamdadır ve % 5 oranında ÖİV'ye tabidir.

2.1. GSM Operatörleri Dışındaki İnternet Servis Sağlayıcılığı Hizmeti Sunmaya Yetkili İşletmeciler Tarafından Verilen İnternet Erişim Hizmeti

1/3/2009 tarihinden itibaren kablolu, kablosuz internet servis sağlayıcılığı hizmeti sunan işletmeciler tarafından verilen internet erişim hizmetlerinde % 5 oranında ÖİV uygulanacaktır.

2.2. GSM Operatörleri Tarafından Verilen İnternet Erişim Hizmetlerinde ÖİV Uygulaması

GSM operatörleri imtiyaz sözleşmelerinde yer alan yetki çerçevesinde abonelerine internet erişim hizmeti verebilmektedir.

GSM operatörleri tarafından verilen her nevi mobil telekomünikasyon işletmeciliği kapsamındaki (ön ödemeli kart satışları dahil) tesis, devir, nakil ve haberleşme hizmetleri % 25 oranında ÖİV'ye tabi bulunmaktadır. Bu mükelleflerin 1/3/2009 tarihinden itibaren verdiği internet erişim hizmetlerinde ise bu hizmetlerin ayrıştırılabilmesi şartıyla % 5 oranında ÖİV uygulanacaktır.

2.2.1. GSM Operatörleri Tarafından Faturalı Hat Abonelerine Verilen İnternet Erişim Hizmetlerinde ÖİV Uygulaması

GSM operatörlerince faturalı hat abonelerine 1/3/2009 tarihinden sonra verilen internet erişim hizmet bedelleri üzerinden % 5 oranında ÖİV hesaplanacaktır.

GSM operatörleri tarafından internet erişim hizmetleri ile diğer haberleşme hizmetlerinin teknik olarak ayrıştırılması ve faturalarda her iki hizmet grubunun ayrıca gösterilerek, her bir kısım üzerinden ait oldukları oranda ÖİV hesaplanması gerekmektedir.

2.2.2. GSM Operatörleri Tarafından Ön Ödemeli Hat Abonelerine Verilen İnternet Erişim Hizmetlerinde ÖİV Uygulaması

Ön ödemeli hat aboneleri için çıkarılan hazır kartlarla internet erişim hizmetleri ile birlikte diğer haberleşme hizmetleri de verilebilmektedir.

Kullanıcıya sunulan hazır kartların;

a) internet erişim hizmeti ve diğer haberleşme hizmetleri için birlikte kullanılabilmesi halinde kart bedeli üzerinden % 25,

b) münhasıran internet erişim hizmeti amacıyla kullanılabilir olması, başka bir ifadeyle konuşma, kısa mesaj vb. diğer hizmetler için kullanılmaya imkan vermemesi halinde kart bedeli üzerinden % 5,

oranında ÖİV hesaplanacaktır.

Öte yandan, 5838 sayılı Kanunla 6802 sayılı Kanununun 39 uncu maddesinde yapılan ve internet servis sağlayıcılığı hizmetlerindeki ÖİV oranını % 5 olarak belirleyen değişiklik 1/3/2009 tarihinde yürürlüğe girdiğinden, bu tarihten sonra teslim edilen ve münhasıran internet erişimine imkan veren ön ödemeli kartlarda ÖİV oranı % 5 olarak uygulanabilecektir. 1/3/2009 tarihinden önce teslim edilmiş bulunan ön ödemeli kartlar nedeniyle herhangi bir iade işlemi yapılmayacaktır.

Tebliğ olunur.

¹ 28/2/2009 tarihli ve 27155 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

² 23/7/1956 tarihli ve 9362 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

[R.G. 2 Mayıs 2009 – 27216]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Sağlık Bakanlığından:

**SAĞLIK KURUM VE KURULUŞLARINDA HASTA VE ÇALIŞAN
GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASI VE KORUNMASINA İLİŞKİN
USUL VE ESASLAR HAKKINDA TEBLİĞ**

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı, sağlık kurum ve kuruluşlarında hasta ve çalışan güvenliği ile ilgili risklerin azaltılması için hasta güvenliği kültürünün geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına, bunu tesis edecek uygun yöntem ve tekniklerin belirlenmesine, hasta ve çalışan güvenliği konusunda geliştirilen iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılmasına, hizmet içi eğitim yoluyla personelin farkındalığının ve niteliklerinin artırılmasına, hasta ve çalışan güvenliği ile ilgili raporlama sistemlerinin oluşturulmasına, hasta bakım ve tedavi sürecinin güvenlik ve kalitesinin artırılmasına, hasta ve çalışanların sağlık hizmeti sunum sürecinde karşılaşılabilecekleri muhtemel risk ve zararlardan korunmasına yönelik, usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, kamu ve özel sektöre ait sağlık hizmeti sunan tüm sağlık kurum ve kuruluşlarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 3 üncü maddesinin e ve f bentlerine, 13/12/1983 tarihli ve 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 43 üncü maddesine, 1/8/1998 tarihli ve 23420 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hasta Hakları Yönetmeliği’ne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Bakanlık: Sağlık Bakanlığını,
- b) Hasta ve çalışan güvenliği: Sağlık hizmeti sunumunda hasta ve sağlık çalışanlarının zarar görmesine yol açabilecek her türlü işlem ve süreçlere karşı, alınacak tedbir ve iyileştirme uygulamalarını,
- c) Sağlık kurum ve kuruluşu: Ayakta ve/veya yatarak sağlık hizmeti sunan, kamu ve özel sektöre ait tüm sağlık kurum ve kuruluşlarını, ifade eder.

Temel esaslar

MADDE 5 – (1) Bu Tebliğ kapsamındaki sağlık kurum ve kuruluşları, Tebliğ hükümleri doğrultusunda uygulama yapmak, hasta ve çalışan güvenliği faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla, kendi iç düzenlemesini yapmakla yükümlüdür. Bakanlığa bağlı sağlık kurum ve kuruluşlarında bu çalışmalar, performans ve kalite birimleri veya idarenin uygun gördüğü kalite akreditasyon eğitimi almış sertifikalı personel tarafından yürütülür.

Hasta ve çalışan güvenliği uygulamaları

MADDE 6 – (1) Sağlık kurum ve kuruluşları hasta ve çalışan güvenliği kapsamında,

- a) Hasta kimlik bilgilerinin tanımlanması ve doğrulanması,
- b) Sağlık hizmeti verenler arasında iletişim güvenliğinin geliştirilmesi,
- c) İlaç güvenliğinin sağlanması,
- ç) Kan transfüzyonunda güvenli uygulamaların sağlanması,
- d) Enfeksiyon risklerinin azaltılması,
- e) Hasta düşmelerinin önlenmesi,
- f) Güvenli cerrahi uygulamalarının sağlanması,
- g) Sıra beklemeden kaynaklanan olumsuzlukların önlenmesi,
- ğ) Çalışan güvenliği için gerekli önlemlerin alınması,
- h) Temel yaşam desteği sürecinin güvence altına alınması (Mavi Kod uygulaması),
- ı) Yenidoğan ve çocuk güvenliğinin sağlanması (Pembe Kod uygulaması),
- i) Hasta ve çalışanların fiziksel saldırı, cinsel taciz ve şiddete maruz kalmalarına karşı gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması,
- j) Afetler (deprem, yangın, sel) ve olağan dışı durumlarda tedbir alınması. uygulamalarını yerine getirir.

Hasta kimlik bilgilerinin tanımlanması ve doğrulanması

MADDE 7– (1) Hasta kimlik bilgilerinin tanımlanması ve doğrulanması kapsamında yapılacak işlemler şunlardır:

- a) Sağlık kurum ve kuruluşlarınca, hasta kimlik tanımlama ve kimlik doğrulama ile ilgili bir süreç oluşturulur.
- b) Tetkik, tedavi, cerrahi girişimler ile girişimsel işlemler öncesinde ve ilaç, kan ve kan ürünü uygulamadan önce, klinik testler için numune alımında ve hasta transferinde kimlik doğrulama işlemi gerçekleştirilir.

c) Hasta kimlik tanımlama ve doğrulama işleminde hasta kol bandı kullanılır, oda ve yatak numarası kullanılmaz.

ç) Hasta kimlik tanımlama işleminde kullanılan barkodlu kol bandında;

1) Protokol numarası (kalın ve büyük punto),

2) Hastanın T.C. kimlik numarası,

3) Hasta adı- soyadı,

4) Doğum tarihi (gün-ay-yıl),

5) Doğum yeri,

6) Tabibin adı soyadı, bulunmalıdır.

d) Hasta kimlik doğrulamada ise hasta adı ve soyadına ek olarak T.C. kimlik numarası, doğum tarihi ya da protokol numarasından biri kullanılır.

e) Hasta yatışlarında dört ayrı renkte kol bandı kullanılır. Renkli kol bandı uygulamasında;

1) Normal hastalar için beyaz barkodlu kimlik doğrulama kol bandı,

2) Alerjik hastalar için kırmızı,

3) Aynı serviste aynı isimli hasta için lacivert,

4) Diğer hastalara ve çalışanlara bulaş riski olan hastalıklar için sarı renk kullanılması,

5) Alerjisi ve bulaş riski olan hastalar için, beyaz bilezik üzerine, kırmızı ve sarı renkli etiketler yapıştırılması, zorunludur.

f) Doğumhanede numaralı kol bandı uygulaması işleminde;

1) Doğum öncesi yatış işlemlerinde, iki kol bandı hazırlanır ve kol bandından birisi doğumdan sonra bebeğin koluna dolaşımı engellemeyecek, bebeği rahatsız etmeyecek ve çıkmayacak şekilde takılır.

2) Bebeğin kol bandında anne adı ve soyadı, bebeğin doğum tarihi ve annenin protokol numarası bulunur.

3) Cinsiyetin karışmaması için erkek çocuklara mavi, kız çocuklara pembe kol bandı uygulanır.

İletişim güvenliğinin geliştirilmesi

MADDE 8 – (1) Sağlık hizmeti verenler arasında iletişim güvenliğinin geliştirilmesi için yapılacak işlemler şunlardır:

a) Hasta bakım ve tedavi sürecinde sözlü/telefon talimatlarının verilmesi ve alınmasında;

1) Sözlü talimatlar, steril girişimler sırasında, tabibin hastanede ya da serviste olmadığı durumlar ile acil olarak ilaç verilmesi gerekli olan durumlarda verilir.

2) Sözlü/telefon talimatının alınması sırasında ilacın ismi, dozu, uygulama şekli ve verilme sıklığı açık olarak belirtilir.

3) Sözlü/telefon talimatı alınırken önce talimat yazılır, yazılan talimat daha sonra geri okunur ve doğruluğu talimatı veren kişiye onaylatılır, lüzumu halinde verilen ilaç adının kodlama yöntemi ile tekrar edilmesi istenir.

b) Sözlü/telefon talimatlarının kaydında;

1) Talimatı veren tabibin adı ve soyadı, talimatın alındığı tarih ve saat Ek-1’de yer alan Sözlü ve Telefonla Tabip Talimatları Formuna kaydedilir.

2) Talimatların altına “sözlü talimat” veya “telefon talimatı” olduğu yazılır.

3) Sözlü ve Telefonla Tabip Talimatları Formu, sözlü talimatı veren tabip tarafından 24 saat içinde imzalanır ve hasta tabelasına geçirilir.

4) Talimatı veren tabibe 24 saat içinde ulaşılamadığı takdirde Sözlü ve Telefonla Tabip Talimatları Formu, hastayı devralan servis tabibi tarafından onaylanır ve hasta tabelasına geçirilir.

5) Telefon talimatları, sağlık kurum veya kuruluşunun santralinde kayıt altına alınır.

6) Kemoterapi ilaçları ve Ek-2’de yer alan yüksek riskli ilaçların uygulanmasında sözlü/telefon talimatı kabul edilmez.

c) Kritik test değerleri ile ilgili işlemlerde;

1) Her sağlık kurum veya kuruluşu, kendi statüsü ve şartlarına uygun olarak Ek-3’de yer alan formu örnek olarak Acil Olarak Bildirilmesi Gereken Kritik Test Değerleri Formunu oluşturur. Acil olarak bildirilmesi gereken kritik test değerleri, ilgili laboratuvar bölümlerinin uzmanı veya sorumluları tarafından, hastanın adı ve soyadı, protokol numarası ve kritik

değerdeki testin sonucu ile birlikte, çift nüsha halinde hazırlanan forma yazılır ve zaman geçirilmeden hastanın tabibine ve hemşiresine bildirilir.

2) Telefon ile bildirilen testler geri okuma yöntemi kullanılarak kesinleştirilir.

ç) Kullanılmaması gereken kısaltmaların kapsamı, Ek-4'de yer alan İlaç Uygulamalarında Kullanılmaması Gereken Kısaltmalar Listesi esas alınarak ilgili sağlık kurum veya kuruluşunca belirlenir ve buna göre uygulama yapılır.

İlaç güvenliğinin sağlanması

MADDE 9 – (1) İlaç güvenliğinin sağlanmasına yönelik işlemler şunlardır:

a) Yatışına karar verilen hastanın varsa kullandığı ilaçlar kayıt altına alınarak ilgili tabibe bildirilir. Tedavi planı, ilaç dozu, zamanı ve uygulama şeklini içerecek şekilde, okunaklı olarak her bir hasta tabelasına hastanın kendi tabibi tarafından yazılır. Hastanın yatış öncesi aldığı ilaçlar, bakım sürecinde kullandığı ilaçlar ve taburcu edildikten sonra kullanacağı ilaçlara ilişkin süreç tanımlanır.

b) Hastanın evden getirdiği ve hastanede kullanması gerekli olan ilaçlar, günlük olarak ve her farklı ilaç eklendiğinde eczacı ve /veya sorumlu tabip tarafından ilaç-besin, ilaç-ilaç etkileşimleri bakımından değerlendirilir.

c) Hastanın kullandığı tüm ilaçların ilgili hemşiresi tarafından verilmesine yönelik gerekli düzenlemeler yapılır.

ç) İlaç uyumu, istenmeyen ve beklenmeyen yan etkiler, tabip ve hemşireler tarafından izlenir ve ilaçların yan etkilerinin izlenmesine yönelik işlemler, 22/3/2005 tarih ve 25763 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan, Beşeri, Tıbbi Ürünlerin Güvenliğinin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 12 nci maddesinde tanımlanan Advers Etki Bildirim Formuna uygun olarak yapılır.

d) Taburcu ve transferlerde, hasta/hasta yakınına ilaç listesi verilir ve ilaç kullanımı ile ilgili gerekli bilgilendirme yapılır.

e) Kurum eczanesinde, adı ve ambalajı birbirine benzeyen ilaçlar, farklı dozdaki aynı ilaçlar ve uygulama formları ayrı raflarda depolanarak üzerine ayırt edici etiket yapıştırılır.

f) Yüksek riskli ilaçlar, ilaç kapları ile enjektöre çekilen ilaçların isim ve dozları etiketle belirlenir ve etiketler okunaklı şekilde yazılır.

g) Konsantre potasyum çözeltileri ve % 0,9'dan daha konsantre tuz solüsyonları, % 50 veya daha konsantre magnezyum sülfat, 2 mEq/ml veya daha konsantre potasyum klorid ve diğer konsantre elektrolit solüsyonlar gibi yüksek riskli ilaçlar, Yüksek Riskli İlaç Etiketleri yapıştırılarak ameliyathane, yoğun bakım ve acil serviste kilitli dolapta, servis hemşiresinin sorumluluğunda muhafaza edilir.

ğ) İlaçların klinik olarak gerekli olmayan alanlarda bulundurulmaması için eczacı tarafından denetimler yapılır.

h) Benzer isimli ilaçların yanlış kullanımını önlemek amacıyla, Ek-5'de yer alan İsmi ve Söylenişi Benzer İlaç Listesi esas alınarak her sağlık kurum veya kuruluşu, kendi ihtiyaç ve şartlarına uygun olarak ismi ve söylenişi benzer ilaç listesini oluşturur. Bu liste, yılda bir kez gözden geçirilerek güncellenir.

ı) Bağımlılık yapan uyarıcı ve uyuşturucu ilaçlar, kilitli dolaplarda servis hemşiresinin sorumluluğunda muhafaza edilerek, imza karşılığında teslim edilir.

Güvenli kan transfüzyonu

MADDE 10 – (1) Güvenli kan transfüzyonu için yapılması gereken işlemler şunlardır:

a) Kan transfüzyonu öncesi kimlik doğrulama işlemi yapılır. Kan transfüzyonu uygulanacak ve kan örneği alınacak hastanın kimlik bilgileri, dosyasından, kol bandından ve kendisinden doğrulanır ve numunenin üzerine alındığı anda etiket yapıştırılır.

b) Kan bankasından gelen kan ve kan ürünleri cross-match formu ve kimlik bilgileri iki sağlık personeli tarafından kontrol edilir ve Ek-6'da yer alan Bilgilendirilmiş Onam Formu hastaya mutlaka imzalatılır.

c) Transfüzyon sürecinde Ek-7'de yer alan Kan ve Kan Transfüzyonu İzlem Formu doldurulup imzalanır.

ç) Donörün kimlik bilgileri, kayıt defteri ve hastane otomasyonuna kaydedilir.

d) Donör sorgulama formu uygun bir mekânda doldurulur ve formun doldurulması konusunda donör bilgilendirilir.

e) Donör ile ilgili Eliza testlerinin sonuçları ilgili laboratuvar sorumlu tabibi, sorumlu tabip olmadığı zaman nöbetçi tabip tarafından imzalanır ve sonuç barkodu kayıt defterine yapıştırılır.

f) HIV, Hepatit B, Hepatit C gibi tanımlanmış testlerin pozitif sonuçlarında yazılım programında sesli uyarı vermek ve bu test sonuçları için barkot vermemek gibi önlemler geliştirilir. Uyarı alındığında ilgili personel tarafından yapılması gereken iş ve işlemlere ilişkin prosedür tanımlanır.

Enfeksiyon risklerinin azaltılması

MADDE 11 – (1) Enfeksiyon risklerinin azaltılması işleminde, sağlık kurum veya kuruluşu tarafından, 11/8/2005 tarihli ve 25903 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yataklı Tedavi Kurumları Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği hükümleri uyarınca, bir enfeksiyon kontrol ve önleme programı oluşturulur ve buna göre uygulama yapılır.

Hasta düşmelerinin önlenmesi

MADDE 12 – (1) Hasta düşmelerinin önlenmesine yönelik işlemler şunlardır:

a) Hastane içerisinde düşme riski bulunan hastalar, Ek-8’de yer alan Hemşirelik Hizmetleri Hasta Değerlendirme Formunun doldurulması esnasında belirlenir ve riskli alanlar tespit edilir. Bu hastalar, kısıtlama prosedürü dâhilinde gerekli önlemler alınmak suretiyle hemşire bankolarına yakın alanlarda ve sürekli gözetim altında tutulur.

b) Düşme riskinin yüksek olduğu bölgelere uyarıcı tabela, resim ile uyarı levhaları konularak hastaların bu bölgelerde daha dikkatli olmaları sağlanır.

c) Personel hasta transferlerinde alınacak önlemler konusunda eğitilir.

ç) Doldurulan formlar aracılığı ile düşmelerin takibi ve belirli aralıklarla analizi yapılır, düzeltici faaliyetler planlanır.

Güvenli cerrahi uygulamaları

MADDE 13 – (1) Güvenli cerrahi uygulamaları için alınması gereken tedbirler şunlardır:

a) Cerrahi işlem güvenliği için;

1) Ameliyathanedeki tüm cihaz ve ısı kaynaklarının periyodik bakım ve kalibrasyonlarının yapılması sağlanır ve ameliyat öncesi son teknik kontrolleri yapılır.

2) Hatalı gaz ve gaz karışımı verilmesini önlemek amacıyla, ameliyat öncesi gerekli kontroller yapılır.

3) Cerrahi işleme başlamadan önce tüm ekipmanların mevcut ve fonksiyonel olduğu kontrol edilir.

4) Yapılacak uygulamanın eksiksiz ve doğru olmasını sağlamak için süreçle ilgili bir kontrol listesi hazırlanır.

5) Ameliyattan hemen önce durdurma, son kontrol uygulaması mutlaka yapılır ve Ek-9’da yer alan Cerrahi / İnvaziv İşlem Doğrulama Formu ekip tarafından duyulacak şekilde okunarak doldurulur.

b) Yanlış hasta ve yanlış taraf cerrahi uygulamalarının önlenmesinde;

1) Cerrahi işlemlerin, Dünya Sağlık Örgütü tarafından belirlenen hasta güvenliği çözümlerine ve evrensel protokole uygunluğunun sağlanması esastır.

2) Ameliyat öncesi serviste hasta ile ilgili son kontroller tabip tarafından yapılarak hastanın da katılımıyla taraf işaretleme süreci gerçekleştirilir.

3) Hastaya ameliyat öncesi servis hemşiresi tarafından kimlik doğrulama işlemi yapılır ve hasta, dosyası ile birlikte görevli refakatinde ameliyathaneye gönderilir.

4) Hasta ameliyathaneye kabul edilirken, ameliyathane hemşiresi ve anestezi teknisyeni tarafından kimlik doğrulama işlemi yapılarak beraberce teslim alınır.

c) Cerrahi işlemlerde taraf işaretleme sürecinde uygulanacak kurallar şu şekildedir;

1) Taraf işaretlemesi için cerrahi taraf işaretleme kalemi kullanılır.

2) Yapışkan taraf işaretleyicileri kullanılmaz.

3) İşaret ameliyat bölgesine veya yakınına belirgin ve silik olmayacak şekilde konulur. Diğer bakım süreçleri için gerekmedikçe ameliyat edilmeyecek bölgeler işaretlenmez.

4) Taraf işaretleme mutlaka hastanın uyanık ve bilinçli olduğu zaman diliminde yapılır.

5) Çoklu yatay yapılar (el ve ayak parmakları ve lezyonlar) veya çoklu düzeylerde (lomber ve torakal ve servikal omurlar) en uygun ve en yakın bölge işaretlenir.

6) Göz tarafı işaretlemesi için kaşın üzeri kullanılır.

7) Tek organ vakaları (sezaryen bölgesi, kalp cerrahisi gibi), müdahaleler sırasında, kateter ve enstrümanların takılmasında, cerrahi prosedürün tasarlandığı açık yara ve lezyonlarda, acil müdahalelerde, prematüre bebeklerle ilgili müdahalelerde işaretleme yapılmaz.

ç) Elektro cerrahi, lazer ve diğer elektrikli cihazlarla yapılan işlemlerde cerrahi yanıkların oluşmasını önlemek için cihazların kullanımında dikkat edilecek hususlar şunlardır:

1) Cihazın kalibrasyon periyodu belirlenir ve sadece kalibrasyonlu cihazlar kullanılır.

2) Özellikle koter cihazları için ekonomik kullanma ömrü belirlenir ve bu süre sonunda demirbaş kaydından düşürülür.

3) Üretici firmanın belirtmiş olduğu bakım aralıklarında bakım yapılır (altı aylık veya yıllık).

d) Cerrahi işlem sürecinde dikkat edilecek hususlar şunlardır:

1) Cihazların teknik kontrolünde kabloların yeterli uzunlukta olduğu ve bağlantıların doğru kullanılıp kullanılmadığı kontrol edilir.

2) Hastanın ekstremiteleri metal masa kısmıyla temas etmemelidir.

3) Hastanın altında sıvı birikmesi önlenir.

4) İşlem yapılacak bölgenin nem oranı % 50 seviyesinde tutulur.

Sıra beklemeden kaynaklanan olumsuzlukların önlenmesi

MADDE 14 – (1) Sıra beklemeden kaynaklanan olumsuzlukların önlenmesi için yapılacak işlemler şunlardır:

a) Sağlık kuruluşuna müracaat eden hastalar risk gruplarına göre değerlendirilir.

b) Yüksek riskli hastalara tedavi sürecinde öncelik tanınır.

c) Yüksek riskli ve kronik hastalığı nedeniyle, sık hastaneye başvuran hastaların daha hızlı hizmet alması için düzenlemeler yapılır.

ç) Hastalar, sıra beklemesi gerektiği durumlarda bekleme nedenleri ve tahmini bekleme süreleri hakkında bilgilendirilerek, istek halinde ilgili hizmete ulaşabilecekleri bir diğer sağlık kuruluşuna yönlendirilir.

Çalışan güvenliği

MADDE 15 – (1) Çalışan güvenliği için alınması gereken tedbirler şunlardır:

a) Çalışanları olası risk ve tehlikelere karşı korumak amacıyla, riskli alan ve gruplar belirlenir. Bu çerçevede Çalışan Güvenliği Programı oluşturulur ve uygulamaya konulur.

b) Riskli bölümlerde çalışan personel için ilgili mevzuat doğrultusunda düzenli olarak sağlık taramaları yapılır.

c) İğne ucu yaralanmaları takip edilir ve gerekli önlemler alınır.

ç) Kemoterapi hazırlama ve uygulama alanları gibi yüksek riskli bölümlerde çalışan personelin güvenliği için yürürlüğe konulan Antineoplastik İlaçlarla Güvenli Çalışma Rehberi doğrultusunda uygulama yapılır.

d) Kan veya vücut sıvısının damlama/sıçrama riskinin olduğu tüm hasta bakım ve müdahale bölgelerinde önlük, eldiven, yüz maskesi, gözlük ve benzeri kişisel koruyucu ekipmanlar bulundurulur.

e) Bulaş özelliği yüksek hastalar ve özellikli grupların tedavi ve bakım sürecinde, hasta ve çalışanları korumak için kurum gerekli tedbirleri alır.

f) Radyasyona tabi çalışan kişilerin dozimetre kontrolleri düzenli olarak yapılır. Türkiye Atom Enerjisi Kurumunca önerilen takip sürelerine uyulması zorunludur.

g) Lateks allerjisi olan personele yönelik düzenlemeler yapılır.

h) Çalışanların bulaş riski olan hastalıklara karşı korunması için, Enfeksiyon Kontrol Komitesi tarafından aşı listesi oluşturulur ve riskli alanlarda çalışan personelin aşılanması sağlanır.

Temel yaşam desteği sürecinin güvence altına alınması

MADDE 16 – (1) Temel yaşam desteği sürecinin güvence altına alınması (Mavi Kod uygulaması) için yapılacak işlemler şunlardır:

a) Temel yaşam fonksiyonları (solunum, dolaşım) risk altında olan veya durmuş bulunan bireylere gerekli müdahalelerin yani Cardio Pulmoner Resusitasyon (CPR)' un yapılabilmesi için "mavi kod" uygulaması gerçekleştirilir. Bu amaçla tabip, hemşire, anestezi teknisyeni, hizmetli ve güvenlik görevlisinden oluşan bir ekip kurulur.

b) Mavi kod ekibi, mesai içi ve mesai sonrası olmak üzere iki ayrı ekip olarak kurulur ve kesintisiz hizmet vermeleri sağlanır.

c) Mesai saatlerinde; anestezi, kardiyoloji, nöroloji, göğüs hastalıkları, dâhiliye, genel cerrahi uzmanlarından biri veya bu branşların bulunmadığı yerlerde, idare tarafından görevlendirilen bir tabip ekip lideri olur.

ç) Hastanedeki tüm tabiplerin ve ekipte görevli diğer sağlık personelinin CPR eğitimi alması sağlanır.

Yenidoğan ve çocuk güvenliğinin sağlanması

MADDE 17 – (1) Yenidoğan ve çocuk güvenliğinin sağlanması (Pembe Kod uygulaması) için yapılacak işlemler şunlardır:

a) Yeni doğan / bebek / çocuk kaçırılması veya kaybolması durumlarına karşı önlem almak ve bebek güvenliğini sağlamak amacıyla “pembe kod” uygulaması gerçekleştirilir.

b) Pembe kod uygulamasını gerçekleştirmek için hastane müdürünün sorumluluğunda başhemşire veya başhemşire yardımcısı, servis hemşiresi, teknik servis elemanı, güvenlik amiri ve güvenlik elemanlarından oluşan bir ekip kurulur.

c) Ekip üyelerinin görev tanımları sağlık kurum veya kuruluşu yönetimince yapılır ve ekibe tatbikat yoluyla gerekli eğitim verilir.

ç) Anne ve babası ayrı ya da ailevi sorunları olduğuna dair bilgi verilmiş bebeklerin farkındalığının ortaya konulması ve takibi için anne, hemşire bankosuna yakın bir odada yatırılır ve bebeğin farkındalığını ortaya koyacak ve sadece hemşireler tarafından fark edilecek bir belirteç oluşturulur.

Hasta ve çalışanlar için güvenlik tedbirleri

MADDE 18 – (1) Hasta ve çalışanların fiziksel saldırı, cinsel taciz ve şiddete maruz kalmalarına karşı gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması için yapılacak işlemler şunlardır:

a) Sağlık kurum veya kuruluşu tarafından, fiziksel saldırılara karşı gerekli tedbirler alınır ve prensipler belirlenir.

b) Özellikle çalışanların şiddete maruz kaldığı durumlarda çalışanın şikâyetlerini değerlendirecek ve üst yönetimin desteğini hissedeceği bir düzenleme yapılır.

c) Bu tür durumlara müdahale edecek ve 24 saat esasına dayalı olarak görev yapabilecek nitelikte sorumlu bir ekip bulundurulur.

Afetler ve olağan dışı durumlarda alınacak tedbirler

MADDE 19 – (1) Afetlerde (deprem, yangın, sel) ve olağan dışı durumlarda tedbir alınması için yapılacak işlemler şunlardır:

a) Kurum bir afet planı oluşturur.

b) Afet planının tatbikatları yılda en az bir kere yapılır. 1.derece deprem bölgesinde olan kurumlar yılda en az iki kez deprem tatbikatı yapar.

c) Afet planında insanların toplanma alanları belirlenir ve tatbikatlar bu toplanma alanları üzerinde gerçekleştirilir.

ç) Toplanma alanında o gün kurumda yatan hastaların ve o gün kurumda görev yapan tüm personelin listesi kontrol edilerek kişiler, mekândan tahliye edilir.

d) Özürlü ve yatan hastaların tahliyesini sağlayacak araçlar, kurumda hazır bulundurulur.

e) Yangın söndürme araçlarının her an kullanıma hazır olması sağlanır.

f) Tüm personel yangın söndürme teknikleri ve söndürme cihazlarının kullanımı konusunda eğitilir.

g) Yangın söndürme tesisatı beş senede bir genel kontrolden geçirilir.

Sorumluluk

MADDE 20 – (1) Sağlık kurum ve kuruluşları, türlerine, bünyelerindeki tıbbi hizmet birimleri ve niteliklerine göre bu Tebliğin ilgili hükümlerini yerine getirmekle yükümlüdür.

(2) Tıbbi hatalardan kaynaklanan mesleki sorumluluk ile kişilere verilen zararlardan dolayı ilgili personelin adli, idari ve hukuki sorumluluğu saklıdır.

(3) Bu Tebliğde yer alan esas ve usullerin kesintisiz ve etkin bir şekilde uygulanması, uygulama sırasında tespit edilen sorun ve aksaklıkların giderilmesi için gerekli tedbirlerin alınması ve uygulamanın takip ve denetimi ilgili sağlık kurum veya kuruluşunun en üst amirinin yükümlülüğündedir.

Denetim

MADDE 21 – (1) Bu Tebliğin sağlık kurum ve kuruluşlarında uygulanmasını denetlemek üzere, il sağlık müdürlükleri tarafından, il performans ve kalite koordinatörlükleri ve /veya kalite akreditasyon eğitimi almış sertifikalı personel arasından ekipler oluşturulur. Bu ekipler bir hekim, bir hemşire ve diğer sağlık çalışanı olmak üzere en az üç kişiden oluşur.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Sağlık kurum ve kuruluşları; bu Tebliğin yayımlandığı tarihten itibaren 3 (üç) ay içerisinde Tebliğ hükümleri çerçevesinde gerekli düzenlemeleri yapmalı ve uygulamaya başlamak zorundadırlar.

Yürürlük

MADDE 22 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 23- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Sağlık Bakanı yürütür.

.....HASTANESİ

EK-1

SÖZLÜ ve TELEFONLA TABİP TALİMATLARI FORMU

KLİNİK ADI:.....

HASTANIN ADI

SOYADI

PROTOKOL NO

DOĞUM

...../...../20...

TARİHİ

DOĞUM YERİ

CİNSİYETİ

Kadın []

Erkek []

Talimat

SÖZEL [] **TELEFONLA** []

Talimat

...../...../20....

Talimat saati

Tarihi

İlacın adı

İlacın Dozu

**İlacın Uygulama
Yolu**

**Uygulanması
istenen saat**

1

2

3

4

5

TALİMAT VEREN TABİP

**TALİMAT ALAN
BİRİNCİ KİŞİ (Tabip)**

**TALİMAT ALAN İKİNCİ
KİŞİ (Hemşire)**

Adı Soyadı:

Tel No:

Adı Soyadı:

İmza:

Adı Soyadı:

İmza:

- 1.Yüksek hata potansiyeli nedeni ile, kemoterapi ilaçları ve yüksek riskli ilaç listesinde yer alan ilaçlar için (resüsitasyon durumları hariç) sözel/telefon talimat kabul edilmez.
2. Talimat verilirken kısaltma kullanılmaz
3. Anlaşılmayan veya telaffuzu zor olan kelimeler ve “Benzer İlaç İsimleri Listesi”nde yer alan ilaçlara kodlama yapılır.
4. Tabipten alınan ilaç istemi ve hasta kimlik bilgileri, tabibe aynen “geri okunur” ve tabibin onayından sonra diğer adıma geçilir.
5. Talimatı veren tabip veya servis tabibi 24 saat içerisinde formu imzalayarak onaylar.
6. Eğer bölümde nöbetçi tabip bulunmuyorsa, sadece talimatı alan ikinci kişi kısmı doldurulur.

Onaylayanın

Adı – Soyadı :

Tarih :

İmzası :

Saat :

EK-2

.....HASTANESİ
YÜKSEK RİSKLİ İLAÇLAR LİSTESİ

İLAÇ ADI

- ABELCET 100 MG FLK
- ACTİLYSE 50 MG FLK
- ADRENALİN AMP
- AGGRASTAT FLK
- ALDOLAN AMP
- AMBİSOME 50 MG FLK
- ANZATAX 30 MG
- ARİTMAL %10 AMP
- ATROPİN AMP
-
- CALCIUM PİCKEN AMP
- CAMPTO 40 MG FLK
- CANDİDAS 50 MG FLK
- CANDİDAS 70 MG FLK
- CARBOPLATİN 50 MG
- CARBOPLATİN 150 MG
- CARBOPLATİN 450 MG
- CİSPLATİN 100 MG
- CLEXANE 2000 İÜ
- CLEXANE 4000 İÜ
- CLEXANE 6000 İÜ
- CLEXANE 8000 İÜ
- CONTRAMAL AMP
- CORDARONE AMP
-
- EBETAXEL EBEWE FLK
- EFEDRİN AMP
- ELOXATİN 50 MG FLK
- ELOXATİN 100 MG FLK
- EMETRİL AMP
- ENDOXAN 1000 MG
- EBİRUBİCİN EBEWE 10MG/5 ML
-
- GEMZAR 1000 MG
- GEMZAR 200 MG
-
-
- İLOMEDİN 20MCG AMP
- İSOPTİN AMP

İLAÇ ADI

- BELOC AMP
- BİO.%3 HİPERTONİK NaCL SOL
- BİO.%20 DEKSTROZ
- BİO.%30 DEKSTROZ
- BİO.%50 DEKSTROZ
- BREVİBLOC PREMİX
- BREVİBLOC 10 MG FLK
-
-
- DİAZEM AMP
- DİGOXİN AMP
- DİLTİZEM AMP
- DOBUTABAG 250MG/250 M
- DOBUTAMİNE AMP
- DOPAMİN AMP
- DORMİCUM 5 MG AMP
- DORMİCUM 15 MG AMP
- DORMİCUM 50 MG AMP
- DOXORUBİCİN 10MG FLK
- DOXORUBİCİN 50MG FLK
- DUROGESİC 25 MCG TTS
- DUROGESİC 50 MCG TTS
- DUROGESİC 75 MCG TTS
- DUROGESİC 100 MCG TTS
-
- FİVOFLU 250 MG AMP
- FİVOFLU 500 MG AMP
- FLUOROURACİL EBEWE
- FUNGİZONE İV FLK
- FYTOSİD 100 MG
-
-
- HEPARİN FLK
- HUMALOG MİX-25 FLK
- HUMULİN R FLK
- HUMULİN N FLK
-
- JETMONAL%2 AMP
- JETOKAİN AMP

- KEMOPLAT 10 MG FLK
- KEMOPLAT 50 MG FLK
-
-
- MAGNEZYUM SÜLFAT %15 AMP
- MİXTARD 30HM FLK
- MİTOMYCİN-C 10 MG FLK
- MORFİN HCL AMP
-
-
-
-
-
-
- LANTUS OPTİPEN
- LEUCOVORİN CALCIUM
- LEVEMİR FLEXPEN
- LYSTHENON FORT %2 AMP
-
- NAVELBİNE 10 MG FLK
- NAVELBİNE 50 MG FLK
- NEUPOGEN 30 İÜ FLK
- NEUPOGEN 48 İÜ FLK
- NİTRODERM TTS
- NİPRUSS AMP
- NORCURON 10 MG FLK
- NOVOMİX FLEXPEN
- NOVORAPİD FLEXPEN
-
- SODYUM BİKARBONAT AMP
- STREPTASE 1500000 İÜ
- TRANSAMİNE %10 2.5 ML
- TRENTİLİN AMP
- UROMİTEXAN 400 MG AMP
-
-
-
-
-
- PENTAL SODYUM FLK
- PERLİNGANİT AMP
- PLATOSİN-S 25 MG
- POTASYUM KLORÜR % 7.5 AMP
- POTASYUM FOSFAT AMP
- PROPOFOL%1 20 ML AMP
- PROPOFOL%2 50 ML AMP
- PROTAMİNE ICN 5000 İÜ
- RYTMONORM AMP

Hazırlayan
Başeczacı

Onaylayan
Baştabip

.....HASTANESİ

EK-3	ACİL OLARAK BİLDİRİLMESİ GEREKEN KRİTİK TEST DEĞERLERİ FORMU
-------------	---

TETKİK	YAŞ	TEST DEĞERİ	
		Düşük	Yüksek
Kan Şekeri			
Kan Gazı			
D Dimer			
Troponin			
Kontrastlı görüntüleme çalışmaları öncesi istenen Kreatinin ve elektrolitler			
BUN			
Beyaz küre	Erişkin (16-99)	1500/mm ³	15000/mm ³
Hematokrit	Erişkin (16-99)	%15	%55
Hemoglobin	Erişkin (16-99)	7g /dl	18g/dl
Trombosit	Erişkin (16-99)	30000/mm ³	1000000/mm ³
Protrombin Zamanı	0-99		40 sn
aPTT	0-99		90 sn

Kan kültürü	0-99	Pozitif
BOS Gram boyama ve kültür	0-99	Pozitif
Steril vücut sıvılarından kültür	0-99	Pozitif
ARB boyama ve kültür	0-99	Pozitif
Malarya ya da diğer kan parazitleri	0-99	Pozitif
Hızlı antijen testleri (Cryptococcus, grup B streptokok, H.influenza tip b, N. menengitidis)	0-99	Pozitif
Salmonella, Shigella, gaita kültürleri	0-99	Pozitif
Hepatit, sifiliz ve HIV	0-99	Pozitif

- Testin istemi ve sonuçlanması arasındaki süre içinde temas kurulamaması durumunda, kritik test sonucunun kime iletileceği konusunda karara varılır. Kritik test sonuçlarının iletileceği alternatif kişiler; test istemi yapan tabiple aynı branştan başka bir tabip, kat tabibi veya baştabip/yardımcıları ya da sorumlu hemşire olabilir.
- Yoğun bakımlarda (YBÜ) yatak başında kan gazında elektrolit ve/veya glukometre ile kan şekeri ölçümü yapıldı ise ilgili tabibe haber verme sorumluluğu YBÜ hemşiresine aittir.

HAZIRLAYAN:

ONAYLAYAN:

Mikrobiyoloji Uzmanı:
Radyoloji Uzmanı:
Patoloji Uzmanı:

Klinik Şefi:

.....HASTANESİ

EK-4 İLAÇ UYGULAMALARINDA KULLANILMAMASI GEREKEN KISALTMALAR LİSTESİ

KULLANILMAMASI GEREKEN KISALTMALAR	ANLAMLARI	OLUŞABİLECEK HATALAR
ASA	Asetil salisilik asit	Anestezi değerlendirme testi ile karışabilir
KCL	Potasyum Klorür ampul	HCL ile karışabilir
MS, MSO4	Morfin sülfat	Magnezyum Sülfat ile karıştırılabilir
MgSO4	Magnezyum sülfat	Morfin sülfat ile karıştırılabilir
s.g	Suda glikoz	Konsantrasyon karışıklığına neden olabilir
s.s	Serum Sale	Yüksek risk gurubundaki ilaçtır
IU	Uluslar arası ünite	IV (intravenöz) yada '10' ile karıştırılabilir
U	Unite	"0" veya "4" rakamları ile karıştırılabilir
µg	Mikrogram	mg ile karıştırılabilir
D5	%5 Dekstroz	Konsantrasyon karışıklığına neden olabilir
1.0 mg	1 mg	10 mg olarak algılanabilir
.5 mg	0.5 mg	Nokta görülmediğinde 5 mg olarak anlaşılabilir
cc	cubic centimeter	Sıfır rakamı ile karışma riski bulunuyor

SC

Subkütan

Yazım sırasında SL ile karışma riski bulunuyor.

accUZİde	accOLATe	keRaSaL	keTaLaR
acTİlyse	acNElyse	kolestOR	kolestRON
acTONel	acUTel	ketORaL	ketALaR
amMİNENS	amİNOMİX	kloMAks – klARoiD	kloREks-kloVİREks - kloROKiN
andAZOL	andOLAR	KombEVİT	CombİCİD
aproZOL	aprol	lAmİSil	lOmATil
azoSİLLin	azoTHİOPYRin	laMİSil	laSONil
bactrİM	bactrOBAN	lAsİX	lOsEC
beMAPEn	benZİDon	lumEN	lumİNAL
benİCal	benORal	magneVİST	magneSİ CALCİNE
betASERc	betOPTİc	meTSil	meXİTil
BİTeral	DİDeral	mucONEX	mucAİN
bLOK-L	bELOC	muCONex	muSCOFlex
boneMAX	boneFOS	neuroNTİN	neuroVİT-neuVİTAN
bORNERal	bENOral	neURONTİN	neTURONE
cARDURA	cOUMADİN	nEvOFAM	nOvALGİN
CarDURa	KarVEa	nevPARİN	nevOFAM
cefaKS	cefaZOL	nidAZOL	nidİLAT
ciPRALex	ciBADRex	niDAZOL	niZORAL
ciprO	ciprAM	nimES	nimBEX
clariCİde	clariNASE	nÖROFREN	nOVALGİN
CombeviR	KombeviT	nöroFREN	nöroTROP
combiCİD	combiVENT	oNADRon	oPRİDon
CRestor	KOLEstor	orFARİN	orAFERON
DEPrex	SEMPErex	osmOLAK	osMALİTE
deSAL	deNOL	paTONAL	paNTENOL
diDeRal	diCeTal	pediFEN	pediTUS
diazEM	diazOMİD	pedRin	pedİLIn
drisENTİN	drisTAN	pentİN	pentAL
doKSin	doLin	preCEDEx	preTERAx
dolPHin	dolin	PRİtor	LİPİtor
dopAMin	dopERGIN	proLEUKin	proLİXin
doSTİNex	doRSİFLEX	profen	profenİOL
efEXOR	efORAL	primePERON	primeNE
epiDOSin	epiRUBİCin	RegretoN	TegreTOL
eRdostin	eNdosEtin	remİDon	remERon
flixoNASE	flixoTİde	sANDOSTANin	sOMOSTATin
fLOmax	fOSAmx	spasmEX	spasmOMEN
floRAKS	floMAX	SeKRoL	CeCLoR
fluDİN	fluBRON	sinAKORT	sinECOD
humULin	humAN ALBUMin	sİnecod	senecod
iesEF	iesPOR	synACTEN	synBİCORT
iliAdin	iliOMEDin	traUMAMİNE	transAMİN
iliOMEDİN	iliAPROST	triLEPtal	triVASTal
imPETex	imUNex	vasoXEN	vasoSERC
inSidON	inCidAL	trAvaZOL	trOvaGEN

.....HASTANESİ

EK- 6

KAN TRANSFÜZYONU BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Kan ve kan ürünlerinin uygulamasının amaçları, yararları, olası risk ve komplikasyonları, enfeksiyon dahil olmak üzere bazı hastalıklara yol açabileceğini bana açıklandı ve sorularım yanıtlandı.

***Riskler:** Ateş, kaşıntı, kızarıklık ve diğer alerjik reaksiyonlar gibi minör reaksiyonlar yaklaşık olarak yüzde bir oranında; kanama, kan basıncında azalma, böbrek yetmezliği veya ölüm gibi daha ciddi reaksiyonların görülmesi on binde birden daha az; viral hepatit, HIV görülme oranı ise on binde bir veya beş yüz binde birdir.

Tabibimin yetkisi, gözlemi ve yönetimi altında, hastalığımın veya tıbbi durumum için uygunluğu onaylanmış ve testleri yapılmış olan kan ve kan ürünlerinin gerekirse seri olarak, sağlık profesyonelleri tarafından bana uygulanmasına rıza/onay veriyorum.

Hastanın;

Adı-soyadı:

İmzası:

Tarih:

Hastanın yasal temsilcisinin:

Adı-soyadı:

İmzası:

Tarih:

Yakınlık derecesi:

.....

Yasal temsilciden rıza alınmanın nedeni:

 Hastanın bilinci kapalı Hasta 18 yaşından küçük Hastanın karar verme yetisi yok Acil

.....HASTANESİ

EK- 7

KAN VE KAN TRANSFÜZYONU İZLEM FORMU

Bölüm:

Tarih: /... / 20.....

Kan Grubu/Rh: ()A ()B ()0 ()AB ()Rh+ ()Rh-

Transfüzyonu sonrası gelişen komplikasyon: ()Yok ()Var () Geçersiz

Hasta a

Doğ

Protokol

TRANSFÜZYON UYGULAMA

Başlama Saati	Kan Torba No	Miktar/Türü	Cross-Match Raporu		İmza	
					1. Hemşire	2. Hemşire
			☐ Var	☐ Yok		
			☐ Var	☐ Yok		
			☐ Var	☐ Yok		

Vital Bulgular İzlem:

Saat	Kan Basıncı (mmHg)	Nabız (/dk)	Vücut Isısı (°C)	Solunum Sayısı (/dk)	Sat

Tabibin Adı Soyadı:

Adı Soyadı:

Protk. No:

Bölüm:

Yatış Tarihi:

...../...../20.....

Yatış Saati:

.....:.....

Çıkış Tarihi:

Cinsiyeti: K E

Yaş:

Kilo:

Boy:

Kullandığı Lisan:

Eğitimi:

Mesleği:

Geldiği Yer: Ev Yoğun Bakım AcilKliniği Diğer.....

Birime Geliş Şekli: Yürüyerek Sedye Tekerlikli sandalye

Allerjisi: Yok Var
Varsa İlaç
Belirtiniz Yiyecek
 Diğer(belirtiniz).....

Kronik Hastalıklar: DM HT KOAH Kalp Yetmezliği KBY Diğer:.....

Ailesel Hastalıklar Yok
 Var (belirtiniz)

Geçirilmiş Hastalıklar/ Operasyonlar Yok
 Var (belirtiniz)

Sürekli Kullandığı Diş Protezi Kalp Pili Kalp Kapakçığı Diğer:.....

Alişkanlıklar: Yok Var
 Sigara.....adet/ paket/ günyıl
Varsa Belirtiniz Alkol..... sıklığı/ miktaryıl
 Madde.....sıklığı/ miktar.....yıl
 Diğer:.....

Kan Grubu: A B AB O Rh (+) Rh (-)
Daha önce kan transfüzyonu uygulandı mı? Hayır Evet
 Hayır
Evitse Reaksiyon gelişti mi?: Evet (açıklayınız).....

Ön Tıbbi Tanı:

Gerektiğinde iletişim kurulabilecek kişinin

Adı – Soyadı:

Yakınlık derecesi:

Telefon:

Ev:

Cep:

Adres:

GÜVENLİ ÇEVREYİ SAĞLAMA

TEMEL GÜVENLİK ÖNLEMLERİ

☐ Hasta bilekliği takıldı	☐ O ₂ sistemi	☐ Açık	☐ Kapalı
☐ Hastaya servis tanıtıldı	☐ Pencere	☐ Açık	☐ Kapalı
☐ Hasta odası tanıtıldı	☐ Yatak frenleri	☐ Açık	☐ Kapalı
☐ Yatak kenarlıkları yukarıda	☐ Yok	☐ Var	Refakatçi gereksinimi
☐ Yatak başı düzeni sağlandı			

DÜŞME RİSKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (HENDRİCH II)

Konfüzyon / Dezoryantasyon	☐ 4 puan
Semptomatik Depresyon	☐ 2 puan
Boşaltım İhtiyacında Sorun	☐ 1 puan
Baş Dönmesi	☐ 1 puan
Cinsiyet (erkek)	☐ 1 puan
Antiepileptik Grubu İlaç Kullanımı (Karbamezepin, Tegretol, Phenytoin, Eptantoin, Valporik Asit, Depakin, Pimidon, Mysoline, Lamotrigin, Lamictal, Phenobarbital, Luminal, Exhosuximid, Petimid)	☐ 2 puan
Benzodiazepin Grubu İlaç Kullanımı (Alprazolam, Xanax, Buspiran, Buston, Chlordiazepoxid, Librium, Clonazepam, Rivotril, Clorazepatdipotasyum, Tranxilane, Diazepam, Diazem, Lorazepam, Rivotril, Midazolam, Dormicum, Oxazepam, Serapax)	☐ 1 puan

TOPLAM PUAN

RİSK PUANLAMA YAPILMASI GEREKEN FAALİYET ÖLÇÜMÜ

Risk YOK	0-4	Haftada bir kez düşme riskini yeniden değerlendir.
YÜKSEK risk	5 ve ↑	Her gün düşme riskini yeniden değerlendir + Düşme olaylarını önleme ve İzleme Prosedürü uygula.

BAS YARASI RİSKİNİ ÖLÇME (Norton Bası Skalası)

Fiziksel Durum	Pu an	Mental Durum	Pu an	Aktivite	Pu an	Mobilite	Pu an	İnkontinans	Pu an	Toplam
İyi	4	Açık	4	Yürüyor	4	Tam	4	Yok	4	4
Orta	3	Apatik	3	Yardımla yürüyor	3	Hafif kısıtlı	3	Bazen	3	3
Zayıf	2	Konfüze	2	Sandalyeye bağımlı	2	Çok kısıtlı	2	Genellikle/ idrar	2	2
Çok kötü	1	Stupor	1	Stupor	1	İmmobil	1	İdrar ve gaita	1	1

TOPLAM PUAN

RİSK ÖLÇÜMÜ PUANLAMA YAPILMASI GEREKEN FAALİYET

Risk YOK	12 ve ↑	Haftada bir kez bası yarası riskini yeniden ölç + Bası Yarası Oluşumunu Önleme Talimatını uygula.
YÜKSEK risk	1-11	Her gün bası yarası riskini yeniden ölç + Bası Yarası Pansumanı ve Bakımı Talimatını uygula.

KISITLAMA İHTİYACI

Hastanın kendine ve çevresine zarar verme ihtimali var mı?

Hayır

Evet

(Evet ise *Kısıtlama Altındaki Hasta Bakım Prosedürü* uygulanır.)

İZOLASYON

İhtiyaç var mı?

Yok

Var

Varsa

Temas

Sıkı Temas

Damlacık

Solunum

Diğer(belirtiniz)

İzolasyon Şekli

.....

SÜREKLİ KULLANDIĞI İLAÇLAR

1)

4)

2)

5)

3)

6)

HASTADAN TESLİM ALINAN İLAÇ/ MALZEME

İlaç/ Malzemenin Adı

İlaç/ Malzemenin Miadı

İlaç/ Malzemenin Miktarı

İlaç/ Malzemeyi Teslim Eden imza

İlaç/ Malzemeyi Teslim Alan İmza

İLETİŞİM

İŞİTME/KONUŞMA

- Konuşabiliyor
 Konuşamıyor
 Duyuyor
 Az Duyuyor
 Duymuyor
 İşitme Cihazı
 Diğer (belirtiniz)
.....

GÖRME

- Görüyor
 Görmüyor
 Kızarıklık
 Akıntı
 Şaşılık
 Lens
 Protez Göz
 Gözlük
 Diğer (belirtiniz)
.....

DUYGUSAL/PSİKOLOJİK

- Sorun yok
 Sedasyon
 Endişeli
 Ajite
 Diğer (belirtiniz)
.....

KARDİYO VASKÜLER

Sorun yok

Siyanoz

SOLUNUM

Sorun yok

Hemoptizi

- Hipertansiyon
 Göğüs Ağrısı
 Senkop
 Çarpıntı
 Pretibial Ödem
 Varis
 Diğer (belirtiniz)
.....

- Siyanoz
 Hırıltılı
 Wheezing
 Balgam (belirtiniz)
.....
 Öksürme(belirtiniz)
.....
 Solunum Güçlüğü(belirtiniz).....
.....
 Yardımcı Solunum Araçları (belirtiniz)
.....

ÜRİNER

- Sorun yok

 Anüri
 İnkontinans
 Poliüri
 Pollaküri
 Hematüri
 Dizüri
 Noktüri
 Diğer (belirtiniz)
.....

BOŞALTIM

GASTROİNTESTİNAL

- Sorun yok

 Bulantı
 Kusma
 Melena
 Ağız kokusu
 Hematemez
 Hemoroid
 İshal: günde.....kez
 Konstipasyon günde.....kez
 Diğer (belirtiniz)
.....

BESLENME

- Kendisi besleniyor
.....
 Yardıma gereksinimi var
 Yemek seçiyor(belirtiniz)
İştah: İyi Orta Zayıf Bulantı/Kusma Diğer(belirtiniz)
Beslenme Şekli : Oral I.V NG Diğer(belirtiniz)

Son altı ayda istemsiz kilo kaybı var mı?: Hayır Evet (açıklayınız)
.....

VÜCUT SICAKLIĞI

Özel giyinme tercihi

- Yok Var (Açıklayınız)
.....

Özel örtünme alışkanlığı

- Yok Var (Açıklayınız)
.....

UYKU

Günde.....saat uyur

- Düzenli
 Düzensiz
 Uyuma Güçlüğü
 Uyumasını kolaylaştıran uygulamalar
(.....
.....

HAREKETLİLİK

- Sorun Yok
 Immobil
 Kısıtlama Altında
 Dengesizlik, kuvvetsizlik
 Paralizi
 Hemipleji
 Felç
 Baston
 Yürüteç
 Protez
 Değnek

KİŞİSEL TEMİZLİK VE GİYİNME

CİLT

- Sorun Yok
 Soluk
 Nemli
 Kuru
 Kızarıklık
 Kaşıntı
 Döküntü
 Peteşi
 Ekimoz
- Ödemli (belirtiniz)
.....
- Yara (belirtiniz)
.....

AĞIZ/DİL

- Sorun Yok
 Aft
 Monilya
 Paslı dil
 Diş çürüğü
 Ağız kokusu
 Diğer(belirtiniz).....

- Bası yarası (belirtiniz)
.....

ÇALIŞMA VE EĞLENCE

Okuma Alışkanlığı:.....

Radyo/ TV :.....

Diğer(belirtiniz) :.....

CİNSELLİĞİ İFADE ETME

Cinsel sorun ifade Etmiyor Ediyor (belirtiniz).....

Diğer(belirtiniz):

Genel Görünüm kimliği ile uyumlu: Hayır Evet Diğer(belirtiniz)
.....

ÖLÜM

Ölüm korkusu veya ölümle ilgili konuşuyor. Hayır Evet

Özel dini/kültürel gereksinimleri:.....

TABURCULUK EGITIMI

- Taburculuk esnasında yardıma ihtiyacı var mı? Hayır Evet (belirtiniz).....
- Taburculuk sonrası mevcut yaşam koşulları Yalnız Eş Çocuk Anne/Baba
 Akraba Arkadaş Bakımevi
- Taburculuk esnasında görüşmesi gereken birim var mı? Hayır *Evet (belirtiniz).....
- Evde Bakım İhtiyacı var mı? Hayır *Evet (belirtiniz).....
- Taburcu desteği İhtiyacı var mı? Hayır *Evet
- Evet, ise taburcu desteği *Ev bakıcısı *Ekonomik destek
 *Ulaşım *Araç- gereç ihtiyacı
- *Gereksinim saptanan konu ile ilgili sosyal servis birimindenkişi iletarih.....saatte görüşüldü.

GÖRÜŞME YAPILAN KİŞİ HEMŞİRE

(Adı Soyadı/ imza)
Tarih/saat

...../...../2.....

GÖRÜŞMEYİ YAPAN

(Adı Soyadı/imza)
Tarih /saat

...../...../2.....

EK-9

.....HASTANESİ

CERRAHİ/İNVAZİV İŞLEM DOĞRULAMA FORMU

PROTOKOL NO:
K ()

ADI/SOYADI

CİNSİYET: E ()

KLİNİK :

TARİH/SAAT:

CERRAHİN DOĞRULAMASI :

UYGULANACAK CERRAHİ İŞLEM :

OPERASYON BİLGİLERİNİ UYGUN ALANLARA İŞARETLEYİNİZ

1. Aşağıdakileri gözden geçirerek cerrahi girişimin uygulanacağı bölge ve tarafı doğruladım ve silinmez mürekkeple hastanın cerrahi bölgesini işaretledim.

- Fizik Muayene
()
- Radyolojik (eğer gerekli görülerek yapılmış ise) tetkiklerin incelenmesi
()
- Bilgilendirilmiş Onam
()
- Hasta ve/veya yakınına cerrahi girişimin uygulanacağı taraf ve bölgenin onaylatılması
()

OPERASYON BİLGİLERİNİ UYGUN ALANLARA İŞARETLEYİNİZ

SAĞ ()

SOL ()

Çok Parçalı yapı

(Ör. El / ayak parmakları)

Seviye

(Ör: Vertebral/ spinal)

Tarih:

Cerrahin Adı Soyadı:

İmzası:

ANESTEZİSTİN DOĞRULAMASI

1. Aşağıdakileri gözden geçirecek cerrahi bölge ve tarafı doğruladım.

- Klinik muayene
()
- Tıbbi kayıt ve (eğer uygulanmışsa) radyolojik tetkik raporlarının gözden geçirilmesi
()
- Cerrahi girişimin uygulanacağı bölgeye cerrah tarafından konan işaretin doğrulanması
()
- Hasta ve/veya yakınına cerrahi girişimin uygulanacağı taraf ve bölgenin onaylatılması
()

OPERASYON BİLGİLERİNİ UYGUN ALANLARA İŞARETLEYİNİZ

SAĞ ()

SOL ()

Çok Parçalı yapı

(Ör. El / ayak parmakları)

Seviye

(Ör: Vertebral/ spinal)

Tarih:

Anestezistin Adı Soyadı:

İmzası:

HEMŞİRENİN DOĞRULAMASI

1. Aşağıdakileri gözden geçirerek cerrahi bölge ve tarafı doğruladım.

- Ameliyat Listesi
()
- Bilgilendirilmiş onam formu
()
- Hasta ve/veya yakınına cerrahi girişimin uygulanacağı taraf ve bölgenin onaylatılması
()
- Hemşirelik Bakım Planı Formu
()
- Preoperatif Hekim Notu
()
- Cerrahi girişimin uygulanacağı bölgeye cerrah tarafından konan işaret
()

OPERASYON BİLGİLERİNİ UYGUN ALANLARA İŞARETLEYİNİZ

Tarih:

Hemşirenin Adı Soyadı

İmzası:

SON KONTROL:

MOLA SÜRECİ:

MOLA SÜRECİ YERİNE GETİRİLMİŞTİR:

ŞAHİT

ADI-SOYADI:

İMZA:

Maliye Bakanlığında:
**TÜRKİYE - AVRUPA BİRLİĞİ KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACI (IPA)
ÇERÇEVE ANLAŞMASI GENEL TEBLİĞİ
(SIRA NO:1)**

Giriş

Avrupa Birliği'nin aday ve potansiyel aday ülkelere ilişkin mali yardım mekanizması, Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA-Instrument for Pre-Accession Assistance) olarak yeniden düzenlenmiş ve tek bir hukuki çerçeve içerisine dahil edilmiştir.

Bu kapsamda, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki mali işbirliği çerçevesinde Avrupa Birliği'nin 2007-2013 bütçe dönemine ilişkin mali yardımlar için 11.7.2008 tarihinde Türkiye ile Avrupa Komisyonu arasında imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Toplulukları Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) ile Temin Edilen Yardımın Uygulanması Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyetine Sağlanan Avrupa Topluluğu Mali Yardımlarıyla İlgili İşbirliği Kuralları Hakkında Çerçeve Anlaşma"nın (IPA Çerçeve Anlaşması), 3.12.2008 tarih ve 5824 sayılı Kanunla¹ onaylanması uygun bulunmuş, 19.12.2008 tarih ve 2008/14450 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı² ekinde yayımlanmış ve 21.1.2009 tarih ve 2009/14614 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı³ ile 24.12.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

1 - Amaç

Bu Tebliğin amacı, IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26. maddesinde yer alan vergi istisnalarına ilişkin hükümlerin uygulama usul ve esaslarını, aynı maddenin 3. fıkrasının verdiği yetki kapsamında belirlemektir.

2 - Kapsam

Bu Tebliğ; Avrupa Birliği'nin 2007-2013 bütçe döneminde IPA Çerçeve Anlaşması ve bu Anlaşmaya dayanarak Türkiye ile Avrupa Birliği arasında imzalanan sektörel anlaşmalar veya finansman anlaşmaları ile IPA kapsamındaki diğer Topluluk programları çerçevesinde ve finansmanı Avrupa Birliği veya Türkiye-Avrupa Birliği ortak finansmanı ile karşılanan Avrupa Birliği tarafından bu amaçla yetkilendirilmiş Sözleşme Makamları ile Avrupa Topluluğu (AT) Yüklenicisi arasında imzalanan sözleşmeleri kapsamaktadır.

3 - Tanımlar

3.1. Sözleşme Makamı: Avrupa Komisyonu ile Avrupa Komisyonu tarafından Avrupa Birliği mali yardımlarını kullanırmakla görevlendirilen ve Avrupa Topluluğu (AT) yüklenicisi ile AT sözleşmesini imzalayan kurum veya kuruluşlardır.

3.2. Finansman Anlaşması: IPA kapsamındaki bileşenler çerçevesinde, herhangi bir mali yardım programı veya projesine ilişkin olarak Avrupa Birliği katkısını onaylayan ve Avrupa Komisyonu ile Türkiye arasında imzalanan yıllık veya birden çok yılı kapsayan anlaşmalardır.

3.3. Sektörel Anlaşma: Avrupa Komisyonu ve Türkiye arasında imzalanan IPA Çerçeve Anlaşması veya finansman anlaşmalarında yer almayan hükümleri düzenleyen belirli bir IPA bileşeni için yapılan anlaşmalardır.

3.4. Avrupa Topluluğu (AT) Yüklenicisi: AT Sözleşmesi kapsamında mal tedarik eden ve/veya hizmet sunan ve/veya iş yapan ve/veya hibe sözleşmesini yürüten gerçek veya tüzel kişidir. Ayrıca, AT Yüklenicisi, bir konsorsiyum veya ortak teşebbüsteki ortakları, yüklenicileri ve yerleşik eşleştirme danışmanları olarak bilinen katılım öncesi danışmanları da kapsamaktadır.

3.5. Avrupa Topluluğu (AT) Sözleşmesi: Avrupa Topluluğu veya Türkiye veya hibe yararlanıcısı tarafından imzalanan ve bir faaliyetin, muhtemel ortak finansmanını da içerecek

şekilde, IPA çerçevesinde finanse edilmesini sağlayan ve yasal olarak bağlayıcılığı olan herhangi bir belgedir.

3.6. Tedarikçi: AT Sözleşmesi kapsamında AT Yüklenicisine mal tedarik eden ve/veya hizmet sunan ve/veya iş yapan gerçek ya da tüzel kişilerdir. AT Yüklenicisi ile bir AT Sözleşmesi kapsamındaki mal, hizmet veya işleri temin etmek amacıyla tedarik sözleşmesi imzalayan gerçek veya tüzel kişilerin, tedarik sözleşmelerinde kendilerini farklı sıfatlarla nitelendirmeleri bunların “Tedarikçi” vasfını değiştirmez.

3.7. Tedarik Sözleşmesi: AT Yüklenicisi ile Tedarikçi arasında AT Sözleşmesi kapsamındaki mal, hizmet ve işlerin tedariki amacıyla imzalanan sözleşmelerdir.

3.8. Hibe Yararlanıcısı: AT Sözleşmesi kapsamında nihai olarak hibeden yararlanan gerçek veya tüzel kişilerdir.

3.9. Hibe Yararlanıcısı Konumunda Olan AT Yüklenicisi: AT Sözleşmesi kapsamında mal tedarik eden ve/veya hizmet sunan ve/veya iş yapan ve/veya hibe sözleşmesini yürüten aynı zamanda da hibeden doğrudan yararlanan gerçek veya tüzel kişidir.

4 - IPA Çerçeve Anlaşması Kapsamındaki Vergi İstisnaları ve Uygulaması

4.1. Vergi İstisnasına İlişkin Genel Kural

IPA Çerçeve Anlaşması'nın “Vergiler, gümrük ve ithalat vergileri ve yükleri ve/veya eş etkili vergilere ilişkin kurallar” başlıklı 26. maddesinin ilk fıkrasında; “Sektörel Anlaşma ya da bir Finansman Anlaşmasında başka bir şekilde belirtilmedikçe vergiler, gümrük ve ithalat vergi ve yükleri ve/veya eş etkiye sahip vergiler, Katılım Öncesi Yardım Aracı kapsamında finanse edilmeyecektir. Bu muafiyet, Türkiye Cumhuriyeti tarafından sağlanan ortak finansmanı da kapsamaktadır” denilmektedir.

Buna göre, Avrupa Birliği veya Türkiye ile Avrupa Birliği ortak katkısı ile finanse edilen sözleşmelerin uygulanması sırasında ortaya çıkabilecek vergiler, gümrük ve ithalat vergi ve yükleri ve/veya eş etkiye sahip vergiler, IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26. maddesinde yer alan hükümlere göre mali yardımlardan finanse edilmeyecektir.

4.2. İthalat İşlemlerinde Vergi İstisnası ve Uygulaması

4.2.1. Anlaşma Hükümleri

IPA Çerçeve Anlaşması'nın “Programların uygulanması ve sözleşmelerin yerine getirilmesi için kolaylıklar sağlanması” başlıklı 25/1-e maddesinde; “Katılım Öncesi Yardım Aracı kapsamında gerçekleştirilen ithalatların, vergiler, gümrük ve ithalat vergileri ve/veya eş etkili diğer vergilerden muaf tutulmaları” hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca, aynı Anlaşmanın 26-2/a maddesinde; “AT yüklenicileri tarafından yapılan tüm ithalatın, gümrük veya ithalat vergileri, harçları, Katma Değer Vergisi (KDV) ve Özel Tüketim Vergisi veya herhangi bir diğer benzeri vergi, harç veya ücrete tabi olmaksızın Türkiye Cumhuriyeti'ne girmesine izin verilir. Bu muafiyet, sadece AT sözleşmesi kapsamında AT yüklenicisi tarafından tedarik edilen mallar ve/veya verilen hizmetler ve/veya yapılan işlere ilişkin olarak yapılan ithalata uygulanacaktır. Türkiye Cumhuriyeti, yukarıda belirtilen vergi, gümrük vergisi veya harçlar ile ilgili herhangi bir uyuşmazlık veya gecikmeye bakılmaksızın, sözleşme hükümlerinde belirlendiği üzere ve sözleşmenin normal olarak uygulanması için gerektiği gibi hemen kullanılmak üzere AT yüklenicisine teslimi için giriş noktasından serbest bırakılmasını sağlayacaktır” denilmektedir.

Söz konusu maddenin 2/f maddesinde ise; “Hizmet ve/veya iş ve/veya hibe sözleşmeleri ve/veya eşleştirme sözleşmelerinde veya anlaşmalarında belirtilen görevleri yerine getirmek üzere yerel olarak istihdam edilenler dışında kalan gerçek kişiler (ve onların birinci derecedeki aile üyeleri) tarafından kişisel kullanımına yönelik olarak ithal edilen şahsi eşyalar ve ev eşyaları, sözleşmenin sona ermesinden sonra Türkiye Cumhuriyeti'nde yürürlükte bulunan mevzuata uygun olarak yeniden ihraç edilmeleri ya da ülke içinde elden çıkarılmaları kaydıyla gümrük vergileri, ithalat vergileri, vergiler, yükler ve/veya eş etkiye sahip diğer vergilerden muaf tutulacaktır” hükmüne yer verilmiştir.

4.2.2. İstisnanın Uygulaması

IPA Çerçeve Anlaşması'nın 25/1-e ve 26/2-a maddelerine göre, AT Yüklenicisi tarafından AT Sözleşmesi kapsamında yapılan ithalat işlemleri, gümrük veya ithalat vergileri, harçları, Katma Değer Vergisi (KDV), Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ve diğer benzeri vergi ve harçlardan istisnadır. Bu istisna, sadece AT Sözleşmesi kapsamında AT Yüklenicisi tarafından tedarik edilen mallar ve/veya verilen hizmetler ve/veya yapılan işlere ilişkin olarak yapılan ithalata uygulanacaktır.

AT Yüklenicisi tarafından ithal edilecek mallara ilişkin bilgileri içeren İthal Edilecek Mallar Listesi'nin düzenlenmesi (EK-1/a) ve düzenlenen bu listedeki malların AT Sözleşmesi kapsamında olduğunun hibe yararlanıcısına onaylatılması ve bu liste ile birlikte vergi idaresi tarafından kendisine verilen KDV İstisna Sertifikası'nın örneğinin ilgili Gümrük İdaresine ibraz edilmesi halinde, söz konusu listede yer alan mallar, gümrük veya ithalat vergileri, harçları, KDV, ÖTV ve diğer benzeri vergi ve harçlardan istisna olarak ithal edilebilecektir.

AT Yüklenicisinin aynı zamanda hibe yararlanıcısı olması halinde İthal Edilecek Mallar Listesi'nin Sözleşme Makamı tarafından onaylanması gerekmektedir. Bununla birlikte, Sözleşme Makamının Türkiye sınırları dışında olduğu durumda söz konusu İthal Edilecek Mallar Listesi'nin;

a) genel bütçeli kamu kurum ve kuruluşları, özel bütçeli idareler ile sosyal güvenlik kurumları ve bunlara bağlı birimlerin AT Yüklenicisi olması halinde bu kurumların üst idari amiri;

b) bunlar dışındaki AT Yüklenicilerinde ise, hibe yararlanıcısı unvanı ile gerçek kişi AT Yüklenicisinin kendisi, tüzel kişi AT Yüklenicisinde ise tüzel kişiliğin üst yetkilisi (örneğin, dernek veya vakıf başkanı, şirketlerde imzaya yetkili yönetici gibi)

tarafından onaylanması gerekmektedir.

Yukarıda (b) bendinde yer alan gerçek veya tüzel kişi AT Yüklenicileri, yukarıda belirtilen belgelere ek olarak bu Tebliğ eki Taahhünameyi de (EK-1/b) Gümrük İdaresine ibraz edeceklerdir.

AT Sözleşmesi kapsamındaki ithalatın vergisiz gerçekleşebilmesi için ilgili Gümrük İdaresi tarafından düzenlenecek makbuzda, AT Sözleşmesine ve IPA Çerçeve Anlaşması'na atıf yapılarak gümrük veya ithalat vergileri, harçları, KDV, ÖTV ve diğer benzeri vergi ve harçlar hesaplanmayacak ve Gümrük İdaresi AT Yüklenicisinin ibraz etmiş olduğu İthal Edilecek Mallar Listesi ile KDV İstisna Sertifikası'nın birer örneğini muhafaza edecektir.

4.2.3. İthalat İstisnası ile ilgili Özellikli Durumlar

AT Sözleşmesi kapsamında AT Yüklenicisi tarafından yapılan ithalatın, sözleşme süresinin sona ermesine rağmen, idari işlemlerden kaynaklanan çeşitli sebeplerle (güvenlik, sağlık vb.) tamamlanamaması halinde;

- ithal edilen malların AT Sözleşmesi süresi içerisinde Türkiye Cumhuriyeti gümrük sahasına girmesi ve

- AT Yüklenicisinin yukarıda belirtilen belgeleri yine aynı sürede tamamlayarak Gümrük İdaresine ibraz etmesi,

şartları ile, ithalatın AT Sözleşmesinde belirtilen sürenin bitiminden sonra gerçekleşmiş olması halinde de söz konusu mallar, gümrük veya ithalat vergileri, harçları, KDV, ÖTV ve diğer benzeri vergi ve harçlardan istisna tutularak ithal edilebilecektir.

AT Yüklenicisi tarafından AT Sözleşmesi süresi içinde ithal edilen bir ürünün garanti süresi içerisinde ancak AT Sözleşmesi süresinin sona ermesinden sonra aynı model ve vasıftaki yenisi ile değiştirilmek üzere ihraç edilerek ilave bir bedel ödenmeksizin yenisinin tekrar ithal edilmesi durumunda, bu ithalat, ilk ithalat gibi değerlendirilerek, ilk ithalat işlemine ait gümrük beyannamesi ve faturaya atıf yapılmak suretiyle, gümrük veya ithalat vergileri, harçları, KDV, ÖTV ve diğer benzeri vergi ve harçlardan istisna olarak gerçekleştirilecektir.

AT Sözleşmesi kapsamında yapılan ithalatın kredili olması ya da kredi kullanımı söz konusu olduğunda bu kredili işlem dolayısıyla bir ek yükümlülük olarak ithalat sırasında yürürlükte mevzuat gereğince Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu (KKDF) kesintisi

yapılacaktır. Bu nedenle ithalat işlemleri sırasında ödenmesi gereken KKDF'ler, IPA Çerçeve Anlaşması kapsamında istisna değildir.

Vergi idaresi tarafından AT Yüklenicisine verilen KDV İstisna Sertifikası'nın bir başka gerçek veya tüzel kişiye devredilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, AT Yüklenicinin yapacağı ithalat işlemi sırasında, söz konusu KDV İstisna Sertifikasını ya doğrudan kendisi ya da kendi adına iş ve işlemlerde bulunmaya yetkili olan gerçek veya tüzel kişiler aracılığı ile kullanacaktır. İthalat işlemi sırasında ortaya çıkan KDV, ÖTV ve diğer benzeri vergi ve harçlara ilişkin istisnadan sadece AT Yüklenicisi yararlanabilecektir. AT Yüklenicisi dışında başka gerçek veya tüzel kişilerin, yapacakları ithalat dolayısıyla söz konusu vergi istisnalarından yararlanmaları mümkün değildir.

Ayrıca, IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26. maddesinin 2/f bendi gereğince, AT Sözleşmeleri kapsamında yerel olarak istihdam edilenler dışında kalan gerçek kişiler ve onların birinci derece aile üyeleri tarafından kişisel kullanımlarına yönelik olarak ithal edilen şahsi eşyalar ve ev eşyaları, AT Sözleşmesinin sona ermesinden sonra Türkiye Cumhuriyeti'nde yürürlükte bulunan mevzuata uygun olarak yeniden ihraç edilmeleri ya da ülke içinde elden çıkarılmaları kaydıyla gümrük vergileri, ithalat vergileri, vergiler, yükler ve/veya eş etkiye sahip diğer vergilerden istisna tutulacaktır.

İthalat işlemi sırasında yukarıda belirtilenlerin yanı sıra diğer hususlarda Türkiye'de yürürlükte bulunan vergi ve gümrük mevzuatına ilişkin usul ve esaslar geçerli olacaktır.

4.3. Katma Değer Vergisi İstisnası ve Uygulaması

4.3.1. Anlaşma Hükümü

IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26. maddesinin 2/b maddesinde;

"AT yüklenicileri, AT sözleşmesi kapsamında sunulan herhangi hizmet ve/veya tedarik edilen mal ve/veya yapılan iş için KDV'den muaf tutulacaklardır. Bir tedarikçi tarafından AT yüklenicisine temin edilen mallar veya sunulan hizmetler veya yapılan işler de KDV'den muaf tutulacaktır. Bu muafiyet sadece AT sözleşmesi kapsamında AT yüklenicisi tarafından teslim edilen mallar veya sunulan hizmetler veya yapılan işler ile bağlantılı olarak temin edilen mallara veya sunulan hizmetlere veya yapılan işlere uygulanacaktır.

Bir AT yüklenicisi veya bu Anlaşmada öngörüldüğü şekilde muafiyete hak kazanan AT yüklenicisine mal teslim eden ve/veya hizmet sunan veya iş yapan herhangi bir tedarikçi, bu Anlaşmada öngörüldüğü şekilde KDV'den muaf olarak teslim ettiği mallar veya sunduğu hizmetler veya yürüttüğü işlerle ilgili olarak ödediği KDV'yi, diğer işlemleri için tahsil ettiği KDV'den indirme hakkına sahiptir. Eğer AT yüklenicisi veya tedarikçi bu imkânı kullanamazsa, KDV'nin iadesine ilişkin Türk mevzuatı kapsamında istenen gerekli belgelerle birlikte vergi idaresine yazılı talepte bulunması halinde vergi idaresinden doğrudan KDV iadesi alabilecektir"

hükümüne yer verilmektedir.

4.3.2. İstisnanın Uygulaması

4.3.2.1. KDV İstisna Sertifikası Başvurusu Yapılacak Makam

KDV İstisna Sertifikası almak üzere AT Yüklenicilerinden;

a) Türkiye'de yerleşik gerçek kişiler için ikâmetgahı, tüzel kişiler için ise iş merkezi (kayıtlı merkez) Vergi Dairesi Başkanlığı kurulu olan illerde (EK-2) bulunulardan imzaladıkları AT Sözleşmesinde kendisine ayrılan bütçe payı 1 (bir) milyon Avro'dan (1 milyon Avro dahil) az olanlar ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı'na (İstanbul'da yerleşik AT Yüklenicileri İstanbul'da kurulu Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı'nın mükellefi iseler buraya, değilse İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'na), AT Sözleşmesinde kendisine ayrılan bütçe payı 1 (bir) milyon Avro'dan fazla olanlar ise Gelir İdaresi Başkanlığı'na,

b) Türkiye'de yerleşik gerçek kişiler için ikâmetgahı, tüzel kişiler için ise iş merkezi (kayıtlı merkez) Vergi Dairesi Başkanlığı kurulu olan illerde (EK-2) bulunmayanlar Gelir İdaresi Başkanlığı'na,

başvuracaktır.

Başvuru üzerine AT Yüklenicisine, uygun bulunması halinde özelge verilecektir. AT Yüklenicisi bu özelge ile birlikte bağlı olduğu veya kendisine özelgede bildirilen Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne başvurarak örneği bu Tebliğin ekinde (EK-3) yer alan ve AT Sözleşmesinde yazılı süre için geçerli ve kendisine ait bütçe tutarı ile sınırlı olmak üzere Katma Değer Vergisi (KDV) İstisna Sertifikası'nı alabilecektir.

c) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan ve/veya Türkiye'de ikamet etmeyen gerçek kişi AT Yüklenicileri (yerleşik eşleştirme danışmanları dâhil) ile Türkiye'de işyeri veya sabit yerleri olmayan tüzel kişi AT Yüklenicileri Gelir İdaresi Başkanlığı'na başvuracaklardır. Başvurunun uygun bulunması halinde AT Yüklenicisine Gelir İdaresi Başkanlığı'nca özelge ve ekinde Katma Değer Vergisi İstisna Sertifikası verilecektir.

AT Yüklenicisi tarafından KDV İstisna Sertifikası için yapılacak başvuru için bu Tebliğ ile belirlenen başvuru makamlarından başka makamlara başvuru yapılması halinde, başvuru evrakları, başvuru makam tarafından doğru makama ivedilikle iletilecek ve bu durum ayrıca AT Yüklenicisine yazı ile bildirilecektir.

Gelir İdaresi Başkanlığı veya ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı'nca AT Yüklenicisine IPA Çerçeve Anlaşması'nda belirlenen vergi istisnalarından bu Tebliğle belirlenen usul ve esaslar dahilinde yararlanabileceğine dair özelge verilecektir. Bu özelge ile AT Yüklenicisinin IPA Çerçeve Anlaşması karşısındaki hukuki durumu ortaya konularak, söz konusu Anlaşmada yer alan her bir vergi istisnası için AT Yüklenicisinin ayrı ayrı özelge başvurusu yapmasına gerek kalmayacaktır.

IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26/3-b maddesi gereğince, vergi idaresi tarafından AT Yüklenicisine, gerekli belgelerle eksiksiz olarak müracaat ettiği tarihten itibaren 30 gün içinde KDV İstisna Sertifikası'nın düzenlenip verilmesi gerekmektedir.

4.3.2.1.1. Eşleştirme Sözleşmelerinde Görevli Kısa ve Orta Dönemli Uzmanların KDV İstisnasından Yararlanmak için Yapacağı İşlemler

Avrupa Birliği veya Avrupa Birliği-Türkiye ortak katkısı ile finanse edilen eşleştirme projeleri kapsamında Sözleşme Makamı ile AT Yüklenicisi olan Yerleşik Eşleştirme Danışmanı arasında imzalanan AT Sözleşmesinin uygulaması sırasında görev alan, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan ve Türkiye'de ikamet etmeyen kısa veya orta vadeli uzmanlar, KDV istisnasından yararlanmak için Gelir İdaresi Başkanlığı'na talep dilekçesi ve Yerleşik Eşleştirme Danışmanı tarafından verilen "söz konusu uzmanların isimleri ve görev sürelerini belirtir" yazı ile başvuracaklardır. Aynı AT Sözleşmesi kapsamında görevli uzmanlar, her birinin dilekçede imzası olmak kaydıyla, tek bir dilekçe ile KDV istisnası talebinde bulunabileceklerdir.

Bu başvuru üzerine, tedarikçilere ibraz etmeleri için, kendilerine AT Sözleşmesi kapsamında yaptıkları mal ve hizmet alımı ile işlerin katma değer vergisinden istisna olduğu hususunda özelge verilecektir. Söz konusu uzmanlar, tedarikçilere bu özelgenin örneği ve Yerleşik Eşleştirme Danışmanına Gelir İdaresi Başkanlığı'nca verilen KDV İstisna Sertifikası'nın da bir örneğini ibraz edeceklerdir. Yerleşik Eşleştirme Danışmanı, söz konusu özelge ve Sertifikanın örneklerini "aslı gibidir" şeklinde onaylayacaktır.

4.3.2.1.2. Eşleştirme Sözleşmelerinde Görevli Yerleşik Eşleştirme Danışmanı Asistanının KDV İstisnasından Yararlanmak için Yapacağı İşlemler

Eşleştirme sözleşmesi kapsamında Yerleşik Eşleştirme Danışmanlarına hizmet sunan Yerleşik Eşleştirme Danışmanı Asistanı, IPA Çerçeve Anlaşması uygulamasında tedarikçi konumundadır. Buna göre, Yerleşik Eşleştirme Danışmanı Asistanı Eşleştirme sözleşmesi çerçevesinde Yerleşik Eşleştirme Danışmanına sunacağı hizmet sırasında bu Tebliğin 4.3.3 numaralı bölümünde belirlenen usul ve esaslara uymak zorundadır.

4.3.2.2. KDV İstisna Sertifikası Başvurusunda İstenilen Belgeler

4.3.2.2.1. Genel Olarak İstenilen Belgeler

a) **Başvuru talep dilekçesi:** Dilekçede, KDV İstisna Sertifikası talebi açıkça belirtilerek AT Yüklenicisi tarafından tarih, isim ve unvan yazılarak imzalanmalı ve dilekçeye iletişim bilgileri (adres, telefon, faks ve e-mail) yazılmalıdır (EK-4/a-b).

b) **Sözleşme, Ekleri ve Bütçe örneği:** Sözleşme Makamı ile imzalanan sözleşmenin ve ekinde varsa bütçesinin bir örneğinin her sayfası, Sözleşme Makamı veya AT Yüklenicisinin gerçek kişi olması durumunda kendisi, tüzel kişi olması durumunda kurum yetkilisi tarafından “aslının aynıdır” şeklinde ibare konularak ve onaylayan kişinin isim ve unvanı ile tarih yazılarak imzalanmalıdır.

Sözleşmenin tutarı, uygulamaya başlama ve sona erme tarihi, değişiklik yapma usulleri vb. hususlar sözleşmede yer almayıp eklerinde yer alıyorsa; sözleşmenin yanı sıra, bu ekler ve hibelere ilişkin olarak yapılan başvuruda yüklenici tarafından Sözleşme Makamına verilen başvuru belgeleri de aynı şekilde onaylanarak başvuru belgeleri arasına eklenmelidir.

Ayrıca, eşleştirme sözleşmelerinde, Sözleşme Makamı tarafından işe başlama tarihini belirtir “Bildirim (notification) Belgesi”nin bir örneği, Yerleşik Eşleştirme Danışmanı tarafından “aslının aynıdır” şeklinde onaylanmalıdır.

AT Yüklenicisinin, konsorsiyum üyesi olarak AT Sözleşmesine ortak olması durumunda;

- konsorsiyum lideri ile Sözleşme Makamı arasında imzalanan sözleşme ve eklerinin,
- konsorsiyum lideri ve ortak arasında imzalanan ortaklık veya katılım anlaşmasının ve eklerinin,

- her bir ortağa sözleşmeden ayrılan bütçe payını gösterir bütçe tablosunun, Sözleşme Makamı tarafından onaylı örneklerinin ibrazı gereklidir.

c) **Bilgi Formunun Aslı:** Bu Tebliğ eki “Bilgi Formu” (EK-5), hem AT Yüklenicisi hem de Sözleşme Makamı yetkilisi tarafından imzalanmalıdır. İmza atan kişilerin adı-soyadı ve unvanı ile imza tarihi mutlaka yer almalı, Bilgi Formu’ndaki bilgiler ile sözleşmedeki bilgiler aynı olmalıdır. Bilgi Formu’nda eğer elle doldurulan bölümler varsa Sözleşme Makamı’nca mutlaka paraflanması ve mühürlenmesi gerekmektedir. Bilgi Formunda AT Yüklenicisini ilgilendirmeyen kısımlar varsa bu bölümlere “Yok” ibaresi yazılmalıdır.

Konsorsiyum üyesi ortak AT Yüklenicisi tarafından yapılacak başvuruda kendi adına düzenlenmiş ve Sözleşme Makamınca onaylanmış Bilgi Formunun bedel bölümünde, toplam sözleşme bedelinin yanı sıra kendisine ayrılan bütçe payı da yer almak zorundadır.

4.3.2.2.2. Avrupa Komisyonu veya Türkiye Cumhuriyeti Sınırları Dışındaki Topluluk Ajansları ile İmzalanan AT Sözleşmelerinde İstenilen Belgeler

Avrupa Komisyonu (Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu hariç) veya Avrupa Komisyonu tarafından mali yardımlar kapsamında yetkilendirilen Türkiye sınırları dışındaki Topluluk Ajansları veya kurum ve kuruluşlar ile doğrudan imzalanan veya imzalanan bu tür sözleşmelere ortak olarak katılım sağlanan durumlarda KDV İstisna Sertifikası başvurusunda aşağıdaki belgelerin ibrazı gerekmektedir.

a) **Başvuru talep dilekçesi:** Dilekçede, KDV İstisna Sertifikası talebi açıkça belirtilerek AT Yüklenicisi tarafından tarih, isim ve unvan yazılarak imzalanmalı ve dilekçeye iletişim bilgileri (adres, telefon, faks ve e-mail) yazılmalıdır (EK-4/a-b).

b) **Sözleşme ve eklerinin örneği:** AT Yüklenicisi; Sözleşme Makamı ile tek başına AT Sözleşmesi imzalamışsa, bu sözleşmenin; konsorsiyum ortağı ise konsorsiyum lideri ile Sözleşme Makamı arasında imzalanan AT Sözleşmesi ile ortaklık/katılım sözleşmesinin birer örneği AT Yüklenicisi gerçek kişi olması durumunda kendisi, tüzel kişi olması durumunda kurum yetkilisi tarafından “aslının aynıdır” şeklinde ibare konularak ve onaylayan kişinin isim ve unvanı ile tarih yazılıp imzalanarak başvuru belgeleri arasına eklenmelidir.

Sözleşmenin tutarı, uygulamaya başlama ve sona erme tarihi, değişiklik yapma usulleri vb. hususlar sözleşmede yer almayıp eklerinde yer alıyorsa; sözleşmenin yanı sıra, bu ekler ve hibelere ilişkin olarak yapılan başvuruda yüklenici tarafından Sözleşme Makamına verilen başvuru belgeleri de aynı şekilde onaylanarak başvuru belgeleri arasına eklenmelidir.

c) **Bilgi Formunun aslı:** Bu Tebliğ eki Bilgi Formu (EK-5), AT Yüklenicisi gerçek kişinin kendisi veya tüzel kişi kurumun üst düzey yetkilisi (Örneğin Üniversitelerde Rektör veya Rektör Yardımcısı) tarafından imzalanmalıdır. Bilgi Formunda imza atan kişilerin adı-soyadı ve unvanı ile imza tarihi mutlaka yer almalıdır. Bilgi Formunun Sözleşme Makamı

tarafından onaylanacak bölümü boş bırakılacaktır. Bilgi Formunda AT Yüklenicisini ilgilendirmeyen kısımlar varsa bu bölümlere “Yok” ibaresi yazılmalıdır.

d) **Bütçe örneği:** AT Sözleşmesinin toplam bedelinden AT Yüklenicisine düşen payı gösteren sözleşme eki bütçe tabloları veya kanıtlayıcı diğer resmi belgeler, AT Yüklenicisi gerçek kişi olması durumunda kendisi, tüzel kişi olması durumunda kurum yetkilisi tarafından “aslının aynıdır” şeklinde ibare konularak ve onaylayan kişinin isim ve unvanı ile tarih yazılarak imzalanmalıdır.

4.3.2.2.3. AT Sözleşmesindeki Değişikliklerde İstenilen Belgeler ve Yapılacak İşlemler

Herhangi bir şekilde AT Sözleşmesinin süresinde, bedelinde, işe başlama tarihinde, AT Yüklenicisinin ve hibe yararlanıcısının unvanında, AT sözleşmesinin konusu ve numarasında Sözleşme Makamı tarafından değişiklik yapılması halinde, sözleşme süresi halen devam ediyorsa, AT Yüklenicisi, mevcut KDV İstisna Sertifikası’nı değiştirmek için;

a) değişikliğe ilişkin talep dilekçesi,

b) değişiklik ile ilgili Sözleşme Makamından alınmış kanıtlayıcı belgenin, AT Yüklenicisi gerçek kişi olması durumunda kendisi, tüzel kişi olması durumunda kurum yetkilisi tarafından “aslının aynıdır” şeklinde ibare konularak ve onaylayan kişinin isim ve unvanı ile tarih yazılarak imzalanmış bir örneği,

ile ilk KDV İstisna Sertifikası başvurusu yaptığı makama (Gelir İdaresi Başkanlığı veya Vergi Dairesi Başkanlığı) başvurması gerekmektedir.

KDV İstisna Sertifikası doğrudan Gelir İdaresi Başkanlığı’ndan alınmış ise, AT yüklenicisi yapacağı başvuruda, bir önceki KDV İstisna Sertifikası’nın aslını da istenilen belgeler arasına ekleyecektir. AT Yüklenicisinin başvurusunun uygun bulunması halinde, kendisine yazı ekinde yeni KDV İstisna Sertifikası düzenlenip verilecektir.

Gelir İdaresi Başkanlığı veya Vergi Dairesi Başkanlığı’na ilk KDV İstisna Sertifikası başvurusu sonrasında verilen özelge doğrultusunda KDV İstisna Sertifikası vergi dairesi müdürlüğünden alınmış ise, AT Yüklenicisi, sözleşmedeki değişiklik talebinin uygun bulunması sonrasında, bir önceki Sertifika’nın aslını, vergi dairesi müdürlüğüne teslim edecek ve değişikliğe uygun yeni KDV İstisna Sertifikası’nı buradan alabilecektir.

AT Sözleşmesinde değişiklik yapılması durumunda (örneğin süre uzatımları) daha önce verilen KDV İstisna Sertifikası’nın aslı vergi idaresine teslim edilmeden, AT Yüklenicisine yeni KDV İstisna Sertifikası verilmeyecektir.

AT Sözleşmesinin bedelinde meydana gelecek değişikliklerde, sözleşme bedelinin 1 (bir) milyon Avro’yu aşması durumunda, sözleşme bedeli düzeltilmiş KDV İstisna Sertifikası ilk sertifikayı veren makam tarafından verilecektir.

4.3.2.3. Vergi Dairesi Başkanlığı’na Yapılacak İşlemler

İstenilen belgelerle birlikte KDV İstisna Sertifikası başvurusunda bulunan AT Yüklenicisinin başvurusu, belgelerin eksik olması durumunda dahi kabul edilecektir. Ancak, bu eksikler AT Yüklenicisine, başvurunun Vergi Dairesi Başkanlığı’nın resmi kayıtlarına giriş tarihinden itibaren en geç 7 gün içinde yazılı olarak bildirilecektir.

Söz konusu başvuru belgeleri incelendikten sonra eğer başvuru uygun bulunursa, AT Yüklenicisine bir özelge verilerek, bağlı olduğu veya tespit edilen vergi dairesi müdürlüğüne KDV İstisna Sertifikası almak üzere başvuru yapması gerektiği bildirilecektir. Ayrıca eş zamanlı olarak söz konusu Sertifikayı verecek vergi dairesi müdürlüğüne de, bu konuyla ilgili talimat yazısı yazılacak ve ekine AT Yüklenicisine verilen özelgenin bir örneği konulacaktır.

AT Yüklenicisi tarafından yapılan başvurunun red olunması halinde nedenleri yazı ile bildirilecektir.

KDV İstisna Sertifikalarını Vergi Dairesi Başkanlığı’na başvurmak suretiyle alan AT Yüklenicilerinin IPA Çerçeve Anlaşması ve bu Tebliğ ile ilgili görüş talepleri doğrudan ilgili Vergi Dairesi Başkanlıkları’na değerlendirilecektir. Bu kapsamda verilen özelgelerin bir örneği, özelge tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Gelir İdaresi Başkanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı’na resmi yazı ile gönderilecektir.

Bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren Vergi Dairesi Başkanlıkları'na yapılacak başvurular sonrasında vergi dairesi müdürlüğünce verilen KDV İstisna Sertifikaları'na ilişkin olarak, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibariyle ve söz konusu dönemleri izleyen ayın 25. günü akşamına kadar ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından ekteki tablo doldurularak (EK-6) Gelir İdaresi Başkanlığı'nın avrupabirligi@gelirler.gov.tr elektronik posta adresine gönderilecektir.

4.3.2.4. Vergi Dairesi Müdürlüğü'nce Yapılacak İşlemler

Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan veya Vergi Dairesi Başkanlığı'ndan AT Yüklenicileri ile ilgili talimat yazısı alan vergi dairesi müdürlüğü, AT Yüklenicisinin başvurması halinde, dilekçe ve eki özelge örneği dışında hiçbir belge aramaksızın "Katma Değer Vergisi İstisna Sertifikası"nı (EK-3) özelgedeki bilgiler doğrultusunda eksiksiz olarak düzenleyip AT Yüklenicisine imza karşılığı teslim edecek veya posta ile gönderecektir.

KDV İstisna Sertifikası'nı düzenlemeden önce, AT Yüklenicisinin kimliğini ve adresini teyit ile ilgili işlemler vergi dairesi müdürlüğünce ivedilikle sonuçlandırılacaktır.

Vergi dairesi müdürlüğü, düzenlediği KDV İstisna Sertifikası'nın bir örneğini, AT Yüklenicisine verilme tarihinden itibaren 15 gün içinde kendisine talimat yazısını gönderen makama (Gelir İdaresi Başkanlığı veya Vergi Dairesi Başkanlığı) gönderecektir.

AT Yüklenicisinin, sözleşmenin süresi içinde KDV İstisna Sertifikası almak üzere başvurmaması halinde, bu durum yazı ile sözleşme süresinin sona ermesinden itibaren 15 gün içinde kendisine talimat yazısını gönderen makama bildirilecektir. Ancak, AT Sözleşmesinin süresinin sona ermesinden sonra AT Yüklenicisinin vergi dairesi müdürlüğüne başvuru yapması durumunda, süre sona erdiği için KDV İstisna Sertifikası düzenlenmeyip, AT Sözleşmesi süresi ile sınırlı olmak üzere varsa yüklenilen KDV'lerin iadesinin bu Tebliğde belirlenen usul ve esaslar dahilinde talep edilebileceğine dair AT Yüklenicisine yazı verilecektir.

4.3.3. KDV İstisna Sertifikasının Kullanılması

4.3.3.1. 2.000 TL'nin Üstündeki Alımlarda

AT Yüklenicisi, AT Sözleşmesi kapsamında, temin edeceği mal, hizmet ve işler için tedarikçinin düzenlediği fatura bedeli (KDV Hariç) 2.000 TL'nin üstünde ise; öncelikle tedarikçi ile "tedarik sözleşmesi" yapacaktır. Söz konusu tedarik sözleşmesinin, sözleşmeye konu mal, hizmet ve işlerin AT Sözleşmesi kapsamında olduğunun hibe yararlanıcısı tarafından "*Bu tedarik sözleşmesi tarih ve sayılı AT Sözleşmesine dayanılarak yapılmıştır*" şeklinde şerh düşülerek onaylanması halinde bu mal teslimi, hizmet ifası ve işlere KDV uygulanmayacaktır.

AT Yüklenicisinin aynı zamanda hibe yararlanıcısı konumunda olduğu durumlarda söz konusu tedarik sözleşmesinin;

a) genel bütçeli kamu kurum ve kuruluşları, özel bütçeli idareler ile sosyal güvenlik kurumları ve bunlara bağlı birimlerin AT Yüklenicisi olması halinde bu kurumların üst idari amiri;

b) bunlar dışındaki AT Yüklenicilerinde ise, hibe yararlanıcısı unvanı ile gerçek kişi AT Yüklenicisinin kendisi, tüzel kişi AT Yüklenicisinde ise tüzel kişiliğin üst yetkilisi (örneğin, dernek veya vakıf başkanı, şirketlerde imzaya yetkili yönetici gibi);

tarafından onaylanması gerekmektedir.

Tedarik sözleşmesi, sözleşme taraflarının kimliklerini, sözleşmenin konusunu, bedelini ve dayanağı olduğu AT Sözleşmesini açıkça ihtiva etmelidir.

Tedarikçi ancak, hibe yararlanıcısı tarafından onaylanmış AT Yüklenicisi ile yaptığı tedarik sözleşmesinin ve AT Yüklenicisinde yer alan KDV İstisna Sertifikası'nın kendisine ibraz edilmesi halinde, söz konusu tedarik sözleşmesi ve sertifikanın birer örneğini almak ve düzenlediği fatura ve benzeri evrakta "*5824 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26/2. maddesi gereğince, sayılı AT Sözleşmesi kapsamında KDV hesaplanmamıştır*" şeklinde atıf yapmak suretiyle KDV hesaplamayacaktır.

Söz konusu sertifika ile katma değer vergisi ödemeksizin mal ve hizmet alan, iş yaptıran AT Yüklenicisi; unvanını, vergi kimlik numarasını, katma değer vergisi ödemeksizin almış olduğu mal ve hizmetler ile işlerin türünü, tutarlarını, fatura tarihi ile numaralarını ve mal ve hizmet satın aldığı, iş yaptırdığı mükelleflerin; unvanlarını, vergi kimlik numaralarını gösteren tabloyu (EK-7) doldurarak takvim yılının üçer aylık dönemleri itibariyle bu dönemleri izleyen ayın 25. günü akşamına kadar KDV İstisna Sertifikası'nı aldığı makama bildirecektir.

4.3.3.2. 2.000 TL'nin Altındaki Alımlarda

AT Yüklenicisi tarafından AT Sözleşmesi kapsamında (KDV Hariç) 2.000 TL'nin altında yapılacak her bir alım için, tedarikçi ile tedarik sözleşmesi yapmak ve hibe yararlanıcısına onaylatmak şartı aranmaksızın, KDV İstisna Sertifikası'nın örneğinin ibrazı ile KDV istisnası kendiliğinden uygulanır.

Bu kapsamda, AT yüklenicisi, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibariyle ve izleyen ayın 25. günü akşamına kadar, KDV istisnasından yararlanarak yapmış olduğu harcamalarla ilgili olarak bildirim tablosunu (EK-8) hazırlayarak hibe yararlanıcısına, "Bu tabloda yer alan harcamalar, sayılı AT sözleşmesi kapsamında yapılmıştır" şeklinde şerh düşülerek onaylattırarak suretiyle, KDV İstisna Sertifikası'nı alındığı makama bildirecektir.

AT Yüklenicisinin aynı zamanda hibe yararlanıcısı konumunda olduğu durumlarda söz konusu tablonun;

a) genel bütçeli kamu kurum ve kuruluşları, özel bütçeli idareler ile sosyal güvenlik kurumları ve bunlara bağlı birimlerin AT Yüklenicisi olması halinde bu kurumların üst idari amiri;

b) bunlar dışındaki AT Yüklenicilerinde ise, hibe yararlanıcısı unvanı ile gerçek kişi AT Yüklenicisinin kendisi, tüzel kişi AT Yüklenicisinde ise tüzel kişiliğin üst yetkilisi (örneğin, dernek veya vakıf başkanı, şirketlerde imzaya yetkili yönetici gibi);

tarafından onaylanması gerekmektedir.

Bu kapsamda KDV'siz mal teslimi, hizmet ifası veya iş yapan tedarikçi, kendilerine ibraz edilen sertifikanın bir örneğini alarak muhafaza edecek ve düzenleyeceği fatura ve benzeri evrakta "5824 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26/2. maddesi gereğince, sayılı AT Sözleşmesi kapsamında KDV hesaplanmamıştır" şeklinde atıf yapmak suretiyle KDV hesaplamayacaktır.

4.3.4. Katma Değer Vergisi İadesi

4.3.4.1. KDV Mükellefi AT Yüklenicisine KDV İadesi

4.3.4.1.1. Süresi Devam Eden AT Sözleşmeleri Kapsamındaki İadeler

IPA Çerçeve Anlaşması kapsamında bir AT Yüklenicisi veya bu Tebliğ'de öngörüldüğü şekilde istisnaya hak kazanan bir AT Yüklenicisine mal teslim eden ve/veya hizmet sunan ve/veya iş yapan herhangi bir tedarikçi, bu Tebliğ'de öngörüldüğü şekilde KDV'den istisna olarak teslim ettiği mallar veya sunduğu hizmetler veya yürüttüğü işlerle ilgili olarak yüklendiği katma değer vergisini diğer işlemleri için tahsil ettiği katma değer vergisinden indirme hakkına sahiptir.

Bu düzenleme tam istisna mahiyetinde olduğundan istisna kapsamına giren teslim ve hizmetler dolayısıyla yüklenilen vergiler, indirim yoluyla telafi edilememeleri halinde, AT Yüklenicisi ve/veya tedarikçiye nakden veya mahsuben iade edilebilecektir. Nakden veya mahsuben yapılacak iade işlemleri istisna kapsamındaki işlemlerin beyan edildiği dönem beyannameleri ile birlikte verilecek iade talep dilekçesine dayanılarak yapılacaktır.

AT Yüklenicisi tarafından yapılacak iade başvurusunda aşağıdaki belgelerin ibrazı gereklidir.

- 1) İade talep dilekçesi,
- 2) İndirilecek katma değer vergisi listesi (AT Sözleşmesi kapsamında yapılan faaliyetler ve dışındakiler için ayrı ayrı),
- 3) Katma Değer Vergisi İstisna Sertifikası'nın bir örneği,

4) AT Sözleşmesi kapsamındaki mal alım/satımı ile hizmet sunumu ve işlere ilişkin fatura veya benzeri belgelerin aslı veya fotokopileri,

5) Yüklenilen katma değer vergisi tablosu.

Yüklenilen KDV tablosunda, 84 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nin⁴ 1.1.3.1 bölümünde belirtilen bilgilere yer verilecektir.

İade için AT Yüklenicisi, kural olarak KDV İstisna Sertifikası aldığı vergi dairesi müdürlüğüne başvuracaktır. Doğrudan Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan KDV İstisna Sertifikası alan AT Yüklenicisi öncelikle Gelir İdaresi Başkanlığı'na iade talebini bildirecektir. Daha sonra Başkanlıkça kendisine yazı ile bildirilen vergi dairesi müdürlüğüne iade için başvuracaktır.

Tedarikçilerin AT Sözleşmesi kapsamındaki KDV iade başvurularını yürürlükteki KDV mevzuatı çerçevesinde bağlı oldukları vergi dairesi müdürlüğüne yapması gerekmektedir. Fatura veya benzeri belgedeki tutarın 2.000 TL'yi aşması durumunda tedarikçi, AT Yüklenicisi ile yaptığı tedarik sözleşmesinin, bu Tebliğin 4.3.3.1 numaralı bölümündeki esaslar dahilinde, onaylı örneğini ibraz etmek zorundadır.

Yıllara sari inşaat - taahhüt işi yapan AT Yüklenicisi, bu inşaat - taahhüt işi ile ilgili olarak yüklenildiği ve ilgili dönemde verdiği KDV beyannamesinde indiremediği katma değer vergisini, bu Tebliğ'de belirtilen usul ve esaslar dahilinde iade alabilecektir. Ancak 84 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği'nde belirtilen satış faturaları yerine, ilgili vergilendirme döneminde yaptıkları işle ilgili hakediş belgeleri karşılığında Sözleşme Makamınca yapılan ödemeye ilişkin verilen makbuzun (banka dekontu, tahsilat alındısı vb.) yüklenilen KDV tablosuna eklenmesi yeterli olacaktır.

4.3.4.1.2. Süresi Sona Eren AT Sözleşmeleri Kapsamındaki İadeler

AT Sözleşmesinin süresi sona ermiş ise, öncelikle AT Yüklenicisi tarafından bu Tebliğin 4.3.2 numaralı bölümünde belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda Gelir İdaresi Başkanlığı veya ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı'na KDV İstisna Sertifikası başvurusu yapılacaktır. Başvurunun uygun bulunması halinde, AT Sözleşmesinin süresinin geçmiş olması nedeniyle KDV İstisna Sertifikası düzenlenmeyecek ancak, AT Yüklenicisine iade ile ilgili gerekli işlemlerin yapılması için bir özelge verilecektir. AT Yüklenicisi, bu kapsamdaki iade başvurularında, kendisine verilen özelge örneği ile birlikte, bu Tebliğin 4.3.4.1.1 numaralı bölümünde belirtilen usul ve esaslara tabi olarak iade talebini kendisine bildirilen vergi dairesi müdürlüğüne yapacaktır.

4.3.4.2. KDV Mükellefi Olmayan AT Yüklenicisine KDV İadesi

KDV yönünden mükellefiyet kaydı olmayan AT Yüklenicisi, IPA Çerçeve Anlaşması kapsamındaki AT Sözleşmesi çerçevesinde tedarik ettiği mal, hizmet veya işler nedeniyle ödediği ve Sözleşme Makamından tahsil edemediği katma değer vergilerini aşağıdaki usul ve esaslara uygun olarak iade alabilecektir.

4.3.4.2.1. Süresi Devam Eden AT Sözleşmeleri Kapsamındaki İadeler

KDV mükellefiyeti bulunmayan AT Yüklenicisi, yürüttüğü AT Sözleşmesi kapsamında daha önceden KDV İstisna Sertifikası almamış ise; öncelikle bu Tebliğin 4.3.2 numaralı bölümünde belirtilen usul ve esaslar dahilinde KDV İstisna Sertifikası talebinde bulunarak KDV İstisna Sertifikası'nı alması gerekmektedir.

KDV İstisna Sertifikası almak için ilk başvurunun yapıldığı makam, AT Sözleşmesi kapsamında yüklenilen KDV'lerin iadesinin yapılabilmesi için AT Yüklenicisine bir özelge vererek iade başvurusunun yapılacağı ildeki yetkili vergi dairesi müdürlüğüne (EK-9) yönlendirecektir.

AT Yüklenicisi iade için, özelgede belirtilen vergi dairesi müdürlüğüne, aşağıdaki belgelerle birlikte başvuracaktır.

1) İade talep dilekçesi,

2) Sözleşme Makamı tarafından AT sözleşmesi kapsamında yapılan harcamaya ait olduğu onaylanmış yüklenilen KDV tablosu,

3) Mal ve hizmet alımları ile yaptırılan işlere ilişkin fatura ve benzeri belgelerin aslı veya onaylı örnekleri,

4) Sözleşme Makamı tarafından, kendisine ibraz edilen fatura ve benzeri belgeler karşılığında yapılan ödemelere ilişkin makbuzların (banka dekontu dahil) aslı veya onaylı fotokopisi,

5) Kendisine Gelir İdaresi Başkanlığı veya Vergi Dairesi Başkanlığı'na iade ile ilgili verilen özelge örneği veya KDV İstisna Sertifikası'nın onaylı fotokopisi,

6) Katma değer vergisinden başka bir vergi türünden mükellefiyet kaydı bulunması halinde, bu vergi türünden dolayı borcu olup olmadığına dair ilgili vergi dairesinden alınan yazı.

Yüklenilen KDV tablosunda, 84 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nin 1.1.3.1 bölümünde belirtilen bilgilere yer verilecektir. Sözleşme Makamı, AT Yüklenicisine Avrupa Birliği fonundan yapılan ödemenin KDV dahil olup olmadığı konusunda yüklenilen KDV tablosuna şerh düşerek, yetkilinin ismi, unvanı ve tarihi belirtilmek suretiyle onaylayacaktır. AT Sözleşmesi ile ilgili olarak düzenlenmiş Yeminli Mali Müşavir Raporu'nun bulunması halinde, Sözleşme Makamı bu rapora dayanarak anılan tabloyu onaylayacaktır.

Bununla birlikte, Sözleşme Makamının Türkiye sınırları dışında olduğu durumda söz konusu tablonun;

a) genel bütçeli kamu kurum ve kuruluşları, özel bütçeli idareler ile sosyal güvenlik kurumları ve bunlara bağlı birimlerin AT Yüklenicisi olması halinde bu kurumların üst idari amiri;

b) bunlar dışındaki AT Yüklenicilerinde ise, hibe yararlanıcısı unvanı ile gerçek kişi AT Yüklenicisinin kendisi, tüzel kişi AT Yüklenicisinde ise tüzel kişiliğin üst yetkilisi (örneğin, dernek veya vakıf başkanı, şirketlerde imzaya yetkili yönetici gibi);

tarafından onaylanması gerekmektedir. Bu şekilde yapılacak onayda, yapılan harcamaların AT Sözleşmesi kapsamında olduğuna ilişkin düzenlenmiş Yeminli Mali Müşavir Raporu'nun bir örneğinin de eklenmesi gerekmektedir.

Aranılan belgelerin fotokopilerinin verilmesi halinde, AT Yüklenicisi tarafından bu fotokopilerin aslının aynı olduğu dair bir şerh verilerek, varsa kaşe tatbiki, imza ve tarih konulmak suretiyle onaylanması gerekir.

4.3.4.2.2. Süresi Sona Eren AT Sözleşmeleri Kapsamındaki İadeler

KDV mükellefiyeti bulunmayan AT yüklenicisinin yürüttüğü AT Sözleşmesinin süresi sona ermiş ise, öncelikle AT Yüklenicisi tarafından bu Tebliğin 4.3.2 numaralı bölümünde belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda Gelir İdaresi Başkanlığı veya ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı'na başvuru yapılacaktır. Başvurunun uygun bulunması halinde, Sertifika düzenlenmeyecek ve iade ile ilgili gerekli işlemlerin yapılması için AT Yüklenicisine bir özelge verilerek yetkili vergi dairesi müdürlüğüne yönlendirilecektir. AT Yüklenicisinin, bu kapsamdaki iade başvurularında, kendisine verilen özelge örneği ile birlikte bu Tebliğin 4.3.4.2.1 numaralı bölümünde belirtilen usul ve esaslara tabi olarak iade talebi yerine getirilebilecektir.

4.3.4.3. KDV İadesi için Vergi Dairesi Müdürlüğü'nce Yapılacak İşlemler

KDV iadesi yapmakla görevlendirilen vergi dairesi müdürlüğünce, yukarıda belirtilen belgelerle birlikte müracaat eden KDV mükellefi olmayan AT yüklenicisine, öncelikle hiçbir vergi türünden mükellefiyet kaydı bulunmaması halinde potansiyel bir vergi kimlik numarası verilecektir. Eğer KDV dışında başka bir vergi türünden mükellefiyet kaydı varsa, buna ilişkin vergi kimlik numarasından iade dilekçesi kabul edilecektir. Bu Tebliğ eki (EK-9) ile belirlenen yetkili vergi dairesi müdürlüğü, AT yüklenicisinin iade talebini, gerekli incelemeleri yaptıktan sonra, nakden veya mahsuben yerine getirecektir.

KDV mükellefi olan AT Yüklenicilerinin ve tedarikçilerin iade talepleri bağlı oldukları vergi dairesi müdürlüğü tarafından değerlendirilecektir.

Nakden veya mahsuben iade talepleri, 84 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği'nin mal ihracından doğan katma değer vergisinin iadesindeki esaslar çerçevesinde azami 10 gün içerisinde sonuçlandırılacaktır. İade işlemleri sırasında 84 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği'nin "Özel Esaslar" bölümündeki düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla, bu Tebliğin 4.3.4.1.1 ve 4.3.4.2.1. numaralı bölümlerinde belirtilen belgeler dışında herhangi bir belge istenilmeyecektir.

İade için Yeminli Mali Müşavir Tasdik Raporu ibraz edilen durumlarda mal ihracı için öngörülen limitler geçerli olacaktır. AT Sözleşmesinde yer alan bedeli aşan harcamalara ait KDV ile AT Yüklenicisi tarafından AT Sözleşmesi kapsamında ödenen ve Sözleşme Makamından tahsil edilen KDV, AT Yüklenicisine iade edilemez.

Vergi Dairesi Müdürlüğü, IPA Çerçeve Anlaşma kapsamında AT Yüklenicileri ve tedarikçilere yaptığı KDV iadelerine ilişkin olarak hazırlanacak listeyi (EK-13) takvim yılının üçer aylık dönemleri itibari ile ve bu dönemleri takip eden ayın 15. günü akşamına kadar Gelir İdaresi Başkanlığı'na göndermekle yükümlüdür.

4.3.5. KDV Açısından Amortisman Tabi İktisadi Kıymetler ile İlgili Hususlar

AT Yüklenicisi, AT Sözleşmesi kapsamında teslim edeceği mallar veya sunacağı hizmetler veya yapacağı işler ile bağlantılı olarak temin edeceği Amortisman Tabi İktisadi Kıymetleri, ancak söz konusu kıymetlerin sadece AT Sözleşmesi kapsamında kullanılan kıymetler olması ve bu kıymetlerin AT Sözleşmesinin sona ermesi ile hibe yararlanıcısına bedelsiz tesliminin öngörülmesi halinde, yukarıda yer alan esaslara göre KDV'siz olarak temin edebilme imkânına sahiptir. Bu durumda AT Yüklenicisinin tedarikçi ile yapacağı ve hibe yararlanıcısı tarafından onaylanacak tedarik sözleşmesinde, bu kıymetin AT Sözleşmesi sonunda hibe yararlanıcısına bedelsiz devir olunacağı açıkça belirtilecektir.

Hibe yararlanıcısının aynı zamanda AT Yüklenicisi olması durumunda, söz konusu tedarik sözleşmesi, Sözleşme Makamı tarafından onaylanacaktır. Bununla birlikte, Sözleşme Makamının Türkiye sınırları dışında olduğu durumda söz konusu listenin;

a) genel bütçeli kamu kurum ve kuruluşları, özel bütçeli idareler ile sosyal güvenlik kurumları ve bunlara bağlı birimlerin AT Yüklenicisi olması halinde bu kurumların üst idari amiri;

b) bunlar dışındaki AT Yüklenicilerinde ise, hibe yararlanıcısı unvanı ile gerçek kişi AT Yüklenicisinin kendisi, tüzel kişi AT Yüklenicisinde ise tüzel kişiliğin üst yetkilisi (örneğin, dernek veya vakıf başkanı, şirketlerde imzaya yetkili yönetici gibi);

tarafından onaylanması gerekmektedir.

Tedarikçi, AT Yüklenicisi ile yapmış olduğu tedarik sözleşmesinin hibe yararlanıcısı tarafından, hibe yararlanıcısı ile AT Yüklenicisinin aynı olması durumunda ise Sözleşme Makamı veya yukarıda belirtilen şahıslar tarafından onaylanmış bir örneğini almak suretiyle düzenlediği fatura ve benzeri evrakta AT Sözleşmesine "5824 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan IPA Çerçeve Anlaşması ve sayılı AT Sözleşmesi gereğince KDV hesaplanmamıştır" şeklinde şerh düşerek KDV hesaplamayacaktır.

Amortisman Tabi İktisadi Kıymetlerin AT Sözleşmesinde yer alan işlerden başka işlerde de kullanılacak olması halinde, AT Yüklenicisi söz konusu Amortisman Tabi İktisadi Kıymetleri başlangıçta KDV ödemek suretiyle satın alacak ve yüklenilen KDV'yi diğer vergiye tabi işlemleri üzerinden hesaplanan KDV'den indirim konusu yapacaktır. AT Sözleşmesinin sona ermesi ile, ödenen KDV'nin, bu kıymetin AT Sözleşmesi kapsamında kullanılma süresinin, bu kıymet için belirlenen amortisman süresi oranına isabet eden kısmı için bu Tebliğin 4.3.4 numaralı bölümünde yer alan esaslara göre iade talep edecektir. Bu durumda AT Yüklenicisi, tedarik sözleşmesini hibe yararlanıcısına onaylattırırken, hibe yararlanıcısının bu kıymetin AT Sözleşmesi kapsamında ne kadar süre kullanılacağına dair bir şerh koymasını sağlayacaktır.

4.4. Özel Tüketim Vergisi İstisnası ve Uygulaması

4.4.1. Anlaşma Hükmü

IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26. maddesinin 2/d maddesinde; "AT yüklenicilerinin harcamaları Özel Tüketim Vergisinden muaf tutulacaktır. Bu muafiyet yalnızca, AT sözleşmesi kapsamında AT yüklenicisi tarafından tedarik edilen mallar ve/veya sunulan hizmetler ve/veya yapılan işler ile bağlantılı harcamalara uygulanacaktır" denilmektedir.

4.4.2. İstisnanın Uygulanması

AT Yüklenicisi, AT Sözleşmesi kapsamında ÖTV'ye tabi bir mal almak istediğinde öncelikle KDV İstisna Sertifikası başvurusunu bu Tebliğin 4.3.2 numaralı bölümünde belirtilen usul ve esaslar dahilinde yapmış olmak zorundadır.

4.4.2.1. ÖTV Mükellefi Olmayanlardan Yapılan Alımlarda

AT Yüklenicisi, AT Sözleşmesi kapsamında ÖTV mükellefi olmayan tedarikçiden temin edeceği özel tüketim vergisine tabi mallar için başlangıçta ÖTV ödeyerek alış yapacaktır.

AT Yüklenicisi, AT Sözleşmesinin başlangıç tarihinden itibaren takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla bu kapsamda satın aldığı malları, liste (EK-10) halinde hazırlayarak, "Bu listede yer alan ürünler sayılı AT Sözleşmesi kapsamındadır" şeklinde şerh düşülerek hibe yararlanıcısına onaylatacak ve iade için istenilen belgeler arasına ekleyecektir.

Hibe yararlanıcısının aynı zamanda AT Yüklenicisi olması durumunda söz konusu Onaylı ÖTV İçeren Mal Alım Listesi, Sözleşme Makamı tarafından AT Sözleşmesi ile ilgili olarak düzenlenmiş Yeminli Mali Müşavir Raporu'na dayanılarak onaylanacaktır.

Bununla birlikte, Sözleşme Makamının Türkiye sınırları dışında olduğu durumda söz konusu listenin;

a) genel bütçeli kamu kurum ve kuruluşları, özel bütçeli idareler ile sosyal güvenlik kurumları ve bunlara bağlı birimlerin AT Yüklenicisi olması halinde bu kurumların üst idari amiri;

b) bunlar dışındaki AT Yüklenicilerinde ise, hibe yararlanıcısı unvanı ile gerçek kişi AT Yüklenicisinin kendisi, tüzel kişi AT Yüklenicisinde ise tüzel kişiliğin üst yetkilisi (örneğin, dernek veya vakıf başkanı, şirketlerde imzaya yetkili yönetici gibi);

tarafından onaylanması gerekmektedir. Bu şekilde yapılacak onayda, yapılan harcamaların AT Sözleşmesi kapsamında olduğuna ilişkin düzenlenmiş Yeminli Mali Müşavir Raporu'nun bir örneğinin de eklenmesi gerekmektedir.

AT Yüklenicisi tarafından istisna olmasına rağmen ödenen ÖTV'ler, bu Tebliğ'in 4.4.3 numaralı bölümdeki yer alan usul ve esaslar çerçevesinde iade alınabilecektir.

4.4.2.2. ÖTV Mükellefi Olanlardan Yapılan Alımlarda

AT Sözleşmesi kapsamında AT Yüklenicisi tarafından ÖTV mükellefi olanlardan temin edilecek malların ise tedarikçi ile tedarik sözleşmesi yapılması ve bu sözleşme konusu malların AT Sözleşmesi kapsamında olduğunun hibe yararlanıcısı tarafından onaylanması halinde ÖTV ödenmeksizin tedarik edilmesi mümkündür. ÖTV mükelleflerinden alımlarda yapılacak tedarik sözleşmeleri için herhangi bir limit bulunmamaktadır.

Hibe yararlanıcısının aynı zamanda AT Yüklenicisi olması durumunda, söz konusu tedarik sözleşmesi, Sözleşme Makamı tarafından onaylanacaktır. Bununla birlikte, Sözleşme Makamının Türkiye sınırları dışında olduğu durumda söz konusu sözleşmenin;

a) genel bütçeli kamu kurum ve kuruluşları, özel bütçeli idareler ile sosyal güvenlik kurumları ve bunlara bağlı birimlerin AT Yüklenicisi olması halinde bu kurumların üst idari amiri;

b) bunlar dışındaki AT Yüklenicilerinde ise, hibe yararlanıcısı unvanı ile gerçek kişi AT Yüklenicisinin kendisi, tüzel kişi AT Yüklenicisinde ise tüzel kişiliğin üst yetkilisi (örneğin, dernek veya vakıf başkanı, şirketlerde imzaya yetkili yönetici gibi);

tarafından onaylanması gerekmektedir.

Tedarikçi, ancak, AT Yüklenicisi ile yapmış olduğu tedarik sözleşmesinin yukarıdaki usullerde onaylanmış halinin kendisine ibraz edilmesi halinde, söz konusu tedarik sözleşmesinin bir örneğini almak suretiyle düzenlediği fatura ve benzeri evrakta "5824 sayılı

Kanun'la onaylanması uygun bulunan IPA Çerçeve Anlaşması ve sayılı AT Sözleşmesi gereğince ÖTV hesaplanmamıştır” şeklinde şerh düşerek ÖTV hesaplamayacaktır.

AT Yüklenicisi, AT Sözleşmesi kapsamında ÖTV mükellefinden ÖTV ödeyerek yaptığı alımlar için ÖTV içeren mal alım listesini (EK-10) bu Tebliğin 4.4.2.1 numaralı bölümünde belirlenen şekilde onaylatarak ve iade için istenilen belgeler arasına ekleyecektir.

4.4.3. AT Yüklenicisi Tarafından Ödenen Özel Tüketim Vergisinin İadesi

4.4.3.1. KDV İstisna Sertifikası Almış AT Yüklenicisine ÖTV İadesi

Daha önce AT Sözleşmesi kapsamındaki mal ve hizmet alımları ile işlerin katma değer vergisinden istisna tutulması için Katma Değer Vergisi İstisna Sertifikası almış bulunan AT Yüklenicisi, AT Sözleşmesi kapsamındaki harcamaları dolayısıyla ödediği özel tüketim vergilerini bu Tebliğin 4.4.3.3 numaralı bölümünde belirtilen belgelerle birlikte, gerçek kişi için ikâmetgahı, tüzel kişi için ise iş merkezinin (kayıtlı merkez) bulunduğu ildeki ekli listede (EK-9) yer alan vergi dairesi müdürlüğüne başvurarak iade alabilecektir. Doğrudan Gelir İdaresi Başkanlığı'na KDV İstisna Sertifikası'nın verildiği durumlarda ise, AT Yüklenicisi iade talebini, bu Tebliğ eki listede (EK-9) yer alan vergi dairesi müdürlüklerinden herhangi birine yapabilecektir.

4.4.3.2. KDV İstisna Sertifikası Almamış AT Yüklenicisine ÖTV İadesi

Daha önceden KDV İstisna Sertifikası almamış olan AT Yüklenicisi, öncelikle, Sözleşme Makamı ile imzaladığı sözleşmenin; IPA Çerçeve Anlaşması kapsamında AT Sözleşmesi olduğunu ve kendisinin de AT Yüklenicisi olduğunu teyit etmek zorundadır. Bunun için AT Yüklenicisinin, bu Tebliğ'in 4.3.2.2 numaralı bölümünde belirtilen belgelerle birlikte öncelikle bu Tebliğ'in 4.3.2 numaralı bölümünde belirtilen makamlara müracaatı gerekmektedir. AT Yüklenicisine, müracaatının uygun bulunması halinde, vergi idaresi tarafından bir özelge verilecektir.

AT Yüklenicisi, verilen özelge ve bu Tebliğ'in 4.4.3.3 numaralı bölümünde belirtilen diğer belgelerle birlikte, iş ya da ikametgah adreslerinin bulunduğu ildeki ekli listede (EK-9) yer alan vergi dairesi müdürlüğüne başvurarak iade alabileceklerdir. İş ya da ikametgâh adresleri Türkiye'de bulunmayan AT Yüklenicileri ise, iade talepleri için ekli listede (EK-9) isimleri belirtilen vergi dairesi müdürlüklerinden herhangi birine başvurabileceklerdir.

4.4.3.3. ÖTV İadesi İçin İstenilen Belgeler

AT Yüklenicileri;

- 1) İade talep dilekçesi,
 - 2) Gelir İdaresi Başkanlığı veya Vergi Dairesi Başkanlığı'ndan alınan özelgenin veya KDV İstisna Sertifikası'nın bir örneği,
 - 3) Onaylı ÖTV İçeren Mal Alım Listesi (EK-10),
 - 4) ÖTV içeren mal alımlarına ilişkin fatura veya benzeri evrakın aslı veya onaylı fotokopileri,
 - 5) ÖTV içeren mal alımları içerisinde yer alan kendileri tarafından hesaplanmış iade edilecek ÖTV listesi,
- ile birlikte vergi dairesine iade için başvuracaklardır.

Aranılan belgelerin fotokopilerinin verilmesi halinde, AT Yüklenicisi tarafından bu fotokopilerin aslının aynısı olduğuna dair bir şerh verilerek, varsa kaşe tatbiki, imza ve tarih konulmak suretiyle onaylanması gerekir.

Sözleşme süresi devam eden AT Yüklenicisi, ÖTV iade talebini, AT Sözleşmesinin başlangıç tarihinden itibaren takvim yılının üçer aylık dönemleri itibariyle yapacaktır. Sözleşme süresi sona eren AT Yüklenicisi, ÖTV iade talebini sözleşmenin tamamlandığı tarihten itibaren yapabilecektir.

4.4.3.4. ÖTV İadesi İçin Vergi Dairesi Müdürlüğüne Yapılacak İşlemler

ÖTV iadesi yapmakla görevlendirilen vergi dairesi müdürlüğüne, yukarıda belirtilen belgelerle birlikte kendisine müracaat eden AT Yüklenicisine, öncelikle hiçbir vergi türünden mükellefiyet kaydı bulunmaması halinde, potansiyel bir vergi kimlik numarası verilecektir.

Eğer herhangi bir vergi türünden mükellefiyet kaydı varsa, buna ilişkin vergi kimlik numarasından iade dilekçesi kabul edilecektir.

Vergi dairesi müdürlüğü gerekli incelemeleri yaptıktan sonra iade talebini nakden veya mahsuben yerine getirecektir. Bu incelemede, ÖTV içeren mal alımlarına ilişkin fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen malların ÖTV Kanunu'na ekli listelerde yer alan mallar olduğu ve mal alım bedeli içindeki ÖTV tutarının doğruluğu tespit edilecektir. Bu tespiti; maktu vergi uygulanan (I) sayılı listedeki mallar ile (III) sayılı listedeki alkollü içkiler ve tütün mamulleri için miktar üzerinden maktu tutar olarak hesaplanması mümkündür. Ancak verginin, ithalatta veya üreticinin teslimindeki matrah üzerinden tabi olduğu orana göre nispi olarak hesaplandığı (II) ve (IV) sayılı listedeki mallar ile (III) sayılı listedeki malların nispi vergi tutarları, gerekirse bu safhalar için vergi incelemesi yapılmak suretiyle tespit edilebilecektir. Bu şekilde hesaplanan ÖTV tutarlarının, ithalatta gümrük idaresine, yurt içinde ise mükellefleri tarafından vergi dairesine beyan edilip ödendiğinin de tespiti gerekmektedir. Bu inceleme veya tespiti yeminli mali müşavirlerce düzenlenecek rapor ile de ispatı mümkün bulunmaktadır.

Nakden veya mahsuben yapılacak ÖTV iadeleri, 84 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği'nin mal ihracından doğan katma değer vergisinin iadesindeki esaslar çerçevesinde işlem görecektir. İade için Yeminli Mali Müşavir Tasdik Raporu ibraz edilen durumlarda da mal ihracı için öngörülen limitler geçerli olacaktır. AT Yüklenicisinin, bu Tebliğin 4.4.3.3 numaralı bölümünde belirtilen belgelerin dışında belge ibraz etmelerine gerek bulunmamaktadır.

İade başvurusu sırasında bu Tebliğin 4.4.3.3. numaralı bölümünün (2) numaralı fıkrasında AT Yüklenicisinden istenilen Gelir İdaresi Başkanlığı veya Vergi Dairesi Başkanlığı'ndan alınan özelgenin veya KDV İstisna Sertifikası'nın örneği, aslı görülmek suretiyle Vergi Dairesi Müdürü veya yetkilendirdiği personel tarafından tasdik edilecektir.

Vergi Dairesi Müdürlüğü, IPA Çerçeve Anlaşma kapsamında AT Yüklenicileri ve tedarikçilere yaptığı ÖTV iadelerine ilişkin olarak hazırlanacak listeyi (EK-14) takvim yılının üçer aylık dönemleri itibari ile ve bu dönemleri takip eden ayın 15. günü akşamına kadar Gelir İdaresi Başkanlığı'na göndermekle yükümlüdür.

4.4.4. ÖTV Açısından Amortisman Tabi İktisadi Kıymetler ile İlgili Hususlar

AT Yüklenicisi, AT Sözleşmesi kapsamında ÖTV mükelleflerinden temin edeceği Amortisman Tabi İktisadi Kıymetler için, ancak söz konusu kıymetlerin sadece AT Sözleşmesi kapsamında kullanılacak kıymetler olması ve bu kıymetlerin AT Sözleşmesi sonunda hibe yararlanıcısına bedelsiz devrinin öngörülmüş olması halinde, bu kıymetleri başlangıçta ÖTV ödemeksizin alabilecektir. Bunun için tedarikçi ile tedarik sözleşmesi yapan AT Yüklenicisi, söz konusu tedarik sözleşmesinde bu malların AT Yüklenicisinin taraf olduğu AT Sözleşmesi kapsamında olduğunu ve AT Sözleşmesinin sona ermesi ile AT Yüklenicisi tarafından hibe yararlanıcısına bedelsiz olarak devir edileceğini de hibe yararlanıcısına onaylattıracaktır.

Hibe yararlanıcısının aynı zamanda AT Yüklenicisi olması durumunda, söz konusu tedarik sözleşmesi, Sözleşme Makamı tarafından onaylanacaktır. Bununla birlikte, Sözleşme Makamının Türkiye sınırları dışında olduğu durumda söz konusu listenin;

a) genel bütçeli kamu kurum ve kuruluşları, özel bütçeli idareler ile sosyal güvenlik kurumları ve bunlara bağlı birimlerin AT Yüklenicisi olması halinde bu kurumların üst idari amiri;

b) bunlar dışındaki AT Yüklenicilerinde ise, hibe yararlanıcısı unvanı ile gerçek kişi AT Yüklenicisinin kendisi, tüzel kişi AT Yüklenicisinde ise tüzel kişiliğin üst yetkilisi (örneğin, dernek veya vakıf başkanı, şirketlerde imzaya yetkili yönetici gibi);

tarafından onaylanması gerekmektedir.

Tedarikçi, AT Yüklenicisi ile yapmış olduğu tedarik sözleşmesinin hibe yararlanıcısı tarafından, hibe yararlanıcısı ile AT Yüklenicisinin aynı olması durumunda ise Sözleşme Makamı veya yukarıda belirtilen şahıslar tarafından onaylanmış bir örneğini almak suretiyle

düzenlediği fatura ve benzeri evrakta, AT Sözleşmesine “5824 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan IPA Çerçeve Anlaşması ve sayılı AT Sözleşmesi gereğince ÖTV hesaplanmamıştır” şeklinde şerh düşerek ÖTV hesaplamayacaktır.

Amortisman Tabi İktisadi Kıymetlerin AT Sözleşmesinde yer alan işlerden başka işlerde de kullanılacak olması halinde, AT Yüklenicisi söz konusu Amortisman Tabi İktisadi Kıymetleri başlangıçta ÖTV ödemek suretiyle satın alacaktır. AT Sözleşmesinin sona ermesi ile, ödenen ÖTV'nin, bu kıymetin AT Sözleşmesi kapsamında kullanılma süresinin, bu kıymet için belirlenen amortisman süresi oranına isabet eden kısmı için bu Tebliğin 4.4.3 numaralı bölümünde yer alan esaslara göre iade talep edecektir. Bu durumda AT Yüklenicisi, tedarik sözleşmesini hibe yararlanıcısına onaylattırırken, hibe yararlanıcısının bu kıymetin AT Sözleşmesi kapsamında ne kadar süre kullanılacağına dair bir şerh koymasını sağlayacaktır.

4.4.5. ÖTV İstisnasından Yararlanılarak İlk İktisabı Yapılan Araçların Üçüncü Kişilere Devrinde ÖTV Uygulaması

ÖTV Kanunu'nun 15/2-a maddesi, (II) sayılı listedeki kayıt ve tescile tabi mallardan, veraset yoluyla intikaller hariç ilk iktisabında istisna uygulananların, istisnadan yararlananlar dışındakilerce iktisabında, ilk iktisaptaki matrah esas alınarak, adına kayıt ve tescil işlemi yapıldan, kayıt ve tescil tarihinde geçerli olan oran üzerinden bu tarihte ÖTV alınacağını hükme bağlamıştır. Bu hüküm uyarınca, ÖTV istisnasından yararlanılarak ilk iktisabı yapılan kayıt ve tescile tabi taşıt araçlarının, istisnadan yararlanan hibe yararlanıcısına devri ile veraset yoluyla intikalleri hariç olmak üzere, üçüncü kişiler tarafından iktisabında, söz konusu araçları adına kayıt ve tescil ettirecek olan üçüncü kişiler tarafından Kanun'un 15/2-a maddesi kapsamında ÖTV beyanında bulunulmak suretiyle ÖTV tarhiyatı yapılacaktır. Söz konusu aracın AT Sözleşmesinde yer alan işlerden başka işlerde de kullanılacak olması nedeniyle başlangıçta ÖTV ödemek suretiyle satın alınmış, ancak daha sonra sözleşme kapsamında kullanım süresine bağlı olarak hesaplanan ÖTV tutarı iade edilmiş olması halinde, iade edilen tutarın üçüncü kişiler tarafından beyan edilip ödenmesi gerekmektedir.

4.5. Gelir ve Kurumlar Vergisi İstisnası ve Uygulaması

4.5.1. Anlaşma Hükümü

IPA Çerçeve Anlaşmasınının 26. maddesinin 2/c maddesinde;

“Türk vatandaşı olmayan ve Türkiye'de ikamet etmeyen gerçek kişiler tarafından, Yararlanıcının ortak finansman katkısı ve Topluluk tarafından finansmanı sağlanan hizmet ve/veya iş ve/veya hibe ve/veya eşleştirme sözleşmelerinin ifasından elde edilen gelirler Türkiye'de gelir vergisine tabi tutulmaz.

Tüzel kişiler de, Türkiye'de iş yeri veya sabit yerleri olmaması kaydıyla, yukarıdaki aynı hükme tabi olacaklardır.

AT sözleşmelerinden kaynaklanan kâr ve/veya gelir, bu kâr ve/veya geliri elde eden gerçek ve/veya tüzel kişilerin Yararlanıcı tarafından onaylanan ve bu kişilere uygulanabilir çifte vergilendirme anlaşmalarının hükümleri uyarınca, Türkiye'de iş yeri veya sabit yerleri var ise, Türkiye'nin vergi sistemine göre vergiye tabi tutulacaktır.”

hükümü yer almaktadır.

4.5.2. İstisnanın Uygulanması

IPA Çerçeve Anlaşması'na göre, Avrupa Birliği veya Avrupa Birliği ve Türkiye ortak katkısı ile finanse edilen AT Sözleşmelerinin yürütülmesi çerçevesinde bu sözleşmelerde görev alan ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan ve Türkiye'de ikamet etmeyen gerçek kişi AT Yüklenicilerinin bu sözleşmelerden elde ettiği gelirler, gelir vergisine tabi değildir.

Aynı zamanda bu sözleşmeler kapsamında bir AT Yüklenicisine bağlı olarak hizmet ifa eden ve ücreti AT Sözleşmesi bütçesinden ödenen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan ve Türkiye'de ikamet etmeyen gerçek kişilerin de elde ettikleri gelirler, gelir vergisine tabi değildir.

AT Sözleşmesini yürüten tüzel kişi AT Yüklenicilerinin Türkiye'de iş yeri veya sabit yerleri olmaması kaydıyla, AT Sözleşmesinin yürütülmesinden dolayı elde ettikleri kurum kazancı, kurumlar vergisine tabi değildir.

Bununla birlikte, AT Sözleşmelerinden kaynaklanan kâr ve/veya gelir, bu kâr ve/veya geliri elde eden gerçek ve/veya tüzel kişilerin, Türkiye tarafından onaylanan ve bu kişilere uygulanabilir çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarının hükümleri uyarınca, Türkiye'de iş yeri veya sabit yerlerinin bulunması halinde, Türk vergi mevzuatı uyarınca vergiye tabi tutulacaktır.

Buna göre, AT Sözleşmesi kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan veya Türkiye'de mukim olan gerçek kişiler ile Türkiye'de iş yeri veya sabit yerleri olması kaydıyla tüzel kişilere AT Sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmek üzere hibe şeklinde sağlanan tutarlar, ticari kazanç kapsamında gelir olarak kabul edilerek gelir vergisine; kurumlar vergisi mükellefleri için de ticari kazancın bir unsuru olarak kurum kazancına dahil edilerek kurumlar vergisine tabi olacaktır.

4.6. Veraset ve İntikal Vergisi İstisnası ve Uygulaması

4.6.1. Anlaşma Hükümü

IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26/2-e maddesinde; *"Katılım Öncesi Yardım Aracı kapsamındaki proje ve/veya sözleşme ve/veya faaliyetlerden faydalananlar, Katılım Öncesi Yardım Aracı kapsamında ne şekilde olduğuna bakılmaksızın kendilerine transfer edilen mal ve/veya hak ve/veya sağlanan olanaklar ve/veya fonlar ile ilgili olarak doğan 'Veraset ve İntikal Vergisi'nden muaf olacaklardır"* hükmü yer almaktadır.

4.6.2. İstisnanın Uygulanması

Avrupa Birliği veya Türkiye ile Avrupa Birliği ortak katkısı ile finanse edilen AT Sözleşmesi ile ilgili olarak herhangi bir şekilde karşılıksız olarak kendilerine transfer edilen mal ve/veya hak ve/veya sağlanan olanaklar ve/veya sağlanan fonlar ilgili olarak hibe yararlanıcıları, veraset ve intikal vergisinden veya bu vergi yerine ihdas edilecek vergiden istisna tutulacaktır. Dolayısıyla söz konusu bu transferlerle ilgili herhangi bir veraset veya intikal vergisi beyanında bulunulmayacaktır.

4.7. Damga Vergisi ve Harç İstisnası ve Uygulaması

4.7.1. Anlaşma Hükümü

IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26/2-g maddesinde; *"AT sözleşmeleri, Türkiye Cumhuriyeti'nde damga vergisine veya tescil harcına veya eş etkili diğer herhangi bir yükümlülüğe tabi olmayacaktır. Bu muafiyet, tedarik sözleşmeleri hariç, AT sözleşmeleri kapsamındaki işlemler ve ilgili ödeme emirlerine de uygulanacaktır"* denilmektedir.

4.7.2. İstisnanın Uygulanması

4.7.2.1. Damga Vergisi İstisnası Uygulaması

Avrupa Birliği veya Türkiye ile Avrupa Birliği ortak katkısı ile finanse edilen ve Sözleşme Makamı ile AT Yüklenicisi arasında imzalanan ve bu Tebliğ'in 3.5 numaralı bölümünde tanımlanan AT Sözleşmesi, damga vergisinden istisna tutulacaktır. Buna göre, Avrupa Topluluğu veya Türkiye veya hibe yararlanıcısı tarafından imzalanan ve bir faaliyetin, muhtemel ortak finansmanını da içerecek şekilde, IPA çerçevesinde finanse edilmesini sağlayan ve yasal olarak bağlayıcılığı olan her türlü belge damga vergisinden istisna tutulacaktır. Ancak, AT Yüklenicisi ile tedarikçi arasında düzenlenen tedarik sözleşmesi damga vergisi istisnasından yararlanamayacaktır.

4.7.2.2. Harç İstisnası Uygulaması

Avrupa Birliği veya Türkiye ile Avrupa Birliği ortak katkısı ile finanse edilen ve Sözleşme Makamı ile AT Yüklenicisi arasında imzalanan AT Sözleşmesi ve AT Sözleşmesi kapsamında yapılacak işlemler harca tabi tutulmayacaktır. Ancak, AT Yüklenicisi ile tedarikçi arasında düzenlenen tedarik sözleşmesi ile bu sözleşme kapsamında yapılacak işlemler istisna kapsamında yer almadığından, söz konusu işlemler harca tabi tutulacaktır.

4.8. Özel İletişim Vergisi İstisnası ve Uygulaması

4.8.1. Anlaşma Hükümü

IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26. maddesinin 2/i maddesinde; *"Yukarıda bahsedilen vergiler, gümrük ve ithalat vergileri ile yükler ve/veya eş etkili vergilerden başka; aşağıda belirtilenler de muafiyet kapsamındadır: Özel İletişim Vergisi"* denilmektedir.

4.8.2. İstisnanın Uygulanması

AT Yüklenicisinin IPA Çerçeve Anlaşması uyarınca imzalanan AT Sözleşmesi kapsamında olan ve AT Sözleşmesi bütçesinden karşılanan özel iletişim vergisinin konusuna giren harcamaları, AT Sözleşmesinin süresi ile sınırlı olmak üzere, özel iletişim vergisinden istisnadır. AT Yüklenicisi, öncelikle bu istisna kapsamına giren harcamalara ilişkin özel iletişim vergisini ödeyecektir. Ancak, AT Sözleşmesi kapsamında istisna olan harcamalar dolayısıyla ödenen özel iletişim vergileri, AT Yüklenicisine aşağıdaki usul ve esaslar dahilinde iade edilecektir.

4.8.3. Ödenen Özel İletişim Vergisinin İadesi

İstisna kapsamında olmasına rağmen ödenen özel iletişim vergilerinin iadesi için, AT Yüklenicisi, devam eden AT Sözleşmeleri için AT Sözleşmesinin başladığı tarihten itibaren takvim yılı esas alınarak üçer aylık dönemlerle, süresi biten AT Sözleşmeleri için ise sürenin bittiği tarihten sonra KDV İstisnası Sertifikası aldığı vergi dairesi müdürlüğüne, doğrudan Gelir İdaresi Başkanlığı'na KDV İstisna Sertifikası'nın verildiği durumlarda ise bu Tebliğ eki listede (EK-9) yer alan vergi dairesi müdürlüklerinden herhangi birine aşağıdaki belgelerle başvurması gerekmektedir.

4.8.3.1. Özel İletişim Vergisinin İadesi Başvurusunda İstenilen Belgeler:

- 1) İadesi Talep Dilekçesi,
- 2) Ödenen Özel İletişim Vergilerine İlişkin Onaylı Liste,
- 3) Ödenen Özel İletişim Vergisi'ne ait fatura veya fatura benzeri belgelerin örnekleri,
- 4) Katma Değer Vergisi İstisna Sertifikası ve/veya vergi idaresi tarafından bu kapsamda verilen özelge örneği.

AT Yüklenicisi, istisna olmasına rağmen ödediği özel iletişim vergilerinin iadesi için öncelikle ödenen özel iletişim vergileri ile ilgili fatura veya fatura benzeri belgelere ilişkin olarak liste hazırlayacaktır. Söz konusu liste, hibe yararlanıcısı tarafından *"Bu listede belirtilen ve ekteki fatura veya fatura benzeri belgelerde ayrıntısı yer alan harcamalar, AT Sözleşmesi kapsamında yapılmış olup, AT Sözleşmesi bütçesinde bu konu için ayrılan bedel aşılmamıştır"* şerhi düşülmek suretiyle onaylanacaktır.

Hibe yararlanıcısının aynı zamanda AT Yüklenicisi olması durumunda, söz konusu liste, Sözleşme Makamı tarafından onaylanacaktır. Bununla birlikte, Sözleşme Makamının Türkiye sınırları dışında olduğu durumda söz konusu listenin;

a) genel bütçeli kamu kurum ve kuruluşları, özel bütçeli idareler ile sosyal güvenlik kurumları ve bunlara bağlı birimlerin AT Yüklenicisi olması halinde bu kurumların üst idari amiri;

b) bunlar dışındaki AT Yüklenicilerinde ise, hibe yararlanıcısı unvanı ile gerçek kişi AT Yüklenicisinin kendisi, tüzel kişi AT Yüklenicisinde ise tüzel kişiliğin üst yetkilisi (örneğin, dernek veya vakıf başkanı, şirketlerde imzaya yetkili yönetici gibi); tarafından onaylanması gerekmektedir.

AT Sözleşmesi bütçesinde, özel iletişim vergisi kapsamındaki harcamalar için bir bedel yer almamışsa iade yapılamaz. Ayrıca, AT Sözleşmesi bütçesinde bu konuda bir bedel yer almasına rağmen ibraz edilen fatura ve benzeri belgeler toplamı bu bedeli aşması halinde, bu bedeli aşan kısım için de iade yapılamaz.

4.8.3.2. Vergi Dairesi Müdürlüğüne Yapılacak İşlemler

Vergi dairesi müdürlüğü, daha önce KDV İstisna Sertifikası vermiş olduğu AT Yüklenicisinin, yukarıdaki bilgi ve belgelerle birlikte ödenen özel iletişim vergilerinin iadesi için başvurması halinde, yürürlükteki mevzuattaki usul ve esaslar dahilinde iadesi ile ilgili iş ve işlemleri yapacaktır.

4.9. Motorlu Taşıtlar Vergisi İstisnası ve Uygulanması

4.9.1. Anlaşma Hükmü

IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26. maddesinin 2/i maddesinde, *"Yukarıda bahsedilen vergiler, gümrük ve ithalat vergileri ile yükler ve/veya eş etkili vergilerden başka; aşağıda belirtilenler de muafiyet kapsamındadır: Motorlu Taşıtlar Vergisi"* hükmüne yer verilmiştir.

4.9.2. İstisnanın Uygulanması

AT Yüklenicisinin, AT Sözleşmesi kapsamında satın alarak adına trafik, belediye veya liman sicili ile Ulaştırma Bakanlığı'na tutulan sivil hava vasıtaları vb. sicillerinden ilgili olana kayıt ve tescil ettirdiği ve bedelsiz olarak hibe yararlanıcısına devredilmek şartı ile kara, deniz veya hava nakil vasıtaları, AT Sözleşmesindeki süre ve şartlarla sınırlı olmak üzere motorlu taşıtlar vergisinden (MTV) istisnadır.

AT Yüklenicisi, AT Sözleşmesi kapsamında satın aldığı taşıtı öncelikle ilgili tescil kuruluşunda adına kayıt ve tescil ettirecek ve sözleşme süresince tahakkuk eden motorlu taşıtlar vergisini ödeyecektir.

AT Sözleşmesi kapsamında alınan araca ait AT Sözleşmesinin süresi içerisinde ödenen motorlu taşıtlar vergisi, AT Sözleşmesinin süresi sona erdikten ve söz konusu araç hibe yararlanıcısına devredildikten sonra, bu Tebliğ'in 4.9.3 numaralı bölümünde belirtilen usul ve esaslar dahilinde başvurulması halinde AT Yüklenicisine iade edilecektir.

4.9.3. Ödenen MTV'lerin İadesi

AT Yüklenicisi, ödediği MTV'lerin sözleşme süresine isabet eden kısmının iadesi için;

- a) Talep dilekçesi,
- b) KDV İstisna Sertifikası alınması için yapılan başvuru sonrasında Gelir İdaresi Başkanlığı veya ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen özelden bir örneği,
- c) Sözleşme Makamından taşıtın AT Sözleşmesi kapsamında alındığı ve/veya kullanıldığına dair alınan resmi yazının (EK-11) örneği,
- d) AT Yüklenicisi tarafından satın alınan ve MTV'si ödenen araca ilişkin Motorlu Araç Tescil Belgesi'nin örneği ile bu aracın hibe yararlanıcısına devredilmesinden sonra hibe yararlanıcısına adına düzenlenen Motorlu Araç Tescil Belgesi'nin örneği,

ile birlikte MTV'nin tahsiline yetkili vergi dairesi müdürlüğüne başvuracaktır. MTV'nin tahsiline yetkili vergi dairesi müdürlüğünün bulunmadığı durumlarda KDV İstisna Sertifikasının alındığı vergi dairesi müdürlüğüne başvurulacaktır.

Doğrudan Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan KDV İstisna Sertifikası alan AT Yüklenicileri ise, iade başvurusu yapılmak istenen ildeki MTV'nin tahsiline yetkili vergi dairesi müdürlüğüne başvuracaktır. MTV'nin tahsiline yetkili vergi dairesi müdürlüğünün bulunmadığı durumlarda ise, bu Tebliğ eki listede (EK-9) belirtilen ve başvuru yapılmak istenen ilde görevli vergi dairesi müdürlüğüne başvuracaktır.

Ödenen MTV'nin iadesi için bu belgelerin dışında yürürlükteki mevzuat hükümleri gereğince istenilen bilgi ve belgelerin bulunması halinde, AT yüklenicisi bunları da ibraz etmekle yükümlüdür.

Söz konusu AT Sözleşmesinin süresinin sona ermesine bağlı olarak AT Yüklenicisi adına kayıt ve tescilli olup da mülkiyeti hibe yararlanıcısına geçen taşıt, sözleşme süresinin bittiği tarihten itibaren yürürlükteki MTV mevzuatı hükümleri gereğince motorlu taşıtlar vergisine tabi tutulacaktır.

4.9.4. Vergi Dairesi Müdürlüğü'nce Yapılacak İşlemler

IPA Çerçeve Anlaşması kapsamındaki AT Sözleşmesi çerçevesinde satın alınan ve AT Yüklenicisi adına kayıt ve tescil edilen taşıtlar kapsamında, sözleşme süresine isabet eden kısım için ödenen MTV'nin iadesi için, AT Yüklenicisi tarafından yukarıdaki belgelerle birlikte başvuru yapılan vergi dairesi müdürlüğü; eğer KDV İstisna Sertifikasını düzenleyen vergi dairesi müdürlüğü değil ise AT Sözleşmesinin süresinin sona erip ermediğini KDV İstisna Sertifikası verilen birimden yazı ile teyid almak zorundadır.

Başvuru yapılan vergi dairesi müdürlüğü, ödenen MTV'nin iadesi ile ilgili işlemleri yürürlükteki mevzuat hükümleri kapsamında yapacaktır.

5- 5303 Sayılı Kanun'la Onaylanması Uygun Bulunan Çerçeve Anlaşma ve Bununla İlgili Genel Tebliğlerin Durumu

IPA Çerçeve Anlaşması'nın "Giriş" kısmının (3) numaralı bölümüne göre, katılım öncesi yardım aracı (IPA), daha önce var olan katılım öncesi araçlarının yerini almakta ve

Türkiye'ye mali yardım yapılması hakkındaki 97/256/AT ve 1999/311/AT sayılı Kararlar ile 2500/2001 sayılı Tüzükleri ortadan kaldırmaktadır.

Ayrıca "Genel Hükümler" başlıklı 1. bölümün 1. maddesinin (5) numaralı bendinde de; "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Komisyon arasındaki 14 Mayıs 2004 tarihli Çerçeve Anlaşma, önceki katılım öncesi araçları kapsamında kararlaştırılan ve üzerinde anlaşılan tedbirler için, sözkonusu tedbirler ilgili Uygulama Anlaşmaları ile belirlenen kurallara uygun olarak tamamlanıncaya kadar, uygulanabilir olmaya devam edecektir" denilmektedir.

Buna göre, 22/2/2005 tarih ve 5303 sayılı Kanunla⁵ onaylanması uygun bulunan ve 17/3/2005 tarih ve 2005/8636 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı⁶ ekinde yayımlanan Çerçeve Anlaşma kapsamında finanse edilen sözleşmelere, bu Anlaşmanın EK-A/8. maddesi ve 1, 2 ve 3 Sıra No'lu Türkiye-Avrupa Birliği Çerçeve Anlaşması Genel Tebliği⁷ uygulanmaya devam edecektir.

Bu Anlaşma kapsamındaki sözleşmeler sona erene kadar, bu sözleşmelerle ilgili bütün başvurular, eskiden olduğu gibi Gelir İdaresi Başkanlığı'na yapılmaya devam edecektir.

6- Sözleşme Makamlarının Yapacağı İşlemler

IPA Çerçeve Anlaşması uygulamasının daha hızlı ve etkin bir biçimde yürütülmesini teminen AT Yüklenicisi ile AT Sözleşmesi imzalayan Türkiye'de yerleşik Sözleşme Makamları;

a) AT Yüklenicileri ile imzalanan bütün AT Sözleşmelerine ait bilgileri, bir liste halinde (EK-12) sözleşmenin imzalanmasını takip eden 15 gün içerisinde avrupabirligi@gelirler.gov.tr elektronik posta adresine;

b) KDV İstisna Sertifikası başvurusunda AT Yüklenicisinden istenilen Bilgi Formu'nu onaylamakla yetkili kişi veya kişilerin isim, unvan ve imza sirkülerini görevlendirme sonrasında ivedilikle resmi yazı ile;

c) Gelir İdaresi Başkanlığı'na listesi gönderilen AT Sözleşmelerinde meydana gelen süre, bedel ve unvan gibi değişikliklerde, bu değişikliklerin yapılmasını müteakip en geç 15 gün içerisinde resmi yazı ile;

d) AT Sözleşmelerinde yazılı şartların ihlali sebebi ile veya diğer herhangi bir sebeple iptal edilen AT Sözleşmelerinin iptal gerekçesinin ve iptal edilen bütçe bedelinin ayrıntılı olarak anlatıldığı yazı ve eklerini, iptal işleminin gerçekleştiği tarihi takip eden 15 gün içerisinde resmi yazı ile;

Gelir İdaresi Başkanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı Avrupa Birliği Müdürlüğü'ne göndermekle ve bu Tebliğde belirlenen diğer görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler.

7- Sorumluluk

7.1. AT Yüklenicilerinin Sorumluluğu

AT Yüklenicilerinin bu Tebliğ ile belirlenen bildirimleri yerine getirmemeleri halinde adlarına 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 148, 149 ve mükerrer 355. maddeleri gereğince özel usulsüzlük cezası kesilecektir.

Söz konusu cezai işlemler, yürürlükteki mevzuat hükümleri doğrultusunda, KDV İstisna Sertifikası'nın verildiği vergi dairesi müdürlüğünce, KDV İstisna Sertifikasının doğrudan Gelir İdaresi Başkanlığı'na verildiği durumlarda ise, Başkanlık talimatı üzerine yetkili vergi dairesi müdürlüğünce yerine getirilecektir.

7.2. Türkiye'de Yerleşik Sözleşme Makamlarının Sorumluluğu

IPA Çerçeve Anlaşması'nın 5/2-a maddesinin ikinci paragrafına göre, Avrupa Komisyonu Delegasyonu tarafından yönetilen projeler de dâhil olmak üzere, Komisyon Türkiye'ye merkezi yönetim kapsamında uygulanan programlar ve projelere ilişkin gerekli bilgiyi sağlamakla yükümlüdür.

Söz konusu madde ve IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26/3-b maddesinin verdiği yetkiye istinaden, Türkiye'de yerleşik Sözleşme Makamlarının, bu Tebliğin 6. maddesinde belirtilen bildirimleri yerine getirmemeleri halinde, Avrupa Birliği mali yardımlarına ilişkin vergi

İstisnalarının uygulamasında aksaklıklar meydana geleceğinden, bu bildirimlerle ilgili olarak, Gelir İdaresi Başkanlığı'nın AT Yüklenicilerinin bu kapsamda yaptıkları başvuruları (KDV İstisna Sertifikası, iade, süre uzatımı, görüş sorma vb.) reddetme ve/veya verilmiş KDV İstisna Sertifikaları'nı iptal etme hakkı saklıdır.

Tebliğ olunur.

- 1 7.12.2008 tarih ve 27077 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.
- 2 24.12.2008 tarih ve 27090 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.
- 3 10.2.2009 tarih ve 27137 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.
- 4 23.11.2001 tarih ve 24592 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.
- 5 26/2/2005 tarih ve 25739 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- 6 15/4/2005 tarih ve 25787 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.
- 7 1 Sıra No'lu Türkiye - Avrupa Birliği Çerçeve Anlaşması Genel Tebliği 20/5/2005 tarih ve 25820 sayılı; 2 Sıra No'lu Türkiye - Avrupa Birliği Çerçeve Anlaşması Genel Tebliği 20/4/2006 tarih ve 26145 sayılı ve 3 Sıra No'lu Türkiye - Avrupa Birliği Çerçeve Anlaşması Genel Tebliği 29/8/2006 tarih ve 26274 sayılı Resmî Gazetelerde yayımlanmıştır.

EK-1/a

İthal Edilecek Mallara İlişkin Liste

İthal Edilecek Mallara İlişkin Listesi				
AT Yüklenicisinin				
Unvanı/Adı				
Tüzel Kişiler için Vergi Kimlik Numarası				
Gerçek Kişiler için T.C. Kimlik Numarası				
İthal edilen mallara ve Tedarikçilere ilişkin bilgiler				
Sıra No	Mahın GTİP No'su	Cinsi	Miktarı	Tutarı (CIF Bedeli ²)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

“Yukarıda yer alan mallar, IPA Çerçeve Anlaşması kapsamındaki sayılı AT Sözleşmesi çerçevesinde ithal edilmiştir.”

² CIF bedeli belli değil ise, CIF bedeli yerine AT Sözleşmesinde hangi bedel türünün dikkate alınacağı belirtilmişse o bedel yazılacaktır.

Doğruluğu Onaylanır.

(Yetkili Kişi Adı-Unvan, Tarih, Kaşe/Mühür)

EK-1/b

Taahhütname³

..... Gümrük Müdürlüğüne/
.....Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğüne

AT Yüklenicisinin Adı/Unvanı :
AT Sözleşmesinin
- Bedeli :
- Başlama ve Bitiş Tarihleri :
KDV İstisna Sertifikasının Tarih ve No'su:

IPA Çerçeve Anlaşması kapsamında ile imzaladığımıztarih ve sayılı ve isimli Avrupa Topluluğu (AT) Sözleşmesi kapsamında ithal edilen ekli "İthal Edilecek Mallara İlişkin Liste"de yer alan malların, 1 Sıra No'lu Türkiye-Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) Çerçeve Anlaşması Genel Tebliği'nde belirlenen usul ve esaslar dahilinde ithal edildiğini ve söz konusu malların finansmanının anılan AT Sözleşmesi bütçesinden karşılandığını beyan ve taahhüt eder, bu taahhüdün ihlali halinde AT Yüklenicisi adına tahakkuk edecek vergi ile buna ilişkin olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca kesilecek ceza, hesaplanacak gecikme faizi, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca hesaplanacak gecikme zammını borçlu sıfatıyla ödemeyi kabul ve taahhüt ederim.

Taahhütnameyi Veren AT Yüklenicisi

(Yetkili Kişi Adı-Unvan, Tarih, İmza, Kaşe/Mühür)

EK-2

Vergi Dairesi Başkanlığı Kurulu İller Listesi

- ADANA
- ANKARA
- ANTALYA
- AYDIN
- BALIKESİR
- BURSA

³ AT Yüklenicisi tarafından yapılacak ithalatta, gümrük idaresine ibraz edilmesi gereklidir.

- DENİZLİ
- DİYARBAKIR
- EDİRNE
- ERZURUM
- ESKİŞEHİR
- GAZİANTEP
- HATAY
- MERSİN
- İSTANBUL
- İZMİR
- KAYSERİ
- KOCAELİ
- KONYA
- MALATYA
- MANİSA
- KAHRAMANMARAŞ
- MUĞLA
- SAKARYA
- SAMSUN
- TEKİRDAĞ
- TRABZON
- ŞANLIURFA
- ZONGULDAK

EK-3

KDV İstisna Sertifikası Örneği

**T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI**

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında imzalanan ve
5824 Sayılı Kanun ile Onaylanması uygun bulunan
İPA Çerçeve Anlaşması Çerçevesinde

KATMA DEĞER VERGİSİ İSTİSNA SERTİFİKASI

Tarih : / /

Sayı :

AVRUPA TOPLULUĞU (AT) YÜKLENİCİSİNİN

Adı/Unvanı

Bağlı Olduğu Vergi Dairesi (Varsa)

Vergi Kimlik veya T.C. Kimlik Numarası
(Gerçek kişiler için)**AT SÖZLEŞMESİNE KONU PROJE ADI****AT SÖZLEŞMESİNİN**

Tarih ve Sayısı

Başlangıç Tarihi,

Süresi

Bitiş Tarihi

Bedeli

Özelgenin Tarih ve Sayısı**Hibe Yararlanıcısının Unvanı Adı/Unvanı**

Yukarıda kimlik bilgileri yer alan AT Yüklenicisi'nin IPA Çerçeve Anlaşması'nın 26/2-b maddesi kapsamında; AT Sözleşmesi çerçevesinde ve Sözleşme süresi içinde, 2.000 TL'nin üstündeki alımlarında tedarikçi ile tedarik sözleşmesi yapması ve bu tedarik sözleşmesi konusu mal, hizmet ve işin AT Sözleşmesi kapsamında olduğunun 1 Sıra No'lu Türkiye - Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) Çerçeve Anlaşması Genel Tebliği'nde belirtilen usul ve esaslar dahilinde onaylanması halinde, bu tedarik sözleşmesinde yazılı mal, hizmet ve iş için katma değer vergisi tahsil edilmez.

2.000 TL'nin altında yapılan alımlarda ise, tedarikçi ile tedarik sözleşmesi yapma şartı aranmaksızın, doğrudan bu belgenin AT Yüklenicisi tarafından onaylı örneğinin ibrazı ile KDV istisnası uygulanacaktır.

Bu KDV İstisna Sertifikası, yalnızca yukarıda kimlik bilgileri yazılı AT Yüklenicisi tarafından AT sözleşmesi süresi içinde kullanılır. Başkasına devredilemez.

Onaylayan
(İsim, Unvan, Kaşe ve Mühür)

EK-4/a

Katma Değer Vergisi İstisna Sertifikası Talep Dilekçesi
(Gelir İdaresi Başkanlığı'na Yapılacak Başvurular için)

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI'NA
(Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı)
ANKARA

Avrupa Birliği mali yardımları kapsamında isimli sözleşme makamı ile imzalanan tarih ve sayılı sözleşme ve isimli sözleşme ile ilgili olarak yapılacak mal alımları, hizmet ifaları ve yaptırılacak işlerde Katma Değer Vergisi istisnasından yararlanmak üzere, 5824 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan IPA Çerçeve Anlaşması gereğince, tarafımıza KDV İstisna Sertifikası'nın düzenlenip verilmesini arz ederim.

...../...../200...

(Yetkili Kişi Adı-Soyadı ve Unvan, Varsa kaşe)

İletişim Bilgileri:

Adres :

.....

.....

Tel. :

Faks :

E-mail :

EK-4/b

Katma Değer Vergisi İstisna Sertifikası Talep Dilekçesi
(Vergi Dairesi Başkanlığı'na Yapılacak Başvurular için)

..... **VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIğI'NA**

Avrupa Birliği mali yardımları kapsamında isimli sözleşme makamı ile imzalanan tarih ve sayılı sözleşme ve isimli sözleşme ile ilgili olarak yapılacak mal alımları, hizmet ifaları ve yaptırılacak işlerde Katma Değer Vergisi istisnasından yararlanmak üzere, 5824 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan IPA Çerçeve Anlaşması gereğince, tarafımıza KDV İstisna Sertifikası'nın düzenlenip verilmesini arz ederim.

...../...../200...

(Yetkili Kişi Adı-Unvan, Tarih, Kaşe/Mühür)

İletişim Bilgileri:

Adres :
.....
.....
Tel. :
Faks :
E-mail :

EK-5

**5824 Sayılı Kanun'la Onaylanması Uygun Bulunan IPA Çerçeve
Anlaşması Kapsamındaki Katma Değer Vergisi İstisnası'ndan Yararlanmak İçin
Avrupa Topluluğu (AT) Yüklenicisi ve Avrupa Topluluğu Sözleşmesi Hakkında
BİLGİ FORMU**

Sözleşme Makamı	
Hibe Yararlanıcısının Adı/Unvanı	
<i>AT Sözleşmesinin Dayandığı Finansman Anlaşması Tarih ve Sayısı</i>	
<i>AT Yüklenicisi (İsim veya Unvan)</i>	
AT SÖZLEŞMESİNİN	
<i>Tarih-Sayısı</i>	
<i>Uygulanacağı Yer/ler</i>	
Bedeli	
Başlangıç Tarihi	
<i>Süresi</i>	
<i>AT Sözleşmesine Konu Proje Adı (Türkçe ve İngilizce)</i>	
<i>AT YÜKLENİCİSİNİN</i>	
<i>Bağlı Olduğu Vergi Dairesi ve İli (varsa)</i>	
<i>Vergi Kimlik Numarası (Tüzel Kişiler İçin)</i>	
<i>Vergi Kimlik ve/veya T.C. Kimlik Numarası (Gerçek Kişiler İçin)</i>	
İletişim Bilgileri (Adres, Telefon, Faks, Elektronik Posta)	
AT Yüklenicisi Adına Yetkili Kişi veya Kişilerin Adı ve Unvanı	

<i>Yukarıdaki bilgilerin doğruluğu onaylanır.</i> AT Yüklenicisi Yetkilisi <i>(Adı, Unvanı, İmza, Kaşe/Mühür, Tarih)</i>	<i>Yukarıdaki bilgilerin doğruluğu onaylanır.</i> Sözleşme Makamı Yetkilisi <i>(Adı, Unvanı, İmza Kaşe/Mühür, Tarih)</i>
---	---

EK-6

KDV İSTİSNA SERTİFİKASI BİLDİRİM TABLOSU⁴

Sıra No	Sözleşme Makamı	AT Yüklenicisi Adı /Unvanı	AT Sözleşmesinin Tarih ve Sayısı	AT Sözleşmesinin Başlangıç Tarihi, Süresi ve Bitiş Tarihi	Sözleşme Bedeli (AVRO)	Hibe Yararlanıcısı	KDV İstisna Sertifikasının Tarih ve Sayısı
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							

⁴ Katma Değer Vergisi İstisna Sertifikası Verilen Avrupa Topluluğu (AT) Yüklenicilerine İlişkin Olarak Vergi Dairesi Başkanlıkları ve Defterdarlıklar (Gelir Müdürlüğü) Tarafından Üçer Aylık Dönemler İtibariyle Doldurularak Gelir İdaresi Başkanlığı'na Gönderilecek Tablo

Doğruluğu onaylanır.
(Yetkili Kişi Adı-Unvan, Tarih, Kaşe/Mühür)

EK-7

Avrupa Topluluğu (AT) Yüklenicileri Tarafından 2.000 TL'nin Üstünde Yapılan Alımlara İlişkin Üçer Aylık Bildirim Tablosu
(KDV İstisna Sertifikası alınan vergi idaresine gönderilecektir.)

Dönem		AT Yüklenicisinin				
Unvanı/Adı						
Tüzel Kişiler için Vergi Kimlik Numarası						
Gerçek Kişiler için T.C. Kimlik Numarası						
Temin edilen mal, hizmet ve işe ve Tedarikçilere ilişkin bilgiler						
Sıra No	Tedarikçinin		Temin edilen mal, hizmet ve işin		Faturanın	
	Adı /Unvanı	Vergi Kimlik No'su	Türü	Tutarı	Tarihi	Sayısı
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

“Yukarıda yer alan harcamalar, IPA Çerçeve Anlaşması kapsamındaki sayılı AT Sözleşmesi çerçevesinde yapılmıştır.”

Doğruluğu Onaylanır.
(Yetkili Kişi Adı-Unvan, Tarih, Kaşe/Mühür)

EK-8

Avrupa Topluluğu (AT) Yüklenicileri Tarafından 2.000 TL'nin Altında Yapılan Alımlara İlişkin Üçer Aylık Bildirim Tablosu
(KDV İstisna Sertifikası alınan vergi idaresine gönderilecektir.)

Dönem		AT Yüklenicisinin				
Unvanı/Adı						

Tüzel Kişiler için Vergi Kimlik Numarası						
Gerçek Kişiler için T.C. Kimlik Numarası						
Temin edilen mal, hizmet ve işe ve Tedarikçilere ilişkin bilgiler						
Sıra No	Tedarikçinin		Temin edilen mal, hizmet ve işin		Faturanın	
	Adı /Unvanı	Vergi Kimlik No'su	Türü	Tutarı	Tarihi	Sayısı
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

“Yukarıda yer alan harcamalar, IPA Çerçeve Anlaşması kapsamındaki sayılı AT Sözleşmesi çerçevesinde yapılmıştır.”

Doğruluğu Onaylanır.

(Yetkili Kişi Adı-Unvan, Tarih, Kaşe/Mühür)

EK-9

Katma Değer Vergisi (KDV) Mükellefi olmayan Avrupa Topluluğu (AT) Yüklenicilerine KDV İadesine ve AT Yüklenicilerine Özel Tüketim Vergisi (ÖTV), Özel İletişim Vergisi (ÖİV) ve Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV) İadesi Yapmakla Yetkili Vergi Dairesi Müdürlükleri Listesi

Vergi Dairesinin Bulunduğu İl	Yetkili Vergi Dairesi Müdürlüğünün Adı
Adana	Yüreğir
Adıyaman	Adıyaman
Afyonkarahisar	Kocatepe
Ağrı	Ağrı
Aksaray	Aksaray
Amasya	Amasya
Ankara	Hitit
Antalya	Kalekapı
Ardahan	Ardahan
Artvin	Merkez
Aydın	Efeler
Balıkesir	Kurtdereli
Bartın	Merkez
Batman	Merkez
Bayburt	Bayburt
Bilecik	Bilecik

Bingöl	Bingöl
Bitlis	Bitlis
Bolu	Bolu
Burdur	Burdur
Bursa	Ertuğrulgazi
Çanakkale	<i>Çanakkale</i>
Çankırı	Çankırı
Çorum	Merkez
Denizli	Pamukkale
Diyarbakır	Süleyman Nazif
Düzce	Düzce
Edirne	Arda
Elazığ	Hazar
Erzincan	<i>Fevzipaşa</i>
Erzurum	<i>Kazım Karabekir</i>
Eskişehir	Battalgazi
Gaziantep	Gazikent
Giresun	<i>Giresun</i>
Gümüşhane	Gümüşhane
Hakkari	Merkez
Hatay	23 Temmuz
Iğdır	Iğdır
Isparta	<i>Davraz</i>
İstanbul	Beyoğlu
İzmir	<i>Çakabey</i>
Kahramanmaraş	Aslanbey
Karabük	<i>Karabük</i>
Karaman	<i>Karaman</i>
Kars	Kars
Kastamonu	Kastamonu
Kayseri	<i>Erciyes</i>
Kırıkkale	Irmak
Kırklareli	Merkez
Kırşehir	Kırşehir
Kilis	<i>Kilis</i>
Kocaeli	Tepecik
Konya	Selçuk
Kütahya	<i>Çinili</i>
Malatya	<i>Fırat</i>
Manisa	<i>Mesir</i>
Mardin	Merkez
Mersin	<i>Uray</i>
Muğla	Muğla
Muş	<i>Muş</i>
Nevşehir	Nevşehir
Niğde	Niğde
Ordu	Boztepe
Osmaniye	Osmaniye
Rize	Kaçkar
Sakarya	Ali Fuat Cebesoy

Samsun	19 Mayıs
Siirt	Siirt
Sinop	<i>Sinop</i>
Sivas	Kale
Şanlıurfa	<i>Şehitlik</i>
Şırnak	<i>Şırnak</i>
Tekirdağ	Namık Kemal
Tokat	Tokat
Trabzon	<i>Hızırbey</i>
Tunceli	<i>Tunceli</i>
Uşak	Uşak
Van	<i>Merkez</i>
Yalova	<i>Yalova</i>
Yozgat	<i>Yozgat</i>
Zonguldak	Uzunmehmet

EK-10

**Avrupa Topluluğu (AT) Yüklenicisi Tarafından Yetkili Vergi Dairesi Müdürlüğüne
Yapılacak Özel Tüketim Vergisi İade Başvurusunda İbrahim Edilecek Doğrudan ÖTV
Mükelleflerinden Yapılmayan Alımlarla İlgili Üçer Aylık Liste**

AT Yüklenicisinin							
Unvanı/Adı							
Tüzel Kişiler için Vergi Kimlik Numarası							
Gerçek Kişiler için T.C. Kimlik Numarası							
Temin edilen mal, hizmet ve iş ve Tedarikçilere ilişkin bilgiler							
Sıra No	Tedarikçinin		Temin edilen mal, hizmet ve işin			Faturanın	
	Adı /Unvanı	Vergi Kimlik No'su	Türü	Tutarı		Tarihi	Sayısı
			Toplam bedel	ÖTV ödenen tutarı			
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							

“Yukarıda yer alan harcamalar, IPA Çerçeve Anlaşması kapsamındaki sayılı AT Sözleşmesi çerçevesinde yapılmıştır.”

Doğruluğu Onaylanır.

(Yetkili Kişi Adı-Unvan, Tarih, Kaşe/Mühür)

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler ve ekleri başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde dikkate alınmaz.

Aynı kanunun değişik 30 uncu maddesi uyarınca, atanma emrinin tebellüğünden sonra vazgeçme halinde noterlik belgesi sahipleri de noterler gibi istifa etmiş sayılacaktır.

İlan olunur.

[R.G. 5 Mayıs 2009 – 27219]

— • —

 İçindekilere dön

Adalet Bakanlığından :

İstanbul 1. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2006/793 esas sayılı dosyasının zayi olduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylâp veya Heyelân Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair kanun hükümlerinin söz konusu dosya için uygulanmasına ve anılan Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

[R.G. 8 Mayıs 2009 – 27222]

— • —

 İçindekilere dön

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğünden :

İHALELERE KATILMAKTAN YASAKLAMA KARARI

1. İhale Kayıt Numarası (İKN)	2008/201548		
2. Yasaklama Kararı Veren Bakanlık/Kurum	Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü		
3. İhaleyi Yapan İdarenin			
Adı	Ankara Sincan Açık Ceza İnfaz Kurumu	İl/İlçe	Ankara/Sincan
Adresi	Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Kent Beldesi Sincan/Ankara	Tel-Faks	0 312 254 00 00
Posta Kodu		E-Mail	
4. İhalelere Katılmaktan Yasaklanan Gerçek veya Tüzel Kişi	5. Ortak ve/veya Ortaklıkların		
Adı/Unvanı	Miray Gıda Tem. Taş. Tur. İhracat İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şirketi		
Adresi	Saimekadin Mahallesi Görgülü Sokak No: 4/B Abidinpaşa Mamak/Ankara		
T.C. Kimlik No.			

Vergi Kimlik/ Mükellefiyet No.	6210089174								
Kayıtlı Olduğu Ticaret/Esnaf Odası	Ankara								
Ticaret/Esnaf Sicil No.	13/411 - 134645								
6. Yasaklam a Süresi	A y	(6)	Yı l	()	7. Yasaklamanın Dayanağı ve Kapsamı	a- 4734 KİK	(X)	b-4735 KİSK	()
					c-2886 DİK	()	d-Diğer Mevzuat	()	
					Tüm İhalelerden	()	Tüm İhalelerden	()	
					Bakanlık İhalelerinden	()	Bakanlık İhalelerinden	()	
					Kurum İhalelerinden	()	Kurum İhalelerinden	()	

Yasaklama Kararı Aşağıdaki Açıklamalar Dikkate Alınarak Doldurulacaktır.

1 - İKN : İstisna kapsamındakiler dahil 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre yapılan yasaklamalarda doldurulacaktır.

2 - T.C. Kimlik No : Yasaklananın gerçek kişi olması durumunda doldurulacaktır.

3 - Kayıtlı Olduğu Ticaret/Esnaf Odası ve Ticaret Esnaf Sicil No : Herhangi bir Ticaret veya Esnaf Odasına kayıtlı olmaması halinde kayıtlı olmadığı belirtilecektir.

4 - Diğer Mevzuat : İstisna kapsamındakiler dahil 4734, 4735 ve 2886 sayılı Kanunların dışındaki mevzuata göre verilen yasaklamalarda doldurulacaktır.

5 - Ortak ve/veya Ortaklıkların : 4734 sayılı Kanunun 58/2 nci maddesi ile 4735 sayılı Kanunun 26/2 nci maddesinde sayılan ortak ve/veya ortakların bulunması halinde bu bölüm doldurulacaktır. Bu bölümde yer alan kişinin birden fazla olması durumunda ek yapılabilir.

3479/1-1

İHALELERE KATILMAKTAN YASAKLAMA KARARI

1. İhale Kayıt Numarası (İKN)	2008/200528		
2. Yasaklama Kararı Veren Bakanlık/Kurum	Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü		
3. İhaleyi Yapan İdarenin			
Adı	Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	İl/İlçe	Tekirdağ
Adresi	Muratlı Yolu 10. Km. Tekirdağ	Tel- Faks	0 282 234 12 89
Posta Kodu	59100	E-Mail	
4. İhalelere Katılmaktan Yasaklanan Gerçek veya Tüzel Kişi	5. Ortak ve/veya Ortaklıkların		

Adı/Unvanı	Likitgaz Dağıtım ve Endüstri A.Ş.		
Adresi	Şişhane Yokuşu Demirören Han No: 2 Azapkapı/İstanbul		
T.C. Kimlik No.			
Vergi Kimlik/ Mükellefiyet No.	6080061750		
Kayıtlı Olduğu Ticaret/Esnaf Odası	İstanbul		
Ticaret/Esnaf Sicil No.	135607		
6. Yasaklama Süresi	A y	(6)	Yı l ()
			7. Yasaklamanın Dayanağı ve Kapsamı
			a-4734 KİK (X)
			b-4735 KİSK ()
			c-2886 DİK ()
			d-Diğer Mevzuat ()
			Tüm İhalelerden ()
			Bakanlık İhalelerinden ()
			Kurum İhalelerinden ()

Yasaklama Kararı Aşağıdaki Açıklamalar Dikkate Alınarak Doldurulacaktır.

1 - İKN : İstisna kapsamındakiler dahil 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre yapılan yasaklamalarda doldurulacaktır.

2 - T.C. Kimlik No : Yasaklananın gerçek kişi olması durumunda doldurulacaktır.

3 - Kayıtlı Olduğu Ticaret/Esnaf Odası ve Ticaret Esnaf Sicil No : Herhangi bir Ticaret veya Esnaf Odasına kayıtlı olmaması halinde kayıtlı olmadığı belirtilecektir.

4 - Diğer Mevzuat : İstisna kapsamındakiler dahil 4734, 4735 ve 2886 sayılı Kanunların dışındaki mevzuata göre verilen yasaklamalarda doldurulacaktır.

5 - Ortak ve/veya Ortaklıkların : 4734 sayılı Kanunun 58/2 nci maddesi ile 4735 sayılı Kanunun 26/2 nci maddesinde sayılan ortak ve/veya ortakların bulunması halinde bu bölüm doldurulacaktır. Bu bölümde yer alan kişinin birden fazla olması durumunda ek yapılabilir.

[R.G. 30 Nisan 2009 – 27215]

— • —

 İçindekilere dön

NİSAN / 2009

A) İSTİFA EDEN VEYA MESLEKTEN AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR

1-	109458	Hande Dağdelen ÖZMEN	Beytüşşebap Hâkimi	02.04.2009
----	--------	----------------------	--------------------	------------

B) İSTEĞİ ÜZERİNE EMEKLİYE AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR

1-	20698	Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY	Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi Üyesi	03.04.2009
2-	27586	Vural EKİZ	Kadıköy Cumhuriyet Savcısı	03.04.2009
3-	28243	Faik ÇITAK	Hınıs Ağır Ceza Mahkemesi Üyesi	03.04.2009
4-	28508	Gülbin AYGÜN	İzmir Hâkimi	03.04.2009
5-	20820	İzzet KARACAHİSARLI	Kadıköy Hâkimi	07.04.2009
6-	27264	Erkan ALPÖĞÜNÇ	Tekirdağ Hâkimi	13.04.2009
7-	28168	Turhan BAŞER	Yargıtay Cumhuriyet Savcısı	13.04.2009
8-	26720	Mehmet Caner DEMİRCİ	Gaziantep Vergi Mahkemesi Başkanı	15.04.2009
9-	30818	Serap SAĞLAM OK	Yargıtay Tetkik Hâkimi	16.04.2009
10-	24498	Metin Doğan AYKANLI	İzmir Hâkimi	17.04.2009
11-	23734	İbrahim BÜLBÜL	Adalet Başmüfettişi	20.04.2009
12-	29552	Hasan AKGÜN	Mardin Ağır Ceza Mahkemesi Üyesi	20.04.2009
13-	20690	Durmuş YARGI	Kartal Cumhuriyet Başsavcı Vekili	28.04.2009

C) YAŞ HADDİNDEN EMEKLİYE AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR

1-	18548	Zeki AKAR	Yargıtay Birinci Başkanvekili	01.04.2009
2-	23277	İlker YAŞAR	İstanbul Cumhuriyet Savcısı	01.04.2009
3-	20348	İsmet ÇALAPKULU	Bakırköy Cumhuriyet Savcısı	03.04.2009
4-	18455	Zeki ASLAN	Yargıtay Sekizinci Ceza Dairesi Başkanı	18.04.2009
5-	21899	Ahmet KOYUNCU	Samsun Hâkimi	29.04.2009

